MÜBAREK ANNELERİMİZ

Ezvâc-ı Tâhirât

Ö. Tuğrul İnançer
Hazırlayanlar: Mustafa Tınmaz - İzzet Yılmaz

MÜBAREK ANNELERİMİZ
Ezvâc-ı Tâhirât
Ö. Tuğrul İnançer

SUFİ KİTAP | 202
tasavvuf sohbetleri | 39
ömer tuğrul inançer kitaplığı | 11

proje editörü MUHARREM VAROL

editör EMİNE SARAÇ

kapak tasarımı RAVZA KIZILTUĞ

iç tasarım NUR KAYAALP

I. baskı Ocak 2024, İstanbul

ısbn ISBN: 978-625-7949-96-5

SUFİ KİTAP
Bahçelievler Mah.
Zübeyde Hanım Cad. No: 8
Üsküdar / İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24

sufi.com.tr
sufi@sufi.com.tr
sufikitap

Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 45587

BASKI VE CİLT
Sistem Matbaacılık
Yılanlı Ayazma Sk. No: 8
Davutpaşa-Topkapı / İstanbul
Telefon: (0212) 482 11 01
Matbaa Sertifika No: 49687

YAYIN HAKLARI
© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Timaş Yayın Grubu bünyesinde faaliyet gösteren Sufi Kitap'a aittir. İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Ö. Tuğrul İnançer

1946'da Bursa'da doğdu. Orta tahsilini Bursa'da tamamlayıp İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Yirmi yıl kadar muhtelif şirketlerde müşavir-avukatlık yaptıktan sonra 1991 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul Tarihi Türk Müziği Topluluğu'nda sanatçı-müdür olarak çalışmaya başladı. 2011 Haziran'ında yaş haddinden emekli oldu.

Tahsili sırasında özel olarak müzik dersleri aldı. Çeşitli radyo ve televizyon programlarında misafir sanatçı olarak yer almış olup, yurt içi ve yurt dışı birçok konserde müzik faaliyetlerinde bulundu.

Tasavvuf konularında da yine yurt içi ve yurt dışında pek çok konferans verdi, seminerlere katıldı. Ayrıca çeşitli makaleleri, röportajları ve on bir kitabı yayınlandı. Ö. Tuğrul İnançer 4 Eylül 2022'de ebediyet âlemine intikal etti.

Eserleri

Gönül Sohbetleri, 2005

Sohbetler, 2006

Vakte Karşı Sözler, 2006

Gönül Gözü (Kenan Gürsoy ile birlikte), 2006

Şarkılar Seni Söyler (Ahmet Özhan'la birlikte), 2007

Dinle Neyden, 2009

Muhabbet Peygamberi Hz. Muhammed,(sav) 2010

Hazreti Mevlânâ: Bir Muhammedî Âşık, 2012

Mübarek Vakitler, 2014

Dinle ki Dinlenesin, 2022

Kalb-i Selîm, 2022

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ / 7

GİRİŞ / 11

HAZRETİ HATİCE VALİDEMİZ / 27

HAZRETİ SEVDE VALİDEMİZ / 49

HAZRETİ AYŞE VALİDEMİZ / 59

HAZRETİ HAFSA VALİDEMİZ / 103

HAZRETİ ZEYNEP BİNTİ HUZEYME VALİDEMİZ / 115

HAZRETİ ÜMMÜ SELEME VALİDEMİZ / 121

HAZRETİ CÜVEYRİYE (CEVRİYE) VALİDEMİZ / 141

HAZRETİ ZEYNEP BİNTİ CAHŞ VALİDEMİZ / 149

HAZRETİ REYHÂNE VALİDEMİZ / 163

HAZRETİ MÂRİYE VALİDEMİZ / 171

HAZRETİ SAFİYYE VALİDEMİZ / 181

HAZRETİ ÜMMÜ HABÎBE VALİDEMİZ / 195

HAZRETİ MEYMÛNE VALİDEMİZ / 211

EKLER

HZ. AYŞE VALİDEMİZİN HZ. EBÛ BEKİR EFENDİMİZİN KABRİ BAŞINDA İRAD ETTİĞİ HUTBE / 218

VALİDELERİMİZİN TEK ODALI HANELERİNİ GÖSTEREN KROKİ / 222

SUNUŞ

Muhterem Ömer Tuğrul İnançer Efendi'nin Hakk'a yürümesinin üzerinden bir yılı aşkın bir süre geçti. Malum, Peygamberimiz Efendimiz (sav): "Müminler ölmezler belki bir âlemden öteki âleme göçerler." buyurmuşlardır ya bizler bu dünya hapishanesinde özgürleşeceğimiz günleri bekler iken, o ahiret hayatına doğdu. Nasıl ki bir zamanlar biz dünyadakiler ile birlikte idiyse, şimdi ahiret ehli ile birlikte. Cenâb-ı Hakk derecâtını âli eyleye.

Yunus Emre Hazretleri (ks) "Ölen hayvan imiş aşıklar ölmez." buyuruyor. Allah ve Resûlü'nün âşığı olduğunu yakinen bildiğimiz Tuğrul Efendi, bizim algılayamadığımız bir şekilde yaşamakta. Misyonu da yaşamakta...Tuğrul Efendi'nin en mühim mesajlarından birisi, toplumumuzdaki sevgisizliğin ve dolayısıyla tüm problemlerin, Peygamberimizi tanımamaktan kaynaklandığıdır ki bunu, fırsat bulduğu birçok yerde; televizyon ve radyo programlarında, konferanslarda, sohbetlerde ve yazılı neşriyatlarda altını çizerek belirtmiştir. Yine Tuğrul Efendi'nin ifadesiyle, Risâletpenah Efendimizi tanımak da onun en yakınları olan zevcelerini tanımadan mümkün olamayacağı için "Mübarek Annelerimiz" kita-

bının, Efendimizi tanımak konusunda önemli bir fonksiyon icrâ edeceğini düşünmekteyiz.

"Mübarek Annelerimiz", Tuğrul Efendi'nin 2013 yılında yaptığı umuma açık sohbetlerinden derlenmiştir. İşte bu musahabelerin birinde, çok ilginçtir, şöyle bir temennide bulunuyor: "İnşallah bu sohbetleri bir yayıncı ele alır ve hazırlayıp kitap hâliyle neşreder." Bu kitap, Tuğrul Efendi'nin himmet ve dualarıyla tecellî etmiştir. Hakk'a yürüdükten sonra onun ismiyle yayınlanan ilk kitaptır. Malum, o dünya hayatında bizlerle iken en son çıkan kitabı "Kalb-i Selîm" idi. Bu vesile ile bu kitapları neşreden Sufi Kitap'a teşekkür ederiz.

"Mübarek Annelerimiz" adlı bu güzide eser Peygamberimiz Efendimizin zevceleri hakkında öz ama çok yararlı bilgiler vermektedir. Hazreti Hatice Validemiz başta olmak üzere toplam on üç validemizin hayatlarına dair en önemli hadiseler ve nükteler, günümüze yansıyan yönleriyle okurun istifadesine sunulmuştur. Efendimizin risalet sonrasında ve ileri bir yaşında gerçekleştirmiş olduğu bu nikahların hem zahiri hem de batini sebepleri izah edilmiştir. Bunların yanı sıra, asr-ı saadette cereyan eden bazı önemli olaylara da doğrudan ya da dolaylı bir şekilde temas edilmiştir. Bu kıymetli çalışma bu açılardan bir çeşit siyer işlevi de görür.

Sohbetlerin birisinde Mübarek Annelerimizin odacıklarının, bir başka deyişle hücrelerinin nerede olduğunun tarifini yapıyor Tuğrul Efendi. Hatta bunu çizdirmek istediğini de vurguluyordu. Bu anlatımdan esinlenerek gerekli çalışma yapıldı ve kitabın sonuna hücrelerin krokisi eklendi. Bir de Ayşe Validemizin, üzerine şerhler yapılan bir konuşmasından bahsediyor. Bu konuşma, babası Ebu Bekir Hazretlerinin kabri başında yaptığı duygu yüklü, beliğ ve veciz bir konuşmadır. Bugüne kadar Türkçemize kazandırılmamış

olan bu konuşmanın orijinal Arapça metni bulundu, tercümesiyle beraber kitabın sonuna eklendi.

Bu kitabı hazırlarken Tuğrul Efendi'nin üslubuna sadık kalmaya çalıştık. Yer yer doğrudan bizlerle konuşuyormuş gibi olduk, duygulandık. Mümkün mertebe kitabet şekline aktarmaya çalıştıysak da açıkçası o sohbet kıvamını da muhafaza etmeye özen gösterdik. Ayrıca, bazı hususlarda kısa açıklamalar getirme lüzumu hissettik, bunları da dipnotta [h.n] işaretiyle gösterdik.

Peygamberimiz Efendimizin ve onun zevceleri mübarek annelerimizin şefaatlerini ve Tuğrul Efendi'nin dahi bizlerden hoşnut olmasını Allahu Teâlâ'dan niyaz ederiz.

Mustafa Tınmaz-İzzet Yılmaz

"Müminler için Peygamber, kendi nefislerinden daha evladır. Peygamber'in zevceleri müminlerin anneleridir."

(Ahzâb 6)

GİRİŞ

Kat'i bir kanaatle söyleyebilirim ki cemiyetimizin hastalıklarının tamamı sevgisizlikten kaynaklanmaktadır. Bu sevgisizliğin temelinde de Risâletpenah Efendimiz Hazretlerini (sav) tanımamak, dolayısıyla onu örnek alamamak vardır. "Tanıyoruz." diye itiraz ediyorlar. Lisanen tanıdıklarını söyleseler bile zihinlerinden, gözlerinden anlaşılıyor tanımadıkları. Varlığından haberdar olmak, tanımak demek değildir. Biz Efendimizin sadece varlığından haberdarız. Tanımıyoruz. Efendimizi tanıyıp da sevmemek mümkün değildir. Biz tanımadığımız için yeterince sevmiyoruz. Sevmeyince de toplumumuzun hastalıklarını çözemiyoruz. Efendimiz bir topluluk içinde yaşamıştır ve bu anlamda tek başına bir zât değildir. Anne-baba, sütanne, süt kardeşi, amca, hala, dede, nine, zevceler, evlatlar, ashab ve dahi düşmanlar. Bunların hepsini tanımamız lazım. Bunların hepsini tanımamız lazım. Efendimizi çok iyi tanımak lazım derken, O'nun çevresinde, halkasında ve yakınında bulunan insanlar arasında müstesna bir konumda bulunan zevcelerini, yani validelerimizi de bilhassa tanımamız gerek. O'nun çevresinde, halkasında ve yakınında bulunan insanlar arasında

müstesna bir konumda bulunan zevcelerini, yani valide lerimizi de tanımamız gerek.

Biz, Efendimizin hareketlerinin altına kopya kâğıdı koyup, aynısını yapmayı sünnet zannediyoruz. Sünnetleri yalnızca ibadet ritüellerine sıkıştırıyoruz. Beşerî münasebetlerimizde de sosyal münasebetlerimizde de sünnet-i peygamberîden eser yok. Efendimiz Hazretlerinin günlük hayatta nasıl davrandığını öğrenemez isek, davranışlarımıza nasıl çeki düzen verebiliriz? Ne yazık ki dişilik-erkeklik, hayatımızı çok fazla işgal ediyor. Dişilik ve erkeklik bir tarafa, evvela insan olabilmeli. "Resûlullah Efendimiz Hazretlerinden ben kadın olarak nasıl örnek alayım?" diye bana çok sual gelmiştir. Evvela, Kur'an-ı Kerim'de kadınlara ayrı erkeklere ayrı örnek yazmıyor. "Müminler için Resûlullah'ın hayatında alınacak örnekler vardır." (Ahzab, 21) diyor Hazreti Allah. Sen Resûlullah Efendimizin yaptığını motamot yapmayacaksın ki! Onun ne yaptığını, hangi hikmet tahtında bunu yaptığını tefekkür edeceksin, kendi üstüne düşeni o hikmete uygun işleyeceksin. İşte, sünnet budur. Bir döneme kadar hep böyle cevap veriyordum. Buna rağmen, sualler devam etti. "O zaman valide lerimizi öğrenin. Yani valide lerimizin davranış biçimlerini öğrenin. Hazreti Fatma'yı öğrenin. O zaman siz de hem zevclerinize hem çocuklarınıza hem komşularınıza doğru davranırsınız." diye söylemeye başladım. "Hazreti Fatma'nın hücresi" deyince, "Hücrede beyi Hazreti Ali, çocukları Hazreti Hasan, Hüseyin, Muhsin, Zeynep, Ümmü Gülsüm ve bir de Hazreti Ali'nin annesi Fatma binti Esed var. Resûlullah Efendimizin yengesi, Ebû Talib'in hanımı, Hazreti Ali'nin annesi" diyorum ve arkasından bir duruyorum. "Hazreti Fatma kaynanasıyla oturuyor." diyorum. Tebessüm ediyor ve gülüyorlar. Ama bayramdan bayrama kaynanasını gören gelinlerin olduğu bir cemiyette bunun bilinmesi önemli değil mi? Hâlbuki

yarın öbür gün kendi de kaynana olacak insanlar bunlar. Kendisinin beklediklerini kendisinden bekleyene vermesi lazım!

Efendimiz Hazretlerinin her fiili sadece bizim için değil, aklı başında her insan için, kâfir, putperest de dâhil, örnek alınacak davranıştır. Kâfir, putperest, Resûlullah'ın hayatını örnek alıp onun gibi yaşamaya çalışsa, en azından dünyası mamur olur. Davranış biçimlerinden bahsediyorum, iman tarafı başka bir şey. Onun için Efendimizin yaptıklarını zâtıyla sınırlı görmemek gerekir. Efendimizin her fiili de insanı Hakk'a götüren bir delildir ve ayete işaret eder! Hiç Allah'ın emrine, rızasına muhalif bir fiil işleyebilir mi? İşleyemez. Öyleyse onlar da bir çeşit ayettir. Lügat manasına baktığımızda ayet, aksi hiçbir şekilde ispat edilemeyecek gerçek demektir. Kur'an-ı Kerîm cümleleri de aksi hiçbir şekilde iddia ve ispat edilemeyecek hakikatler olduğu için onlara âyât-ı Kur'aniyye diyoruz ama Allah'ın ayetleri, âyât-ı Kur'aniyye'den ibaret değildir ki! Televizyonlarda gösterilen bütün belgesel programları, kevnî ayetlerden birer cümledir. Risâletpenah Efendimizin her bir fiilinin ayet olduğunu Hazreti Ayşe Validemiz fevkalâde etkili bir formül ile ifade etmiştir. Bir gün tâbiînden bazı zevat annemize geliyorlar "Anneciğim bize Resûlullah'ı anlatır mısınız?" diye soruyorlar. Hiç anlatmıyor. "Siz Kur'an okumuyor musunuz?" "Okuyoruz." diyorlar. "İşte onun canlısıydı!" diyor Ayşe Annemiz. Bu ne demek? Bu çok şahane bir belâgat ifadesidir. Şahane bir formüldür aynı zamanda. Resûlullah Efendimizin hayatının bizim için ayet olduğunu beyan buyuruyor. Dikkat edelim, bu sözü Hazreti Ayşe yalnızca Resûlullah Efendimizin zevcesi, müminlerin annesi sıfatıyla söylemiyor. Asr-ı saadette içtihat etmeye ve fetva vermeye yetkili yedi İslam âliminden biri olarak söylüyor. Yani Resûlullah'ın zevcesi sıfatıyla değil, âlim sıfatıyla ifade ediyor bu hakikati. Bunu bilmeden, "Peygamber'in hanımı böyle söylüyor." demek doğru değildir. Çünkü Hazreti Ayşe Validemizin Peygamber hanımı sı-

fatıyla söylediği laf başkadır, Hazreti Ebû Bekir göçtüğünde kabri başında yaptığı konuşma başkadır ki bu konuşmanın üzerine şerhler yazılmıştır.[1] Öyle de bir hatip! Orada babasının kızı, başka tarafta müminlerin annesi, başka tarafta Resûlullah'ın zevcesi, başka tarafta fakihe... Onun için sadece Resûlullah zevcesi böyle söylüyor diye bakılmamalı. Her bir validemizin de başka başka sıfatları ve özellikleri var, bunlar bilinmelidir.

Bazılarının belki hoşuna gitmeyecek ama şu soruyu soralım. Hazreti Ebû Bekir'den daha öte arkadaşı var mıydı Efendimizin? Mağarada, "İkinin ikincisi" (Tevbe 40). Gençliğinden beri, risâletinden önceki zamanlarında bile Efendimizi arayan oldu mu evde değilse, "Ebû Bekir'in dükkânındadır." diyorlar. "Yâr-ı gâr", mağarada canını, cananına teslim edecek kadar yakın. Ama validelerimiz kadar yakını yok. Bir insanın en yakını, zevci ve zevcesidir. Arada mahrem yok. Ebû Bekir Efendimiz bu kadar yakın ama Efendimizin en yakınları validelerimizdir. Efendimizi o kadar tanıyorsunuz da en yakınları olan validelerimizi tanıyor muyuz? Kaçımız o mübarek annelerimizin isimlerini bilmekte ve doğru bir şekilde sayabilmektedir? Öyle bir iki tanesini değil, hepsini birden saymak gerekir. Yani Hazreti Reyhâne ile Hazreti Ayşe'nin farkı var mı yakınlık bakımından Efendimize? Her insanın birbirine farkı vardır, o ayrı meseledir. Hazreti Meymûne ile Hazreti Hafsa'nın farkı var mı? Dolayısıyla bir tanesini bile eksik saymak, ismini sayamadığın o annene haksızlık olmaz mı?

Müminler için Risâletpenah Efendimizin zevcelerini tanımak çok önemli. Çünkü Ahzâb sûresinde şöyle buyuruluyor: "Müminler için Peygamber, kendi nefislerinden daha evladır. Peygamber'in zevceleri müminlerin anneleridir." (Ahzâb, 6) "Sizin için" değil,

1 Bu eserin sonunda merhum Turğrul Efendi'nin işaret ettiği hutbe eklenmiştir. Hem Arapçası hem de Türkçesi okunabilir.

"Müminler için" diyor Hazreti Allah. "Sizin için" dedi mi herkes kendine göre o hitabı algılar. Elhamdülillah, Efendimizin zevceleri için, "Annelerimiz" dediğimiz zaman, imanımızı tazelemiş oluyoruz. Biz, üçüncü şahıs zaviyesinden bakıp "Müminlerin annesi" de demiyoruz, dikkat buyurun "Annemiz" diyoruz. Biz müminiz, elhamdülillahi Rabbülâlemîn! Ayrıca, mümin olmak demek Peygamberi, kendine tercih etmek demektir. Irzından, canından, malından, mülkünden, sosyal statünden, her şeyinden; seninle ilgili her şeyden daha evladır, daha yücedir, daha kıymetlidir ve bu annelerimiz içinde bir tanesi hakkında dahi hıfz-ı lisan etmeyen, yani lisanını saygılı kullanmayan, bu ayete muhalefet etmiş olur. Bu ayet, bir amel ayeti değildir. Namaz kılın ayetine benzemez. Namaz kılmak bir ameldir. Kılmazsak ne olur? Günahkâr oluruz. Peki, itikadî bir ayete muhalif davranırsan ne olur? Kâfir oluruz. Şimdi burada dikkat edilsin: Hazreti Ayşe'ye dil uzatan, "Muaviye ile aynı saftadır." diyen, Hazreti Ümmü Habibe'ye dil uzatan, "Muaviye'nin kardeşidir." diyerek güya kıymetini tenkis etmeye çalışan önce lisanına dikkat etmelidir. Onlar müminlerin anneleridir. Mümin olmayanların anneleri değildir. Ahzâb sûresindeki bu ayete göre, bir Müslüman Risâletpenah Efendimizi kendi nefsinden daha evla görmüyorsa, imanda kemale ermemiştir. Ama bunun için bir uğraş veriyorsa, bu hususta eksikliğini hissediyorsa evlâ gördüğüne işaret eder. "Yapamıyorum, Ya Rabbi!" diye üzülmesi ve bunda bir eksiklik hissetmesi ki bu eksiklik ilelebet hissedilecektir, bu durum evlâ gördüğünün bir göstergesidir, delilidir, ispatıdır. Validelerimiz için de aynı şekilde düşünmeye, onları anne gibi görmeye yönelmeliyiz eğer mümin isek. Şimdi cemiyete bakıyorsun, annesine kocakarı diyen bir adamdan böyle bir saygı bekleyemezsin. "Annenize babanıza öf bile demeyiniz." (İsrâ 23), ayeti itikadî değildir, amelîdir. Dolayısıyla ana-babaya saygısızlık günahtır. Ama Risâletpenah Efendimizin zevcelerine hıfz-ı lisan

etmeyenler, dil uzatanlar, küfre düşmekten endişe etsin. Onun için bu çok önemlidir. "Kendine Müslüman diyenleri ve ehl-i kıbleyi tekfir etmeyiniz." diyor, İmam-ı Âzâm Hazretleri. Büyük saygımız var. Amenna. Ama bir de böyle bir hüküm var: İtikadî hükümlere, ayetlere muhalefet edenler din dairesi dışına çıkarlar.

Annelerimizi tanırsak başka ne olur? Validelerimizin her bir hareketinden hüküm çıkar. Mesela, Meymûne Validemizin yeğeni kim? Abdullah İbni Abbas. Çünkü Hazreti Abbas'la Risâletpenah Efendimiz, Meymûne Validemizden dolayı bacanaklar. Bir başka deyişle, Meymûne Validemizin kız kardeşiyle Hazreti Abbas evli. Hazreti Abbas'ın çocuğu Abdullah İbni Abbas, Meymûne Validemizin yeğeni. Yeğen ile teyze arasında tesettür yoktur. Abdullah İbni Abbas, Meymûne Validemizden rica ediyor. Daha çocukluktan yeni çıkmış. "Teyzeciğim, Resûlullah geceleri ne yapıyor, nasıl ibadet ediyor. Senin nöbetin olduğu zaman teyzeciğim, beni de odaya al ben bir göreyim." diyor. Hazreti Meymûne peki diyor. Efendimiz de hayır demiyor. Bu teferruatı bilince biz ne öğreniyoruz bundan? Böyle olmuş, bitmiş, gitmiş 1400 sene evvel. Bilgi bu değil ki! Bize lazım olan ne? Hazreti Meymûne Validemiz kocasından izin alıyor. Zevcesinin yeğenini Risâletpenah Efendimiz kırmıyor. Peki, biz Meymûne Validemize, "Efendimize arz ediver, bize de şefaat etsin." dersek yapmaz mı? Biz yeğeni değiliz. Yeğenlik ve teyzelik, iradeyle ve emirle olan bir şey değildir. Biz irademizle onun çocuğu olmuşuz. O da Allah emriyle bizim annemiz olmuş. Annelik vazifesini yapamayacak olanlara Allah annelik verir mi? Efendimiz Hazretlerinin zevceleri, annemiz olarak Allah tarafından tayin edildikleri için annelik vazifesini yaparlar. Annelikte genel yaratılış olarak, şefkat ve merhamet adaletten üstündür. Babalıkta adalet üstündür. Doğrusu, bizler Allah ve Resûlü'nün bize adaletle muamele etmemesini dileriz. Lütufla, keremle, ihsanla muamele buyursunlar. Adalet ile olursa hâlimiz perişan olur! İşte Allah

tarafından anneliğimize tayin edilen bütün validelerimiz, bizim şefaatçimizdir. Annelerimize böyle bakmalıyız. Ama bu şefaate layık olmak değil de hiç olmazsa isteyebilecek yüz, surat sahibi olmak için, en azından isimlerini öğrenelim.

Başka bir misal: Habeş Necâşisi, Ümmü Habîbe Validemize Efendimizle gıyabî nikâh kıymıştır. Yani biri Arabistan'da, biri Habeşistan'da ama vekâlet yoluyla nikâhı kıymıştır. Ayrıca koku hediye ediyor Ümmü Habîbe Validemize. Onun teferruatını inşallah Ümmü Habîbe Validemiz bahsinde anlatacağız. Bu kokulardan bir kısmını Medine'ye getiriyor Ümmü Habîbe Validemiz. Burası önemli. O kokuları kullanıyor. Efendimiz de bundan memnun oluyor. Kullanmasına müsaade etmekten maada memnun oluyor. Bu sebeple, eşleri, akrabaları ve kendi arkadaşları içinde güzel koku sürünmek, kadınlara Ümmü Habîbe Validemizden intikal eden bir sünnettir. Onun için fakir, her zaman şunu demişimdir: Biz Efendimizi tanıyalım ama annelerimizi de tanıyalım. Özellikle kız kardeşlerimiz, validelerimizi tanımak sureti ile kadınca davranmanın usullerini direkt öğrenirler. Resûlullah Efendimizin çok iyi tanınması da kadınlara bir şeyler öğretir. Ona bir lafımız olamaz. Zaten validelerimizi tanımaktan kastımız, Efendimizi tanımakla alakalıdır. Yani Efendimiz ki hanımları var, anası var, babası var, dedesi, amcası, akrabası, düşmanı, hepsi var. Onları da tanıyacaksın ki Efendimizi tanımış olasın. Ama hanım kardeşlerimiz, yani Müslüman kadınlar, validelerimizden doğrudan örnek alabilirler. Bu arada fakir, validelerimize "eş"leri demeyi uygun görmüyorum. Zevceleri demek lazım geldiğine inanıyorum. Kim Resûlullah'ın eşi olabilir ki! Hiç mümkün mü? Ona eş olmak ne mümkün!

Efendimizin kızları da torunları da akrabaları da halası da yengeleri de babaannesi de kısacası hepsini tanımak lazım. Abdulmuttalip Hazretlerinin Abdullah Hazretlerini doğuran hanımının

adı Fatma. Yani babaannesi Fatma. Ebû Talip Hazretlerinin[2] zevcesinin adı Fatma. Yani yengesi Fatma. Dolayısıyla Fâtımatü'z-Zehrâ Validemizi, Hazreti Betül binti Resûlullah'ı tanırken öteki Fatmaları da tanıyalım. Efendimiz acaba kızına niye Fatma adını verdi? Hazreti Fatma'nın anneannesi, Hazreti Hatice'nin annesi de Fatma. Bakınız Resûlullahtaki zarafeti görüyor musunuz? Kayınvalidesinin ismini çocuğuna koyarak, hanımına iltifat ediyor. İşte bu davranış biçimleri bize lazım. Bu âdeti hep devam ettiriyorlar. Hazreti Ali Efendimiz çocuklarına ne isim koyuyor? Hazreti Hasan ve Hüseyin ismini Efendimiz vermiştir o ayrı. Kızlara ne isim koyuyor? Baldızlarının, yani hanımının ablalarının isimlerini koyuyor: Zeynep, Ümmü Gülsüm. Hazreti Hüseyin ne yapıyor? Onun da kızı var Zeynep. O da Zeynep koyuyor. Neden? Efendimizin iki zevcesinin ismi Zeynep. Kızlarına isim koyarken bile iltifat ediyorlar. Bunları bilmek lazım.

Bütün bunları hep bileceğiz ve onları tanırken Resûlullah Efendimizin zevceleri ile sınırlı tutmayacağız. Mesela bir halası var. Safiyye binti Abdulmuttalip. Biz biliyor muyuz onu toplum olarak? Müslüman kadınlar içinde ilk defa bir gavuru öldüren annemiz odur. Hendek Muharebesi'nde bir Yahudi içeri sızıyor. Eve girerken kılıçla kesiyor Yahudi'yi Safiyye binti Abdulmuttalip.

2 Peygamber Efendimizi çocukluğundan itibaren himayesine alan ve son nefesine kadar da koruyup kollama vazifesini büyük fedakarlıklarla ifa eden Ebû Talib'in iman edip etmediği hususu bilindiği üzere tartışmalıdır. Efendimizin, sevgili amcasının iman etmesini çok arzu ettiği ve son nefesinde bile bu hususta telkinde bulunduğu da malumdur. Ancak, İslam ulemasının bir kısmı Ebu Talib'in iman etmediğini öne sürer ve buna gerekçe olarak şu ayetleri gösterirler: "Sen sevdiğini hidayete erdiremezsin, bilakis Allah dilediğine hidayet verir." (Kasas56); "Ne Peygamber'in ne de müminlerin akrabaları bile olsa müşrikler için af dilemeleri uygun olmaz." (Tevbe113). (https://islamansiklopedisi.org.tr/ebu-talib) Tuğrul Efendi merhumun Ebû Talip hakkında tazim ifadesi kullanmış olması onun bu hususta ki saygısı ve görüşünü de yansıtmakla beraber özellikle almış olduğu tasavvuf terbiyesinin bazı inceliklerini de ortaya koymaktadır. Abdulmuttalip için ve soyağacında Hazreti İbrahim'e kadar kesintisiz giden pâk ceddi için Hazret kullanılması ise onların Hanif olmakla Hazreti İbrahim'in dinine mensup olduklarından dolayıdır. [h.n.]

Sümeyye Validemiz ilk şehit hanım. Hem hanım hem ilk şehit. Burada ilklere geldiğimiz zaman başka bir husus dikkatimizi çeker. Şimdi böyle bir slogan, tabir ve bir ayırımcılık var. Bunu bırakalım. İşte kadınlardan ilk Müslüman Hazreti Hatice, erkeklerden Hazreti Ebû Bekir, çocuklardan Hazreti Ali. İlk Müslüman kim? Hazreti Hatice. O hâlde; kadın, erkek, çocuk karıştırmaya ne hacet! Hazreti Safiyye'nin başka hâlleri de var. Mesela Hanif. Çünkü Hira mağarasında tefekküre çekilen yalnız Risâletpenah Efendimiz değil. Başka Hanifler de geliyor. Ayrıca, o zamanlar bugün bizim cemiyet hayatımızda algılayamayacağımız birtakım hâller de var. Putperestle Hanif yan yana oturabiliyor. Kimse bir şey demiyor. Biz kendi toplumumuza göre birtakım şeyleri değerlendiriyoruz. Şimdi bugün bizim bir Müslüman evimizde birinin gayrimüslim olması, birinin putperest olması düşünülemez değil mi? O zaman orada var ama. Mesela Ebû Süfyan müşriklerin reisi. Kızı Ümmü Habibe, düşünün ki Habeşistan'a gidiyor. Yani Ümmü Habibe Müslüman. Babasının evinde oturuyor, sonra evleniyor. Demek ki böyle olabiliyor. Abdülmuttalip Hazretleri Hanif ama yanı başında oğlu Ebû Leheb putperest. Öteki oğlu Abdullah ise Hanif. Buna bizim aklımız ermediği için nasıl olur diyoruz?

Velhasıl, validelerimizin Ahzab sûresi 6. ayetle tespit edilmiş özel statüsü, Efendimizin diğer yakınlarından ayrı, yüksek bir yerleri olduğunun işaretidir. Çünkü hiçbir akraba annen kadar yakın değildir sana. Ama Efendimizin genel yakınları hakkında da ayet var. "Kul la es'elüküm aleyhi ecren illel meveddete fil kurba" (Şûrâ 23). Yani, yakın olanlara, karib olanlara, hepsine meveddet ile muamele etmeye, tahattur etmeye, yani aklımızdan geçirirken bile saygılı, sevgili davranmaya ayet gereği mecburuz. Ama validelerimiz de zaten o ayetin içinde var, Allah bu özel ayeti niye göndermiş? Ashab-ı kirâmın hepsi büyük, amenna ama Ashab-ı Suffe başka, Aşere-yi Mübeşşere başka, Ashab-ı Bedir, Ashab-ı

Uhud başka, Hulefâ-yi Râşidîn başka. Bunların hepsi ashaptan gayrı değil ki! Ama hepsinde ayrı bir gruplama ve tasnif var.

Efendimizin bütün yakınlarına meveddet göstereceğiz ama valide lerimiz anne kadar yakın olacak. Bir kere annen seni doğurdu, besledi, büyüttü. Ondan sonra sen evlendin, barklandın. Artık sana sadece dua eden, senin de bayramda, seyranda, sair zamanda, sabah işe giderken, akşam eve geldiğinde elini öptüğün bir varlık. O kadar ve sonunda ölecek. Allah sıralı ölüm versin, hiçbir anaya evlat acısı göstermesin. Sen arkasından onun hakkında hayır hasenatta bulunacaksın. Bunun içine Kur'an okumak da dâhil. Ölüye okunmaz diyorlar. Terbiyeli olmak ve öyle konuşmak lazım. Ölüm diye bir şey yok. Müslüman ölmez, hayvan ölür. Müslüman bir yerden bir yere göç eder. Annemiz, annelik hissiyle şefaat ederse eder, çünkü Efendimiz haber veriyorlar. Ana-babanın evlada şefaat hakkı vardır. Fıtratından dolayı evladın ana-babaya şefaat edebilmesi için sâlih olma şartı var. Onun için sarhoş, ayyaş, hırsız, iffetsiz bir anne-baba bile olsa o iç yapıyla, fıtrî yapıyla, evladına şefaat etme yetkisini Allah veriyor. Ama evlat, ana-baba saygısını terbiye ile kazanacaktır, fıtrî değildir. Neden? Hazreti Âdem'den anla. Hazreti Âdem'in annesi babası var mı? Onun için, anne-baba sevgisi doğuştan verilmez. Onun için, "Evladına şöyle davranacaksın." diye anaya babaya Kur'an'da bir emir yok. Ama "Anana-babana öf bile deme!" (İsrâ 23) diye evlada emir var. Öf bile deme derken, en hafif bir misal veriyor. "Daha büyük terbiyesizlikleri zaten yapamazsın da öf bile deme." Peki, bunu niye söylüyor? Çünkü biz bunu terbiyeyle kazanırız. Fıtrî olmaz. Ahzab sûresindeki 6. ayet, Risâletpenah Efendimizin muhterem zevcelerinin anne olarak sadece saygıya layık olduklarını ifade etmiyor. "Şefaatçilerinizdir onlar" da diyor. Bütün Ümmet-i Muhammed'in anneleridir ve bizim şefaatçilerimizdir. Belki Efendimize karşı, belki Allahu Teâlâ'ya karşı.

Efendimiz zevceleriyle şakalaşıyor. Hazreti Sevde'ye şaka yapıyor. Başkalarına da yapıyor. Hazreti Ayşe'yi suyla ıslattığı biliniyor. Tastan su atıyor, ıslanıyorlar. Koşmaca oynuyorlar. Efendimiz zevcelerine çok müşfik muamele buyuruyor. Ama elbette karı koca arasında normal çekişmeler olabilir. Çünkü insan kendi kendiyle bile çelişen ve çekişen bir varlıktır. Bugün ak dediğine, yarın kara diyebilir. Nerede kaldı ki bir başka varlıkla tam uyum içinde olalım. Bu uyumsuzluk normal ama terbiye hudutları dâhilinde kalmak şartıyla. İleride göreceğimiz "İfk" hadisesinde Hazreti Ayşe'nin evine gitmemesi var. Onu aklayan ayet geldiği zaman bile "Hadi kızım evine git." diyen babasına, "Hayır, gitmem çok lazımsa gelsin beni alsın." diyecek kadar nazlanması var. "Ben O'na teşekkür etmem. Ben Allah'a teşekkür ederim." diyor. Ama Efendimiz de gidiyor alıyor Hümeyrâ'sını. Mâriye Validemiz çok güzel, alımlı bir hanım. Öteki validelerimizin memnuniyetsizliğini hissedince ve daha sonra Hazreti İbrâhim'i dünyaya getirmesiyle öteki validelerimizin çocukları yok diye üzülmemeleri için, onu başka eve, odaya götürüyor. Mescid-i Nebevî'nin güney istikametindeki yeri hâlâ bellidir. Bu nevi normal hudutlarında kalan münakaşalar bile olsa hiçbir validemizle aralarında açıklık yoktur. Diğer taraftan dikkat edilmesi gereken bir husus da şudur: Validelerimiz bizim annelerimizdir ama Resûlullah Efendimizin de zevceleridir. Karı koca arasına girilmez. Orada haddimizi bileceğiz. Hazreti Ayşe orada yanlış yapmış. Hazreti Zeynep burada yanlış yapmış. Bunlar bize düşmez. Anne saygısı esastır. Sen annene "Yanlış yapmış." diyemezsin, çünkü o, onun kocası. Tekrar edelim, karı koca arasına girilmez. Bu dünya hayatında da böyledir. Anne-baba münakaşa edebilir, anlaşmazlığa düşebilirler. Çocukların hiçbiri ana veya babadan tarafa meyledemezler. Birini haklı, ötekini haksız bulma hâllerine giremezler. Saygıda kusur edemezler. Efendimiz Hazretlerinin hususî hayatından bahseder-

ken kendilerinin buyurdukları bir hadis var. Malum olduğu üzere "hıfzu'l-lisan selâmetü'l-insan" yani selamete ermek için lisanımızı muhafaza etmeliyiz. Kimseyi Efendimize iftira ettirmem! Bilgisizlikten kaynaklanan iftiraya mâni olmak için böyle konuşuyorum! Zaten kendileri buyuruyorlar. "Ben bütün zevcelerimle Allah'ın emriyle evlendim." diyorlar. Efendimizin yaptıkları nefsinden değildir, estağfirullah, kendimizle mukayese etmeyelim.

Keza, Efendimize de "On iki-on üç tane kadın aldı." diye böyle yakışıksız bir lakırdı etmeyelim. Efendimiz dördüncü hanımını kaç yaşındayken aldı? Kimse biliyor mu? 56 yaşında. Hazreti Hatice tek. Hazreti Hatice 620'de göçtükten sonra bir müddet dul. Evde kaç tane çocuk var? Dört tane evvelki evliliklerinden, dört tane de Risâletpenah Efendimizle yaptığı evliliğinden. Onlara da bakılacak yani. Ondan sonra Hazreti Sevde Annemiz ile üç sene tek Efendimiz. Hazreti Sevde dul ve de evvelki evliliğinden beş tane çocuk var. Hazreti Sevde, Efendimizden beş yaş da yaşlı. Hazreti Ayşe geldiğinde, evdeki ikinci zevce. Ondan sonra yaşı ilerliyor Efendimizin. Hazreti Ayşe ile evlendiğinde 54 yaşında. Hazreti Hafsa, Bedir şehidi dulu. Onunla evlendiği zaman 55 yaşında. Zeynep Validemiz de Bedir şehidi dulu ve onunla evlendiği zaman 55 yaşında ki Zeynep Validemiz üç veya altı ay yaşadı, kısa bir süre içinde vefat etti. Ondan sonra Ümmü Seleme Validemiz Uhud şehidi dulu ve onunla evlendiğinde 56 yaşında. Ümmü Seleme Validemizde dört tane çocuk var geldiğinde. Bu kadar çok evlendi diyorsun. 56 yaşında ancak hanesinde dört hanımı var ve tüm evliliklerine bakarsak, annelerimizin bazılarının yaşları epey var, geçkince çoğu. Peki, niye bu evlilikler olmuş? Bunları bilmeden, anlamadan cehaletlerini bir de terbiyesizlik vesilesi yapıyorlar. Mesela bir kardeşim, çok sinirli olarak geldi bana. Eli ayağı titriyor. Efendimiz hakkında, çok evliliğinden dolayı bir münasebetsiz herif, çok terbiyesiz bir şey söylemiş. Herife bağır-

mış, çağırmış, sonra çıkmış. "Bir dakika." dedim. "Bu seninki bir iman göstergesi tamam, eyvallah. Ama niye sinirleniyorsun? Sen ona söyledin mi Risâletpenah Efendimiz kaç yaşında, kiminle, nasıl insanlarla evlendi? Bunu anlatabildin mi? Anlatamadın. Niye kızıyorsun o zaman?" dedim. "Kendine kız. Onun, o yanlış bilgisini düzeltemiyorsun. Terbiyesizlik yapmış olabilir. Ne biliyorsun doğruyu öğrendiği zaman bu terbiyesizliğinden pişman olmayacağını?" Yine benim çok sevdiğim bir gencin bir kız arkadaşı varmış. O kız arkadaşı feminizm rüzgârıyla Resûlullah Efendimizin çok evliliklerini tenkit ediyor. "Niye cevap vermedin oğlum?" dediğimde tam olarak izah edemediğini anlamış oldum. Resûlullah Efendimizin hangi validemizle ne kadar zamanda, kaç yaşındayken, hangi şartlarla evlendiğini tafsilatıyla anlatmak lazım, ondan sonra kabul etmezse kendi bilir. Diğer bir ifadeyle, Efendimizin o kızın tenkit ettiği bir hâlde olmadığını biliyorsun ama bunu izah edecek bilgiyle mücehhez değilsin. Kusura bakmayın benim böyle Müslümanlığa karnım tok! Bunlar bilinecek. Benî Mustalik Gazvesi'ni bilecek ki Cevriye Validemiz ile harp sonu evlendiğini bilsin. Reyhâne Validemizle keza Benî Kurayza'dan sonra evlendiğini bilsin. Safiyye Validemizle de Hayber Gazvesi'nden sonra evlendiğini bilsin. Zeynep binti Huzeyme Validemizle ve Meymûne Validemizle niye evlendiğini bilsin. Bunlar ve dahası hep bilinecek.

Bir de terbiyesizlikte ısrar edenler var. Yani kusura bakmayın ama bu edepsizlere hiçbir cevap vermeden, en azından ağızlarına biber sürmeden geçiştiremeyiz. Efendim, "Böyle yapmasak da öğretsek." diyorlar. Senelerdir konuşuyorum, öğrenmiyorlar. Hâlâ, Efendimize terbiyesizce dil uzatabiliyorlar. Sen annenin kıymetini bilmezsen, annen senden şefkatini çekmez ama ilgisini çeker. Alakasını keser; annesiz kalırsın. Ölmek, annesiz kalmak demek değildir. Annenin alakasından mahrum kalmaya annesiz kalmak

denir. Evladını terk etmiş anne biliyorum. Gözü yaşlı ağlıyor, evladını görse sokakta tanımaz, hâlâ dua ediyor. "Allah yavruma şöyle yapsın, böyle yapsın." diye. O çocuk hiç annesinin yüzünü görmemiş ama hâlâ anneli o. Ezvâc-ı Tâhirât validelerimizin şefkati, o edepsizlerin terbiyesizliğinden kâbil-i kıyas olmayacak derecede büyüktür; amenna ama ben de evladım. Ben de anama yalvarırım. "Sana saygısızlık yaparak seni üzeni affetmen, beni üzer." derim. Benim buna affım yok. Anlatırız, öğrenir, öğrenmez. Vaktiyle Ebû Süfyan da takdir etmişti ama öğrenmemiş ve Peygamberimizin karşısında durmuştu. Öğrenmek başka, takdir etmek başka şeydir. Cenâb-ı Hakk, bizleri mübarek validelerimizi hakkıyla tanıyan, hikmetle tanıtan ve onları her dâim ihtiramla yâd eden kullarından eylesin. Rûz-i mahşerde şefaatlerine nâil eylesin. Âmin.

Aşk asla tek taraflı olmaz. Karşılıklı iki gönlün muhabbetidir aşk. Bu gönlün biri Resûlullah'ta öteki de Hz. Hatice'de. Nasıl bir aşktır ki o, Efendimiz dünyadan çekilinceye kadar devam etmiştir. Hazreti Hatice dünyadan çekilinceye kadar değil.

HAZRETİ HATİCE VALİDEMİZ

Ümmü'l-Müminîn, Evvelü'l-Müslimîn Hazreti Haticetü'l-Kübrâ Annemiz öyle mühim bir validemiz ki ne kadar konuşsak, tekrar etsek dilimiz şeref kazanır ancak. Müslüman olmayan Araplar dahi Hatice ismini çocuklarına verirler. Bazı Mısır, Lübnan gibi Hristiyan nüfusu diğer Arap ülkelerine göre daha çok olan memleketlerde, Hatice isimli bir hanıma rastladığınız zaman, tamam işte annemizin ismi diye o kişinin Müslüman olduğunu kabul etmek peşinen doğru değildir. Hâlâ 21. asırda bile Hatice ismi, bütün Arap toplumu tarafından kabul edilmiştir ki ifade ettiğim gibi, Müslüman olmayan Araplar bile kız çocuklarına Hatice ismi verirler.

Annemizin ism-i şerifi Hatice ama daha sonraki dönemlerde Haticetü'l-Kübrâ denmiş. Yani Büyük Hatice. Çok iffetli olduğundan dolayı, daha Efendimizle izdivacından bile evvel, Arap toplumu arasında aldığı Tâhire lakabı da var. Temiz manasında Tâhire. Ama biz daha ziyade Haticetü'l-Kübrâ, Büyük Hatice diye tanırız ki başka kelime yoktur Hazreti Hatice'nin büyüklüğünü anlatmaya. Yani Kübrâ'dan daha büyük kelime yok, onun

için bulamadık. Ama yetmez. Hatice Validemizin büyüklüğünü anlatmaya kelimeler yetmez. Çünkü Allahu Zülcelâl'in övdüğü kullarındandır. Cebrail Aleyhisselam, "Allah sana selam söylüyor Ya Resûlallah!" diye başlardı geldiğinde genellikle. Resûlullah Efendimiz de ona, "Kardeşim!" diye hitap ederlerdi. Bir seferinde "Allah sana ve Hatice'ye selam ediyor, Ya Resûlallah!" dedi. Allah'ın ayrıca böyle selam ettiği validemizdir Hazreti Hatice.

Hatice Annemizin büyüklüğü Efendimizin zevcelerinin içinde en kıdemli olduğundan da değildir. Büyüklük ve küçüklük, insanın iradesiyle kazanılan şeylerdir. Ben senden evvel dünyaya gelmişim. Ben senden niye büyük olayım? Ben senden yaşlıyım sadece. Sen hafızsın, âlimsin, benden gençsin ama benden büyüksün sen. Bu nevi büyüklükler, iradeyle kazanılan büyüklüklerdir. Hazreti Hatice Validemiz yaşlı olduğu için büyük değil, büyük olduğu için büyük. Ayrıca, takdir etmek başka şey, iman etmek başka şeydir. Alman birliğini sağlayan Prusyalı Prens Bismarck, Resûlullah Efendimiz Hazretleri hakkında çok sitayişkâr ifadelerle bahseder. Askerliğini, sosyal hayata katkısını vesaire över ama "Resûlullah" demez. "Abdullah oğlu Muhammed büyük adamdır, işte şöyledir, böyledir, kıymetlidir." der. Bu bir takdirdir ama "Resûlullah" demediği müddetçe kurtarmaz. Hazreti Hatice'nin de bu şekilde takdir edilmesi imanla alakalı bir şey değildir, objektif bir bilgidir. Allahu Zülcelâl kıdeme önem verir. Kur'an-ı Kerim'de "sâbikun" ve "evvelun" (Tevbe 100) tabirlerini kullanarak kıdeme önem verdiğini belirtmiştir. Hazreti Hatice Validemiz, bütün Müslümanların kıdemini bozacak derecede bir numaradır. Efendimizi öyle sayamayız çünkü o sahip. O tebliğ ediyor. O kimseden tebliğ almıyor. Allahu Zülcelâl'den gelen vahyin peygamberi olmakla Efendimiz bir numaralı Müslüman değildir. Bana sorarsanız tek Müslümandır. İnsan cinsi içinde tektir o, yegâne kâmil olduğu için. Efendim noksansızlık Allah'a mahsus. Biz Sübhân demedik.

Allah Müslüman değil ya! Allah dinin sahibi. Allah'ın sahibi olduğu din, tek ve kâmil olarak Efendimizde var. Onun tebliğine de ilk eyvallah diyen, yani ilk Müslüman kim? Hazreti Hatice. Onun için, Hazreti Hatice'nin Kur'an-ı Kerim'den kaynaklanan lakabı diğer valide lerimizle birlikte, Ümmü'l-Müminîn'dir (Ahzab 6). Ayetle hükmen annedir, bizim için ayrı değeri vardır. Ama fiilinden kaynaklanan lakabı Evvelü'l-Müslimîn'dir.

Hazreti Hatice Validemiz Kureyşî'dir. Resûlü Ekrem Efendimizin birçok dedeleri içinde bazı zevat önde gelir. Bunların bir tanesi Kusay Hazretleridir. Hazreti Hatice'yle Resûlullah Efendimizin soyu Kusay'da birleşir, bunun için şecere-i nebiye bakılabilir. Altı, yedi veya sekizinci batında kardeş çocukları oluyorlar. Hazreti Hatice'nin babası Hüveylid bin Esed Hazretleri, Kureyş'in ileri gelenlerindendir. Yani eşraftandır. Efendimiz Hazretlerinin amcası Zübeyir bin Abdülmuttalip kumandasında Ficar savaşları diye bir grup savaş vardır. Bunlar kabileler arasında, hatta bazı kabilelerin kendi boyları arasında yaptığı savaşlardır. Ebû Süfyan'ın babası Harb, Mekke reisi fakat Haşimîlerin reisi Ebû Talip Hazretleri, bu savaşın olduğu haram ayda savaşmak istemiyor. Yani Allah'ın emirlerine riayetkâr. "Ben harp etmem." der. Bunun üzerine Harb da Ümeyyeoğullarının reisi olarak, "Haşimoğulları harp etmezse ben de harp etmem." der. O zaman da gelip zarar verecek düşmanlar. Bunun üzerine Ebû Talip Hazretleri, kardeşini, Efendimizin amcası Zübeyir bin Abdulmuttalib'i kumandan olarak vazifelendirmiştir. Ficar savaşları muhtelif dört safha hâlinde birden fazla muharebe şeklinde olmuştur. Efendimiz Hazretlerinin dördüncü muharebeye iştiraki var. O zaman yirmi yaşlarında aşağı yukarı. Fakat enteresandır, "Ben sadece atılan okları topladım, muhariplere verdim. Ben muharebe etmedim." diye bir rivayet var. "Haksız yere tecavüz ettikleri için ben de ok attım ve pişman değilim." dediği rivayet de var. Fakat buradaki "pişman değilim" sözünü

biraz açmak lazım. Ficar muharebeleri bittikten sonra bir anlaşma yapılmıştır. "Bu anlaşma sulhu temin ettiği için ve ben de orada bulunduğum için çok memnunum. Bir daha olsa yine yaparım." buyuruyor Efendimiz. İki rivayet karışmış olabilir. Efendimizin bi'setinden önceki hayatında da bi'setinden sonra kendisine intikal edecek, vahiy olacak ayetlere muhalefeti yoktur. Haram ayda harp etmek günah olduğu için bendeniz bu rivayetlerden, "Ok topladım, harp etmedim." rivayetinin doğru olduğu kanaat-i acizanesindeyim. Delilim, Efendimizin hiçbir âyet-i kerîmeye, ömrü boyunca muhalif hareketi olmadığıdır.

Efendimizin kayınpederi Hüveylid bin Esed, Ficar Savaşı'ndan önce, Efendimiz on sekiz-on dokuz yaşlarındayken vefat etti. Hazreti Hatice'nin annesi, Fâtıma binti Zâide (veya Zeyd). Bakınız, tekrar söylüyorum: Efendimizin kayınvalidesi de Fatma, babaannesi de Fatma, yengesi de Fatma. Onun için kızı Fatma. Bunları bilmekte fayda var. Benî Âmiriyye'nin, yani Âmiriyyeoğullarının ileri gelen bir hanımı, Hazreti Hatice'nin annesi. Onun da soyu, Efendimizin büyük ecdadından Gâlib Hazretleri var, onun oğlu Lüey veya Luhey ile Efendimizle birleşiyor. Yani hepsi aynı kabileden oldukları için belli bir soyda birleşiyorlar. Ve hem Hazreti Hatice'nin annesi Fatma hem babası Hüveylid, ileri gelen kabile büyüklerinden olduğundan Hazreti Hatice çok zengin bir hanım. Onun için de talibi çok. Fakat bu zenginliği idare edecek dirayette, çok olgun, muhtereme bir hanım. Hazreti Hatice'nin amcası Nevfel var. O da soy olarak yukarıda Efendimizle birleşiyor. Evlilik çağı gelince Hatice'yi amcaoğlu, meşhur Varaka bin Nevfel ile evlendirmek istediler ama olmadı.

Varaka putperest değil, Hristiyan. İlk vahiyden sonra Efendimizle Hazreti Hatice, Varaka'nın yanına giderler. Çok âlim bir adam çünkü. Oraya gidince, "Sana gelen Cebrail'dir. Sen de

Allah'ın Peygamberisin." der Varaka. Müslüman olması için daha ne diyecek Allah aşkına? Dolayısıyla, "Varaka bin Nevfel sonradan Müslüman olmuştur, aslında Hristiyan rahiptir." diye niye söylüyorlar anlamıyorum. Efendimizin risâletinin tasdiki bir Hristiyan rahibe mi kaldı? Putperest olmayıp Hristiyan olması, putperestten üstün olduğunu gösterir. Çünkü ehli kitaptır. Allah'ın hükmü var (Bakara 221 ve Mâide 5, 82). Haniftir, değildir, bilmiyoruz. Hristiyan ise Hanif olmayabilir ama putperest olmadığı gayet aşikâr.[3] Bir de "Korkma, endişe etme, üzülme. Sana gelen, o gördüğün bütün peygamberlere gelmiştir." demiştir. Yani, bütün peygamberlere inanıyor. Dolayısıyla Hristiyan derken de bugünkü karmakarışık Roma putperestliği tesirinde kalmış diye düşünmemek lazım. "Bütün peygamberlere gelen Allah'ın vahiy meleği Cebrail'dir. Mademki sana Cebrail gelmiştir, sen de Allah'ın elçisisin." deyince ne oluyor? Bitmedi mi Müslümanlık ikrarı? Bitti. Etraf duysun, bilsin, görsün, anlasın diyedir törenler. Nikâh da böyledir; Efendimizin tavsiyesine göre bir topluluk içinde icra edilmelidir. Kalabalıkta yapılsın ve herkes tarafından bilinsin diye iftiradan koruyor ümmetini. Bir kadınla bir erkeği yan yana gördüğünde insanların, onlar hakkında iftira etmemeleri için önemlidir.

Varaka bin Nevfel Hazretleriyle yani amcaoğluyla evlenmesi olmadı. Fakat iki evlilik yaptı Hazreti Hatice Validemiz. Hangisi daha öncedir? Orada bir kayıt ve rivayet kargaşası vardır. Çok

3 Varaka'nın dinî hayatına dair farklı görüşler vardır. Varaka, Câhiliye döneminde müşriklerin yaşayışından ve tapınmalarından hoşlanmayan Ubeydullah b. Cahş, Osman b. Huveyris ve Zeyd b. Amr ile birlikte yeni bir din arayışı içine girmiş, bu amaçla Suriye tarafına yaptıkları seyahat neticesinde Hristiyanlığı seçmiştir. Ancak onun hangi din üzere öldüğü konusu ihtilâflıdır. Mekke'deki en meşhur Hanîflerden olan Varaka bazı şiirlerinde kendisinin Zeyd b. Amr'ın inancına uyduğunu anlatmaktadır. Zeyd b. Amr'ın da, Suriye yolculuğu sonunda Yahudiliğe veya Hristiyanlığa geçmek yerine İbrâhim'in dinine bağlı kalmayı tercih ettiği bilindiğine göre Varaka'nın da muvahhid olarak öldüğü ileri sürülebilir. [Muhammed Ebû Zehre, *Ḫâtemü'n-nebiyyîn*, Kahire, ts. (Dârü'l-fikri'l-Arabî), I, 309-310.] [h. n]

önemli değil ama önemli olan iki olduğudur. Benî Temîm kabilesinden ileri gelen, Ebû Hâle Zürâre bin Nebbâş et-Temîmî isimli bir zâtla evlendi. Bu evlilikten Hâle, Hind ve Tahir isimlerinde oğulları oldu. Vakti bilinmemekle beraber, Benî Mahzûm'dan Atîk bin Âbid el-Mahzûmî ile evlendi. Ondan da yine Hind isminde bir kız çocuğu oldu. Bu şekilde Hazreti Hatice'nin evvelki iki evliliğinden kuvvetle muhtemel dört tane çocuğu var. Ebû Hâle Zürâre bin Nebbâş et-Temîmî'den olan erkek Hind'in çok özel bir önemi var. Bir kere Efendimizin üvey oğlu. Yani onun evinde büyümüş. Şimdi, bizim duvarlarımızı, eskiden evlerimizin çatı altlarını, camilerimizi, tekkelerimizi süsleyen hilye-i şerîf vardır. Efendimizin şemail-i şerîfini anlatan levhalar. Yani Efendimizin tarifi. Efendimizi en teferruatlı ve ilk tarif eden zât işte bu Hind Hazretleridir. Ondan sonraki şemail tarifi Hicret sırasında mola verdiği ve hastalıklı bir keçiyi sağıp bir kova süt çıkarıp hem de bütün herkese içirdiği olayla ilgilidir. O kim? Ebû Mabed'in karısı Ümmü Mabed Hazretleri. İkinci tarif de odur. Fakat bizim hilye-i şerîf levhalarımızda Ali Efendimiz Hazretlerinin rivayetleri vardır. Yani şemâil-i Resûlullah diye bir ilim vardır. Onun için, yanağındaki benine varıncaya kadar yapılan tarifler sağlamdır. Sakalında, sağ şakağında kaç tane, sol şakağında kaç tane, çenesinde kaç tane beyaz kıl vardır, bunlar bile tarif edilmiştir.

Çok enteresandır, Hazreti Hatice'nin kız kardeşinin ismi de oğullarından birisi gibi Hâle. Bir de erkek kardeşi var. Kim o? Avvam. Zübeyir bin Avvam'ın babası. Hazreti Zübeyir, Hazreti Hatice'ye hala diyor. Zübeyir bin Avvam'ın Aşere-yi Mübeşşere'den ve ilk Müslümanlardan olduğunu biliyoruz da Hazreti Hatice'nin yeğeni olduğunu pek bilmeyiz. Bilelim. Hazreti Hatice'ye hala diyor. Hala deyince ne oluyor? Tesettür yok. Onun için Efendimizin evine rahat girip çıkıyor. Hala kaçmaz ki. Baba yarısı gibi yani dişi baba yarısıdır hala. Teyze anne yarısı, hala baba yarısı. Keza amca

ve dayı da öyle. Hazreti Hatice'nin Atîk bin Âbid el-Mahzûmî ile evliliğinden olan kızı, Efendimizin üvey kızı Hind Hazretleri de evlenince çocuğuna Muhammed ismini koydu. Onun da lakabı Ümmü Muhammed'dir. Böyle sevgili insanlar. Bunları bilmemiz lazım. Çocuklarımıza Hâle ismini koyarız. Güzel ama ayın etrafındaki parlaklık gibi bir mana veriyoruz genellikle. Efendimizin, baldızı ve üvey oğlu Hâle'dir. Bu kadar yakınlık yetmez mi? Hatta baldızı Hâle bin Hüveylid, Hazreti Hatice göçtükten sonra bir gün hane-i saadete gelirken sesleniyor. Sesleri çok benziyormuş Hatice Validemiz ile. Efendimiz yerinden fırlıyor, kalkıyor. "Bu Hüveylid kızı Hâle'dir." diyor. Koşa koşa gidiyor. Hazreti Hatice'nin sesine benzettiği için heyecanlanıyor. Böyle bir muhabbet. Hâle ismini verenler, kardeşlerimiz ve taşıyanlar bilsinler ki hem Efendimizin baldızıdır hem Efendimizin üvey oğludur. İkisi de ashaptandır. Mademki o isimleri taşıyorlar, onu da bilsinler.

Hazreti Hatice'nin babası Hüveylid, Kureyş'in ileri gelenlerinden ve zengin, annesi Fâtıma binti Zâide de Benî Âmirin, yani Âmiroğullarının ileri gelen bir hanımı, onun için Hatice Validemizin parası çok diye belirtmiştik. Kocalarından da miras kalınca Hazreti Hatice ticaret yapıyor. Mal mülk sahibi ama çok dirayetli bir hanım. Hem babasından, kendi ailesinden hem kocalarından kalan parayı, malı iyi idare ediyor. Mekke ahalisi ticaret yapıyor ve genellikle ticarette ortaklık yapılıyor. Mekke'de neredeyse bir şey yetişmediği için hep dışarıdan geliyor mal. Hazreti Hatice'nin genellikle kervan ortaklığı olmuştur. Resûlullah Efendimiz Hazretleri delikanlılığında da çok ehl-i itimat, çok muhterem bir zât olarak bilindiği için, bir seferinde de "Onunla bir iş yapayım." diyor Hazreti Hatice. Efendimiz, Abdullah Hazretlerinin oğlu olmasına rağmen Ebû Talip, merhum kardeşinin oğluna bakıyor. Bu sebeple Ebû Talib'in baktığı yetim şeklinde söylemiyorlar da "Ebû Talib'in yetimi" olarak çağırıyorlar Hz. Peygamber'i. Aynen

dedesi Abdülmuttalib'in adının Şeybe olmasına rağmen amcası Muttalib'in yanında büyüdüğü için, Muttalib'in kulu manasına gelen Abdülmuttalip olarak anılması gibi. İşte "Ebû Talib'in yetimi" fakir ama fevkalade yüksek ahlaklı.

Hazreti Hatice'nin bir de kölesi var: Meysere Hazretleri. O da Hazret çünkü o da Müslüman olmuş, ashaptan yani. Suriye'nin güneyine, Şam'a kadar uzanan bir kervan var. Meysere'yi de Efendimizin yanına kervana katıyor Hazreti Hatice fakat özel bir de tembihte bulunuyor: "Yoldaki tüm davranışlarını; konaklarken, insanlarla konuşurken iyi gözlemle." diyor. O zamana kadar bu kadar yüksek kârlı bir kervan olmamış. Öyle gerekmiş. Allah bereket ihsan etmiş. Meysere, "Beni âdeta mest etti Muhammed'in davranışları." diyor. O cahiliye lafına bendeniz ara sıra takılırım. Bugünkü anlamda cahil değildir Mekke toplumu. Çok yüksek bir sosyal sosyetedir. Hazreti Hatice'nin arkadaşları da var hâliyle. Bunlardan Nefise binti Ümeyye var. Zaten Efendimiz Hazretlerinin yüksek ahlakından haberdar ve hayran. "Hatice! Bak Şam'a gönderdin gitti, geldi. Kölen de bak nasıl methediyor. Ben zaten onun hayranıyım. Onunla evlensene. Vallahi bak ben aracı olurum" diyor. Hazreti Hatice, kabul edince Nefise Hazretleri koştura koştura Efendimize gider. O zaman Muhammed demekte mahzur yok. Daha Resûlullah sıfatı aşikâr olmadı. Bizim için "Âdem toprakla su arasında iken"den beri Resûlullah, o ayrı mesele. Hazreti Nefise direkt, "Ya Muhammed!" dedi. "Buyur bacım, buyur kardeşim!" diye cevap verdi Efendimiz. "Bu kervanını götürdüğün Hatice var ya, evlensene sen onunla." "Ya ben fakir bir adamım. O çok zengin biri. Nasıl evleneyim?" "O öyle zengin olup burnu büyük değildir. Onunla bir alakası yok." Hazreti Nefise ara yapıyor, çok da iyi yapıyor. "Ben kendim karar veremem." dedi Efendimiz. "Büyüklerim var."

Büyükleri olarak, yanında büyüdüğü amcası Ebû Talip Hazretleri var ve "İkinci annem, annemden sonraki annem." dediği, Hazreti Ebû Talib'in hanımı Fatma binti Esed Hazretleri var. Yani kendisini anne-baba gibi büyüten büyüklerine sordu. Hazreti Ebû Talip uygun gördü. Söz kesme, kız isteme gibi merasimlere gidiliyor. İki rivayet var. Ya babasından istedi ki bu rivayet makbul olamaz çünkü Ficar Savaşı'ndan önce Hazreti Hatice'nin babası Hüveylid'in vefat ettiği sabit. Efendimiz Hazretlerinin Ficar Savaşı'na yirmili yaşlarındayken katıldığı da aşağı yukarı sabit. İkinci rivayet olarak Hazreti Hatice'nin amcası var. Amr bin Esed. Hüveylid bin Esed'in kardeşi. Ebû Talip Hazretleri, Hazreti Hamza yanında, Amr bin Esed'den istiyor. "Ben yeğenim için sizin yeğeninize talibim." diyor. Mehir o zaman da hâlâ var. 500 veya 400 dirhem veya 20 dişi deve mehir veriliyor. Bunlar niye bu kadar teferruat, bize ne? Bize ne olamaz. Bunun da ehemmiyeti var. Çünkü mehir bugün umursanmıyor. Boşanmalarda eğer kanunun verdiği nafakalar olmasa mehir hakkından dolayı bütün boşananların öbür tarafta yakaları ateşten kurtulmaz. Kadınlar mağdur ediliyor. Olmaz. Efendimiz bunun hakkında da bize nasihatte bulunuyor ki bizim için talimat demektir. "Ne erkeğe yük olacak derecede fazla ne de kızın şerefine halel getirecek derecede az, örfe göre olacak, uygun olacak."

Efendimizin bu kız isteme merasiminde bir incelik var. Amcasının böyle bir servetin bir fukaraya verilmesine itiraz edeceğini biliyor Hazreti Hatice. Resûlullah Efendimiz Hazretleri fukara bir aile çocuğu. Aslında Mekke'nin reisi Hazreti Abdülmuttalip. Sonra Mekke reisi Ebû Talip Hazretleri ama fukara olduğu için Hz. Ali'yi Efendimizin yanına veriyor, Cafer Tayyar'ı da kardeşi Hazreti Abbas'ın yanına veriyor. Cafer Tayyar Efendimiz, yani Cafer bin Ebû Talip, Hazreti Abbas'ın yanında büyüyor. Bu kadar fukaralık var yani. Rahmet okumayacağım birisi, Efendimiz

Hazretlerinin zengin ve yaşlı bir hanımla evlenmesi hakkında ileri geri konuşuyordu. Hem de yüksek tahsilli biri. Tahsil cehaleti almış, eşeklik baki kalmış! Miladî tarihle Efendimizin izdivacı 594 senesi kabul edilir. 594'te de bu kafada adamlar vardı. 1970'li yıllarda da bu kafada adamlar vardı. İşte Hazreti Hatice Validemizin amcası Amr bin Esed dünya ehli bir adam. Parayı pulu, malı mülkü seviyor. Yeğeninin evlenmesine rıza göstermez diye, Hazreti Hatice içki ikram ediyor. Amcasının kafa dumanlanınca, "Hayırlı bir havadis var amca" gibilerinden nasıl yaptıysa yapıyor. İstiyor ki "Aldım, verdim, razıyım." desin. Amr bin Esed sarhoşken mehir bile konuşulmuş. Amr bin Esed ayılınca, "Ebû Talib'in yetimine mi verdim seni? Ne yaptım ben? Olmaz, razı değilim. Vermem. Olmaz" diyor. Hazreti Hatice, o büyük serveti ve ticareti idare edecek dirayette bir hanım olduğu gibi usulleri kaideleri de yerinde kullanan bir hanım. Dedi ki, "Bak amca, sen bu kabilenin ileri gelenlerindensin. Ebû Talip geldi, Hamza geldi. Sen onlara söz verdin. Ebû Talip Haşimîlerin reisi. Sen verdiğin sözden cayarsan bütün Kureyş'in nezdinde itibarın sıfır olur." Amcasının "Peki bari." dediği bir rivayet vardır. Mühim nokta burada, Hazreti Hatice Validemizin, Resûlullah Efendimize olan muhabbetidir, aşkıdır. Çünkü aşk asla tek taraflı olmaz. Karşılıklı iki gönlün muhabbetidir aşk. Bu gönlün biri Resûlullah'ta öteki de Hatice'de. Nasıl bir aşktır ki o, Efendimiz dünyadan çekilinceye kadar devam etmiştir. Hazreti Hatice dünyadan çekilinceye kadar değil! Hazreti Hatice göçtükten sonra hane-i saadette bir koyun kesiliyor, mutlaka Hazreti Hatice'nin akrabalarına gönderiliyor. Mekke'nin fethinden sonra Hazreti Hatice'nin akrabalarına kendi payından gönderiyor Hz. Peygamber. Akrabalarına değil sadece. Çok zengin bir hanım olduğu için çok da hizmetlisi var. Hizmetçilerin ailelerini bile Efendimiz ziyaret ediyor, hediye veriyor, para gönderiyor. Hatice'nin çocukları bunlar. İşte böyle bir aşk! Hazreti

Ayşe de şu cümlesinde bunu ne güzel ifade eder: "Yüzünü hiç görmedim ama Hatice kadar hiçbir zevcesini kıskanmıyorum."

Efendimiz, Hazreti Hatice ile evliyken bi'setine kadar başka bir ticarî sefere gitmiyor. Otuz beş yaşlarındayken Kâbe'nin tamirinde Hacer-i Esved'i yerleştirmesi esnasında Hazreti Hatice ile evli. Bu evlilik böyle mutlu mesut devam etmekte iken, Allah evlat veriyor. Kasım Hazretleri doğuyor. Bir rivayete göre Zeynep Annemiz daha önce. Efendimize Ebu'l-Kasım, Hatice Validemize, Ümmü'l-Kasım lakabının verilmesine sebep olan Kasım Hazretleri ne yazık ki çok yaşamıyor. Küçük yaşta göçüyor. Zeynep Validemiz mi önce Kasım Hazretleri mi önce çok önemli değil ama herhâlde Ümmü'l-Kasım ve Ebu'l-Kasım künyeleri verildiğine göre, Kasım daha evvel doğmuş olmalı. Çünkü o zamanki Arap toplumunun verdiği künye ilk doğan çocuklar için. Erkek olduğunda o çocuğun babası, o çocuğun anası diye künye alınıyor. Sonra Zeynep Validemiz, Rukiye Validemiz, Ümmü Gülsüm Validemiz ve Fatma Validemiz doğdular. Tayyip ve Tahir lakabı verilen Abdullah Hazretleri, aynı çocuktur. Ayrı ayrı çocuklar değillerdir. Tayyip, Tahir, Abdullah tek kabul edildiğinde veya Tayyip Abdullah bir, Tahir başka dendiğinde bu evlilikten doğan çocuk sayısı altı da olabilir yedi de olabilir. Erkekler daha küçük yaşta olmak üzere ve sadece Hazreti Fatma hariç bütün diğer evlatları Hz. Peygamber'den evvel vefat etmiştir. Kızlar büyümüş, evlenmiş, anne olmuşlar. Ama erkekler öyle değil. Erkeklerden altı yaşını geçen hiç yok. Altı da torunu var Efendimizin.

Hazreti Hatice'nin doğum tarihine gittiğimizde, 556 miladî. Neye göre hesaplıyorlar bunu? Efendimiz 25 yaşındayken Hazreti Hatice 40 yaşındaydı. Buradan geriye git, olsa olsa bu kadar olur. Hâlbuki çok ciddi başka kayıtlar da var. Hazreti Hatice'nin 37 veya 28 yaşında olduğu da söyleniyor. Velev ki 40 olsun, Hazreti

Hatice 40 yaşından sonra altı çocuk doğurur muydu? Kur'an-ı Kerim'e inanıyorsan doğurur. Hazreti Sara kaç yaşında doğurdu? Sen Hazreti İbrâhim'i de tanımıyorsun. Sonra Hazreti Hatice'ye itiraz ediyorsun. Allah isterse anasının kucağında kundaklı İsa'sını konuşturuyor mu? "Ben Allah'ın kuluyum ve nebisiyim. Bana kitap verdi." (Meryem 30) demiyor mu Kur'an'da? Hazreti Sara'nın da kaç yaşında Hazreti İshak'ı doğurduğunu öğren (Hûd 73) işte o zaman Hazreti Hatice'nin de elli yaşına kadar doğum yapabileceğini anlarsın. Bugün hâlâ elli yaşına kadar doğum yapabilen insanlar dünyada var.

Abdullah'ın Tayyip ve Tahir lakapları vardı demiştik. Çünkü Hazreti Hatice'nin eski lakabı Tahire olduğu için Tahir lakabını vermiştir Efendimiz. Çok nadir olarak, İslam'dan sonra, yani Efendimizin bi'setinden sonra doğduğu için bu lakap verildi diyenler de vardır. Bunlar çok kaynağa dayanan bilgiler değil çünkü Hazreti Fatma'nın bi'setten sonra doğduğu bile münakaşalıdır. Aslında Resûlullah Efendimiz Hazretlerinin bi'setini çok önemli almak doğru değildir. Bi'setten evvel başka, bi'setten sonra başka. Yok böyle bir şey. Bi'set görev değişikliğidir. "Bunu tebliğ et." dendi. Bundan ibarettir. Huyunda, ahlakında ve davranış biçiminde hiçbir değişiklik yok ki. Hiçbir ayete zerrece muhalefeti görülmemiş. Bunu doğru anlamak lazım. Yani Resûlullah Efendimizin peygamberliğinden önce, estağfirullah bu laf bile yanlış da, peygamberliğini ilanından önceki çocukları başka, sonraki çocuğu veya çocukları başka diye bir şey düşünmek çok yanlış olur. Bu düpedüz maddiyatçılıktır. Efendimiz Hazretlerini böyle bir maddiyatçılığa alet edemeyiz. İster 25 yaşında baba olsun ister 45 yaşında baba olsun. Cebrail'in gelmesinden evvel olsun, sonra olsun hiç fark etmez. Nitekim daha ileriki yaşlarda Medine'de Hazreti Mâriye'den de İbrâhim bin Resûlullah Efendimiz dünyaya geldiler ve iki yaşından önce göçtüler. Kevser sûresindeki "ebter"

meselesi de bu hadise olduğu için gelmiş değildir. Efendimizin risâletini ilanından sonra, "Zaten erkek çocukları yaşamıyor, sülalesi kuruyacak, ebter olacak." gibi edilen büyük terbiyesizliğe teselli olsun diye Rabbü'l-Âlemin ayet indiriyor.

Efendimiz Hazretlerinin çocuklu, mutlu mesut hayatı devam etmekte iken, Efendimiz Hazretleri bir yandan tefekkür ediyordu. Nereden geldik, nereye gidiyoruz? Bu ahalinin durumu ne olacak? Putlar insan yapısı. Biri yapıyor, biri tapıyor. Sağa sola gidiyor. Mesela 9 Zilhicce günü mutlaka Arafat'ta oluyor. Kayıtları var. Hâlbuki İbrâhim Aleyhisselam'dan sonra Kureyş'in ileri gelenleri, Efendimiz Hazretlerinin bize tarif ederek buyurduğu Harem hudutlarını daraltmışlar. "Biz ehl-i Mekke'yiz ve Mekke muhafızları olarak bunun dışına çıkmayız" diyorlar. Mina'nın az ilerisi, Müzdelife'nin ortasından itibaren ileri gitmiyorlar. Hâlbuki Arafat olmadan hac olmaz. Efendimiz Arafat'a gidiyor.

Yere düşmekle cevher sâkıt olmaz kadr ü kıymetten.

Altın para, cebinden yere düşse çamura bulansa kıymeti azalır mı? Yıkarsın geçer. Kâbe'ye de putperestler put koydular diye Kâbe'nin değeri azalmaz. Sen de kalbine put koyarsan kalbinin değeri azalmaz. Putları sen koyduğun için kabahatli sensin. Nasıl Kâbetullah'ı, Beytullah'ı Muhammed Mustafa'nın yed-i mübareği putlardan temizledi ise, senin de put doldurduğun kalbine bir velinin eli, nazarı, duası değer, o putlar yıkılır, senin de kalbin yine Kâbetullah hâline gelir. Zaten öyleydi de sen bozdun onu. Dolayısıyla içinde put dolu da olsa Efendimiz Hazretleri Kâbe avlusundaydı hep. Ve hep tefekkürde. O zaman Cebel-i Nur'daki Hira mağarasında tefekküre giriyor. Ne yazık ki bazı kitaplarda Hira dağı filan yazıyor, dağla mağaranın adını karıştırmasınlar. O dağın adı Nur Dağı'dır. Mağaranın adı Hira'dır. Ve sadece o mağara yoktur orada. Eskiden başka mağaralar da vardı. O ma-

ğarada sadece Efendimiz değil, kadınlar ve Hanifler de tefekküre giriyorlardı. Çok tipik bir misaldir. Zeynep binti Abdulmuttalip. Efendimizin halası, çok önemli bir isimdir. O zât-ı şerif de Hira'da tefekküre girenlerdendir. Resûlullah Efendimiz Hazretleri gittikçe sıklaşan aralarda ve gittikçe uzayan zamanlarda Hira'da tefekküre girmeye başladı.

Hazreti Hatice Validemiz çok zengin demiştik. O kadar takati var maddi olarak ama *Muhammedciğine* kendi hazırlıyor, kendi götürüyor. Muzaffer Efendi Hazretleri merhum tarif ederken, "Kölelerini, cariyelerini, hizmetçilerini hâne-i saadetten Hira Mağarası'na kadar dizse, tabak elden ele dolaşsa, bu mümkün olurdu." diyor. Efendimiz, *Haticeciğinin* geldiğini görüyor değil, anlıyor. Anlamak için illa görmek lazım değil, hissediyor. O yokuşu çıkmasın *Haticeciği* diye hızlı adımlarla koşarcasına aşağıya iniyor. Hazreti Hatice ile genellikle böyle üç-beş metre mesafe oynayan bir buluşma yerleri var. Randevulaştıkları için buluşmuyorlar, hep orada buluşuyorlar. Galiba üç-dört sene oluyor, oraya bir mescit yapıldı. Güzel bir mescit. Efendimiz Hazretleri, Hatice Validemiz ile Hira'dan inip buluştuğu yerde yemekleri alıyor. "Ya niye zahmet ettin, gelirdim, alırdım." diyor. "Zahmet olur mu? Estağfirullah. Ben yine getiririm, Allah'a ısmarladık, güle güle." Efendimizin tefekkürden dönüş zamanı da aşağı yukarı belli. Onu da Hazreti Hatice anlıyor. Annelerimizden biliriz, geç kaldığımızda pencere önünde beklerler bizi. Sanki pencereye çıkınca daha çabuk gelecekmişiz gibi. Bu ayrı bir muhabbet tezahürüdür. Hazreti Hatice Validemiz, Efendimizin geleceği gün damdan inmezler. Dam dediğin bugünkü manada çatılı, kiremitli değil, düz dam. Yazın çok sıcakta, hâlâ bizim Güneydoğu Anadolu'da olduğu gibi damda yatılır. Yıldızlar üstüne yorgan olur. Öyle düz. Oraya çıkıp bekliyor, yolunu gözlüyor. Geldiğini gördüğü zaman da şarkı söyleyerek karşılamaya gidiyor.

İşte Hira'daki tefekkürleri sırasında 27 Ramazan gecesi kabul edilen tarihte Cebrail Aleyhisselam kendi hey'etiyle göründü. "Oku!" dedi. Dikkat buyurun. "Tahsil et." manasında oku demedi. İslam'ın ilk emri oku, okuma yazma öğren değil. "Ben okuma bilmiyorum." demedi Efendimiz. "Okuyamıyorum." dedi. Allahu Zülcelâl, Efendimizin okuma yazma bilmediğini bilmiyor mu ki Cebrail ona, "Oku!" diyor. Böyle saçma şey olur mu? Nereden çıkarıyorlar bunu? Her sene ilkokullar açıldığı zaman bu ayeti göstererek Allah'ın ilk emri oku, Müslümanlığın ilk emri oku... Orada kastedilen bu değil. Müslümanlık elbette ilme, tahsile ehemmiyet verir, o ayrı mesele. Bu arada okunması gereken şey ne? Efendimizin "Okuma bilmiyorum." değil de "Okuyamıyorum." dediği ne? Kâinatı okuyamıyor. Ve ayete dikkat edersek, okuyamazsın ki zaten, çünkü Rabbinin ismini anmadın. "İkra bismi Rabbike" (Alak 1), yani Rabbinin ismiyle oku. Allah olmadan bir şey olmaz. Ne okursun, ne anlarsın, ne idrak edersin, ne de çözersin. Hiçbir şey yapamazsın. Bir düşünelim. Orada "Bismi Rabbike" ne demek? Öyle deyince sadece "Bismillahirrahmanirrahim." demek değil o. Yani Allahlı ol, hep Allahlı bir hayat yaşa ki o zaman anlarsın demek.

O heyecanla Efendimiz mağaradan ayrıldığında yoldaki kayaların, çakılların, toprağın eğildiğini ve kendi ism-i şerifini söyleyerek, "Muhammed Resûlullah" dediklerini işitti. Böyle şey olur mu? Olur. Oldu nitekim. Büyük bir heyecan, kan ter içinde ama bir yandan da sıtma gibi. Hem üşürsün hem terlersin hem üstüne bir şey örterler hem alnına soğuk bez istersin. Böyle karmakarışık bir şeydir. Öyle bir sıtma hâli ile korku da değil estağfirullah. Haşyet-i ilâhîden zangır zangır eve geldi. Hazreti Hatice'ye hadiseyi anlatmaktan maada kendi durumunu sordu. "Bana ne oluyor, Hatice?" dedi. "Ben delirdim mi? Hayal mi görüyorum? "Öyle deme. Niye öyle diyorsun? Bak şimdi yat istirahat et, bir dinlen

bakayım. Ben sana yorganları örteyim" dedi Hazreti Hatice ve sonra geldi başına. "Niye öyle diyorsun ey sevgili zevcim. Allah haber verdi diyorsun. Allah seni hiç utandırıp sıkıp üzer mi?" "Niye üzmesin ki!" der Efendimiz. "Niye üzmesini var mı!" diye Hazreti Hatice devam ediyor. "Sen hep doğru konuşursun. Akrabalarını gözetirsin. Yoksulları gözetirsin. Yetimlerin başını okşarsın. İşini görmekten aciz kalmışların elinden tutarsın. Misafir ağırlarsın. Hak babında herkese yardımcı olursun, haksızlığa karşı gelirsin. Böyle bir adamı Allah üzüp sıkıp mahcup eder, korkutur mu?" Peki, bu sözleri nereden biliyoruz? Bunları sonradan Efendimiz söyledi. Buharî'de var, Müslim'de var. "Bu sözleri Hatice bana böyle dedi." diye biz Efendimizden öğrendik. Buharî'nin de üstelik hem "Tefsir" hem "Vahiy" bahsinde var. İki yere birden koymuş. Hazreti Hatice'nin imanının yüceliğini bir daha vurgulamak için de İmam Müslim Hazretleri "İman" bahsine koymuş. Bunlar çok önemli ayrıntılar. Bu hadise çok önemlidir.

Hazreti Hatice, "Bak Muhammed, canım, zevcim, beyim, Efendim. Bizim amcaoğlu var ya Varaka. Biliyorsun âlim adamdır, eski kitapları okur, okuma yazma bilir. İbranice bilir. İstersen bir de ona gidelim, olur mu" dedi. Efendimizle gittiler. Resûlü Ekrem Efendimizi dinledi Varaka bin Nevfel. "Efendim nasıldı gelen meleğin özelliği?" Efendimiz tarif ettiler. "Hiç üzülme. Bana bir şeyler oluyor diye böyle düşünme. Bu gelen melek daha önceki peygamberlere vahiy getiren melektir. Senin hayalin değildir. O meleğin muhatabı olduğun için, sen de peygambersin, resûlsün sen" dedi Varaka. Hazreti Hatice Validemiz lafa karıştı. "Eşhedü enne ente Muhammeden Resûlullah" dedi evvela. "Ben senin Allah'ın Resûlü olduğuna şehadet ederim" dedi. Burada "ente" yani "sen" önemlidir. Hazreti Hatice'nin bu ilk sözü Medine'de Mescidi Nebevî'de asırlarca bu şehadete matuf olarak âdet üzere iç ezanda okunmuştur. Medine'de iki ezan okunur beraber.

Minaredeki müezzin, "Eşhedü enne Muhammeden Resûlullah" derken içerideki müezzin sağ elinin işaret parmağıyla kabr-i saadeti göstererek, "Eşhedü enne ente Muhammeden Resûlullah" dermiş. Bunun kaydı var. Rivayet söylemiyorum. Sümbül Efendi dergâhı zakirbaşısının hatıratında yazılı. Fakir bazen söylüyorum. "La ilahe illallah demeyi unutup da Muhammed Resûlullah dersen yeterlidir" diyorum, itiraz ediyorlar. Muhammed Resûlullah demek nedir? "Allah var ki Resûlü var, o da Muhammed." demek, "Onun resûl olduğuna inandığım zaman, bunu beyan ettiğim zaman, onun her söylediğine inandım." demektir, değil mi? Hazreti Hatice ne dedi? "La ilahe illallah" mı dedi? "Eşhedü enne ente Muhammeden Resûlullah" demekle, "La ilahe illallah" demiş oluyorum. Zaten "Onun ne anlattığını ben kabul ediyorum." ki "Muhammed Resûlullah" diyorum. Bunu anlamıyorlar. Yani Efendimizin yüceliğinin bir nebzecik anlaşılmasına vesile olması için ifade ediyorum bunu.

Efendimiz Hazreti Hatice'nin ailesinin yanında oturmuyor. Bugünkü manada çekirdek aile olarak oturuyorlar. Karı, koca ve tüm çocuklar. Hane Hazreti Hatice'nin evi. Ebû Kubeys Dağı'nın dibi. Öteki çocuklar da var ama o zaman çocuk yaştaki Hazreti Ali, Hazreti Hatice ve Resûlullah Efendimizle beraber ibadet ediyor. Namaz o zaman başlıyor. Kadınlardan Hatice, çocuklardan Ali, erkeklerden Ebû Bekir ilk iman edenlerdir, deniyor. Hazreti Ali'nin iman etmesine gerek yok. Daha çocuk, iradesi yok. Bu slogan bilgi bizim doğru düşünmemize mâni oluyor. Hazreti Ali, Hazreti Hatice ve Resûlullah Efendimiz sadece namaz kılmıyorlar, tavaf da ediyorlar. Hazreti İbrâhim'den beri kaybolmayan, Hazreti Âdem daha dünyaya gönderilmeden inşa edilen Kâbe'nin tavafı hep vardır. "Ve terel melâikete hâffîne min havlil arşı yusebbihûne bihamdi rabbihim" (Zümer 75) yani "Melekleri de, Rablerini hamd ile tesbih edip yücelterek Arş'ın etrafını kuşatmış hâlde görürsün "

ayetinde bildirildiği üzere, melaikenin Arş-ı Âlâ'da döndükleri gibi onun izdüşümüne gelen Kâbe'de de tavaf bitmemiştir. Abdullah İbni Mes'ud, meşhur kıraat âlimi ve sahabenin büyüklerindendir. Efendimizin, "Oku da dinleyeyim" diyecek kadar Kur'an okumaya hâkim ve Efendimize lezzet veren zât-ı şerif, "Ben Mekke'ye gittiğimde Hatice ve Resûlullah'ı, Ali'yi de yanlarına alarak ve Hatice daha sonra nazil olan tesettür ayetlerine muhalif olmayan bir kıyafet içinde iken tavaf ettiklerini gördüm" demiştir. Bugün hâlâ tesettür var mı yok mu, baş örtmek var mı yok mu diye Türkiye'de konuşuyor utanmazlar. "Var ama ben yapmıyorum" de, yapma. Cevabını Allah'a ver, verme, beni alakadar etmez. "Yok" diyemezsin. Abdullah İbni Mes'ud'un bu sözü çok önemli. Vahiyden önce annemiz sonradan gelecek vahiydeki tesettür kaidelerine uygun bir kıyafetle tavaf ediyor. Çünkü o sırada putperestler de Kâbe'yi tavaf ediyorlar ama hepsi çırılçıplak. Bir de kurban kesiliyor Kâbe avlusunda. O kurbanın kanını vücutlarına sürüyorlar ve neredeyse anadan üryan dolaşıyorlar. Efendimizin atalarından Haşim, "Bunu gece yapın, gündüz yapmayın" şeklinde çevirttirmiştir, bir nevi yasaklamıştır.

Daha sonra, "Ya eyyühel müddessir." (Müddessir 1), yani "Ey örtüsüne bürünen." ayetiyle tebligat başlayınca düşmanlık da başladı. Düşmanlık başlayınca, Hazreti Hatice Validemizin desteği arttı. Neredeyse tek başına; korumak, teselli etmek, diğer Müslümanlarla irtibatı sağlamak vesaire gibi birçok hizmetleri var. Sonra, Ebû Talib'in bulunduğu mahalleyi muhasara altına aldılar. Üç sene civarında sürüyor. Yiyecek, içecek yok. İçeri girilmiyor, dışarı çıkılmıyor. Gizli yollardan gece kaçak ambargoyu deliyorlar. Eziyet ve işkenceler artınca, Habeşistan Hicreti başlıyor. Birinci Hicret, ikinci Hicret. Bu arada Hazreti Hamza Müslüman oluyor. Hazreti Ömer'in Müslüman olmasıyla Müslümanlar Dârü'l-Erkâm'dan dışarı çıkıp aşikâr oldular. Dârü'l-Erkâm bugünkü Safâ tepesinin

olduğu yerdedir. Hazreti Ömer'e kimse ses çıkaramıyor. Hazreti Hamza'nın da İslamiyet'e girişi, Ebû Süfyan'ın Ebû Cehil grubuyla beraber Efendimize yaptıkları bir hakarete, "Durun bakalım! O benim yeğenim" diye efelik etmesiyle olmuştur. Hazreti Hamza, büyük ceddi Hazreti İsmail gibi avcıdır. Avdan gelirken Efendimize eziyet edildiğini görünce olaya müdahale etmiştir.

Müslüman kardeşlerimizin hatırında olsun. Efendimizin doğumu 20 Nisan 571. Hatice Validemizin rıhleti, ahirete göçmesi 19 Nisan. Efendimizin doğumundan bir gün önce ama yıl 620. Efendimiz o sevgili zevcesini Hacun kabristanına defnetti. Bugün oranın adı Cennetü'l-Muallâ'dır. Hâlâ Cennetü'l-Muallâ'da bulunmaktadır. Hazreti Hatice Validemiz oraya girdi mi, ne oldu? "Şerefü'l-mekân bi'l-mekîn." Yani bir yerin şerefi o mekânda bulunan iledir. Bir tek Hazreti Hatice'nin o toprakta olması, oranın tamamını mübarek kılmıştır. Bu kadar önemlidir bu. Tazim için üzerine yapılan türbe, Kanuni Sultan Süleyman Han'ın zevcesi Haseki Hürrem Sultan tarafından yaptırılmıştır. Resimleri var ama ne yazık ki evvela Sultan Mahmut zamanındaki Vahhabi isyanında, daha sonra da 1926 yılında Vahhabiler tarafından yıktırılmıştır. Bu nasıl bir inanç, nasıl bir saygıdır, onu bilemem. Yüz sene olmadı daha. "Efendim olur mu, olmaz mı, caiz mi, caiz değil mi..." Allah aşkına terbiyenin caiz olmayanı yoktur. Terbiyesizlik caiz değildir. Bu düpedüz terbiyesizliktir.

Hâsılı, umre ve hac ziyareti yapmaktayken, Sevr mağarası olsun, işte Arafat Mina gibi Mekke civarındaki ziyaretler yapılır. Bazı otobüs şoförleri cesaretli çıkıyor. Cennetü'l-Muallâ'nın önünde beş dakika duruyorlar. Yoksa inip ziyaret etmek mümkün değil. Cennetü'l-Bakî ziyarete açık da Cennetü'l-Muallâ ziyarete açık değil maalesef. Fakir bir vesileyle Taif'e gitmiştim. Taif'te Hazreti Abdullah İbni Abbas'ın kabr-i şerifi ve yaptırdığı cami var. Yaptırdığı

cami yeniden yapılmış, bina olarak o günkü bina yok. Maalesef kabr-i şerifi de büyük bir demir kapının arkasında, yüksek yüksek duvarlar var. Ziyaret imkânı olamıyor. Cennetü'l-Muallâ da öyle. Mekke'de onu ziyarete açmıyorlar. Otobüs şoförlerinin çoğu durmak yasak diyor. "Memnu" diyor yürüyor. Umreye gitmek nasip olduğunda elhamdülillah bir seferinde bizim şoför cesaretlilerden çıktı. Yani bir Yâsin-i şerif ve bir Mülk okuyacak kadar bekledi. Orada okuduk. Hatice Validemize arz ettik. Allah indinde kabul olmuştur inşallah. Ziyaretini bu şekilde bu kadarcık bile olsa nasip buyurduğu gibi, Cenâb-ı Hak ahirette de civarında bulunmayı, eteğini öpmeyi inşallah nasip eder.

Hazreti Hatice Validemizi Allah bile övmüş. Cebrail Aleyhisselam gelip Resûlullah Efendimize Hatice Validemizin Allah indinde ne kadar büyük bir değere sahip olduğunu, Allah'ın ona ne kadar çok değer verdiğini beyan buyurmuş. Maalesef maddede kalanlar benzetmeleri doğru anlamıyorlar. Mesela Efendimiz Hazretlerinin, "Allah için birbirleriyle buluşanlar, konuşanlar için" diye başlayan bir hadisi var. Arkadaşlarınla haftada bir defa oturmuşsun, sadece Allah sohbeti yapıyorsun. Yemeğe içmeye, ikrama, gezmeye, malayaniye gelmiyorlar veya sen gitmiyorsun. Allah konuşuluyor. Bu nevi kişiler hakkında Efendimizin çok büyük bir müjdesi var. "Yakuttan oyulmuş köşk verilecek cennette" diyor. Ben yakuttan köşkü ne yapacağım? Soğuk olur yakut. Taş. Yatılmaz, kalkılmaz. Orada Efendimizin müjdesindeki incelik şu. Sizin parmağınıza yüzük taşı, işte hanımınızın kulağına küpe, gerdanlıklarına taş diye taktığınız o kıymetli yakutun tamamından köşk verecek Hazreti Allah. Dünyevi benzetme ile Cenâb-ı Hakk'ın nimetinin büyüklüğüne bir misal bu. Hazreti Hatice Efendimize de inciden oyulmuş köşk veriyor. Cebrail Aleyhisselam söylüyor bunu. Yani Allah indinde öyle bir yücedir Hazreti Hatice Validemiz. Onun için hakikaten Hazreti Hatice hakkındaki sözlerimiz elbet bitmez.

Biz ne kadar konuşsak ancak zahirî bilgiler, dünyevî bilgiler, kronolojik bilgiler konuşabiliriz.

Cenâb-ı Allah'tan, Ümmü'l-Müminîn, Evvelü'l-Müslimîn, Hazreti Haticetü'l-Kübrâ Validemizin şefaatlerini niyaz ederiz.

Efendimiz Hazreti Sevde'ye: "Merak etme. Biz dünyada da beraberiz, ahirette de beraberiz, ebeden de beraberiz" dediler, teselli edip sevgi izhar buyurdular.

Hazreti Sevde Validemizin "Ben mahşerde Peygamber karısı olarak haşir olmak isterim Ya Resûlallah." dediği gibi biz de Efendimizin ümmeti olarak haşir olmak isteriz!

HAZRETİ SEVDE VALİDEMİZ

Hazreti Hatice Validemiz göçtükten sonra Efendimizin evinde kaç tane çocuk var? Sekiz. Dört tane Hazreti Hatice Validemizin evvelki evliliklerinden, dört tane de Efendimizle olan evliliğinden. Çocuklar ufak olunca onların bakımı görümü bir hayli müşkül-dür. Koca Peygamber bir de hangi biriyle uğraşacak? O zaman Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm ve Fatma da hepsi yaşıyorlardı.

Efendimiz, büyük ceddi Âmir bin Lüey ile ceddi birleşen bir baba ile Medine asıllı Benî Neccâr'dan bir annenin evladı, Sevde binti Zem'a ile evlenmeye karar verir. Ümmü'l-Müminîn, Hazreti Sevde'nin babası Zem'a bin Kays, annesi Şemûs binti Kays'tır. Hazreti Sevde ilk Müslümanlardan, Dârü'l-Erkâm Müslümanla-rındandır. Yine ilk Müslümanlardan amcazadesi Sekrân bin Amr ile evlenmiş idi. Resûlullah Efendimiz Hazretlerinden beş yaş yaşlı. Maalesef Efendimiz Hazretlerini tanımadıkları için diyelim, hadi yumuşatmağa çalışalım da hiç içimden gelmiyor. Nefsim mi, gönlüm mü onu bazen tayin edemiyorum. Efendimiz Hazretle-rine yanlış söyleyenleri içimden affetmek gelmiyor. "Bilmiyorlar işte efendim, cahillik..." Öğrensinler efendim! Para kazanmak

için bin bir türlü şeyi öğreniyorlar. "Resûlullah çok evlenmiş..." diye söyleyip terbiyesizlik ediyorlar. Bu zât, genel kabule göre, kendinden on beş yaş büyük Hatice Annemiz ile evlenip kaç tane çocuk sahibi olmuş, senelerce tek eş olarak yaşamış. Ondan sonra yine kendinden beş yaş yaşlı bir hanımla evlenmiş. Beş çocuklu üstelik. Evde zaten hâlihazırda sekiz çocuk var. Efendimiz onlara babalık yapıyor. Hazreti Sevde ile de üç sene yalnız oturuyor. Yani Resûlullah Efendimiz, 25 sene Hazreti Hatice ile, üç sene de Hazreti Sevde ile tek eş olarak oturdu. E hani çok evlenmişti? Resûlullah Efendimiz ondan sonra kaç yaşına geldi? 53. 53 yaşından sonra başka zevcelerle evlensen ne olacak evlenmesen ne olacak?

Ayrıca, diğer validelerimizle hangi hadiseler neticesinde hangi hikmete binaen evlenmiştir göreceğiz. Bakın bu ilk ikisi normal, beşerî evlenmedir. Ama bu beşerî evlenmeler bize neyi gösteriyor? Efendimiz Hazretlerinin 25 yaşından 50 yaşına kadarki delikanlılık zamanı Hatice Validemiz ile geçiyor. Ondan sonraki üç senesi kendinden beş yaş yaşlı Sevde Validemiz ile geçiyor. Beşerî münasebetlerinde böyle. Öteki zevcelerinin, validelerimizin hepsi, bir hikmete mebni ve belli bir tarihî vakanın neticesinde Efendimizin taht-ı nikâhına giriyorlar. Strateji, hikmet, vesaire ama hep bir hadise var. Bunlar nasıl hâlâ konuşuyorlar? Zannediyorlar ki 40 yaşından itibaren on tane hanımı var. Ne münasebet? Bilmiyorlar ki! Onun için bendeniz her toplantıda, "Validelerimizi öğrenin" derken Efendimizin bu hâlinin öğrenilmesini kastediyorum. Resûlullah şu zaman doğdu, dedesi şu, amcası bu, babası bu... Bunlar değil kastım...

Hadisata dönersek, müşriklerin Müslümanlara eziyetlerinden dolayı Habeşistan Hicreti olmuştu. İşte birinci kafilede değil ama ikinci kafilede Hazreti Sevde Validemiz ile zevc-i muhteremi Hazreti Sekrân ve çocukları Habeşistan'a gittiler. Dedikodu her zaman

olagelmiştir. Biz dedikoduyu yalnızca adam çekiştirmek ile sınırlı zannediyoruz. Adam çekiştirmekten ibaret değildir dedikodu. Asılsız haberler yaymak ve bu haberin aslını araştırmadan inanmak da dedikodu illetinin kötü neticelerinden biridir. Habeşistan'da bir laf dolaşmaya başladı. Ebû Cehil'in hem şahsıyla hem ismiyle temsil ettiği kalın müşriklerin bir kısmının İslamiyet'i kabul ettiği lakırdısı dolaşınca, "Bunlar dinimize girdiklerine göre eziyet bitmiştir." gibi bir yanlış netice doğdu. Bazı kişiler Mekke'ye geri döndüler. Bunların arasında Hazreti Sekrân ve Hazreti Sevde de vardı. Tabii gelince gördüler ki böyle bir şey yok. Maalesef kış kışlığını, gavur gavurluğunu yapıyor. Sekrân Hazretleri zaten Habeşistan'da hastalanmıştı. Uzun yol, o zamanın şartları, yanında beş tane çocuk. Dönüşten kısa bir müddet sonra vefat etti.

Hazreti Sevde uzun boylu, iri yapılı, çok becerikli, hamarat, yaşı başı ilerlemiş ama cebbar bir hanım. Beş çocuğuyla yalnız kalmış iken çocuklarına bakıyor. Ramazan'ın sonlarına doğru, Resûlullah Efendimiz iki üç haftadır dul hayatı yaşarken, sahabenin ileri gelenlerinden, Efendimiz ile daha önceden de arkadaşlığı olan Osman bin Maz'un'un hanımı Havle binti Hakîm Hazretleri, Hazreti Sevde'ye, "Resûlullah'la evlensene. Hamarat hanımsın, onun çocukları var. Sen bakarsın, hizmet edersin." dedi. "Olmaz. Beş tane de bende var." diye cevap verdi Hazreti Sevde. Bunun üzerine Havle Hazretleri "Vallahi Resûlullah'a arz edeceğim bunu." dedi. "Peygamber zevceleri müminlerin anneleridir." (Ahzab 6) ayeti henüz gelmemişti ama Hazreti Sevde bunun çok büyük bir şeref olduğunu biliyor. O sebeple, "Sen bilirsin." dedi. Havle binti Hakîm, durumu derhâl Efendimize arz etti. Niye bunu anlatıyorum? Hocayla konuşma, mürşitle konuşma. Nikâh düşer, yabancı. Yahu Allah aşkına, yetmiş seksen yaşında adam için, 'namahremdir' diyor. Allah'ın emrettiği ölçülerin dışına taşmadan, hududullahı muhafaza etmek kaydıyla, kadın erkeğin

görüşmesine kim mâni oluyor? Bunu nereden çıkarıyorlar? Hazreti Peygamber'in yapmadığı şeyi, nasıl İslam diye bize yutturmaya çalışıyorlar? Buna nasıl da bazıları inanıyor? Bir arkadaşının hanımı geliyor Efendimiz Hazretlerine. "Benim bir tanıdığım var. Sen de tanıyorsun. Ya Resûlallah bununla evlensen iyi olur." diyor. Konuşuyorlar böyle. Daha ne yapsın? Anlatabiliyor muyum inceliği? Şimdi kadınlar bir yanda, erkekler bir yanda birbirleriyle muhatap değiller. Asr-ı saadette yok böyle bir şey. Validelerimiz arasında böyle bir şey yok. Zâta mahsus bazı emirler var. Mesela Veda Hutbesi'nde Efendimizin kendi ailesiyle ilgili bir sözü vardır. "Zevcelerim evlerinden pek çıkmasınlar." Pek çıkmasınlar, hiç çıkmasınlar değildir. Efendimizin göçmesinden sonra, Hazreti Sevde hiç çıkmamıştır evden. Ama bu zâta mahsus bir şey, Hazreti Ayşe ise ta Irak'a, Basra'ya gitmiştir, 25 yıl aralıksız hac yapmıştır. Demek ki lafı doğru anlayacağız. Hazreti Sevde'yi misal verip, "Erkek öldükten sonra dul kadın evde kalmalı." diyorlar. Böyle bir lakırdı duyduğum için arz ediyorum. Hazreti Ayşe aynı zamanda ashab-ı kirâm arasındaki yedi fakihten biridir. Herhâlde onun yaptığı doğrudur. Bize soracak değil.

Efendimiz, "Olur." dedi. Ne olacak, bir vesile olacak. Allah çöpü çattıktan sonra senden benden birini kullanacak. Bu, bir anlamıyla, hayra vesile olmaktır. Sonra, Hazreti Sevde, Efendimiz ile konuştu. Dedi ki, "Ya Resûlallah. Sekiz çocuk sende var, beş tane de bende var. On üç çocuk." Hazreti Havle'ye bahsettiği beş çocuk mazeretini bizzat kendisi Efendimize bir daha arz etti. Efendimiz dedi ki, "Sen bilmiyor musun rızkı veren Allah'tır. Çocuklar birbirlerine bakarlar. Benim için hiçbir mahzuru yok." Şimdi düşün ki Hazreti Sevde'nin çocuklarının üvey babası Resûlullah olacak. Bir anne olarak bunu istemez mi? Dolayısıyla Hazreti Sevde'nin itirazı biter ve izdivaç gerçekleşir. Kayıtlara göre, Efendimiz 400 dirhem mehir vermiştir. O günün hesabına göre iyi bir mehirdir.

Beş çocuklu dul hanıma, kendinden beş yaş yaşlı hanıma, 400 dirhem mehir veriyor Efendimiz. Neden? Kıymet verdiği için. Evine hizmetçi almıyor. Evine hanım alıyor. Mehir odur aynı zamanda. Şimdikilerin mehirden haberleri yok.

Efendimizin Medine'yi teşrifleri, yani Hicret ve orada Hazreti Ayşe Validemiz ile nikâhlanmasına kadar Hazreti Sevde tek "zevcesi" olarak, Efendimizin başköşesinde oldu. Hazreti Sevde uzun boylu, iri yapılı demiştik. Vakur hareketleri var. Vakarından dolayı ağır ağır, yavaş yavaş hareket ediyor ama bu yavaşlık bir hareketsizlik değil de vakar saçıyor etrafına ve dikkat çekiyor. Uzun boylu olmasına rağmen, yürüyüşü de ağır. Hatta Veda Haccı sırasında Müzdelife'den Mina'ya erken çıkar. Erken çıksa ne olur? Geçiniz yahu. Bunların hepsi dinî içtihat sebebi oluyor. İmam Şâfi Hazretlerine göre, yatsı vakti çıktıktan sonra, imsak girdikten sonra Müzdelife'den ayrılabilirsin. Neye dayanıyor İmam Şâfi? Sadece bilgi ve tefekkür yetmez. Fiil-i peygamberî olacak. Efendimiz, Hazreti Sevde'ye izin verdi. Bu bir fiil midir? Evet. Habersiz gittiği düşünülemez. İzin ister, "Ya Resûlallah ben yavaş yürüyorum. Şeytan taşlama zamanına yetişemeyeceğim, müsaade eder misiniz? Ben biraz erken çıkayım." "Olur." dedi Efendimiz. Hazreti Sevde, Veda Haccı'nda Müzdelife'den, Resûlullah Efendimizden ve diğer kafileden erken ayrılıp Mina'ya gitti, şeytanı evvel taşladı. Benim başıma geldi 2003 haccında. Yanımdaki çadırda bir amcam bağırıyor. "Sabah namazını kılmadan gitmeyeceğim." diye. Bizim diyanet görevlisi de çok sabırlı adammış, tanımam etmem, yüzünü görmedim yani. Ama çok muhterem bir adamcağızmış. İkna etmeye çalışıyor, "Efendi abi, hacı abi, hacı amca, bir şey icap etmez, mesuliyet yok bunda. Erken gidelim. İmam Şâfi Hazretlerinin içtihadı bu." En nihayet, "Elli senedir İmam Hanefi'ye uymuşum. Bir gece için, İmam Şâfi'ye uymayacağım." dedi. Ama bu, mezhebini din edinmektir. "Uymayacağım." dedi,

oradaki kafileyi zor durumda bıraktı. İşte, Veda Haccı'nda Hazreti Sevde Validemizin yürüyüşü ve hareket ağırlığıyla ilgili bir durum, fıkhî bir meseleye delil oluyor. Hazreti Sevde Annemiz 68 yaşında. Bugünkü hesapla o yaşta bu şekilde ağır yürümesi de normal. Onun için Efendimizin izin verme fiili müçtehitlere delil olmuştur. Zaten çoğumuz öyle yapıyoruz. Hanefî olmamıza rağmen, hac sırasında mecburen bazı kafileler Mina'ya gitmek için erken çıkıyorlar.

Hazreti Sevde eli çok açık bir validemiz. Ashab-ı kirâmın pek çoğu cömerttir ama Resûlullah Efendimiz tarafından kendisine lakap verilir gibi olmuştur. Şöyle bir rivayet vardır: Efendimizin ahireti teşriflerinden sonra, validelerimiz içinde ona kim en erken gidecek diye soruyor zevceleri. Efendimiz de "Eli en uzun olan." diye cevap veriyor. Biz Türkçede el uzunluğunu biraz aşırma olarak kullanırız. Efendimiz onun bilakis tam zıttı manasına kullanıyor. Eli en çok ileriye uzanan manasında. Hazreti Sevde iri yarı ve eli ölçümsel olarak uzun. Ama Efendimizin irtihalinden sonra ilk göçen, cömertliğiyle meşhur Zeynep binti Cahş Validemiz oluyor. El uzunluğunun cömertlik manasına geldiğini bizzat Hazreti Ayşe Validemiz naklediyor. Hazreti Sevde Validemiz de çok cömert. O kadar çok veriyor ki, fukaraya o kadar çok ihsan ediyor ki. Nereden veriyor? Kendisi deri işlemekte mahir. Deri işlemede Yemen tarzı vardır, bu da ayrı bir sanattır. Kuzeydekine Hayber tarzı denir. Yemen tarzı ayrı bir şeydir. Hazreti Sevde Validemiz Taif tarzı deri işliyor. Taif soğuk memlekettir. Çok yüksektir. Arafat ovasının iki bin küsur metre üstünde bayağı soğuk memlekettir. Yani donarsın. Ben dondum. Umre yapacaktım oğlumla beraber. Emin olun ihram yetmedi. Çenelerim titredi. Şubat ayıydı, yatsı vakti. Orada deriyi bu nevi gece soğuğundan muhafaza olmak için kullanırlar. Çünkü deri öyle bir şeydir ki, soğuk şöyle dermiş: "*Kat kat keçe, ben ondan geçe. Bir kat deri ben ondan geri.*" Bir de süs

tarafı var işin. Çok mahir ve elinden her iş geliyor. Buradan kendi el emeğiyle kazandığı parayı sadaka olarak veriyor Hazreti Sevde.

Hazreti Ömer zamanında beytülmal çok zenginleşmişti. Hazreti Ebû Bekir beytülmale bekçi bile koymuyordu. Neden? Beytülmal bomboş, bir şey yok. Bir şey gelirse hemen dağıtılıyor. Hazreti Ebû Bekir'in ahireti teşrifinden sonra Hazreti Ömer bir heyet hâlinde beytülmal odasına giriyor. Ağlıyorlar. Hepsini dağıtmış diye. Bir kenarda köşede bir dirhem sikke kalmış. Böyle bir kenarda duruyor. Yani görülmemiş. Ama Hazreti Ömer döneminde Mısır ve İran fethinden dolayı beytülmal doluyor. Validelerimize de Hazreti Ömer kese dirhem gönderiyor. Şimdi kese deyince mesela bir kese altın verdi padişah. Zannediyorlar ki koca kese. Öyle değil. Kese bir birimdir. Belli sayıda altın olur içinde. Avuçla doldurulmaz. Hazreti Sevde Validemize bir kese dirhem gönderiyor. Hakkıdır, alabilir, yiyebilir. Hizmet edenler var. Hazreti Sevde o sırada iyice yaşlı. "Anneciğim buyurun." dediklerinde "Hemen fukaraya dağıtın." cevabını veriyor. Keseyi açıp ne olduğuna bakmadan dağıtıyor. Böyle bir validemiz.

Sevde Validemiz Hicrî 23'te göçtü ve Cennetü'l-Bakî'ye defnedildi. Cenaze namazını bizzat Hazreti Ömer kıldırdı. İşte hesaplarsak, Resûlullah Efendimiz 50 yaşında iken evlendi. 5 yaş büyük, etti 55. Hicret'te 55 yaşında dersek Hicret'ten sonra 23 yıl geçmiş. Yani 78 yaşında vefat ediyor.

Efendimiz Hazretleri latife severlerdi. Hazreti Sevde yaşlı. Ona duyuracak gibi yaşlı bir azatlı cariyeye söylüyor. "Cennete yaşlılar girmez." diyor. Bu azatlı cariyenin üzüntüsünü tarif edemeyiz. Bir şey de söyleyemiyor. Resûlullah'a, "Ne yapayım o zaman ben?" diye soruyor. Efendimiz tabii ki bunu onu üzmek için yapmıyor. Tebessüm ederek, "Gel gel." diyor. "Niye üzülüyorsun bakayım?" "Yani böyle buyurdunuz." Efendimiz, "Cennete yaşlılar girmez

tabii." diye tekrar ediyor. "Genç hâlinle gireceksin de ondan." O zaman hem azatlı cariyenin hem de Sevde Validemizin yüzünde güller açılıyor. Yine bir gün Efendimiz, "Sevde, yüzün asık, hayırdır?" diye sorunca, "Ya Resûlallah." dedi. "Evleniyorsunuz." "E ne olacak? Seni boşayacağımdan mı korktun?" Efendimiz devam ediyor şakaya. "Ben senden evvelki rahmetli Hatice'nin arkadaşlarına, ahbaplarına, hizmetçilerine bile hizmet ediyorum. Senin geçimini de aksatmam." dedi. "Öyle değil, Ya Resûlallah, öyle değil. Ben mahşerde Peygamber karısı olarak kabrimden kalkmak isterim. Ondan mahrum olurum diye korkuyorum." dedi. Efendimiz zevcesine sarıldı. "Merak etme. Biz dünyada da beraberiz, ahirette de beraberiz, ebeden de beraberiz." dediler, teselli edip sevgi izhar buyurdular. Hazreti Sevde Validemizin bu sözü çok önemlidir: "Ben mahşerde Peygamber karısı olarak haşir olmak isterim Ya Resûlallah!" Biz de Efendimizin ümmeti olarak haşir olmak isteriz! Âmin!

Cenâb-ı Ali Efendimiz bir hadis rivayetinde Hazreti Ayşe'den bahsederken, "Resûlullah'ın sevgilisi" diye söylüyor. Hazreti Ali hiç Resûlullah'ın sevgilisine muhalefet edebilir mi? Tâbiînden Hazreti Mesrûk ise Hazreti Ayşe Validemizden rivayet ettiği hadislerin senedinde, "Allah'ın sevgilisinin sevgilisi, semadan inen âyetle temize çıkan validemiz" ifadesini kullanmıştır.

HAZRETİ AYŞE VALİDEMİZ

Efendimizin Hazreti Sevde ile evlenmesinden sonra geçen üç yıl içindeki en önemli hadise Hicrettir. Efendimiz, Hazreti Sevde Annemizle evliyken hicret ediyor ama birlikte değil. Malum olduğu üzere, 8 Rebiyülevvel Pazartesi kuşluk vakti Kuba'ya varıldı. Cuma'ya kadar Kuba'da ikamet ettiler. Orada Hazreti Ömer'i kendisine vekil tayin ederek hanımlardan biat aldı. Erkeklerden de ayrıca kendisi biat aldı. 12 Rebiyülevvel Cuma günü kuşluk vakti Kuba'dan ayrıldılar. Vâdi-i Remle'de Cuma namazını kıldılar. İkindi vakti Medine'ye girdiler. Yetim çocukları Sehl ve Süheyl'den Mescid-i Nebevî'nin arsası parayla satın alındı, bedelinin üzeri ödenerek. Mescid-i Nebevî ve hücre-i saadet inşa olundu. Medine'deki Mescid-i Nebevî'nin ilk inşasında kıble Kudüs'e doğru idi. Bina dediğin zaten dört duvardan ibaret. Bir de gölgelik olsun diye hurma kütüklerinin üzerine gerilen iplerin üstüne serilmiş kuru hurma dalları var. Sadeliğin ötesinde, hayvanların oraya girip ortalığı kirletmemesi için etrafında duvar örülmüş. 1.010 metrekare. Bu 1.010 metrekarelik alanın içinde Ashab-ı Suffe'nin de yeri var. Hem Kudüs mihraplı mescitte hem daha sonraki Mekke mihraplı mescitte, Ashab-ı Suffe'nin yeri hep mevcut.

Bir de Hazreti Sevde'nin hücresi var. Efendimiz Hazretlerinin kabr-i saadetlerini ziyaret ederken, Babü's-Selam kapısından girdiğimizde evvela Efendimiz, sonra Hazreti Ebû Bekir, sonra Hazreti Ömer sonra bir "boşluk" var. Hazreti Sevde'nin hücresi, bugünkü konumu itibariyle, o boşluğun oraya denk geliyor, yani o boşluk Efendimizin ilk ikametgâhıdır. Bugünkü kabr-i saadet-i Nebî'nin bulunduğu yer ise Hazreti Ayşe'yle evlendiği zaman yaptırdığı oda. Ev demediğimizi bilhassa vurgulayalım. Diğer validelerimiz ile evlendiği zaman yaptırdığı hücrelerin bazılarında sadece perde var iken bazılarında da duvar var. Bir kere Hazreti Ayşe'nin hücresiyle mescid arasında perde var, duvar yok. Hazreti Ayşe'ye yaptırdığı odanın ebadını da özellikle söyleyeyim: 3 metreye 2,82 metre: 9 metrekareden az eksik. Validelerimize yaptırdığı hücrelerin içinde en büyüğü Hazreti Ayşe'ninki, diğerleri daha küçük. Koca peygamber. Müşrikler demediler mi, "Sana krallık verelim, altın, şunu bunu." "Ne diyorsunuz siz" dedi Efendimiz. "Bir elime güneşi, bir elime ayı koysanız yine dini, hakkı tebliğden vazgeçmem."

Ümmü'l-Müminîn Hazreti Ayşe Validemizin ismi tam olarak Âişe binti Ebî Bekr es-Sıddîk el-Kureyşîdir. Hazreti Ayşe'nin annesi Benî Kinâne'den, Ümmü Rûmân binti Âmir bin Uveymir'dir. Hazreti Ayşe ilk Müslümanlardandır. Daha doğrusu Hazreti Ayşe'nin şöyle bir sözü var: "Ben kendimi bildim bileli annemi ve babamı Müslüman biliyorum." diyor. Hazreti Ebû Bekir, babası Ebû Kuhafe Hazretlerini Mekke'nin fethinde gitti, buldu. Efendimizin huzuruna getirdi. Efendimizin ayrı bir nezaketi, ayrı bir inceliği, ayrı bir arkadaş muhabbeti olarak, "İhtiyar babanı niye yordun Ya Ebâ Bekir. Söyleseydin ben ona çıkar giderdim", dedi. Resûlullah Efendimizi tanıyalım, arkadaş babasına işte böyle muamele edilir. Ebû Kuhafe Müslüman. Hazreti Ayşe, kardeşleri de, annesi de, babası da, dedesi de sahabe olan bir validemizdir. Abdurrahman, Abdullah, Muhammed, Esma... Tüm kardeşleri sahabedir. Hazreti

Esma'nın kocası da kayınçosu da sahabe. Tabir-i diğerle, sülalece sahabeler.

Ayşe Validemizin doğum tarihi hakkında münakaşalar vardır. Bi'setin dördüncü yılında doğduğu rivayeti hâkimdir. Ama Hicret sırasında bir takım hadisat var. Hazreti Esma'nın belinden kemerini çözüp azık torbasını bağlaması, Abdullah bin Ebî Bekir'in Sevr civarında kuzu ve deve otlatmak bahanesiyle üç gün boyunca Mekke'den haber getirmesi, Hazreti Ebû Bekir'in azatlık kölesinin süt sağıp Risâletpenah Efendimize ve Hazreti Ebû Bekir'e vermesi gibi olaylar hatırlanırsa o sırada Hazreti Ayşe Validemizin laftan anlayacak derecede büyük olduğu söylenebilir. O dönem ablasına yardım ediyor; azık hazırlıyorlar beraber. Bu bakımdan o rivayete dayandığımızda, yaşının biraz daha büyük olduğunu kabul edebiliriz. Ayrıca çok da önemli değil. Sana ne? Netice itibariyle sana ne? Resûlullah'tan daha mı iyi biliyorsun sen? Yaşı şöyleymiş, böyleymiş, sana ne?

Hazreti Ayşe ile nikâh Mekke'de kıyılmış ama düğün Medine'de Hicretten sonra olmuştur. Bu önemlidir. Bakınız bizim toplumumuza eski adetler nasıl intikal ediyor? Evvela kız isteme. Fakir bu "isteme" lafını hiç sevmem. "Rıza alma" ziyareti diyelim. Söz, nişan ve nikâh. Zifaf düğünden sonradır. Nikâhtan sonra olmaz. Ha nikâhla düğün birleşebilir ama eskiden böyle değildi, nikâhla düğün arasında mutlaka zaman farkı olurdu. Burada bir de velayet meselesi var. Yani çocuğun velayeti babasında olduğu için babası nikâhlayabilir. İşte buna dayanarak İmam Şâfi Hazretleri nikâhta velinin iradesi yeterlidir diyor. Ama burada bir noksanlık var. Hazreti Şafii'nin içtihadında değil de bizim tepkimizde noksanlık var. Evlenecek olanlar çocukluktan çıkıp akıl bâliğ olunca, babasının iznine rıza göstermezseler nikâh olmaz. Burayı atlıyorlar. Çünkü nikâhın mezheplerle alakalı olmayan, mezhepler üstü, yani

içtihada açık olmayan noktası rızadır. Kimin rızası? Evlenecek erkeğin ve kızın rızası. Diyelim ki küçük kız çocuğunu babası başkasına nikâhladı. Zifaf yok. Ne zamanki âkıl bâliğ oldu kız çocuğu ve "Ben razı değilim" dedi, o zaman nikâh düşer. Bunu maalesef atlıyorlar. Mısırlılar da Suriyeliler de, bizim doğudakiler de yanlış yapıyorlar. Varsa bunu bilen Şâfi âlimi buyursun. Hodri meydan. Konuşalım nikâh bahsini. Senin, "Olur" dediğin, dine aykırı, terbiyeye aykırı. Çünkü nikâhın ana unsuru rızayı es geçiyorsun. Olmaz öyle şey. Ha oluyor. Oluyor ama Allah sorar. Benim lafımı tersinden anlayanlara sorar.

Resûlullah Efendimiz Hazretleriyle beraber Hazreti Ebû Bekir hicret ettikten sonra, yine Hicret yılı içinde, Hazreti Ayşe, ağabeyi Hazreti Abdullah bin Ebî Bekir, ablası Hazreti Esma, annesi ve Efendimizin zevcesi Hazreti Sevde kışa doğru hicret ettiler. Hazreti Ayşe, Hazreti Sevde'yi çok severmiş. "Diğer zevceleri içinde en çok onu severim. En çok ona benzemeye çalışırım" diye rivayeti var. Daha ufaklığında, Hicret yolculuğunu da beraber yapmışlar. Şimdi burada Hicret hakkında, genel bir kulak dolgunluğu, ilkokul seviyesinde veya Kur'an kursu seviyesinde bilgi var. "Efendimiz Hazreti Ali'yi bıraktı yatağında. Zaten bütün Müslümanlar Hicret etmişti. Hazreti Ebû Bekir ile beraber Medine'ye gittiler. En son Hazreti Ali kaldı" diyorlar. Bu rivayet tam olarak doğruyu yansıtmıyor. Bizzat kendi zevcesi Hazreti Sevde var. Annemiz daha duruyor Mekke'de. Ebû Bekir'in çocukları var, hanımı var. Onlar da duruyorlar, daha sonra gelecekler. Yani onun için böyle boş boş lakırdı konuşmamak lazım. Efendimizi tanımadıkça, hadiseleri doğru bilmedikçe üzerinden doğru neticeler çıkaramayız. Doğru neticeler çıkarmadığımız için de doğru davranış biçimi sahibi olamayız. Resûlullah'ı taklit etmenin adına sünnet deriz sonra. Resûlullah'ın yaptıklarını yapmak sünnet değildir. Yaptıklarının hikmetini araştırıp o hikmete uygun davranmak

sünnettir. Öbür türlü taklitçi oluruz. Peki, bunun bir kıymeti yok mudur? Vardır. Resûlullah'ı taklit ediyor, kıymeti vardır. Ama orada kalınır ve gördüğün gibi dünya içerisinde Müslümanlar layık oldukları seviyeye çıkamaz. Layık oldukları seviyeye çıkmaları için Müslümanlar, kopya kâğıdı bir hareketle değil, Efendimizin davranışlarının hikmetine uygun davranacak. Hazreti Sevde'nin yanında Hazreti Fatma ile Hazreti Ümmü Gülsüm de var; bunu da unutmayalım. Çocuklarını da bıraktı gitti Efendimiz. O zaman Hicretin büyüklüğü daha çok belli oluyor. Hanımını, çocuklarını, hanımının çocukları olan üvey çocuklarını. Hazreti Ebû Bekir de hanımını, çocuklarını bırakıp gidiyorlar. Huzuruna geldiği zaman ayağa kalktığı, bağrına bastığı, saçını öpüp kokladığı *Fatmacığını* da bırakıyor Resûlullah. Hicretin yüceliğini anlayabiliyor muyuz? Ayrıca, kendi canına kasteden müşrikler ellerinden kaçırdıklarını anladıkları zaman çocuklarına ve zevcesine bir zarar vermeyeceklerinin de garantisi yok. Ebû Bekir Hazretleri için de durum böyle. Hicret'in büyüklüğünü görüyor musun? Hazreti Ebû Bekir'in Efendimize olan muhabbetini görüyor musun? Ne zevce dinliyor, ne çocuk dinliyor, ne da başka bir şey. Telaşı ve endişesi bambaşka bir vadide: Sana bir şey olacak, seni görecekler, sana zarar verecekler Ya Resûlallah! Nasıl Ebû Bekir olunuyor? İşte öyle Ebû Bekir olunuyor.

Medine'nin havası ile Mekke'nin havası arasında çok ciddi fark vardır. Bu farklılık bizim gibi dışarıdan gidenler için bile fark edilebilir. Medine daha bir nemlidir, biraz daha serince olur Mekke'ye göre. Mekke kurudur, taşlıktır, yeşili adeta yoktur. Hazreti Ebû Bekir zaten zayıf, nahif bir adamcağız. İncecik, elleri sıska ve damarları çıkık. Soluk benizli, saçları çok erken ağırmış. Cinsi itibariyle hani sakalında o kadar beyaz yok ama saçları çok beyaz. Hazreti Ebû Bekir Medine'ye gelince hastalandı. Hazreti Ayşe de hastalandı. Aradan biraz zaman geçti. Daha önceden

nikâh olduğu için Hazreti Ebû Bekir arada bir düğünü hatırlatıyor ama Efendimiz hep geçiştiriyor. Sonra böyle artık arkadaş gibi, "Ya Resûlallah, hayırdır ne oluyor, niye geciktiriyorsun?" diye sordu. "Senin kızına gerekli, benim gönlüme yatan mehir parasını toplayamadım. Onun için bekliyorum" der Efendimiz. "Mehir olmayıversin o zaman" dedi Hazreti Ebû Bekir. "Olmaz" dedi Efendimiz. "Peki, ne düşünüyorsunuz?" "Sevde duldu, ona 400 dirhem verdim. Ayşe dul değil, 500 dirhem vereceğim." "Peki Ya Resûlallah Ben size bunu versem." Hazreti Ebû Bekir ticaretten çok anlıyor. Bezzaz, yani kumaş ticareti yapıyor. Gıda ve hayvan ticareti de yapıyor ama esas itibariyle bezci, manifaturacı. Sermayesi var, işi var, gücü var. "Ben" diyor, "Size 500 dirhem veririm." Efendimiz diyor ki, "Borç olarak verirsen alabilirim." Hazreti Ebû Bekir kabul etmek istemiyor. Çünkü Mescid-i Nebevî'nin arsasının bedelinin borcunu da ödüyor bir yandan Efendimiz. "Peki" diyor o zaman Hazreti Ebû Bekir, en nihayetinde mehir parasını ödünç veriyor.

Şevval ayında düğün oldu. İki bayram arası nikâh olmaz, düğün olmaz diyenlerin kulakları çınlasın. Düğünün tarihini bazıları Nisan 623 olarak kabul ederler ama ondan ziyade, Nisan 624'e denk gelen, Hicretin ikinci yılı Şevval ayı daha kabul edilebilecek bir rivayettir. Çünkü mehir için borç verme meselesi Bedir'den sonra olmuştur. Hatta Hazreti Ayşe Validemizin Uhud'daki hizmetleriyle Bedir birbirine karıştırılmıştır. Bedir'e de katılmıştır diyenler varsa da yanlıştır. Çünkü Bedir, Hazreti Ayşe ile düğünden öncedir. Hatta Bedir'e gidilirken, Efendimizin kızı Hazreti Rukiye hasta idi. Efendimiz Bedir'den döndüğünde Hazreti Rukiye'yi vefat etmiş buldu. Ondan sonra, bir müddet zaman geçmesi için bekledi. Şevval ayında, Ramazan ve Kurban bayramları arası, iki bayram arası, 624 Nisan'ına denk geliyor. Hazreti Ayşe Validemiz ile o zaman düğün yapıp evlendi. Peki, bu iki bayram arası nereden

çıkmış? Efendimiz ümmetine kıyamadığı için, işlerin akla mantığa uygun ve sakin olmasını istemiş, öyle tavsiye buyurmuştur. Ama iki bayram arası ifadesinde ayrı bir karışıklık ya da karıştırma söz konusudur. Bunun özel şartı var. O da şudur: Bayramın birinci günü Cuma'ya denk gelirse, Cuma da malum müminlerin zaten bayramıdır. Sabahleyin bayram namazı var. Kurban bayramı ise kurban da kesilecek. Öğleyin cuma namazı var. Böyle "iki bayram" arasında düğün iyi bir şeydir de, kusura bakmayın ama daha önemli şeyler var. Böyle "iki bayram" arasında düğün, nikâh yapmayın, diyor Efendimiz. Bunu da yasaklamıyor. Yasaklayıcı bir hüküm olarak söylemiyor. Tavsiye etmem, diyor. Bu elbette bizim için emir gibidir. Biz Efendimizin sözünü dinleriz ama her sözünü yerine getiremeyebiliriz. Orada da haddimizi bilmemiz gerekir. Dinledik, doğru gördük, kabul ettik ama beceremedik, o ayrı mesele. Ramazan Bayramı'yla Kurban Bayramı ki doğrusu Fıtır Bayramı ile Hac Bayramı arası ya da Hac Bayramı ile Fıtır Bayramı arası da iki bayram arası değil mi? Ha önü ha arkası, hep iki bayram. Birinde kısa birinde uzun ama önü de arkası da iki bayram arası. Nereden çıkarıyorlar iki bayram arası nikâh ve düğün olmaz diye?

Hâsılı, Efendimiz Hazretlerinin 624 Nisan'ında Hazreti Ayşe ile evlenmesi vaki oldu. Daha önceden arz ettiğim gibi, Hazreti Sevde'nin hücresinin batısına, yani bugünkü Resûlullah Efendimiz Hazretlerinin kabr-i saadetlerinin bulunduğu yere hücresi yapıldı. Efendimiz her zevcesinin yanında sırayla nöbetleşe kalıyordu. Hazreti Sevde Validemiz dedi ki, "Ben sıramı Ayşe'ye veriyorum. Bana sıra geldiği zaman yine Ayşe'nin yanında kalabilirsin Ya Resûlallah." Efendimiz de kabul etti. Hazreti Ayşe de kabul etti. Zaten son günlerini diğer validelerden izin alarak Hazreti Ayşe'nin hücresinde geçirdi ki orası bugünkü kabr-i saadetleri oldu. Demin de arz ettiğim gibi 3 metreye 2,82 metre. 9 metrekare

bile olmayan bir hücre yapıldı Hazreti Ayşe Validemize. Mescit tarafına perde kondu. Aksi istikametteki diğer tarafa ise küçük bir kapı açıldı. İki hücre arasında da iki elini birden açsan geçilemeyecek darlıkta bir koridorumsu bir şey var. Bu arada Hazreti Fatma'nın evlenme zamanı geliyor. O da aynı sene içinde Zilkade ya da Zilhicce'de oluyor. Eğer Zilkade ise Mayıs, Zilhicce ise Haziran, çünkü orada bir ihtilaf var. Efendimiz Hazreti Ali ile Hazreti Fatma'yı evlendirince Hazreti Sevde'nin hücresinin kuzey tarafına Hazreti Ayşe'nin hücresinden biraz daha büyük bir hücre yapıldı. Neden daha büyüktü? Çünkü Fatma binti Esed de var. Hazreti Ali'nin annesi. Ona da bir bölüm olacağı için, Hazreti Fatma'nın hücresinin tamamı Hazreti Ayşe'ninkinden büyük ama kendi kaldıkları yer yine o kadarcık 8-9 metre kare. Yani bir bölüm de Efendimizin yengesi, elinde büyüdüğü ikinci annesi, Ebû Talip'in hanımı Fatma binti Esed içindir. Babası Esed, Abdülmuttalip Hazretleri'nin kardeşi. Bu koldan da akrabalardır ki yengelikten daha yakındır. Aslında yenge, dışarıdan gelen yeni gelindir. Ama Hazreti Fatma binti Esed sadece dışarıdan gelen bir yenge değil, Efendimizin dedesinin kardeşinin kızı. Onun için Hazreti Ali'nin annesi, Hazreti Fatma'nın kaynanası Hazreti Fatma binti Esed de orada, aynı hücrede ama kendi bölümünde.

Efendimiz Hazreti Ayşe ile evlendikten, Hazreti Fatma ile Hazreti Ali de evlendikten aşağı yukarı bir sene sonra, 625 yılının Şevval ayında Uhud Gazvesi oldu. Bedir tartışmasız bir zafer olduğu için onun hakkında kimse bir şey konuşmuyor. Fakat Uhud için, "Müslümanlar yenildi demiyorlar ama kimin yendiği belli olmayan bir savaştı." diyorlar. Bu, ders kitaplarında da böyle yazıyor idi ben lisede okurken. Ortada bırakılıyor. Böyle bir şey olur mu? Ne kadar yanlış! Hazreti Hamza'nın şehadeti Müslümanlar açısından elbette çok önemli. Fakat, Mekke 400 kilometre ileride bir şehir. Uhud'a göre Medine beş kilometre. Efendimizin bile

yürüyerek gidip geldiği bir yer. O günkü tepeler dağlar bile olsa, yine de iki saat sürmez. Hele şimdi makinelerle dümdüz ettiler. Uhud'dan baktığın zaman Mescid-i Nebevî gözüküyor. 400 km uzaktan gelen düşman hiçbir halt edemeden geri dönüyor. Peki, kim galip burada?

Uhud'da Hazreti Fatma'nın ve Hazreti Ayşe'nin çok önemli fonksiyonları vardır, bunu bilmemiz lazım. Hazreti Fatma, bugünkü karşılığı diyelim, elinde sargı bezleri, pamuklar ve mikrop öldürücü sirke var o zaman için, bildiğin yara pansumanı yapıyor. O zaman, hâliyle kurşun yarası yok ama bol bol kılıç yarası, taş yarası, mızrak yarası, ok yarası var. Yani hep kesikler ve delikler var. Hazreti Fatma bunları tedavi edecek bilgiye sahip. Dikkat buyurun. Yaralananların hepsi erkek. Hazreti Fatma da yeni evli gelin. Bu yaralananların hepsi elinden mi yaralandı? Vücudunun muhtelif yerinden yaralananlara da baktı. Geçenlerde birisi telefon etti. Hasta bakıcılık tahsil etmiş yurt dışında. Ama yaşlı hastalara bakarken, işte onlar banyo yaparken oraları buraları gözüküyormuş. "Benim kazandığım bu para haram mı" diye soruyor. Yahu adamcağız, kadıncağız, kıpırdak hâlde değil, yatalak hasta! Onun bir yeri gözükse ne olur, gözükmese ne olur yahu? Yurt dışında kendini âlim zannedenler bu yavrucağa, "Sen bu işi bırak, kazandığın para haram" diyorlarmış. Peki, o insanlara kim bakacak? Erkek baksın. Yahu erkeğin de erkeğe namahrem tarafı var. Erkek, erkeğin her yerine bakamaz ki. Niye aklımızı biz bir türlü başımıza toplayamıyoruz? Herkesin aklı başka yerde. 90 yaşında, 80 yaşında kadın erkek fark etmez. Kadınlığı mı kalmış. Erkekliği mi kalmış? Altını değiştiriyor, erkekse değiştirmem diyor. Peki, kadınsa kadının altını değiştirme yetkisi var mı? O da mahrem değil mi? Bunu niye akıllarına getirmiyorlar? Kadının kadına mahremiyeti yok mu? Olmaz mı? Peki, ne olacak? O altına kaçıran, altı bağlanan yaşlı öyle kir içinde altı pişerek mi ölecek?

Allah Allah ya. Kadın kadına, erkek erkeğe baksın diye sen bunu nereden çıkarıyorsun? Allah'ın tesettür emrini sen hangi yetkiyle değiştiriyorsun? Hazreti Fatma'nın Uhud'daki bu fonksiyonunu iyi bilmemiz lazım. Hazreti Ayşe de yeni gelin. Hazreti Ayşe de Hazreti Fatma da daha birer yıllık gelinler. Hazreti Ayşe bizzat yaralılara bakmaktan maada haber taşıyor oradan oraya. Çünkü genç, cevval, ufak tefek. Arazide hızlı hareket etmesini biliyor. Sevr'den talimli ablası Hazreti Esma ile beraber. Hazreti Ayşe bu arada yaralıya da bakıyor. Bir de su taşıma işini üstüne almış, sırtında su taşıyor. Hem yara temizliği için hem muharebe sırasında suya ihtiyaç var. Koca Peygamber hanımı, Ebû Bekir'in kızı su taşıyor sırtında. Evinde oturmuyor, kafeste oturmuyor. Bize iftira atanların iddia ettikleri gibi kafeste oturmuyor. Bizzat muharebe meydanında. Bunlar, Müslümanları ne zannediyorlar? Müslümanlar, kendilerini ne zannediyorlar? Hâlâ zanlarının peşinde koşuyorlar. Peygamber'in kızı ve Peygamber'in nikâhlı karısı bizzat muharebe meydanında. Anlatabiliyor muyum acaba? Hazreti Ayşe gaziye bir validemizdir. Hendek'te de var, Hudeybiye'de de vardır.

Malum olduğu üzere, Mekke seferi Hudeybiye'den sonradır. Efendimiz bunu kimseye söylemedi. "Hazır olun, sefer var" dedi, o kadar. Tabii herkes aşkla hazırlanıyor. Bu teslimiyettir Efendim. İşte bu İslam'dır. Teslim olanlar, İslam vasıtasıyla selâmete ererler. "Yürüyelim" deniyor, "Nereye" denilmiyor. Belki nereye şu bakımından sorulabilir: Hedefteki yerin bilinmesi, alınacak tedbirle alakalı olabilir. Taif'e gidilecekse biraz kışlık kıyafet lazım, gibi... Yoksa varılacak yerden sonra ölecek miyim, kalacak mıyım diye kimse sorgulamıyor. Efendimizin yolunda ölmek yaşamaktır. Hazreti Ebû Bekir'e gelen Acem sefirine Hazreti Ebû Bekir'in verdiği cevap bu açıdan önemlidir. "Biz sizi yeneriz" deyince sefir, Hazreti Ebû Bekir, "Biz sizi yeneriz" diyor. Sefir etrafa bakıyor. Böyle cılız cılız adamlar, işte sağda solda otlayan

birkaç deve, birkaç beygir falan. "Bu adamlarla, bu binekler ile mi yeneceksiniz bizi" diyor. Hazreti Ebû Bekir'in cevabı çok net. "Sizin dünyayı sevdiğiniz kadar bunlar ahireti severler" diyor. Ve hakikaten bu sözler o sefiri çok etkilemiştir. Kisra'yı ikna etmeye çalışırken canını vermiştir. Sonra ne oluyor? Kâdisiye'de öyle bir tokat yiyor ki kendi de geberiyor, Sasaniler'i de bitiriyor. Efendimiz Mekke'ye sefer yapılacağını sadece Hazreti Ayşe'ye söylüyor. Onun dışında kimse bilmiyor. Hazreti Ebû Bekir bile daha sonra Hazreti Ayşe'den öğrendi Mekke'ye gidileceğini ama zaten artık sır olarak saklanma zamanı bitmişti. Hazreti Ayşe bunu bir, estağfirullah el-azîm, gevezelik olarak babasına söylemedi. Bir hazırlık olarak gerekli gördüğü için söyledi. Ama bu sır Hazreti Ayşe'nin bilgi emanetinde epey bir müddet saklı durdu. Resûlullah Efendimiz, acaba niçin Hazreti Ayşe'den başkasına söylemedi veya niçin yalnızca Hazreti Ayşe'ye söyledi? Bunu da biraz düşünelim.

İfk Hadisesi

Hicretten sonra beşinci veya altıncı senede Benî Mustalik Gazvesi yapıldı. Hazreti Ayşe Validemiz bu gazveye de iştirak etti. Önemli nokta burası bir kere. Hendek'te var, Uhud'da var, Benî Mustalik'te var. Gazve bu, seriyye değil. Bir kumandan tayin edip Müslümanları o kumandanın emrine verip bir yere göndermiş olsa seriyye denirdi. Lakin bizzat kendi kumandan olduğu için Benî Mustalik gazvedir. Ayşe'si, Hümeyrâ'sı da yanında. Savaş oldu bitti, Medine'ye dönülüyor, konaklama yapılıyor. Ayşe Validemiz bir ihtiyaç için ordugâhtan biraz uzaklaşıp İhtiyacını görüyor. Ordugâha dönerken baktı ki boynundaki gerdanlık yok olmuş. O gerdanlığı arayadursun, Hazreti Ayşe'yi mahmilde oturuyor zannediyorlar. Ordu hareket ediyor. Mahmil; devenin üzerine konulan bir örtülü odacık, semer, oturma yeridir. Etrafı kapalıdır.

Hem başkalarının görmesine mâni hem de sıcakta güneş altında rahat rahat oturmaya yarar. Hazreti Ayşe için, "Herhâlde oradadır." deyip yürüdüler. Validemiz o sırada gerdanlığını ararken vakit kaybetti. Geldi baktı ki ordu yok. "Bunlar benim orada olmadığımı bilirler ve beni almaya gelirler" dedi. Biraz bekledi, vakit geçti. Ordu dediğinde kaç kişi ki? En büyük ordu Huneyn ordusudur. 30 bin kişidir. 20 bini Müslüman, 10 bini müşriktir. Ordularda pişdar ve dündar yani öncü ve artçı vardır. Öncüler önden giderler, keşif yapar. Yolda bir tehlike yok, gelin diye haber verirler. Artçılar da arkadan baskın yemeyelim diye geriden gelirler.

İşte Benî Mustalik Gazvesi ordusunun artçısı Safvân bin Muattal Hazretleri, Hazreti Ayşe'yi orada görünce, "Valideciğim ne oldu?" diye sorar. Ayşe Validemiz de, "Deveden indim de şöyleydi, böyleydi. Gerdanlık kayboldu..." diye anlatır. "Tamam, peki olabilir, siz buyurun deveye" dedi Hazreti Safvân ve orduya yetiştirdi. Durum gayet normal ama münafıklar var. Allahu Zülcelâl'in ihsanın bolluğunun göstergesi olarak Cennet sekiz kat, Cehennem yedi derekedir. En altta kim var? Kâfirden de beter münafıklar var. Kâfiri bilirsin. Münafık Müslümanların içine giriyor. Müslüman geçinip yalan söylüyor. Burada yalanın ne kadar pis bir şey olduğunu Cenâb-ı Hak vurguluyor. Kâfir oldu mu altıncı katta yanıyor Ebû Cehil gibiler. Ama Abdullah bin Übey İbni Selül gibi münafıklar en alt katta ceza görecekler. Bu İbni Selül, herif-i nâ-şerif, yani şerefsiz herif, Hazreti Ayşe hakkında dedikodu üretmeye başladı "öyle böyle olmuş" diye. Ne yazık ki bu dedikodu ve iftira yayıldı. Efendimiz çok üzüldü. Hazreti Ebû Bekir de çok üzüldü. Bu dedikodu, ordu Medine'ye geldikten sonra da yayıldı. Hazreti Ebû Bekir'in hanımı, Hazreti Ayşe'nin annesi dedikoduyu üretenlere karşı ciddi bir şekilde tavır aldı. Ashab-ı kirâm başımızın tacıdır da bu dedikoduya inananların kim olduğunu da biraz iyi düşünmek lazım. Onun

için toptan muamele olmaz. Efendimiz Hazretlerinin sözlerini yanlış anlayıp Hazreti İbrâhim bin Resûlullah'ın kabri başında gözyaşı döken Peygamberi tenkit edenler de Müslüman. Hazreti Ayşe'nin bu hâlinin iftirasına inananlar da ashab. Onun için neyse diyelim, bırakalım ama bilelim. Ondan sonra İslam'da olmayan bir kurumu müesseseleştiren bir zâta sahabedir diye "Hazret" deme mecburiyeti koymayalım. Hazreti Ali'ye isyan edeceksin. Sonra "Hazret" olacaksın. Niye? Ashaptan. Hazreti Ayşe'ye atılan iftiraya inananlar da ashaptan. Ondan sonra Tuğrul asabi. Asabi olurum tabii. Sen benim anneme nasıl iftira edersin ve Peygamberi nasıl üzersin? Nasıl yakıştırırsın?

Bir de üstelik Benî Mustalik'ten dönünce, Hazreti Ayşe hastalandı. Babası gibi zaten zayıf, nahif bir hanım. Hastalık bir ay kadar sürdü. Ancak iyileşince bu iftirayı öğrendi. Hücre-i saadette duymamış o zamana kadar. Efendimizin davranışında bir değişiklik olmamış çünkü. Öğrenince, üzgün, kızgın bir ruh hâli ile Efendimizden izin istedi. İsyan etmedi. "Ben annemin yanına gideyim biraz" dedi. Efendimizden, "Gitme" demesini bekliyordu herhâlde. Efendimiz bu iftiralarla savaşıyor ama bu savaş ne kadar oluyor? "Madem böyle bir lakırdı oldu, boşayıver Ya Resûlallah" dedi, o sebeple Ali'ye muğber oldu, gücendi Ayşe derler. Yok böyle bir şey! Peki, bu akılsızlar Hazreti Ali Efendimizin Resûlullah Efendimize, "Size kadın mı yok" diyecek kadar kendileri gibi düşüneceğini mi zannediyorlar? Resûlullah Efendimiz orada kadınsızlıktan mı şikâyet ediyor, yoksa *Ayşeciğine* bu şekilde bir iftira edildiğine mi üzülüyor? Sen Hazreti Ali'ye nasıl böyle bir şey yakıştırırsın? Ben onun taraftarıyım diye geçiniyorsun, taraftar olduğun zâta kıymet vermiyorsun. Sen nesin? Sen edepsizin birisin. Hazreti Ali, hiç "Sana kadın bulunmaz mı Ya Resûlallah" der mi? Hazreti Peygamber'in üzüntüsü bu mu yani? Ne Peygamberi tanıyorsun ne Ali'yi tanıyorsun ne de Ayşe'yi. Sonra Müslümanım diyorsun. Hadi

oradan! Abdullah bin Übey de kendine Müslümanım diyordu. Hiç kusura bakmasınlar. Öyle yumuşaklıkla, birtakım belki de rey hesaplarıyla, ilmi hakikatler geriye atılamaz. Hazreti Ayşe'ye hâlâ iftira edenler iki noktada ayetlere muhalif davranarak İslam dairesinin dışına çıkıyorlar. Gayet açık söylüyorum. Kaide şudur, ameldeki ayete muhalefet günahtır. İtikattaki ayete muhalefet küfürdür. Var mı bunun başka bir kaidesi? "Namaz kıl" dedi Allah. Kılmadın, amele, fiile muhalefet ettin. "Namaz yoktur" dedin, itikada muhalefet ettin, ayetin doğruluğunu kabul etmedin. O zaman kâfir oldun. Nur sûresinde 11'den 20'nci ayetlere kadar on tane ayet var. Nur sûresindeki bu ayetler Hazreti Ayşe Validemizin iffeti, temizliği ve iftiraya uğradığı hakkındadır. Ahzab sûresindeki ayet ise genel hükümdür. Peygamber'in zevceleri müminlerin anneleridir (Ahzab 6). Bu iki yerdeki ayetlere muhalefet küfürdür. Günah değildir. "İla cehenneme zümera" (Zümer 71), doğru cehenneme gider. Ne yaparsa yapsın artık serbest. Ahirette nasıl olsa, "Buyurun Efendim. Sizi şöyle başköşeye alalım. Ateşin hararetli yerine alalım" diye zebaniler karşılayacaklar. Enayi hiç olmazsa dünyada "rahat" etsin; Müslümanım diye geçinmesin. Müslüman değil çünkü. Hazreti Ayşe'ye ve sair Ezvâc-ı Mutahharât valide lerimize laf edenler Müslüman değildirler. Varsa aksini iddia eden, buyursun konuşalım. Şia uleması dâhil. Ayet göstersin; ben ayet gösterdim.

Nur sûresindeki ayetlerin mealine bakalım. "O iftirayı atanlar içinizden bir gruptur." Yani demek ki burada sadece Abdullah bin Übey İbni Selül değil, onun başını çektiği bir grup var. Kronolojik anlatıyor Allahu Zülcelâl. Burada hadiseyi çıkaranlar küçük bir gruptur. Sonra inananlar var maalesef. "Bunun sizin için kötü olduğunu sanmayın, aksine bu hakkınızda hayırlıdır. Onların her biri işlediği günahı yüklenecektir. İçlerinden günahın büyüğünü üstlenen için ise büyük bir azap vardır. Bunu işittiğiniz

zaman mümin erkeklerin ve kadınların birbiri hakkında hüsnü zan beslemeleri ve 'Bu apaçık bir iftiradır.' demeleri gerekmez miydi?" Bizim Müslüman kardeşlerimiz fazla ince değil. Çünkü estetikten haberleri yok. Onun için incelmemişler. Kalın kalmışlar. Bu sebeple, kalın kalın anlayacakları gibi söyleyeyim. Buna sitem demezler, buna azarlama derler. Allahu Zülcelâl bu iftiraya inanan ashab-ı kirâmı azarlıyor. Vakıa, imanlarına denilen bir şey yok. Azarlıyor Allah. Ashab arasındandır bunlar. Ona göre "Bu iddialarına dört şahit getirseler ya!" Bundan sonra fıkhî meseleye giriyor. "Bu sayıda şahit getiremiyorlarsa onlar, Allah nezdinde yalancıların ta kendileridir. Eğer dünyada ve ahirette Allah'ın lütfu ve rahmeti hep sizinle olmasaydı içine daldığınız günah yüzünden size büyük bir azap gelecekti." Bu ayetle ilgili şunu da arz edeyim. Bakmayın böyle, bazen üzüntümüzden fevri olabiliyoruz. Efendimiz Hazretlerinin Allah indinde nasıl anlatılmaz bir değeri vardır ki sadece onun cemal-i şerifini görmek, sadâ-yı Muhammedîsini işitmek, bir arada yaşamak gibi maddi unsurlar bile Allahu Zülcelâl'in onlara ceza vermesine manidir. "Ve ente fihim" (Enfâl 33) yani, "Sen onların içinde bulunduğun müddetçe" ayetinin bir başka zuhurudur bu ayetler. Yani, "Siz Benim Habibimin arkadaşı olmasaydınız, bu yaptığınızdan dolayı canınızı okurdum. Ama Habibimin öyle bir hatırı var ki sizin bu hatanıza bile göz yumabiliyorum" diyor Allah. "Çünkü siz, iftirayı dilden dile yayıyor, hakkında bilgi sahibi olmadığınız bir şeyi ağızlarınızla söylüyorsunuz; bunu da önemsiz sanıyorsunuz, hâlbuki Allah katında o büyük bir şeydir." Hâlâ yapmıyor muyuz bunu? "O kulağınıza geldiğinde, 'Bunu konuşmak bize yakışmaz, fesübhânallah, bu apaçık bir iftiradır' deseydiniz ya! Eğer gerçek müminlerseniz Allah size, bir daha asla böyle bir şey yapmamanızı öğütlüyor." Bir daha yaparsan imanını alırım demektir bu. "Allah size âyetleri açıklıyor; Allah ilim ve hikmet sahibidir. Müminler

arasında ahlâksızlığın yaygınlaşmasını isteyenlere dünyada ve ahirette can yakıcı bir ceza vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz. Ya Allah'ın size lütfu ve rahmeti ulaşmasaydı, ya Allah çok şefkatli, çok merhametli olmasaydı!" Ondan sonra konu değişiyor. Nur sûresinin 11. ve 20. ayetleri arasındakiler, Hazreti Ayşe Validemiz hakkındaki bu lafların geçerli olmadığının ayetle delilidir. Tekrar söylüyorum: Ayetlere muhalefet küfürdür. Fiil noksanlığı, fiil azlığı, yani günah yok burada; ya iman var ya da küfür. Buradaki ayetler bizim amellerimiz ile alakalı değil. Şunu yapın, bunu yapın, bunu yapmayın demiyor Allah. Bu uydurmak öyle bir enteresandır ki ben yurt dışında bir yerde Papa'dan sonra gelen üç numaralı adama sordum. "Şunu bana izah eder misiniz? Tanrı hem bir hem üç nasıl oluyor?" "İşte biz de tek tanrılı dine inanıyoruz." "Peki, Hazreti İsa ne oluyor? Ruhu'l-Kudüs ne oluyor? Kutsal baba ve oğul ne oluyor? Yani hem bir hem üç nasıl oluyor?" Cevap veremedi. Bir şeyler geveledi. Bu ayetlere muhalefet edenler de bir şeyler gevelerler. Ama ikna edemezler. Bu ayetleri birer kanun maddesi gibi düşünün. Birer fizik denklemi, formülü gibi düşünün. Ne diyorsun? Yok cevap. Hâlâ hadise anlatıyor. Yok işte Safvân bin Muattal'ın devesine binmiş de... Annem benim. İster deveme biner ister tepeme biner. Sana ne? Allahu Zülcelâl'in hükümleri değişiyor mu? İşte bunu da anlamıyorlar!

Nur sûresindeki bu ayetler nazil olunca, babası Hazreti Ebû Bekir ve annesi Hazreti Ümmü Rûmân, Hazreti Ayşe'ye, "Hadi git evine" dediler. Kocanın evine değil. Bu kocanın evi lafı da çok yanlıştır. Çünkü ev, kocanın veya karının değildir. Ev ailenindir. O evde, o ailenin annesi de babası da çocukları da otururlar. "Koca evi" lafı yanlıştır. "Baba evi" lafı doğrudur da "koca evi" yanlıştır. Çünkü o evin sahiplerinden bir tanesi de hanımdır. "Hadi git evine ve gidince de Peygamberine, zevcine teşekkürünü söyle." "Gitmem vallahi" dedi. "Ben benim suçsuzluğumu ortaya koyan

Rabbime hamd ederim, o kadar. Gitmem" dedi. Efendim işte bu hanım kaprisi... Orada dur bakalım. Sen karı kocanın arasına, zevc ve zevce arasına giremezsin. Aralarında kendilerine mahsus ve mahrem ilişki vardır. Ve bu ilişki, birtakım hayvanî yaşayıştan dolayı yükselememişlerin zannettiği gibi yatak odası ilişkisinden ibaret değildir. Mahremiyet yatak odasına mahsus değildir. İşleri güçleri o. Bu, muhteremliktir. İhtirama layık olan, hürmet gerektiren, saygıdeğer olan, özel hâller vardır. "Ben Rabbime hamd ederim ama gitmem." Ne olacak? "Gelecek beni alacak" dedi. Efendimiz Hazretleri kayınbabasının evine gitti. *Ayşeciğini* aldı evine getirdi. Buradan hüküm çıkar, çıkmaması mümkün değil. Olur ki hanım giderse, adam gidip kayınbabasının evinden almayı Hazreti Peygamberden istimdat ederek yapacak. O zaman nefsine de ağır gelmez. Var maalesef, "Ben onların ayağına mı gideceğim?" diyenler. Bu cümle batıl bir cümle. Neden? Benle başlıyor da ondan.

İfk hadisesinden sonra bir ayet daha nazil olmuştur. Hazreti Ebû Bekir çok ciddi, büyük hayırsever bir zâttır. Bu tarihî bir gerçektir. Kan akrabası ve evlenme ile oluşan akrabalar da dâhil tüm akrabaya, komşuya, ahbaba, talebeye, herkese çok yardım ediyor. Fakat hem Hazreti Ayşe Validemizin hem Efendimizin üzülmesine sebep olan bu hadiseye inandığını beyan ettiği gibi bir hâl takınan akrabadan Mistah diye bir adam var. Hazreti Ebû Bekir tabii kızından emin. Mistah böyle yaptığı için ona yardımı kesiyor. Ve bir de, "Vallahi bir daha sana yardım etmeyeceğim" diye yemin ediyor. Fakat ayetlerin devamında Nur sûresinde 22. ayet var. "Sizin içinizden hem servet hem fazilet sahibi olanlar yardım edebilir" diyor. *Nice servet sahibi var yardım etmiyor. Nice fazilet sahibi var, serveti olmadığı için yardım edemiyor.* Hamiyet, yani yardım etme isteği faziletten doğan bir şey. Onun için Cenâb-ı Allah'ın her bir kelimesi ve hatta harfi bir hikmete dayanır. Her

sarf edilen kelimede nice mana gizlidir. "Sizin içinizden servet ve fazilet sahibi olanlar yakınlarına, yoksullara ve Allah yolunda Hicret edenlere yardım etmeye devam etsinler. Mallarından bir şey vermekte kusur etmesinler" ve devam ediyor. "Hatalarını affetsinler, kusurlarına bakmayıversinler, hoşgörüversinler. Allah'ın sizi bağışlamasını sevmez misiniz? Böylece siz de onları bağışlayın." Nur sûresinin 22. ayeti gelince, her zaman vermekte olduğu yardımı bir misli çoğaltarak Mistah'a vermeye başladı Hazreti Ebû Bekir. Yani, böyle iftira edenleri bile affedebilmek gerekir. İslam böyle bir dindir. Allah'ın emri her şeyden üstündür. "Allahu Ekber" o demektir. "Allah her şeyden" büyük demekle sınırlı değildir. Ebû Bekir Hazretleri gibi bir zât-ı şerif, kendi akrabasından olduğu için daha fazla yaralandığı hâlde, Peygamber hanımı kızına edilen iftirayı affetmiştir. Mademki Allah, "Affediverin, kusurunu görmeyiverin." dedi. "Peki, Ya Rabbicigim! Bundan sonra verdiğimin bir mislini veriyorum." dedi Hazreti Ebû Bekir.

Bir de özel olarak Nur sûresi 12. ayete tekrar tekrar bakmak gerekir. Bu itikat meselesidir. "Hüsnü zanda bulunmaları icap etmez mi?" buyuruyor Allahu Teâlâ. Hüsnü zanda bulunmayanlar, akıbetlerinden endişe etsin. İmanın gereklerinden biridir hüsnü zan beslemek ve bu ayet elbette nazil olduğu zamanın hadisesi ve hükmüyle sınırlı değil. Kur'an-ı Kerim ayetlerinin ebediyete kadar hükmü câridir. "Mahşere kadar, kıyamete kadar" derler. Değil! Allah ahirette de cennette ve cehennemde de ne yapacağını bize söylemiyor mu? Bunlar Kur'an-ı Kerim'de yazmıyor mu? Demek ki ebedîdir. Niye mahşere kadar diyorlar veya kıyamete kadar diyorlar? Dünyevi hükümler elbette kıyamete kadar. Çünkü kıyamette dünya kalmayacak ki dünyevî hükümlerin hükmü kalsın. Kur'an'ın bir kelimesinin noktasını, virgülünü inkâr, tamamının inkârı değil midir? Bitti. Öyleyse bu ayet-i kerime de, Nur sûresinin 12. ayeti de, nazil olduğu zamanla sınırlı değildir.

Hükmü ebedîdir. Biz Müslümanlar kulağımıza gelen hiçbir lakırdıyı suizanla algılamamak mecburiyetindeyiz. Hüsnü zanla algılamalıyız. Efendimiz bütün bunları önlemek için başka bir şey daha söylüyor, "Gördüğünü ört. Görmediğini söyleme." Ne yazık ki biz daha dedikoduyu halledememişiz. Nerede kaldı ki iftirayı çözelim! Dedikodu yapma dediklerimiz, "Ben olanı söylüyorum Efendim." diye cevap veriyor. Lütfen artık şunu idrak edelim. Olanı söylemek "dedikodu"dur, olmayanı söylemeye ise "iftira" derler.

Hazreti Ayşe Validemiz, bir hanımefendi olarak bile takılara pek ehemmiyet vermiyor olacak ki yine bir gerdanlığını kaybediyor. Mekke veya Zâtürrikâ seferine Hazreti Ayşe de iştirak ediyor. Hazreti Ayşe, ablası Hazreti Esma'dan bir gerdanlık, kolye ödünç almış. Onu da kaybetmiş. Efendimize söylediği zaman, "Aman sen aramaya gitme, ben adam gönderirim." buyuruyor. Hazreti Ayşe'nin kolyesini aramaya gidenler gelsin diye bekleniyor, akşam oluyor, sabaha doğru oluyor. Karanlık çökmüş bir de susuz bir yer. Evvela babası Hazreti Ebû Bekir, Hazreti Ayşe'ye şöyle söyleniyor: "Sen dikkat etmiyorsun, kaybediyorsun, bu yüzden Efendimiz hem zaman kaybediyor hem de böyle susuz bir yerde bekliyor." Çünkü baba olanlar, hele kız evlat sahibi olanlar hâliyle bunu bilir. Kendi münasebetsizliklerinden dolayı kız evladına ehemmiyet vermeyen "iskele" babalarından bahsetmiyorum, gerçek babalardan bahsediyorum. Kız evlat sahibi babalar normalde kızlarına kıyamazlar. Ama Ebû Bekir Efendimiz de Ömer Efendimiz de öyle bir Resûlullah aşığı ki ikisi de bu anlamda evlat sevgisine takılmıyor. "Resûlullah'ı bekletiyorsun!" diye fena hâlde söyleniyor Hazreti Ebû Bekir Hazreti Ayşe'ye. Efendimiz müdahale ediyor. "Yapmayın bu kadar, tamam, ne yapalım?" diyor.

Başka bir misal de Hazreti Ömer Efendimizden. Resûlullah Efendimiz bir sebepten dolayı, hücre-i saadetten tam bir gün

çıkmıyor. Hazreti Ömer geliyor. Yüksek sesle bağırıyor. "Biz sabahtan beri Resûlullah'ı göremedik. Eğer Hafsa, sen Efendimizi üzdün de evde kalmasına sebep oldun, bizim görmemize mâni olduysan, vallahi keserim seni!" diyor ve sıyırıyor kılıcı. Efendimiz de işitiyor bu lafı. Yarı mütebessim yarı latifeyle, "Aman aman! Bu Ömer yapar dediğini." diyor. Efendimiz, "Ya Ömer, işim vardı." diye Hazreti Ömer'i yatıştırıyor. Ashabın Efendimizi görememeye tahammülleri yok. Tabiri caiz ise, aksi durumda evladı gözünde değil. Hazreti Ebû Bekir de Resûlullah'ı böyle bekletiyorsun diye Hazreti Ayşe'yi azarlıyor. Ama bu kızgınlık bir başka güzel neticeyle bitiyor. Hani Nur sûresinde de vardı: "Siz bu iftiradan üzüldünüz ama onda bir başka hayır vardır." diye inen ayeti hatırlayalım. Bu hayrın nerede olduğunu bulduk, bulmadık, o ayrı bir mesele. Aslında bulduk. Bu iftiraya inanmayarak 1400 sene sonra bile hâlâ Hazreti Ayşe'nin elini, ayağını öpmeye teşebbüs edip yavrularına Ayşe ismi koyanlar, işte o dedikoduya inanmayıp haklarında hayır olanlardır. Biz yavrularımıza Ayşe ismini koyuyoruz. Neden? Çok seviyoruz ve Nur sûresindeki o ayetlere biz itibar ediyoruz. "Ayşe annemizdir." diyoruz. Öyleyse hayır var. Aksini işleyenlere şer var. Hazreti Esma'nın verdiği gerdanlığı kaybedip susuz bir yerde beklenmesinde de bir hayır var. Dikkat buyurun akabinde şu ayet nazil oluyor: "Su bulamazsanız teyemmüm edin" (Maide 6). Sonra başta Ebû Bekir Efendimiz ve ondan cesaret alan ashaptan diğerleri, Hazreti Ayşe'ye senin yüzünden bekledik diyenler, gelip hem özür diliyorlar hem dua ediyorlar. "Allah, senin sebep olduğun bu hadise dolayısıyla bile olsa bize başka bir kolaylık ihsan etti." diyorlar.

Efendimizin Hazreti Ayşe ile evlenmesinden ve de hemen iki ay sonra Hazreti Fatma ve Hazreti Ali'nin evlenmesinden başka, 624 senesinde diğer önemli hadiseler oldu. Sevde Validemiz bahsinde değinmiştik. Hazreti Sevde'nin Efendimizle evlenmesine aracı olan,

her ikisine birden birbirini tavsiye eden Hazreti Havle Validemizin beyi, Osman bin Maz'un Hazretleri vefat etti. Efendimiz, Osman bin Maz'un Hazretlerinin daha önce umumî kabristan olarak kullanılan Cennetü'l-Bakî'ye defnedilmesini emretti. Cennetü'l-Bakî böylece Haziran 624 tarihinden itibaren Müslüman mezarlığı olmaya başlamıştır. Daha sonra başta Hazreti Fatma, Hazreti Abbas, Hazreti Hasan, Hazreti Hatice ve Hazreti Meymûne hariç Ezvâc-ı Tâhirât validelerimizin hepsi, Efendimizin kızları, oğlu, Hazreti Osman gibi büyükleri barındıran bir kabristan hâline geliyor. İsmi bile muhteşem bir âli mezarlık: Cennetü'l-Bakî. Bu durum Hazreti Ayşe'nin evlenmesinden hemen sonra olduğu için kolay hatırlanabilir. Hazreti Ebû Bekir'in hilafeti sırasında bu emre riayet etmeyenlere savaş açtığı zekât da o sene emrolunmuştur. Zekâtın farz olduğunu bildiren ayetler o zaman gelmiştir ki ondan sonra gelen bütün zekât ve namaz ayetleri hep beraber zikredilir. Yani zekât namaz gibi çok önemlidir. Yine 624'e denk geliyor ama artık Rebiyülevvel atladığı için hicrî sene değişiyor ki Hazreti Osman evlendiriliyor Hazreti Ümmü Gülsüm ile. Bunlar hep ay aralarıyla arka arkaya gelen hadiseler. Hazreti Osman'ın Hazreti Ali'den hemen sonra evlenmesi ile Resûlullah Efendimiz iki damadın kayınbabası oldu. Eve bir gelin geldi, iki kız gitti. Yine Rebiyülevvel'de Kâ'b bin Eşref'in gebertilmesi hadisesi vardır. Nisanda Hazreti Ayşe ile evlendi Efendimiz. Ka'b'ın öldürülmesi eylülde oluyor. Burada mühim nokta şudur: Efendimiz gerektiğinde idam hükmü ve emri veriyor. "Ka'b'ın zulmünden Muhammed'i kurtaracak kimse yok mu?" diyor. Bu idam hükmüdür. Bu hüküm bir Müslüman tarafından infaz ediliyor. Öyleyse biz "Rahmeten lilalemin" Efendimizi kendi kafamızda böyle halim selim, öyle kenarda ona buna dua eden bir insan gibi görmemeliyiz. Elinde kılıcı, başında miğferi, sırtında zırhı, gerektiğinde ölüm hükmü ve emri de veriyor. Bu hususiyetleri bir bütün hâlinde iyi bilmemiz lazımdır.

Resûlullah Efendimiz Hazretleri tarafından takılmış olan Hümeyrâ, yani pembecik lakabından[4] başka, Hazreti Ayşe'nin bir de künyesi vardır. Künye, malum, hanımlar ilk erkek çocuklarını doğurduklarında erkek çocuklarının ismiyle verilir. Mesela Hazreti Hatice Validemiz Ümmü Kasım, Efendimiz ise Ebu'l-Kasım gibi. Ama Hazreti Ayşe'nin çocuğu yok. Bir mahzunluk olmasın diye, Efendimiz Hazretleri Hazreti Ayşe'ye ablasının, Hazreti Esma'nın, çocuğu Abdullah bin Zübeyir'e nispetle Ümmü Abdullah künyesini verdi.

Cenâb-ı Ali Efendimizin bir hadis rivayeti vardır. Burada "Habibe-yi Resûlullah" ibaresi geçiyor. Tabir-i diğerle, Hazreti Ayşe'den bahsederken, "Resûlullah'ın sevgilisi" diye söylüyor Hazreti Ali. Hazreti Ali hiç Resûlullah'ın sevgilisine muhalefet edebilir mi! İnanmayan baksın. *Tac*'da var. İkinci cildinde. *Tac*, *Kütüb-ü Sitte*'den toplama bir külliyattır.[5] Resûlullah Efendimiz, Habibe'siyle latifeleşir ve bazen de yarışırdı. Her seferinde Hazreti Ayşe, onu geçiyordu. Efendimiz Hümeyrâsı sevinsin diye mahsus geri kalıyor. Sonra bir keresinde Efendimiz bir koşuyor, Hazreti Ayşe epey geride kalıyor. "Ne oldu Ya Resûlallah?" "Ben seni her zaman geçerim ama sevin diye öyle yapmıştım." diyor Efendimiz. Sonra su atmaca oynarlarmış. Hem serinliyorlar hem de ben seni daha çok ıslattım, sen beni daha çok ıslattın... Sonra bir düğün sırasında çalgılar çalınıyor. Efendimizin omuzuna çenesini dayayarak izliyor Hz. Ayşe. "Yeter mi, tamam mı, artık doydun mu seyretmeye, dinlemeye." deyinceye kadar yanında duruyor.

---

4 "Hümeyra", hamra (kırmızı) kelimesinin "ism-i tasgiri" (küçültme ismi) olduğu için kelimenin lügat manası burada ifade edildiği gibidir. Ancak, Araplar bu kelimeyi mana olarak açık ve beyaz anlamında kullanılmaktadır. Arapların renk olarak bu manada ebyad yerine "ahmar" kelimesini kullandıkları ifade edilmekte. (Ömer Sabuncu, *Hz. Aişe'nin Hayatı, Şahsiyeti ve İslam Tarihindeki Yeri*, Doktora Tezi, Şanlıurfa 2015, s. 44) [h.n]

5 Mansur Ali Nasif'e ait beş ciltlik meşhur hadis kitabıdır. Tam adı şöyledir: *Et-Tâc el-Câmiü'l-Usûl fî Ehâdisü'r-Rasûl*. [h.n]

Efendimiz, bunu da sadece bir kere bakmasından sonra söylemiyor. Düğün seyrediyorlar, beraber çalgı dinliyorlar. Neticede, Efendimizin işi başından aşkın; "Yeter mi Ayşeciğim, tamam mı?" dediği zaman, Ayşe Validemiz "Tamam Ya Resûlallah, teşekkür ederim." şeklinde mukabele ediyor. Yine yollarına devam edip gidiyorlar. Ayrıca bizim Türkçemizde Ayşe olarak kullandığımız ama aslı "Âişe" olan ismin değişik telaffuzları vardır. Oayş gibi Ayş gibi. Bu da yakınlık ifade eden söyleme tarzlarıdır. Efendimiz arada sırada böyle de hitap ederlerdi.

Efendimizin Hazreti Ayşe Annemizle ilgili bir sözü var. "Ben, beni sevdiğin zamanları ve bana nispeten kızgın olduğun zamanları biliyorum." diyor Efendimiz. "Nasıl Ya Resûlallah?" diyor Hazreti Ayşe. "Bana kızgın olduğun zamanlar İbrâhim'in Rabbine yemin ederim ki dersin. Beni çok sevdiğin zamanlar Muhammed'in Rabbine yemin ederim ki diye konuşursun." İnsanlar birbirlerini anlamadıkları zaman karşıdaki kapris yapıyor sanırlar. Hazreti Ayşe Validemizin de böyle demesine "Gençti, şımarıktı, hareketliydi, Resûlullah'a kapris yapardı." diyen, yazan terbiyesizler var. Gördüm ve okudum. Sen annene nasıl kaprisli dersin? Ayrıca senin kapris dediğin hâli, Efendimizin sevmediğini ne biliyorsun? Belki seviyor, belki bilerek yaptırtıyor. Sana ne? Herkes haddini bilecek!

Mekke'nin fethinden sonraki Safer ayında, Hicretin 11. senesinde, ki bugünkü tarih itibariyle Mayıs 632'ye denk gelir, Efendimiz rahatsızlandı. Safer'in son haftasında ağırlaştı. Yine mescide çıkıyor ama artık sohbet edemiyor, hep yatarak vakit geçiriyor. Takati iyice azaldı, ateşlendi. "Sirkeli suya bez koyup o bezi; alnıma, boynuma, bileğime dirseğime koyun." dedi. Genç annelerin, kardeşlerimizin hatırlarında olsun. Resûlullah Efendimize bir salavat okuyuversinler. Hemen sirkeli suda ıslatılmış bezi, yavrunun alnına ve dirsek, ayak bileği, diz, kasık, boyun gibi eklem bölgelerine koysunlar. Bu

sirkeli su hemen ateşin düşmesine yardımcı olur. Sirkeden değil, Efendimizden medet umarak... Çünkü Efendimizin talebini Allah çevirmez. Tabii ki şifa Allah'tandır. Şâfi-i hakikî tabii ki Allah'tır. Kimse Hazreti Peygamber'i, haşa tanrı yerine koymuyor. Allahu Zülcelâl'den şifa talebi bile, Efendimiz Hazretlerinin ism-i şerifi, evsaf-ı şerifi zikredilmeyince Allah'a ulaşamazsınız. "Ben Allah'tan isterim." İsteyemezsin! Allah öyle diyor. "Benim Habibimin adını söyleyeceksiniz, bana gelmek için." diyor. "Benim kapımın zili Habibimin ism-i şerifi" diyor. "Kapımın tokmağı Habibimdir." diyor. Biz kapıyı da biliyoruz, tokmağı da biliyoruz. Bu hastalık ve takatsizliklerden dolayı, validelerimizden izin aldı Risâletpenah Efendimiz. "Her akşam yer değiştirmeyeyim. Ayşe'nin odasında kalayım olur mu?" dedi. "Tabii olur Ya Resûlallah! Hay hay!" Zaten Hazreti Sevde Validemiz daha birkaç sene önce, "Ya Resûlallah isterseniz benim nöbetimi Ayşe'nin hücresinde geçirebilirsiniz." demişti. Diğer validelerimiz de, "Tabii, olur." dediler ve Hazreti Ayşe Validemiz 20 yaş civarında dul kaldı. Resûlullah Efendimiz Hazretleri, mübarek başı Hazreti Ayşe'nin dizinde iken dünya emanetini teslim etti.

Allah Resûlü'nün Vefatı Sonrasında Hazreti Ayşe Validemiz

Peygamber zevceleri bütün müminlerin anneleri olduğu ndan, anneyle de nikâh haram olacağı için gayet tabii bir daha evlenmediler. Hazreti Ayşe'nin geride yaklaşık yarım asırlık bir ömrü var. Aşağı yukarı 47 senelik bu sürecin bazı önemli ve tartışmalı konularına temas etmek gerekir. Hazreti Ebû Bekir ve Hazreti Ömer zamanı, fitnenin nispeten az olduğu zamanlar. Hazreti Osman ve Hazreti Ali'nin hilafetleri zamanında ise giderek artan fitneler vuku bulunca, Hazreti Ayşe Validemiz kendisini birtakım hadisatın ortasında buldu. Ama Ayşe Validemiz hiçbir şekilde

savaş komutanı değildir. Orası fevkalade yanlış bilinmektedir. Açık söyleyeyim, Şia kaynaklı olup aslı esası olmayan uydurma rivayetlerdir. Anneliğin ne olduğunu bilmeyen insanlar bu işleri anlamazlar. Biyolojik annelik doğurmakla olur. Ama kimse kusura bakmasın, annelik bu değil. Ayşe Validemiz diğer annelerimiz ile birlikte Allahu Zülcelâl tarafından herkese değil, biz müminlere anne olarak tayin buyrulmuştur. Anneler yavruları arasında çıkan ihtilafları bertaraf etmek için gayret sarf ederler. Birisinin yanında bulunuyor olması, onun taraftarı olması gibi gösterilemez. Bir anne, evlatları arasındaki ihtilafta taraf tutmaz. Allahu Zülcelâl bir kaide nazil ettiği zaman, o kaidenin gerektirdiği takati ve ahvali de o kişilere ihsan buyurur. Hiç annelik tarafgirliği içerir mi? Evlat ayrımı yapan, anne değildir. Allah tarafından anne tayin edilmiş Ayşe Validemiz bir taraf tutabilir mi? Bu yanlış bakış açısından dolayı farkında olmadan Ahzab sûresinin 6. ayetindeki hükme muhalif davranıp İslam dairesi dışına çıkanlar var. Matematiksel gerçek olarak konuşuyoruz. Âyât-ı beyyinâtın amele mütedair olanlarının yerine getirilmemesi, günahı icap ettirir. İtikada dair ayetlerin inkârı ise küfürdür. Hazreti Ayşe, diğer validelerimizle birlikte annemizdir. Biz müminlerin annesidir. Ezvâc-ı Mutahharât'ın annelikleri iradî olmayıp imanî olduğu için onlara dil uzatanlar din dairesinin dışına çıkarlar. Bu böyle bilinmelidir çünkü ne yazık ki daha sonraki bazı hadiselerden kendi nefsani durumlarına göre hüküm çıkaranlar, mesela Cenâb-ı Ali Efendimizin Hazreti Ayşe Annemizden hadis naklederken "Resûlullah'ın sevgilisi" dediğini bilmiyorlar. Bu söz benim değil. Hazreti Ali'nin sözüdür.

Hazreti Osman'ın on iki yıllık hilafeti döneminde, özellikle son altıncı senede İslam coğrafyası çok genişledi. Hazreti Ömer zamanında fetholunan İran, Mısır, Suriye gibi topraklar üzerinde bugün bile birçok devlet var; bütün bu halkların idaresi Hazreti Osman'ın riyasetindeki heyette. Fakat bunların içinde o zamana

kadar hiç dâhil olmamış, hep yabancılar olarak görülmüş Sasanîler var, İbranîler var, Gassanîler var, Kıptîler var. Bunların içinde çok ciddi sayıda Müslümanlar da var fakat örf, adet, gelenek görenek farklı. Gelenek, görenek, örfe ve nassa muhalif olmadığı müddetçe geçerlidir. Diyelim ki İranlıların Mısırlılardan tamamen zıt bir âdeti var. Fakat ikisi de ayete, nassa muhalif değil. Her ikisinin de bunları yapmalarına izin veriliyor. Ama tüm bunlar da bir taraftan kafa karışıklığına sebebiyet veriyor.

Hazreti Osman döneminde bu kadar geniş ve çeşitli kültürlerden sebeple idarede karışıklık ve bu karışıklıktan dolayı tarafgirlik olmaya başlıyor. Mesela Risâletpenah Efendimizin vahiy kâtibi iken "Bana da vahiy geliyor." diyen Ebû Serh diye bir zât var. Ebu Serh, aynı zamanda Hazreti Osman'ın süt kardeşi. Mekke'nin fethinden sonra Hazreti Osman'ın delâleti ile Resûlullah Efendimiz tarafından affedilmiştir. Ebû Serh çok başarılı bir adam; Müslüman denizcilerinin içinde ilk önemli amirallerden birisidir. Finike açıklarında Bizans donanmasını perişan etmiştir. Hazreti Osman döneminde Muaviye, Şam valisi iken Kıbrıs'a gönderdiği donanmada Ebû Serh de bulunmuş. Resûlullah Efendimiz Hazretlerinin halası da var o seferde. Limasol'da maalesef, hâlâ öyle yâd ellerde kaldı Resûlullah'ın mübarek halasının kabr-i şerifi. Bu ayıp da bize yeter! Gazanın, cihadın önemine binaen kadınlar da gidiyor sefere. Kadınlar kafeste oturur diye kim söyledi ki? Hangi cahil söyledi? Oturmaya gitmiyorlar. Yardım ediyorlar, arkadan orduya destek oluyorlar. Ebû Serh Mısır valisi iken bugünkü Tunus'ta Kayrevan şehrine kadar gidiyor. Bunu şunun için anlatıyorum: İnsanlar hata ederler fakat Resûlullah Efendimiz niçin affediyor acaba? Hazreti Osman'ın aracı olduğu eski vahiy kâtibi ki Peygamberlik iddia ediyor. "Fe tebarekallahu ahsenul hâlikin" (Müminun 14) diye ayetin devamı gelince, "Bana da öyle geliyor demek ki sana gelen vahiy, bana da geliyor." diye peygamberlik taslama-

ya kalktı. Büyük kabahat. Fakat Müslümanların sohbetlerinde bu lafın ilerisi anlatılmıyor, bu da ayrı bir yanlışlık. Resûlullah Efendimiz tarafından affedildikten sonra yine Mekke'nin fethinde önemli vazifeler verilmiş. Fakat o cehalet ile eski kabahate takma âdeti var. Resûlullah'ın affettiğini sen nasıl affetmezsin? Mısırlılar ısrarla, "Bunu azlet!" diye Hazreti Osman'a söylüyorlar. Hazreti Osman'ın sütkardeşi olmasından dolayı hâlâ bu iftirayı yapanlar "Sen akrabanı kayırıyorsun." diyorlar. Ne münasebet? Hazreti Osman böyle bir şey yapar mı? Hâliyle kolay değil bu nevi görevlerde bulunmak. İşte çeşitli bölgelerden, bugünkü idarî bölge bakımından kaymakamdan valiye, emniyet müdüründen mal müdürüne kadar gibi memur tayinleri ile ilgili ikide bir Medine'ye geliyorlar. Onu al bunu ver; birini alsan, geleni memnun etsen kalan gayrimemnun. Kalanı memnun etsen; gelen gayrimemnun. Bu arada Hazreti Ayşe Validemizi aracı tutanlar da var. "Anneciğim ne olur Osman'a söyle şöyle yapsın, böyle yapsın." diyorlar. Bu kadar çok şikâyet gelince Hazreti Ayşe Validemiz de bunalmış ama incelik de burada. Başlamış Hazreti Osman'a söylenmeye, "Senden bu kadar çok şikâyet olduğuna göre sende de bir hata var." "Ya Anneciğim! A'yı tayin etsem B memnun değil, B'yi tayin etsem A memnun değil. Bu gayrimemnunluklar olacak." "Olmasın. Yap, düzelt." diye aralarında bu tür konuşmalar cereyan ediyor. Keza Ebû Serh'in yanı sıra Küfe valisi Velid bin Ukbe'nin sertliğinden çok şikâyetçiler. Hazreti Osman'a onun için de geliyorlar.

Bu arada Mısır ve İran başta olmak üzere başka unsurların İslam'a dâhil olmasıyla mushaf-ı şerif ihtiyacı iyice beliriyor. Hazreti Osman, hem Hazreti Ömer'in kızı Hazreti Hafsa Validemizdeki mushaf-ı şerifi hem de Abdullah İbni Mes'ud ile Ammar bin Yasir'deki mushafları karşılaştırmak ister. Abdullah İbni Mes'ud kıraat âlimidir, Efendimizin tazim ettiği bir zâttır. Eve geldiğinde günlük kıyafetle karşılamamak için Efendimizin özel giyinerek

karşıladığı bir adamdır. Estağfirullah, Efendimiz hep çeki düzenlidir ama misafir karşılamayla ev hâli arasındaki ince farka binaen ev hâliyle karşılamıyor. Abdullah İbni Mes'ud bu kadar büyük, önemli bir zât olmasına rağmen, "Resûlullah zamanında böyle bir mushaf hâline getirme olmadı. Ben bu görüşte değilim, sana da elimdekini vermem." diyor. Hazreti Osman, Ammar bin Yasir'den de benzer bir cevap alıyor. Hazreti Ayşe, Abdullah İbni Mes'ud ve Ammar bin Yasir'e diyor ki, "Yanlış yapıyorsunuz." Bu olayı niçin zikrediyorum? Hazreti Ayşe Validemizin, Hazreti Osman'ın her söylediğine muhalif etmediğini göstermek için. Daha sonra Muaviye'ye söyledikleri de var ki orada neler neler söylemiştir.

Fakat Hazreti Osman'ın Abdullah İbni Mes'ud'a karşı gelmesinden dolayı Hazreti Ayşe Validemiz Hazreti Osman'a, "Ne uğraşıyorsun? İstifa et, becerebilen biri çıksın." gibi şeyler söylüyor. Fakat, böyle bir yol açılırsa, devlet reisliği makamı, şahıs olarak değil, makam olarak törpülenmiş olur. Böyle bir görüş ayrılığındalar. Bu ayrılık, fikir açısından devam etti kaldı. Hazreti Ayşe Validemiz neredeyse her sene hacca gitti. Malum olduğu üzere, Peygamber hanımlarının evlerinde oturmalarını emreden ayet (Ahzab 33) var. Sevde Validemiz bu ayete çok riayetkâr davranmıştır, onu arz etmiştik. Ama Hazreti Ayşe böyle davranmamış, başka türlü davranmış. Bu da bir kusur ve mahzur değil. Ayete muhalif gibi kimse algılamaya kalkmasın. Kimden bahsettiğimizi tekrar düşünelim. Hazreti Ayşe'den bahsediyoruz. Hazreti Osman'a karşı muhalefet iyice artıp, evinde muhasara edecek kadar büyük bir cürete yükseldiği sene yine Medine'den ayrıldı Hazreti Ayşe Validemiz, Mekke'ye hacca gitti. "Böyle bir dönemde gitme." diyenlere rağmen, "Siz bir fitne karıştıracaksınız. Ben bu fitnenin içinde bulunmak istemiyorum." diye bir öngörü ile gitti. Dönüşte Hazreti Osman Efendimizin şehit edildiğini ve Hazreti Ali

Efendimizin halife seçildiğini yolda öğrendi. O hadiseler sırasında Medine dışında olduğu için haberi yok.

Hazreti Osman'ın şehadeti meselesinde şu hususu yeterince bilmiyoruz. Burada tekrar etmekte fayda var. Hazreti Ali Efendimiz herhangi bir şekilde taraf olmadı. "Bunlar siyasî, idarî içtihatlardır, dinî değildir. Ben bunlara karışmayayım." dedi. Fakat Hazreti Osman, evinde öldürülmek kastıyla muhasara edilince müdahale etti. Sevgili yavruları, Efendimizin yadigârları, Hasan ve Hüseyin Efendilerimizi, muhasara edenlerle mücadeleye Hazreti Osman'ın kapısına gönderdi. Fakat ne yazık ki bacadan gelen bir herif, amiyane tabirle Hazreti Osman'ı kancıkça şehit etti. Mert adam dövüşür, ölür veya öldürür. Bacadan girip suikast yapıyorsun. Hazreti Ömer Efendimiz de öyle. Namazda Ebû Lü'lü isimli İranlı bir köle tarafından bıçaklanıyor. Bu muhasara olunca, Hasan ve Hüseyin Efendilerimiz de gitti ama muvaffak olamadılar. Hazreti Osman'ın şehit edilmesi üzerine şehit edenler de apıştı kaldı. "Hazreti Osman vefat etti." diye haber gelince herkesin eli kolu düştü. Çünkü Efendimiz daha önce buyurdular: "Âlimin ölümü âlemin ölümüdür." Osmanlı bir dünya ile Osmansız bir dünya çok fark eder. Nitekim öyle tecelli etmiştir. Hazreti Hasan ve Hüseyin Efendilerimiz döndüler. Üzgün üzgün babalarının evine geldiler. Hadiseyi haber verdiklerinde Hazreti Ali Efendimiz önce "Niçin mâni olamadınız." diye kızdı. Tam tokadı kaldırdı, Hazreti Hasan'a indirecek iken Hazreti Hüseyin, "Bir dakika babacığım." dedi. O sırada Hazreti Hasan'ın sağ eli arkasında duruyor. "Abi çıkar elini." dedi. Eli kılıç yarası. Muharebe ederken yaralandı. Ama babası görmesin, üzülmesin diye de sağ elini arkasında saklıyor. "Baba, bak abim yaralandı bile. Azgın köpek gibi geldiler. Biz içeriye kimseyi sokmamak için vuruştuk ama bacadan girdiler." deyince Hazreti Ali Efendimiz üzüntüsünü izhar etti.

Hazreti Ali Efendimizin halife olduğunu, Hazreti Ayşe Validemiz hac dönüşü Mekke ile Medine arasında öğrenince, tekrardan Medine'ye gelmekten vazgeçip Mekke'ye döndü. Burada çok önemli bir mesele daha vardır. Dinî bir veçhesi yoktur Muaviye'nin. Vahiy kâtibi falan da değildir. Vahiy kâtibi diye yazıyorlar bazı yerlerde hayret ediyorum. Mekke'nin fethinden sonra Müslüman olmuş, hemen Medine'ye dönmemiş bir adam. Mekke'nin fethinden sonra Resûlullah Efendimiz Hazretlerine kaç tane ayet nazil oldu? Hangisinin kâtibi imiş? Yok böyle bir şey. Tarihte yok böyle bir şey. Kim uyduruyor bunu? Efendim Hazreti Ali ile Muaviye arasında içtihat farkı var, Hazreti Ali Efendimizin içtihadı, Muaviye'nin içtihadı diye bazıları söylüyorlar... Muaviye din müçtehidi değildir. Siyasî içtihattan bahsedilebilir. Cenâb-ı Ali dinî müçtehittir. Muaviye dinî içtihat yapacak ilim sahibi değildir. "Siyasette görüş farkı vardır." denilirse olabilir, bir şey diyemem. Ama bu görüş farkı Hazreti Ali'ye isyan ile tecelli ettiği için kimse kusura bakmasın, makbul değildir. Şimdi burada Hazreti Ali Efendimizin dayandığı nokta ne? Buyuruyor ki, "Hazreti Ömer şehit edildiği zaman iyice kavga büyümesin diye Osman ne yaptı? Ateşin soğumasını, küllenmesini bekledi. Muhakemeyi sonra yaptı. Şu anda Müslümanlar çok ciddi bir alev hâlinde. Kor bile olmamış. Küllenmesine daha çok vakit var. Şu ateş bir küllensin, yeni yeni fesatlar fitneler ortaya çıkmasın. Benden evvel Osman, işi giderine bıraktı ama Ömer'in katilini bizzat cezalandırmadı mı? Cezalandırdı. Ben de cezalandıracağım ama böyle yapmayalım. Osman'a yanmamız daha bitmemişken başka yangınlar çıkarmayalım." Hazreti Ali Efendimizin görüşü bu idi. Ama intikam peşine düşen ve Kureyş içinde Haşimoğulları, Ümeyyeoğulları farkını ortaya koyanlar vardı. Ta Harb'den itibaren bu böyledir. Harb, Ebû Süfyan, Muaviye, hatta Yezid hepsi aynı şekilde Ümeyyeoğulları olarak Hâşimoğulları ile kavimcilik

ve de itibar çekişmesi ve mücadelesi içinde olmuşlardır. Bunlar bilinmeden bu işler anlaşılmaz.[6]

Resûlullah Efendimizin verdiği kararı tartışmanın hükmü nedir? Bir gün bir Yahudi ile münafıklardan birisi geliyor Efendimize. Bir durumu soruyorlar. Efendimiz, Yahudi'nin lehine, Müslüman olduğunu söyleyenin ise aleyhine karar veriyor çünkü adalet onu icap ettiriyor. Biz ne yazık ki, Resûlullah Efendimiz Hazretleri vasıtasıyla Allah'ın bizlere tebliğ buyurduğu dinî kaideler yerine daha çok kendi uydurduğumuz kaidelere inanıyoruz. Allahu Zülcelâl, dünyada ehliyete ve adalete önem vermemizi söylüyor. Biz ise din kardeşliğine önem veriyoruz. Olmaz. Yanlış! Eğer sen işinde ehil isen, sen o işin sahibi olmalısın. Sen eminsen, senin dinin beni alakadar etmez. Benim sana emniyetim ve itimadım olmalıdır. Sen Müslümansın fakat haksız isen bir başkası Müslüman değil ama haklı ise, benim sana haksız demem gerekir. Çünkü Allah böyle istiyor. Müslümansa ne yapsa yeridir, denilir mi? Öyle bir şey yok. Allah dünyayı adalete bağlamıştır. İşte kendini Müslüman zanneden o münafık, "Tamam, Resûlullah böyle söyledi ama Ömer çok adil adamdır. Bir de ona soralım." diyor. Yahudi kendinden

6 "Adını Ümeyye bin Abdüşems'ten alan Benî Ümeyye kabilesi Câhiliye döneminde Mekke idaresinde önemli bir yere sahipti. Şehrin ve Kâbe'nin idaresiyle ilgili olarak kabileler arasında dağıtılan görevlerin en önemlilerinden olan başkumandanlık vazifesi bu kabile tarafından yürütülüyordu. Hac için Mekke'ye gelen Araplara su ve yiyecek temini görevleri ise Hz. Peygamber'in kabilesi Benî Hâşim'in uhdesinde bulunuyordu. Hâşimîler ile, kardeşi Abdüşems'in oğlu Ümeyye'ye nispet edilen Emevîler arasında eskiden beri bir rekabet mevcuttu. Hâşimîler'in yürüttükleri bu görevler onlara Arap toplumu üzerinde önemli bir mânevî nüfuz sağlamıştı, Emevîler ise maddî nüfuzu temsil ediyorlardı." (https://islamansiklopedisi.org.tr/emeviler) "Hâşimîler'le Emevîler arasında mevcut olan rekabet ve mücadele İslâmî dönemde de devam etmiştir. Benî Ümeyye liderlerinin Hz. Peygamber'e aşırı düşmanlıklarının ve Müslümanlığı kabul etmekte geç kalmalarının asıl sebebinin bu mücadele olduğuna işaret edilir. Bedir Gazvesi'nde bazı ileri gelen Emevîler Hâşimîler tarafından öldürülmesinin intikamını Benî Ümeyye Uhud'da Hz. Hamza'yı şehid etmek suretiyle aldılar. Hz.Ali ve Muaviye mücadelesi bir açıdan bu şekilde değerlendirilir." (https://islamansiklopedisi.org.tr/hasim-beni-hasim) [h.n]

emin, "Soralım." diyor. Geliyorlar Hazreti Ömer'e soracaklar iken meseleyi baştan anlatıyorlar. "Böyle böyle oldu, Resûlullah böyle dedi, bir de sana soralım dedik." Hazreti Ömer kılıcı çektiği gibi başını alıyor, "Resûlullah'ın hükmüne razı olmayanın sonu budur." diye. Efendimiz Hazretleri de "Ne yaptın Ömer?" diye sormamıştır. Bilmiyor mu Efendimiz Hazreti Ömer'in böyle yaptığını? Biliyor. Resûlullah'ın hükmüne razı olmayanın sonu budur. O zamanın Halifesi Emirü'l-Müminîn, Hazreti Ali Efendimizin de hükmüne razı olmamak "en asgarîsinden" isyandır.

Hazreti Ali demiyor ki ben bunu yapmayacağım. "Bir durun, fitne sebebi olmayın." diyor. Ama ne oldu? Hazreti Osman şehit olurken üzerinde bulunan kanlanmış gömleğini ortaya çıkardılar. Hazreti Osman'ın hanımı da Ümeyye'dendir, Muaviye'nin akrabalarındandır. Şam'a gittiler. Osman'ın kanını talep ediyoruz diye nümayişler yaptılar. Hazreti Ayşe bu sırada Mekke'de bulunuyor. Mekke'deki Ümeyyeoğulları Hazreti Ayşe'ye geldiler ve yalan söylediler. "Ali halife olmak için Osman'ın öldürülmesine ses çıkarmadı." dediler, iftiralar attılar. Hazreti Ayşe Efendimiz bunun böyle olmayacağını onlara müteaddit kereler anlattığı halde onlar anlamamakta ısrar ettiler çünkü kavim asabiyeti ağır basmıştı.

Cemel Vakası

Cemel Vakası diye bilinen vakaya temas edilmeden Hazreti Ayşe Validemiz anlaşılamaz. O zaman Şiilerin uydurdukları gibi Hazreti Ayşe'yi kumandan ve Hazreti Ali'yi muhalif görmeye çalışırız. Bunu, birtakım kendini ehl-i sünnet zannedenler, kitaplarına bile böyle yazabiliyor. Bunlar hep Şia kaynaklı efsanelerdir. Öncelikle, özellikle Muaviye, Hazreti Osman'ın hanımı Naile Validemizi de ahalinin karşısına çıkarıp Hazreti Osman'ın kanlı gömleğini de göstererek, Şam'da nümayiş, bugünkü anlamda

miting yapıyor, Naile Validemizi siyasî olarak kullanarak fitneyi çoğaltıyor. Bunları duyan, öğrenen Ayşe Validemiz de "Bir şekilde Talha bin Ubeydullah ve Zübeyir bin Avvam ile birlikte Osman'ın katillerinin cezalandırılmasını ben temin edeyim, Muaviye de otursun yerinde." diye düşünüyor. Hazreti Ömer zamanında Şam valiliğine tayin edilen Muaviye, muvaffak bir validir, objektif konuşuyoruz. Ayrıca çok ciddi bir siyasî adamdır. İnsanları fevkalade tesir altında bırakan belagati kuvvetli bir adamdır. Yani şeytana pabucu ters giydirir. Ben doğru ifadelerle konuşuyorum. Kimse beni düzeltmeye kalkmasın. Rabbime bunun cevaplarını hazırlamışım. Hazreti Ali'ye asi olan benim için asidir. Bitti, o kadar! Kimse bana Muaviye müdafisi kesilmesin. 1400 senedir Muaviye isminde siz bir ehl-i sünnet adam gördünüz mü? İkinci Muaviye Hazretleri ayrı. O önemli, muhterem bir zâttır. Zaten öyle olduğu için çabucak zehirlediler. Ebû Yezid de başkadır. Tezyid etmek yani çoğaltmaktan gelerek "bereketlendirici babalığı" demektir. Ebû Yezid veya Bayezid isimlerinin Yezid bin Muaviye ile alakası yoktur. Yine, Yezid isminde adam gördük mü? Yok. Bunun ötesinde tüm hazretlerin adını koyuyorsun. Ubeydullah var, Zübeyir var, Sâid var, Talha var. Bunların hepsi var da niye Muaviye yok? Hâlâ neyin müdafaasını yapıyorsun? Onun için ben ne dediğimi gayet iyi biliyorum. Öğreneceğimi öğrendim. Kimseden bu hususta bir şey öğrenecek hâlim yok. Sıffîn'i de Cemel'i de Şam valiliğini de satır satır okuyacak, ondan sonra konuşacak. Kulaktan dolma bilgiyle değil!

Hazreti Ayşe Validemiz, Müslümanlar arasındaki ihtilaflara son vermek üzere, daha öncesinde haccettiği Mekke'den Basra'ya gitmeye karar verdi. Basra'da işi düzeltmek için kuvvet toplayacaktı. Mekke'den Basra az bir yol değil. Yolda giderken Hav'eb mevkiinde tekrar bir şura, istişare meclisi, danışma meclisi topladı. Hazreti Ayşe'nin çıkış gayesi anne olarak işi çözmek ve Hazreti Osman'ın

katillerini cezalandırmaktı. "Osman'ın katillerini cezalandırmak için Ali'nin beklemesi haklı ama yeni bir sorun çıkmasın derken Muaviye başka bir problem çıkarıyor. Biz buradan, güneyden bu işi halledelim, Muaviye yerinde otursun, Ali de devam etsin. Fitne bitsin." diye düşünüyor, yani asıl gayesi böyle. Fakat durumun siyasî yerlere çekileceği endişesi belirince, Hazreti Ayşe Hav'eb mevkiindeyken Medine'ye geri dönmek istiyor ve bunu da beyan ediyor fakat mümkün olmuyor. Bir de "kaderullah" diye bir şey vardır ki oraya hiç girmiyorum.

Hazreti Ayşe Validemizin ikide bir fakih olduğunu, Kur'an ayetlerinin metninden ibarelerinden hükümler çıkaracak kadar büyük bir âlime olduğunu niye tekrar ediyoruz? İşte burada öyle bir mesele var. Hucûrât sûresinin 9. ayetine bakalım. Ancak, bu mevzu kesinlikle bundan ibaret zannedilmesin. Biraz tefsir okuyanlar bilirler ki her surenin her ayetindeki herhangi bir hüküm, başka bir surenin başka bir ayetinde de benzer, yakın veya tamamen zıddıyla da izah edilecek kadar konular açıklanmıştır. Benim burada verdiğim misal, Hucûrât sûresinin 9. Ayetidir. Allahu Zülcelâl ne buyuruyor? "Eğer müminlerden iki grup birbiriyle kavgaya tutuşursa hemen aralarını düzeltin; ikisinden biri diğerinin hakkına tecavüz etmiş olursa -Allah'ın emrine geri dönünceye kadar- haksızlığa sapanlara karşı savaşın; dönerlerse aralarındaki anlaşmazlığı adaletle çözüme bağlayın ve herkese hakkını verin. Allah hakkı yerine getirenleri sever." İki mümin grup arasında savaş çıktığında, saldırgan taraf Allah'ın emrine dönünceye kadar onlarla savaşıp sonunda taraflar arasında adalet dairesinde uzlaşmayı temin etmek, bu ayette belirtildiği üzere Müslümanların vazifesidir. Bu, fert olarak bizim de vazifemiz; annemiz olarak Ayşe Validemizin de vazifesidir. Olaylar, sanki hiç bu ayete dayanarak konuşulmadan tamamen siyasî olarak konuşuluyor. Ne Hazreti Ayşe ne Hazreti Ali ne de Hazreti Osman kendi kendilerine siyasî

olarak hüküm vermezler, Allah'ın emirlerine göre hareket ederler. Hazreti Ayşe Validemiz Hucûrât sûresinin 9. ayetindeki bu emre göre davranmış, bu sebepten dolayı ilgisiz kalmamıştır. Çünkü Muaviye saldırmak üzeredir.

Basra'da, Hazreti Ali'nin hilafetini kabul etmiş, Muaviye gibi isyan etmemiş, Osman bin Huneyf var. "Sizin buraya gelmenize dair halifenin bir mektubu yok. Ben sizi sokmam." der. Bir çatışma olur, sonunda Basra'ya girerler. Hazreti Ali de Muaviye'nin artık lafla yola gelmeyeceğini, çok ciddi bir fitne kaynağı olarak devam edeceğini görür ve sefer hazırlığı yapıp Medine'den çıkıp Suriye'ye ve Şam'a yürümeye azmeder. Çünkü isyanı bastırmak da bir idarecinin aslî görevlerindendir. Fakat valiyi bertaraf etme, Basra'ya girme gibi hadiseler olunca, kuzeye Suriye'ye doğru çıkmışken Basra'ya gitmek üzere doğuya döner. Bu arada çok ciddi konuşmalar, müzakereler ama bir de mektuplaşmalar var. Hazreti Ali hep, Ayşe Validemize "Anneciğim!" diye hitap eden mektuplar yazıyor. Hazreti Ayşe de hep, "Şu fitneyi önleyelim." diye cevap veriyor. Ayrıca, "Aman Şam üzerine yürüme. Onlar çok kuvvetli, çok adam ölür." diye uyarılarda bulunuyor.

Hazreti Ayşe Validemiz Müslüman katliamını önlemek için çırpınmasına rağmen, mübarizlerin söz dinlememesinden dolayı olan oluyor. Ne Hazreti Ali'yi ne de Hazreti Ayşe'yi dinlediler. Ne olduğunu kimse anlamadan kapışma birdenbire başlamış oldu. Hem Hazreti Ayşe hem de Hazreti Ali çatışmayı durdurmak için çok gayret sarf etmişlerse de çarpışmalar şiddetlendi. Hazreti Ayşe Validemiz bir devenin üzerinde bulunmakta olduğundan dolayı bu hadiseye Cemel Vakası denmiştir. Dikkat edin, Sıffîn'e savaş denirken, Cemel'e savaş denmez. Çünkü bu bir savaş değildir. Hazreti Ali başkumandan tamam da, Hazreti Ayşe başkumandan değil. Yani bir askerî sefer yok. Her ikisinin de, "Yapmayın." de-

melerine rağmen onları dinlememişlerdir. Onun için adına savaş denmemiştir. Netice itibariyle Hazreti Ayşe'nin içinde bulunduğu grup, Hazreti Ali'nin kuvvetlerine karşı mağlup olur.

Biz şimdi bir başka açıdan bakmaya devam edelim, yukarıda arz ettiğim ayet-i kerimede Allahu Zülcelâl: "İki mümin grup arasında savaş olursa" diyor. Demek ki iki mümin grup arasında savaş olacak. Böyle bir şey olmayacak olsaydı Allah böyle bir ayet sevk etmezdi. Bu, işin "kaderullah" tarafıdır. Bu iki grup içinde vefat edenlerin hangisi şehittir, hangisi makbuldür? Bu da münakaşa ediliyor. Bir abimiz, Allah rahmet eylesin, "Hangisi şehit bunların?" dedi. "Mümin olanları şehit." dedim. "Nasıl tayin edeceğiz?" "Edemeyiz, Allah bilir." dedim. Allah rızası için yanlış bir şeye bile inansa, dünya saltanatı için değil, Allah rızası için çarpıştı ise şehittir. Sahabenin içinde de yanlış yapanlar vardır. Çok bilindiği için bilinen bir misal veriyorum. Daha çok misal var da onlar pek bilinmiyor. Nitekim Uhud'da Efendimiz Hazretleri, "Ben haber verinceye kadar ölseniz buradan ayrılmayın." demesine rağmen okçular, Ayneyn tepesindeki yerlerinden ayrıldı. Demek ki olabiliyormuş. Yani söz dinlememek olabilir. Bu, onlara saygısızlık yapmamızla neticelenmez. Biz hepsine saygı gösteririz. Fahiş hata yapanların hatasına iştirak etmemek kaydıyla. Saygı göstermek başka şeydir, sevmek başka şeydir.

Cemel Vakası diye bilinen hadisenin sonunda Hazreti Ali Efendimiz Hazreti Ayşe'ye ne yaptı? Bunu doğru öğrenmemiz lazım. Hazreti Ali taraftarı görünenler Hazreti Ali Efendimizin Hazreti Ayşe Validemize nasıl bir hüsnü muamele yaptığını bilmiyorlar. Bu incelikleri anlamayanlar, maalesef Hazreti Ayşe'ye dil uzatmak küstahlığında bulunabiliyorlar. Hazreti Ayşe'nin kardeşi Muhammed bin Ebî Bekir vasıtasıyla Hazreti Ali, Hazreti Ayşe Validemize çok ciddi para tahsis etti. Verdiği paranın miktarı bile bellidir: 12

bin dirhem. Hazreti Ayşe'nin Hazreti Ebû Bekir ve Hazreti Ömer döneminde tahsis edilen yıllık geliri bile 12 bin dirhem değildir. Çok yüksek bir para. Ve de hürmet göstermek için tazim askeri verdi. Büyük bir hürmetle, muhabbetle Medine'ye gitmeden, önce Basra'ya gönderdi. Basra'dan kırk tane güçlü kuvvetli, harp etmesini bile becerebilecek hanım verdi yanına. Fakat hac zamanı geldi. Hazreti Ayşe Validemiz, "Evvelen Mekke'ye gideyim bir daha haccedeyim, oradan Medine'ye dönerim." dedi. Basra'dan Mekke'ye doğru yola çıktı ve haccettikten sonra Medine'ye döndü. Fakat Allahu Zülcelâl'in Hucûrât sûresinin 9. ayetindeki emrini yerine getirmek maksadıyla katılmış olduğu bu hadiseden dolayı memnun olmadı, hep üzüldü. Tülbenti ıslanıncaya kadar ağladığı söylenir. Bunu pişmanlık ağlaması olarak algılamak fevkalade yanlıştır. Biz böyle bir küstahlık yapamayız. Öyle düşünenler akıllarını başlarına alsınlar. Bu, bir annenin yavrularının hatalarına ağlamasıdır. "Çatışmalarına ben de mâni olamadım." düşüncesini içerir. Daha sonra olacak Hazreti Ali Efendimizle Muaviye arasında geçen olaylardan, Hazreti Ali'nin şehadetinden vesaire bu üzüntüsü hep devam etti ve artık uzlet-nişin bir hayat sürdü.

Burada çok önemli bir noktaya işaret etmeden geçemeyeceğiz. Herkes kafasına da gönlünü de çok iyi yazsın. Hulefâ-yi Râşidîn Efendilerimizin hepsi bilaistisna seçimle gelmiştir. Muaviye'den itibaren böyle değildir. Muaviye kendi kendine halifeliğini ilan etmiştir. Bu hareket yanlıştır. Hazreti Hasan Efendimiz yeni bir fitne çıkmasın diye Muaviye'nin lehine hilafetten feragat etmiştir. Şiileri sadece İran Şii'si zannediyorlar. Otuz küsur tane Şii grup var. Bir Şii grup Hazreti Hasan'a her gün söverler biliyor musunuz? Niye? Muaviye lehine hilafetten feragat etti diye. Fesubhanallah! Sonra bunlar Resûlullah'ı sevdiğini söylüyorlar. Sonra bunlar Müslümanlık iddiasında? Bunun gibi ne yazık ki, ta Halife Ömer İbni Abdülaziz Hazretlerinin halifeliğine kadar Hazreti Ali ve ev-

ladına Muaviye'nin emriyle hutbede sövülmesi meselesi vardır.[7] Allah'ın emirlerini, yasaklarını, yap dediğini, yapma dediğini belirtmek ve istiklalini üçüncü şahıslara karşı belli etmek, hür olduğunun şükrünü eda etmektir hutbe. O saatlerde rızık kazanmak için çalışmak yasak. O saatte kazanılan rızık haram olduğu için Cuma namazı kılmak ve bu Cuma namazının hutbesinde Ali ve evladına sövmek. Böyle bir şey olabilir mi? Kusura bakmayın hâlâ mı "Hazreti" Muaviye diyeceğim? Hutbeden sövüyor ve sövdürüyor caminin içinde. Sadece kendi değil, bütün Kuzey Afrika'sı, Suriye'si, İran'ı, Arabistan'ı dâhil, bütün hatiplere bunu yaptırtıyor. Hucr bin Adî, "Vallahi sen halife de olsan ben sana uymam ve Ali'ye sövmem." diyor. Böyle mert oğlu mertler de yok değildir. Peki, ne yaptı Muaviye bu zât-ı şerife? Öldürttü. Hazreti Ali'ye sövmem diyeni öldürtüyor. Bu hadise üzerine Ayşe Validemiz, Muaviye'ye neler dedi biliyor musunuz? Yazdı. O Muaviye ise bunları umursamadı bile. Utanmadan hâlâ Muaviye ve Ayşe aynı taraftandır diyenler, cehaletlerinden utansınlar. Muaviye yaptığı yanlıştan vazgeçmedi. Bu yanlış ne yazık ki Halife Ömer İbni Abdülaziz Hazretlerinin zamanına kadar devam etti. Bugün hutbelerde okunmakta olan, "İnnallahe ve melaiketehu yüsallune alen nebiyyi" (Ahzab 56) yani "Muhakkak ki Allah ve melekleri, Nebî'ye (Peygamber'e) salat ederler." ayeti ve Hulefâ-yi Râşidîn

7 "Kûfe Valisi Mugîre bin Şu'be'nin, Muâviye'nin tavsiyelerine uyarak cuma hutbelerinde Hz. Ali ve taraftarlarına ağır bir dille sövmesine ve Hz. Osman'ı överek onun katlini kınayan konuşmalar yapmasına Hucr b. Adî şiddetli tepki gösterdi.Hucr, hepsi Kûfeli olan on iki veya on dört arkadaşı ile birlikte Muâviye'nin isteği üzerine Suriye'ye gönderildi ve Dımaşk yakınlarında bizzat fethinde bulunduğu Merciazrâ denilen yerde hapsedildi. Muâviye, Ziyâd b. Ebih'in Hucr ve arkadaşlarını bir daha Kûfe'ye göndermemesini talep eden mektubunu alınca altı kişinin salıverilmesine, Hucr'ün ve geride kalan arkadaşlarının da Hz. Ali'yi lânetledikleri ve ondan teberrî ettiklerini söyledikleri takdirde serbest bırakılmasına, aksi takdirde öldürülmesine karar verdi. Bu teklifi kabul etmemeleri üzerine de Hucr ve arkadaşları öldürüldü." (https://islamansiklopedisi.org.tr/hucr-b-adihttps://islamansiklopedisi.org.tr/hucr-b-adi) [h. n]

Efendilerimizi tazim beyanı, Ömer İbni Abdülaziz ile başlamıştır. Ömer İbni Abdülaziz öyle hayırlı bir adam olduğu için ehl-i dünya onu iki buçuk sene içinde zehirlediler.

Hazreti Hasan Efendimizin vefatında Resûlü Ekrem Efendimizin yanına defnedilmesine, Hazreti Ayşe izin vermedi diye iftira eden bazı Şii kaynaklar vardır. İddialar gerçeği yansıtmaz; yalandır. Bu haltı eden, o zamanki Medine valisi Mervan bin Hakemdir. Kimse kusura bakmasın, Mervan denilen bu herif-i nâ-şerif Hazreti Hasan'ın şebeke-i şerife defnedilmesine mani olmuştur, Hazreti Ayşe'nin bir dahli yoktur. Onun için Hazreti Ayşe'ye iftira etmesinler. Hazreti Ayşe Validemiz de daha evvel göçmüş valide lerimizin yanına defnedilmiştir. Cennetü'l-Bakî'de Ezvâc-ı Mutahharât Efendilerimizin toplu halde yan yana kabirleri vardır, onun da kabri oradadır. Hazreti Ayşe Validemizin ayet hükmüyle annemiz olduğunu kabul edip anneliğini ön plana aldığımızda, bir annenin nasıl olması icap ettiğini, evlatları arasında ayrım yapamayacağını bildiğimizde, maalesef ders kitaplarında bile yazan bu Şia uydurması meseleleri daha iyi anlayacağız. Lise sıralarında okurken ben tarih hocamla münakaşa ederdim, çünkü ders kitaplarında dedemden öğrendiklerimin dışında şeyler yazıyordu. Hatta vefat ettiyse Allah rahmet eylesin, hocam dedi ki en sonunda, "Oğlum sen imtihanda kitapta yazanları yaz. Ben sorduğum zaman kitapta yazanları söyle, sonra sen gene doğrusunu öğrenmeye devam et." Yani o da biliyordu ki olaylar ders kitaplarında yazdığı gibi değil. Ama bunu maalesef deklare edemiyorlardı. Bu hadiseleri doğru öğrenmek lazım.

"Kini olanın dini olmaz." diye hadis-i şerif var. Kini olan, Müslümanların annesi olabilir mi? Allah'ın anne tayin ettiği bir zâtta anneliğe muhalif hâl görüyorsan, o ayete muhalif olmakla sende iman zafiyeti var demektir. Allah diyor ki, Resûlullah'ın zevceleri

müminlerin anneleridir. Allah mı biliyor, sen mi biliyorsun? Nasıl bir münakaşa bu? Elbette Allah biliyor. Peki Allah'ın annelik verdiği kullar hata yapmaz mı? Yapmaz, çünkü Allah ona o sıfatı verdiyse, o sıfatın gerektirdiği ahvali de vermiştir. Allahu Teâlâ, Habibine peygamberlik verdi ise peygamberlikte var olan ismet sıfatını da vermiştir. Peygamberliğin birçok sıfatları var. Biliyorsunuz ismet sıfatı, yalan söylemez, itimatsız değildir vesaire demektir. İsmet sıfatı kazanılmaz ki. Her peygamberine verdiği gibi Efendimize de vermiştir. Kendi almadı. Biz irademizle, çalışmamızla, gayretimizle, cehdimizle, kazandığımız veya kaybettiğimiz şeylerden hesap vereceğiz. Allah sana niye kara gözlüsün diye sormayacak. Bana niye ela gözlüsün diye sormayacak. Çünkü onu en başından itibaren kendi verdi. Fakat, bu gözlerini nasıl kullandın diye soracak. Hayra mı baktın, şerre mi baktın; onu soracak. Mademki annedir, annelik tarafsızlığı bütün annelerimizde vardır, bu kadar basit.

Hazreti Ayşe Validemiz 60 küsur yaşında ahireti teşrif ettiler. 678 Temmuz'a denk gelir Ayşe Validemizin vefatı miladî tarihle. Hicrî olarak 17 Ramazan 58. Niye 17 Ramazan'a vurgu yaptık? Cenâb-ı Ali Efendimiz de 17 Ramazan'da göçmüştür. Birbirine karşı gösterilmek istenen iki zâtı Allah nerede bile birleştiriyor. Öyle değildir, karşı değildirler. Hazreti Ayşe Cenâb-ı Ali'nin de annesidir. Hazreti Ali müminlerin şahı, baş tacı, gönül ilacı. O müminin de annesi Hazreti Ayşe'dir. Nasıl karşı gösterirsiniz onları birbirine? 17 Ramazan'ı Hazreti Ali'den dolayı biraz daha fazla biliriz. Hazreti Ayşe'nin 17 Ramazan'da ahireti teşrif ettiğini pek bilmeyiz. Daha doğrusu validelerimizin hiçbirini maalesef bilmiyoruz. 17 Ramazan Çarşamba'yı Perşembe'ye bağlayan gece vitri de kıldı ve göçtü. Hazreti Ayşe çok gece namazı kılardı. Çarşamba gecesi de vitri kıldı. Yani sağlam. Bir hastalık, yatmak, namaz terk etmek yok. Sağlam ve o gece vefat etti. Herhalde ya bir rahatsızlık vardı ama

namaz kılacak kadar takati muhafazadaydı veya pek bir rahatsızlık hissetmiyordu. Kalp sekmesinden mi göçtü, o bilinmiyor ama vitri kıldığı biliniyor. Mübarek naaşı, Efendimiz Hazretlerininki gibi gece kaldırılmıştır. Efendimizin mübarek naaşı da 12 Rebiyülevvel günü akşamı gece karanlıkta sırlanmıştır.

Hacca, umreye giden sevgili kardeşlerimiz biliyorlar. Cennetü'l-Bakî'nin şimdiki batıya bakan kapısından girildiğinde, tam kapının biraz solunda, ileridedir kabri... Orada diğer validelerimiz ile beraber medfundur. Vefat haberi Medine ve civarında çok çabuk duyuldu. Annemiz göçtü diye civardan kadın, erkek gece hep Medine'ye geldiler. Medine'ye gelenler de Cennetü'l-Bakî'ye girdiler. Cenaze namazı o sırada Medine'de vali vekili olarak görevli olan Ashab-ı Suffe'den Ebû Hureyre Hazretleri tarafından kıldırılmış. Nasıl bir hikmettir, Rabbim? Ebû Hureyre Hazretleri malum çok fazla sayıda hadis rivayet buyurmuşlardır. Efendimizin Ashab-ı Suffe'sinden olarak üç seneye yakın kalmış yanında. Hazreti Ayşe bir gün demiş Efendimiz göçtükten sonra, "Ben bunca sene yanında bulundum. Sen üç sene uzakta durdun ama çok hadis naklettin." "Anneciğim, ne yapalım sen ev işleri, günlük işler ile uğraşırken benim gözüm onun ağzında, kulağım onun sadasındaydı, her dediğini kafama kaydettim." demiştir. Vefat, nikâhı düşürür ama damat, kayınpeder, evlatlık, evlat, kardeş, yeğen kabre indirebilir. Hazreti Ayşe Validemize de böyle olmuştur. İki tane teyze diyen, bir tane en büyük hala diyen, iki tane de büyük hala diyen gençler Hazreti Ayşe Validemizi kabre indiriyorlar.

Efendimiz Hazretleri buyuruyorlar ya, "Bana az söz ile çok mana ifade etmek ihsan olundu." diye. Elbette bundan Efendimizin yakınları istifade etmişlerdir. Hazreti Ayşe Validemiz de Arapçayı çok güzel konuşuyor. İki önemli konuşması var. Biri babasının kabri başında, babası defnolunduğu zaman yaptığı konuşma.

Orası kendi hücresi. Medine'deki ömrü orada geçmiş. Orada kocası yatıyor, yanında da babası yatıyor. Ne koca ve ne baba! Arapça bilmeye lüzum yok. İnsan olmak yeter o sözlerin güzelliğini anlamak için. Bu konuşma şerh edilmiş, kitap hâline getirilmiştir ama Arapçadır. İnşallah Türkçeye çevrilir. Bir de Cemel'deki konuşması var. Deve üzerinde. "Böyle fitne işlemeyin." diye. Bir yandan da ağlıyor. Bu hadiselere sebep olanlar, Ayşe Validemi ağlattıkları, üzdükleri için benim düşmanımdır. Nerede kaldı ki Ayşe Valideme dil uzatanlar. Validemizin şöyle de bir tavsiyesi var: "İnsanlara tesir etmek lisan ile olur. Mutlaka çocuklarınıza şiir öğretin ki dilleri tatlılaşsın." diyor. Bakınız ne güzel bir ifade. O günkü Arap toplumunda sözlü kültür hâkim. Şiir ezberlemek için çok ciddi bir genetik var. Çok kuvvetli hafızaları var. Böylesi bir toplulukta Hazreti Ayşe gibi hafızası daha da kuvvetli olanlar var. Hazreti Ayşe, kuvvetli hafızasıyla ezberinde çok şiir biliyor. Efendimizin annesi Hazreti Âmine Validemiz de çok şiir biliyormuş. Ebû Kubeys dağında ayın on dördünde geceleri mehtapta şiir okuduğu ve Medine'den geldiği zaman onun şiir okuyacağını bildikleri için Ebû Kubeys'in daha kalabalık olduğu bilinen bir tarihî vaka. Yani kayınvalidesi gibi çok güzel şiir okuyan ve çok şiir bilen bir validemizdir Ayşe Annemiz.[8]

Hz. Ali bir hadis rivayetinde ondan "Resûlullah'ın sevgilisi" diye söz etmiş, demiştik. Tâbiînden Hazreti Mesrûk ise Hazreti Ayşe Validemizden rivayet ettiği hadislerin senedinde, "Allah'ın sevgilisinin sevgilisi, semadan inen âyetle temize çıkan validemiz." ifadesini kullanmıştır. Hazreti Ayşe'ye, "Hıfzu'l-lisan selametü'l-insan."

Allah'ın sevgilisinin sevgilisinden şefaatlerini dileniriz.

8 Ahnef b. Kays'ın şöyle dediği rivayet ediliyor: "Ben bugüne kadar sırasıyla hulefâ-yı râşidînden hutbeler dinledim ama Hz. Aişe'nin ağzından dinlediğim konuşmadan daha beliğ ve daha güzel bir konuşmayı, başkasının ağzından işitmedim." (Sabuncu, *a.g.t*, s. 4) [h.n]

Cebrail Aleyhisselam Efendimize diyor ki "Ya Resûlallah, Hafsa çok oruç tutan, çok namaz kılan bir hanımdır ve cennette senin zevcendir."

HAZRETİ HAFSA VALİDEMİZ

Hazreti Ayşe ile Efendimiz 624 miladî, hicrî ikinci yılın Şevval'ine denk gelen nisan ayında evlenmişlerdi. Nisandan sonra aralık geldi. Üçüncü hicrî yıla girildiğinde miladî 625 yılına da girilmiş oldu. 625'in Ocak ayına denk gelen Şaban ayında Efendimiz, Hazreti Hafsa ile evlendi.

Ümmü'l-Müminîn, Hafsa binti Ömer bin el-Hattâb el-Adeviyye, Cenâb-ı Ömer Efendimizin kerime-i muhteremeleridir. Evlendiği yaş aşağı yukarı 20 olduğu için, doğum tarihini 605 miladî olarak tayin edebiliyoruz. Hafsa Validemizin annesi de çok önemli bir hanım. Çünkü Hazreti Ömer'in zevcesi Zeynep binti Maz'ûn, Benî Maz'ûn kabilesinin ileri gelenlerinden Maz'ûn el-Cumahiyye'nin kızıdır. Büyük sahabeler içinde olan Abdullah İbni Ömer, Hazreti Hafsa'nın ana-baba bir kardeşidir. Benî Maz'ûn kabilesinin reisi Osman bin Maz'ûn, Hazreti Hafsa'nın dayısıdır, Hazreti Ömer'in de kayınbiraderidir. Hazreti Hafsa'nın annesi dediğimiz zaman Resûlullah Efendimizin kayınvalidesinden bahsediyoruz. Onun için önemli. Çünkü kayınvalide nedir? Annedir. Sıhriyet peyda olduğu için sıhrî annedir. Ebeden nikâh düşmez. Tesettür de

gerekmez. Peygamber hanımlarının ise ayrı özelliği vardır. Hazreti Ayşe Validemiz, zevc-i muhteremi Risâletpenah Efendimiz Hazretlerinin kabrine günlük kıyafetiyle girerdi. Hazreti Ömer defnolunduktan sonra örtülü girmeye başladı. Bu işin edep tarafıdır. Çok ince noktadır bu!

O günkü toplum kaidelerine göre evlenme yaşına geldiğinde, aşağı yukarı on beş on altı yaşlarında, Hazreti Hafsa Dârü'l-Erkâm Müslümanlarından Huneys bin Huzâfe ile evlendi. Hazreti Hafsa ve beyi, Hazreti Ömer Efendimizden evvel Medine'ye hicret etmişlerdi. Huneys Hazretleri Ehl-i Bedir'dendir. Bedir'de yaralandı mı ve o yara tesiriyle mi Medine'ye döndükten sonra vefat etti, yoksa hastalık tesiriyle mi vefat etti tam bilinmiyor. Öyle diyen, böyle diyen var ama önemli değil. Netice itibariyle Kur'an-ı Kerim'de müjdelenen Ashab-ı Bedir'dendir. Bedir'den dönerken durumu ağırlaşmıştır ve Medine'de birkaç gün sonra vefat etmiştir. Allah şefaatine nail etsin. Bu şekilde rivayetler Efendimiz Hazretlerinin müezzini Ümmü Mektûm Hazretleri için de vardır. Yani Kâdisiye'de aldığı yaranın tesiriyle orada vefat edip cenazesi mi getirildi, yoksa orada yaralandı ve o yarayla geldi de Medine'de mi vefat etti? Yoksa yaralanmadı ama hastalandı mı? Çünkü çok yaşlı. Bunlar önemli değil. O ilerlemiş yaşında kör gözüyle mücahit olması önemli. Çünkü, "Ben Resûlullah'a müezzinlik yaptım ama cihadın Allah indinde en büyük ibadet olduğunu Resûlullah'tan duydum. Ne olursun Ömer, beni gönder." diye yalvar yakar gidiyor cihada. Çok gür sesli. "Beni bir tepeye çıkarın." demiş. Bağırıyor. Düşmana korku verecek, Müslümanları cesaretlendirecek naralar atıyor. Sesi çok gür çünkü.

Hazreti Ömer daha yirmili yaşlarda Kâbe görevlerinden sefaretle, yani elçilik göreviyle görevlendirilmiş önemli bir zât. Hanımı bir kabile reisinin kardeşi. Dolayısıyla Hazreti Hafsa asil bir hanım.

Bu asil hanımları toplumun asil fertleriyle evlendirmek gerektiği düşüncesiyle asil bir zevc arıyor Hazreti Ömer Efendimiz. Bu arada da Efendimiz Bedir'den daha dönmeden, Hazreti Osman ile evli kızı Hazreti Rukiye de vefat edince Hazreti Osman dul kalmıştı. Şöyle anlatılır: Efendimiz Bedir dönüşü geldiğinde evi biraz sessiz sakin gördü. Hazreti Fatmasını göremeyince, "Fatma nerede?" diye sordu. "Cennetü'l-Bakî'ye gitti." dediler. O kadar söylediler. "Peki." dedi Efendimiz, Cennetü'l-Bakî'ye gitti. Baktı Hazreti Fatma, ablacığının kabri başında oturmuş ağlıyor. Efendimiz yavaşça yanaştı ve bir taşa ilişmiş duran Hazreti Fatma'yı yavaşça dizine çekti. Onun da babasını görünce tekrar üzüntüsü coştu. Efendimiz kendi örtüsüyle *Fatmacığının* gözyaşlarını sildi. "Emir büyük yerden. Allah sabır versin. Ne yapalım kızım." diyerek teselli etti. Koluna girip, elini tutup hâne-i saadete getirdi. Çünkü babaların en şefkatlisi odur.

İşte Hazreti Osman, Resûlullah'a damat olmuş bir zâttır ve Affan'ın oğludur. Hazreti Osman'ın babası Affan çok önemli bir adamdır. Hazreti Ömer Efendimiz böylesi asil ve şerefli bir zât olan Hazreti Osman'a teklif etti. "Hafsayla evlenir misin?" dedi. Hazreti Osman, "Rukiye'den sonra evlenmek niyetinde değilim." buyurdu. Bu, aynen Hazreti Ali Efendimizin Hazreti Fatma'nın sağlığında başka hanım almaması usulüne uymak demektir. Hazreti Peygamber'in kızının kocası olduktan sonra bir de oğulları Abdullah var. Böyle olmayınca, Hazreti Ömer Hazreti Ebû Bekir'e gitti. "Benim çocuksuz, dul kalmış, kızımla evlenir misin?" Hazreti Ebubekir Efendimiz, Resûlullah Efendimizin arkadaşı derken, aynı zamanda sırdaşı. Efendimizin niyetini, Hazreti Ebû Bekir algılamıştı. Hazreti Ebû Bekir çok yüksek bir idrake sahiptir. Efendimize nazil olan, "Size olan nimetimi tamamladım ve din olarak İslam'ı seçtim." (Maide 3) mealindeki ayet gelince, ashab-ı kirâm sevinirken Hazreti Ebû Bekir ağlamaya başlıyor. "Niye ağlıyorsun?" diye

sorduklarında, "Peygambere gelen vahiy kesildiği zaman vazifesi dünyada bitmiştir. Allah onu dünyada bırakmaz. Efendimize hasret kalacağız diye ağlıyorum." diyor. Bu ince manayı bir tek o anlıyor. Resûlullah Efendimizin o niyetinin idrakinde fakat lisana gelmeyeni açıklamıyor. Hazreti Ömer'in kızıyla evlenmesi teklifini sükût ile karşıladı. Hazreti Ömer üzüldü. Hem Hazreti Osman tarafından hem Hazreti Ebû Bekir tarafından reddedilmeye çok üzüldü. Ve bu üzüntüsünü, hatta gücenikliğini Efendimiz Hazretlerine arz etti. Efendimiz herkese mutluluk veren o mübarek yüzüyle gülümsedi. Güzel bir tarzda, "Osman'a Hafsa'dan daha hayırlı bir zevce, Hafsa'ya da Osman'dan daha hayırlı bir zevc Allah ihsan eder, o zaman üzüntün kalmaz." dedi. Hazreti Ömer de çok yüksek idrak sahibi bir zât. Bir düşündü. "Ali evli. Osman'a söyledim, "Olmaz." dedi. Ebû Bekir'e söyledim, hiç cevap vermedi. Bunlardan daha hayırlı olsa olsa Resûlullah olur." Öyle bir içi ferahladı ama kimseye söyleyemedi. "Benim kızım hayırlı biri. Osman istemedi ama Hafsa'dan daha hayırlı biri olacak. Acaba Efendimiz Osman'a diğer kızını mı verecek?" Bunu da algıladı. Nitekim öyle oldu. Efendimizin diğer kerime-yi muhteremeleri Ümmü Gülsüm Validemiz, Rukiye Validemizden sonra Hazreti Osman'la evlendi. Hazreti Osman, Efendimizin iki kızıyla evlenmiş olduğu için kendisine "Zü'n-nûreyn" yani "iki nurlu" dendi. Efendimiz, Hazreti Hafsa için de "Benle evlense olur mu?" dedi. Hazreti Ömer yere göğe sığamadı. Efendimiz Ocak 625, hicrî 3 yılında, Şaban'da, dördüncü eş olarak Hazreti Hafsa ile evlendi.

Efendimizin Hicret'inden sonraki cami ve hücrelerin inşasında Hazreti Ayşe'ye hücre var. Hazreti Sevde'ye var. Bugünkü durum itibariyle konuşursak, şebeke-yi şerifin önünde dikilip, Resûlullah'a tazimlerimizi, salat ü selamlarımızı okuduğumuzda, tam karşımızdaki yer Hazreti Ayşe'nin hücresi, yani Efendimizin, Hazreti Ebû Bekir'in ve Hazreti Ömer'in kabirlerinin olduğu yer.

Hazreti Ömer'in tarafında Cennetü'l-Bakî'ye doğru bir hücre daha var. Orası Hazreti Sevde'nin. Şimdi bizim ayakta dikildiğimiz yer ise Hazreti Hafsa'nın hücresi olarak yapıldı. Yani bizim bugün şebeke-yi şerifin önünde durup salat ü selam okuduğumuz yer Hazreti Hafsa'nın. Bastığımız yeri bilelim diye söylüyorum. Orada Hazreti Hafsa oturdu. Oraya Resûlullah Efendimiz geldi gitti. İstirahat etti, şu oldu bu oldu. Hangi yere basıyoruz onu bilelim. Hafsa Validemizin hücre-i saadetleri bugünkü anlamda ziyaret yeri olduktan sonra ben oraya basamaz oldum artık. Daha geriden ziyaret etmeye çalışıyorum ama olmuyor, çünkü annemizin yeri orası.

O günün toplumunun ve Müslümanlığın tebliği gereği Efendimiz Hazretlerinin lüzum görmesi ile evlenme işleri burada bitmiyor. Hazreti Hafsa dördüncü zevcesi ama Hazreti Hatice Efendimiz ahirette olduğu için o anda üç zevcesi var. Hazreti Hafsa yaş olarak genç, 20 yaşında. Hazreti Ayşe de genç ve henüz genç olarak ikisi var. Sevde Validemiz de hâne-i saadette ama Efendimizden beş yaş yaşlı. 60 küsur yaşında. Hazreti Hafsa ve Hazreti Ayşe iyi anlaştılar. Bir kıskançlık vesaire olmadı aralarında. Bazen ikisi beraber diğer hanımları kıskanıp yardımcı oldular birbirlerine. Bu kıskanma kelimesi güzel değil. Beşerî bir muhabbet hududunda kalmak kaydıyla yaptıklarında birbirlerine yardımcı oldular, diyelim.

Efendimiz Hazretleri ufak tefek seferlere gidiyor ki bu seferleri çok büyütmemek lazımdır. Çünkü Efendimiz Hazretlerinin seferde geçirdiği vakit ömrü hayatında 2 ay 12 gündür sadece. 23 yıl yuvarlak hesap 22 küsur senelik peygamberlik süresinde zaten Medine'ye Hicret'e kadar savaş yok. Çünkü Müslümanlar kuvvetli değil, harp edecek durumda değil. Birçok eziyetler, ekonomik ablukalar, sosyal tecritler, ferdî eziyetler çekmişler. Bedir ile başlayan harplerin olduğu zaman 10 senedir yuvarlak hesap.

10 sene içinde savaş 2 ay 12 gündür. Ama Hücre-i saadetten uzak olduğu zamanlar daha fazla Efendimizin. Mesela bazen Kuba'ya gidiyor. Orada iki üç gece kaldığı oluyor nadir de olsa. Benî Sakîf kabilesine gidiyor. Dönüşte de validelerimizin gönüllerini almış olmak için hücreleri teker teker dolaşıyor. Bir seferinde bir rivayete göre Ümmü Seleme Validemizin, bir rivayete göre de Zeynep binti Cahş Validemizin hücresinde uzunca bir müddet kalıyor. Hazreti Hafsa'da da Hazreti Ayşe'de de "Niye orada çok kaldı?" diye bir hâl olunca odasında uzunca kaldığı validemizin bal şerbeti hazırlayıp Resûlullah Efendimize ikram ettiğini öğreniyorlar. Hazreti Peygamber yanlarına gelince, "Bir koku var sizde Ya Resûlallah!" kabilinden sözlerle içtiği bal şerbetinin kokusunu ima ediyorlar. Böyle söyleyerek, "Başka hanımların yanında daha fazla kalma herkes eşittir." diyorlar. Ama hemen sonra, her ikisi birden "Bu olmadı, yanlış oldu." diye karar veriyorlar. Hatta Hazreti Ömer de bu işten haberdar olup "Sana mı soracak Peygamber nerede duracağını!" kabilinden Hazreti Hafsa'yı ciddi şekilde ikaz ediyor. Fakat bunun devamı var. Efendimiz bunun böyle bir fitne sebebi olduğunu duyunca, kendi kendine bundan sonra, "Ben bal şerbeti içmeyeceğim." diyor. İşte bunun üzerine ayet geliyor. "Allah'ın sana haram kılmadığını sen kendine haram kılamazsın." diye. (Tahrim 1) Haram olmayanı haramlaştıramayız. Buradan bize lazım gelen ders budur. Onun için tekrar söylemek lazım: Allah'ın haram kılmadığını kendimize haram kılamayız. Ferdî haramlar başkadır. Umumî haramlar başkadır. İçki umumî haramdır. Üzerinde münakaşası bile caiz değildir. Sağlıkla ilgili bir haram kişiseldir. Safra kesesi hasta olanlara yumurta yemek haramdır. Efendim yumurta herkese dokunuyor. Herkese dokunmuyor. Dokunanı var, dokunmayanı var. Bu meseleyi bu şekilde algılamalıyız.

Hazreti Hafsa'yla ilgili zihne gelen bir kelime şudur: Sır. Sır çok önemli bir lakırdıdır. Mesela Hazreti Mevlânâ Efendimiz, "Sır

ikiyi aştı mı sır olmaktan çıkar." diyor. Biz bu ikiyi iki insan arası diye algılıyoruz. Hâlbuki Hazreti Pir onu kastetmiyorlar. İki dudak arasını söylüyor. "Havaya bile olsa ifşa oldu mu sır olmaktan çıkar." diyor. Sır saklamak çok zor iştir. Ketum olmakla başlar. Meşayih-i kirâmın en büyük özelliklerinden biri sır saklamaktır. Pek çok sır onlarla beraber kabre gider. Çok iyi anlaşmak ve çok iyi anlaşmamak iyi huydan kaynaklanmaz. Bu ayrı bir şeydir. Meşrep yakınlığı ve esma uyuşmasıdır. Hazreti Ayşe Validemiz ile Hazreti Hafsa Validemizin esmaları birbirine uyuyor. Onun için çok iyi anlaşıyorlar. Efendimiz Hazreti Hafsa'ya bir sır vermiş. O da bu sırrı Hazreti Ayşe'ye açmış. Efendimizin verdiği sırrın Hazreti Ayşe'ye açıldığı da Tahrim sûresinde haber verilir. (Tahrim 3). Şimdi bu sır nedir? Bununla ilgili birkaç ihtimalden bahsedilebilir. İlk ihtimal, "Bir daha bal şerbeti içmeyeceğim." demesi. Efendimizin Hazreti Hafsa'ya böyle söylediği, onun da Ayşe Hazretlerine anlattığı söyleniyor. Başka bir ihtimal, Mâriye Validemiz Medine'ye geldiği zaman Hafsa Validemiz evde olmadığı bir sırada Hazreti Mâriye ile Efendimiz Hazretleri, Hazreti Hafsa'nın odasında buluşuyorlar. Bu olayı öğrenen Hazreti Hafsa üzülüyor. "Benim odamda niye başka bir hanımla buluştun?" diye söyleyince, Efendimiz "Bunu bir daha yapmayacağım, merak etme." diyor. Ama bu karı koca arasında bir söz. Başkasına açıklanması gerekmez. "Bana değer verdi, beyim benim sözümü tuttu. Bir daha böyle yapmayacakmış." kabilinden bunu söylüyor Hazreti Ayşe'ye. Bu anlatılanlardan başka en son ihtimal olarak, Peygamberimiz ahireti teşrif ettikten sonra Hazreti Ebû Bekir ve Hazreti Ömer'in devlet idaresini yürüteceklerini, yani hilafetlerine işaret verildiğini, bunun da söylenmemesi lazım geldiği halde söylediği olabilir. Yani bunların hangisi olduğu tam olarak bilinmiyor. Bu üç rivayetten hangisi olursa olsun, bazı kaynaklarda sırrı başkasına söylediği için Efendimizin Hazreti Hafsa'yı boşadığı veya boşamaya teşeb-

büs ettiği naklediliyor. Resûlullah'ı gücendirmiş olmanın Allah'ı gücendirmek olacağını bildiği için Hazreti Ömer, bu duruma çok fazla üzülüyor. Ayet değil ama Cebrail Aleyhisselam Efendimize diyor ki, "Ya Resûlallah, Hafsa çok oruç tutan, çok namaz kılan bir hanımdır ve cennette senin zevcendir." Bunun üzerine hem Hazreti Ömer'in üzüntüsü geçiyor hem de Resûlullah Efendimiz o teşebbüsünden vazgeçiyor, diye kabul edilir. Burada mühim nokta şu: Cebrail Aleyhisselam söylüyor "Cennette senin zevcen." diye. Yani Hazreti Hafsa, yüceliğine Cebrail Aleyhisselamın Allah'tan haber getirdiği bir validemizdir.

Hazreti Hafsa'yla ilgili çoğu kere konuşulmayan bir önemli nokta daha vardır. Bu Hudeybiye Barışı ile alakalıdır. Çünkü Hazreti Ömer'in, daha Cahiliye döneminde bile Kâbe'nin 14 görevinden biri olan sefaret yani elçilik göreviyle vazifeli olduğunu belirtmiştik. Hazreti Ömer hâliyle göreviyle alakalı birtakım durumları evde de konuştuğu için, bu durum Hafsa Validemizin çok yönlü yetişmesine katkı sunmuştur. Sosyal ve politik konulara aklı çok eriyor. Hudeybiye Barışı'nın maddelerinin müsveddesini fikir olarak hazırlayan Hazreti Hafsa'dır. Öte yandan şu da iyi biliniyor ki ashabın ileri gelenlerinden birçoğu, 10 sene olarak öngörülen barışın Müslümanların aleyhine olduğuna dair fikir beyan etmiştir. Söz tutmamak gavurluk alametlerinden biridir. Söz vermek gavurlara ağır gelir. Onun için randevularına sadık olmayanlar yapmasınlar böyle. Allah korusun aynı zamanda münafıklık alametidir. Müşriklerin söz tutmayacağını bildiği için Efendimiz gayet rahattır. Yapılan hiçbir ahit Müslümanlar tarafından bozulmamıştır. Bakınız tarihe, anlaşmaları hep kim bozmuştur? İşte Hudeybiye Anlaşması'nda böyle bir incelik var. Maddelerin müsveddesini fikir olarak hazırlayıp Efendimize arz eden, sosyopolitik durumu çok iyi bilen Hazreti Hafsa Validemizdir.

Efendimiz Hazretleri ahireti teşrif ettikten sonra Hazreti Hafsa Validemiz hücresinde kalmaya devam etti. Müminlerin annesi olarak saygıyla, hürmetle muamele gördü. Hazreti Ebû Bekir döneminde hem Kur'an âlimi, hem muhaddis hem de yedi büyük fakihten biri olan Zeyd bin Sâbit'in öncülük ettiği çalışmalarla toplanıp mushaf hâline getirilmiş Kur'an'ı, Hazreti Ömer, kızı Hazreti Hafsa'ya mushaf olarak emanet etti. Bunu çok yanlış biliyorlar. Hazreti Osman câmiu'l-Kur'an değil, nâşiru'l-mushaftır. Yani toplayan değil, mushafı çoğaltan ve neşredendir. Onun zamanında nüshalandırma oldu. Çünkü Mısır, İran ve Suriye fethedildi. Malum Hazreti Ebû Bekir döneminde biraz genişleme var ama esas toprak ve toplum genişlemesi Hazreti Ömer devrindedir. Sonra Hazreti Osman geldi. Onun zamanında milyonlarca insan yaşıyor devlette. Hafız göndermekle başa çıkmak çok olduğu için mushafı çoğaltıp göndermek daha makuldü. Hazreti Osman câmiu'l-Kur'an diye yanlış bilinince ne oluyor? Bir Şia iddiası vardır. Mushaf-ı Fâtıma diye bir kitap var deyip Osman Kur'an'ı bozmuş diye iddia ediyorlar. Efendimiz Hazretleri zamanında zaten münferit ayetlerin yazılı nüshaları var ama tek kitap haline getirilmemiş. Cilt kapağı ile ciltlenmiş hâle getirilmemiş. Hazreti Osman'ın câmiu'l-Kur'an değil, nâşiru'l-mushaf olduğunu bildiğimiz zaman bu nevi iftiralara cevap verebiliriz. "Hazreti Hafsa'nın evinde duran mushaf ne oluyor peki?" şeklinde bir cevap vermek mümkün olur.

Ayrıca Hazreti Hafsa'nın sosyopolitik meselelerden başka, kişilerin kendi problemleriyle ilgili genel hükümlerde de çok ciddi görüşleri var. Hazreti Ömer zamanında mesafeler uzadı. Görevli insanların, harp olsun, haber vermek olsun, getir götür işleri olsun, birkaç ayı bulan seyahatleri olmaya başladı. Hazreti Ömer otoriter ve sert olarak anlatılmıştır. Ama Hazreti Ebû Bekir büyük bir doğru teşhisle, "Onun sertliği sizin hakkınızda adalet olarak

tecelli eder." demesi hakikaten tam isabettir. Çok yufka yürekli bir zâttır aslında Hazreti Ömer, gözü yaşlı bir adamdır. Sertlik başka bir şeydir. Zulüm değil ki yaptığı sertlik, zulüm olursa kötü. Yüzüne gülerek de zulmeden vardır. Meşhur laftır ya, "Fırat kıyısında ihtiyar bir kadının keçisi kaybolsa Ömer'den sorarlar." diye. Hazreti Ömer attan çok iyi anlayan bir adamdır. At mütehassısı adeta. Beyaz bir Arap küheylanı getirmişler. "Hadi!" demişler, "Ya Ömer nasıl?" Ata solundan bakılır ya, "Çevirin bakayım solunu." demiş bakmış. Hemen başını çevirmiş. "Üzerine binip hilafetten ve mesuliyetten kaçmaya iyi yarardı." demiş. Öylesine mesuliyetini hisseden bir zât. İşte bir gece Hazreti Ömer dolaşıyor. Bir hanım gece vakti, ağlamaklı bir sesle şiir okuyor Medine'de. Hazreti Ömer şiirin ahengini duymuş hissetmiş ama lafları anlamamış, yanaşmış ve dinlemiş. Aylardır kocası savaşta olan bir hanım sahabe eşine hasretini dile getiriyor. Hazreti Ömer ağlıyor. "Ben bunu nasıl telafi ederim, nasıl yaparım?" diye düşünüyor. Hemen manevî olarak annesi, maddî olarak kızı Hazreti Hafsa'ya, "Sana bir şey soracağım ilim konuşuyoruz, ayıp yok." diyor. "Peki baba buyurun." "Bir kadın kocasından türlü sebeplerle en çok ne kadar ayrı kalmaya tahammül edebilir veya bu ayrılığın ne kadarı makuldür?" "Babacığım, üç ay makuldür. Hadi sıktı dört ay. Bundan sonrası makul olmayı geçer, hasret ateşe döner." Hazreti Ömer bu laf üzerine ne yaptı? Bütün kumandanlara ve valilere emirnameler gönderdi. "Görevlendirdiğinizi üç ay sonra memleketine dönecek bir şekilde planlama yapın" ikazında bulundu. Bu emirname hâlâ mevcut. Babasına verdiği tavsiye de Hafsa Validemizin bize olan merhametinin yansımasıdır.

Hazreti Hafsa Validemizin, Resûlullah Efendimiz Hazretlerinden hadis rivayet ettiği de tarihî bir gerçektir ve bunların sayısı aşağı yukarı 60 civarındadır.

Hazreti Hafsa evlendiğinin 40. yılında, miladî 665 yılında, yine Şaban ayında, 60 yaşında ahirete göçtü. Medine valisi Mervan bin Hakem tarafından cenaze namazı kıldırılıp, Cennetü'l-Bakî mezarlığına yani Efendimizin pek çok yakınlarının bulunduğu, yavrularının torunlarının, zevcelerinin, akrabalarının bulunduğu kabristana defnedildi.

Hazreti Ömer, kızı Hazreti Hafsa Annemiz ile Ebû Hafs şeklinde künye almıştır. Zamanında kız çocuğunu diri diri toprağa gömen Hazreti Ömer, daha sonra kız evladıyla künye alacak duruma gelmiş. İslam bu şekilde onu dönüştürmüş ama bizim toplumumuz hâlâ dönüşmemiş. Hâlâ kız çocuğunu çocuktan saymayan bir sürü kendini baba zanneden "iskele" babaları var. Hâlâ Efendimizin zevcelerinin, yani validelerimizin isimlerini bile bilmeyen bir toplumuz. Ama eskiden, Efendimizin zevcelerinin isimleri kız çocuklarına çokça verilirdi. Bunlardan biri Çelebi Sultan Mehmet Hazretlerinin kerimesi Hafsa Hatun'dur ve Bursa'da bir camii vardır. Keza Yavuz Sultan Selim Han'ın zevcesi, Kırım Han'ının kızı, Sultan Süleyman Han'ın validesi Hafsa Sultan Hazretlerinin de Manisa'da bir camii vardır. Onlar hep Hazreti Hafsa Validemizin isimlerini taşıyan padişah kızı, padişah zevcesi ve annesi gibi önemli insanlar. Allah hepsine rahmet eylesin. O ismi taşıyarak şereflenmesi istenilen yavruya ve bu ismi koyan ana-babalara da Hazreti Hafsa'nın şefaatini ihsan buyursun.

Hazreti Zeynep, Cahiliye döneminde bile yüksek ahlakı ve yardımseverliği ile tanınmış asil bir hanımefendi. Ufacık yaşta olmasına rağmen yüksek faziletleri etrafta konuşulan bir hanım. Daha onlu yaşlarda, yirmisinden önce lakabı "Ümmü'l-Mesâkin." Yani miskinlerin annesi.

HAZRETİ ZEYNEP BİNTİ HUZEYME VALİDEMİZ

Hazreti Hafsa Validemiz ile Efendimizin evlenmesi bugünkü kullandığımız tarihle 625 senesinin Ocak ayı. Ocakta bir başka mutlu hadise oldu. Mart diyen de vardır ama Hazreti Hasan Efendimiz dünyayı teşrif ettiler. Yani Efendimiz ocak ayında hem Hazreti Hafsa Validemiz ile evlendi hem dede oldu. Efendimizin izdivaçları birtakım iftiralara cevap verilecek şekilde doğru zamanlarda, doğru sebeplerle ve doğru yaşlarda bilinmeli. 625 yılında Efendimiz kaç yaşında oluyor? 55 yaşında. Artık orta yaşı geçmiş, yaşlılığa merdiven dayamış bir adam. Çok kadınla evlenip ne yapacak? Niye kendileri gibi düşünüyorlar? Hazreti Hafsa'yla evlenmesinden sonraki bütün evliliklerinde sosyal ve barışçı gayeler vardır. Bunun tipik örneklerinden birisi Zeynep binti Huzeyme Validemiz ile evliliğidir. Bu evlilik şubat sonu veya mart başında, Hazreti Hafsa ile ocakta evlenmesinden bir, bir buçuk ay sonra oldu. Hazreti Zeynep aşağı yukarı 30 yaş civarında. Daha önce iki beyi olmuş. Yani Resûlullah Efendimiz üçüncü zevci. Cahiliye döneminde bile yüksek ahlakı ve yardımseverliği ile tanınmış asil bir hanımefendi. Hazreti Zeynep ufacık yaşta olmasına rağmen yüksek faziletleri etrafta konuşulan bir hanım. Lakabı bile var.

Daha onlu yaşlarda, yirmisinden önce lakabı "Ümmü'l-Mesâkin", yani miskinlerin annesi. "Miskin" için yoksul lafı yetmez. Biz miskini eli ayağı düşkün kişi zannediyoruz. Miskin o demek değildir. Yoksul veya fakir, pek bir şeyi olmayandır ama gene bir şeyi var. Miskin, hiçbir şeyi olmayana denir. "Ümm" anne demek Arapçada. Yani kimsesizler, muhtaçlar, hiçbir şeyi olmayanların annesi. Hazreti Zeynep bunlara annelik eden bir hanımefendi.

Arabistan'da kabile çok önemli bir kavram. Bu kabilelerin en güçlülerinden mesela Benî Kelb kabilesi koyunculuğuyla meşhur. Onun için Efendimiz, oruç tutmanın sevabını bir benzetmeyle bizlere anlatmak isterken, "Oruç tutanların sevabı Benî Kelb kabilesinin koyunlarının postlarındaki kıl sayısı kadar çoktur." diyor. Sayması mümkün mü? Tabii bu bir misaldir. Kelb köpek demek malum. Benî Kelb de köpek oğulları demek. Dıhyetü'l-Kelbî Hazretleri ki Benî Kelb kabilesinin reisi, simasıyla Resûlullah Efendimiz Hazretlerine çok benzeyen ve Efendimizin Bizans imparatoru Heraklius nezdinde elçisi olarak görevlendirdiği zâttır. "Kelb" kelimesini saygısızlık olarak gören rahmetli bir büyüğümüz vardı. "Kelbî demeyin hiç olmazsa Kelebî deyin." diye söylerdi bize. Şimdi bu, günümüzün şartlarıyla o günü değerlendirme yanlışının bir yansımasıdır. Çünkü bugün aslan deyince hakaret oluyor mu? Ya kurt deyince, koç deyince? Olmaz. Bunlar nasıl hakaret olmuyorsa o zaman için de köpek lakabı köpeklik, rezillik ifade etmez, kuvvetli manasına gelirdi. Tabii koyunlar da köpek yardımıyla güdülür. Onun için Benî Kelb denmiş. Yani hakaretamiz bir isim değildir. Bunu şunun için nitelendiriyorum. Günümüzün algılamalarıyla o günün algılamalarını bir değerlendirmeyelim. Şimdi evlilik yaşının, anne-baba olma yaşının belli bir ortalaması var değil mi? Ama ashab-ı kirâmdan Amr İbn-ül Âs'ın oğluyla arası 11 yaş. Nasıl oluyor? Telakkilerin, âdetlerin, tanımlamaların ve

pratiklerin değişen tarafları var. Ona göre değerlendirin, bugüne bakarak değil!

İşte bu güçlü kabilelerden biri de Âmir bin Sa'saa kabilesidir. Ümmü'l-Müminîn, Zeynep Annemiz Benî Âmir bin Sa'saa'dan ileri gelen bir ailenin kızıdır. Kadın olmasına rağmen, Hazreti Zeynep Annemizin önemli bir nüfuzu var kabilede. Sözü dinlenen bir hanım. Evlenme yaşına gelince Tufeyl bin Hâris isminde bir zât-ı şerifle evlendi. Fakat izdivaç çok yürümüyor ve boşanıyorlar. Sonra Ubeyde bin Hâris ile evleniyor. Ubeyde bin Hâris, Bedir ashabındandır. Ancak, Ubeyde Hazretleri Bedir'de şehit olur. Zeynep binti Huzeyme Validemiz de dul kalır; Hafsa Annemiz gibi o da Bedir şehidi duludur. Bedir'de bulunanların Kur'an-ı Kerim'de övüldüklerini tekrar hatırlayalım. Resûlullah kimlerle evleniyor? Kur'an'da övülen insanların dul kalmış hanımlarıyla evleniyor. Yani bunları anlamıyorlar. Anlasınlar diye hassaten tekrar tekrar vurguluyoruz. Çünkü bize biyolojik ve ansiklopedik bilgi lazım değil, onlardan daha fazla olarak bu incelikler lazım.

Esasen Efendimiz Medine'de iken İslam'ı anlatmakla meşgul olmuştur. Etrafa adamlar gönderiyor, mektuplar yazdırıyor. Gelenleri kabul edip bizzat kendi anlatıyor, anlatmayı emir buyurduğu sahabelere gittikleri kabilelerin ileri gelenlerine anlattırıyor. Bu bağlamda Efendimiz tebliğ etmek, İslam'ı anlatmak için bir grubu Benî Sa'saa kabilesine gönderir. Benî Sa'saa bunu bir düşmanlık belirtisi olarak algıladığı için gelen zevatı pusuya düşürüp kılıçtan geçirir. Yani mertçe bir muharebe olmaz, pusuya düşürürler, çoğunu oklarlar ve tamamını kılıçtan geçirirler. Böyle olunca bu kabile ile Müslümanlar arasında ciddi bir soğukluk, dahası ciddi bir düşmanlık başlar. Efendimiz Hazretleri bu hem kalabalık hem güçlü kabile ile düşmanlık olmasını istemez. "Bunu bir şekilde sulh hâline döndürmeniz lazım." diye düşünür. Bedir'den sonra

Zeynep Validemiz dul kalınca, o kabilenin en nüfuzlu hanımlarından olan Hazreti Zeyneb'e evlenme teklif eder. "Sen Bedir şehidi karısısın. Bu kabilenin de ileri gelenlerindensin. Benimle evlenir misin?" diye böyle söyleyip söylemediğini bilmiyoruz. Ama şöyle bir düşünce Efendimizde mutlaka var, "Zeynep ile evlenirsem, dolayısıyla Benî Sa'saa kabilesine enişte olurum. Enişte olunca da düşmanlık biter, kavga biter." Mesele kavganın bitmesi. Hazreti Zeynep bunu prensip olarak kabul edip amcası Kabîsa İbni Amr el-Hilâlî'yi nikâh kıymak üzere vekil tayin etti. Kabîsa İbni Amr el-Hilâlî de önemli bir zât-ı şeriftir. Efendimiz ile nikâhları bu şekilde olmuştur.

Efendimiz Hazretleri her validemize olduğu gibi, Zeynep binti Huzeyme Validemize de bir hücre yaptırdı. Nereye? Burası Hazreti Hafsa'nın hücresinin yanına, Hazreti Sevde'nin hücresinin önüne geliyor. Yani bugün Efendimiz Hazretlerinin kabr-i saadetlerinde şebeke-yi şerifin önünden geçerken önce Hazreti Hafsa'nın, sonra Hazreti Zeyneb'in hücresinden geçiyoruz. Bunları bastığımız yerleri bilelim diye söylüyorum.

Müminlerin annesi olarak mutlu mesut hayat devam etmekteyken, yine "Ümm-ül Mesakin" lakabınca fukaraya, yoksullara yardım devam etmekteyken, ne yazık ki çok kısa sürdü. Ramazan'da evlenmişlerdi, Rebiyyülahir'de, bugünkü hesaba göre aynı senenin, 625 yılının Eylül'ünde validemiz ahirete göçtü. İşte evlilik bu kadarcık, sekiz aycık sürdü. Çok kısa bir hastalıktan sonra, 30 yaşlarında ahirete göçtü. Efendimiz, Hazreti Hatice Validemizden sonra bir zevce acısı daha yaşadı. Zeynep Validemizin cenaze namazını bizzat Efendimiz Hazretleri kıldırdı ve mübarek naaşları Cennetü'l-Bakî'ye defnedildi. Allah şefaatine nail etsin.

Ümmü Seleme Validemiz ilk Müslümanlardan ve de ilk hanım Müslümanlardan. Hem de Dârü'l-Erkâm'da Efendimizin ciddi tebliğ ve nasihatlerle İslamiyet'in temellerini anlattığı günlerin, Müslümanların Mekke'de eziyet gördüğü zamanların Müslümanlarından.

HAZRETİ ÜMMÜ SELEME VALİDEMİZ

Ümmü'l-Müminîn, Hazreti Zeyneb binti Huzeyme Validemiz göçtükten yaklaşık altı ay sonra, 626'nın Mart'ında Efendimiz Ümmü'l-Müminîn Ümmü Seleme Validemiz ile evlendi. Efendimizin Hicret'e kadarki hayatı hep bi'set milatlı olarak konuşulmuştur. Bi'setten şu kadar sene önce, bi'setten bu kadar sene sonra diye mukayeseli bir tarih verilir. Ancak Hicret'ten ancak 17 sene sonra, rakamsal değerler üzerinden takvim oluştuğunda, Hicret mukayese yapılarak konuşuluyor. Ümmü Seleme Validemiz, Efendimizin bi'setinden aşağı yukarı 15 sene kadar önce Mekke'de doğdu. Mekke'nin asil bir ailesine mensup. Ümmü Seleme künyesidir, Asıl adı Hind'dir. Künye başka lakap başkadır. Künye Arap için önemlidir. "Ümm" anne, "Eb" baba. Künyeler çocuklarının ismiyle oluşuyor. Ümmü Seleme, Seleme'nin annesi demek. Bir özellik belirtiyorsa buna Araplar lakap diyor.

Ümmü Seleme Validemiz, Kureyş'in Benî Mahzûm kabilesine mensuptur. Benî Mahzûm önemli bir kabile. Evlenme yaşına geldiğinde Peygamber Efendimizin halasının oğlu Abdullah bin Abdilesed ile evlendi. Tam tarihini bilmiyoruz. Büyük ihtimalle

bi'set sırasında veya hemen sonra. On beş, on altı yaşlarında çünkü evlenme yaşları o zamandır. Annesi Âtike binti Âmir de Benî Mahzûm kabilesinin başka bir koluna mensup asilzade bir hanım. Ebû Ümeyye bin Muğire bin Abdullah, yani Ümmü Seleme Validemizin peder-i âlileri ticaretle meşgul oluyor. Ticaret yaparken de yanında başka insanlar var, tüccarlar var, hizmetkârlar da var. Her yolculuğa çıktığında, ister gezmeye, ister ziyarete, isterse ticarete olsun, yanındakilere de yetecek kadar yanına azık alıyor. Onun için "Zâdü'r-rekb" yani "kafilenin azığı" lakabıyla anılırmış. Böylesine bir cömert adam. Cömertlik Allah indinde çok makbul bir haslettir. Hazreti Ümmü Seleme'nin peder-i muhteremleri de çok cömert olmasından dolayı çok önemli bir zâttır. Resûlullah Efendimiz Hazretleri cömertliğin Allah indindeki kıymetini şöyle ifade buyuruyorlar ki bu, birçok hususta bize yol gösteren bir hadistir. Böyle Efendimiz sanki ufka bakar da bir yüksek sesle düşünür gibi bir hâl vardır ya, öyle bir hâl ile buyuruyor: "Hâtem-i Tâî'yi görüyorum, cehennemde. Ama yaptığı cömertlikler ateş ile arasına duvar olmuş." Hâtem-i Tâî, Benî Tayy kabilesinin cömertliğiyle meşhur reisidir ama müşrik. Hem de kıdemli bir müşrik. Allah koyduğu kaideden vazgeçmez, mecbur ve mahkûm değildir, amenna ama sözünden de dönmez. Âdetullah, sünnetullah öyle tecelli eder. Dolayısıyla mademki mümin değildir, cehennemdedir ama cömertlikten dolayı yakmıyor.

Ümmü Seleme Validemiz ilk Müslümanlardan ve de ilk hanım Müslümanlardan. Hem de Dârü'l-Erkâm'da Efendimizin ciddi tebliğ ve nasihatlerle İslamiyet'in temellerini anlattığı günlerin, Müslümanların Mekke'de eziyet gördüğü zamanların Müslümanlarından. Halazadesi Abdullah da Müslüman. İkisi evlendikten sonra Habeşistan'a ilk hicret edenlerden oldular. Biz maalesef yeterince önemsemiyoruz ama Habeş Hicreti çok önemlidir. İki grup hâlindedir ve Hayber'e kadar devam etmiş yirmi sene tutan

bir süreçtir. Ümmü Seleme Validemizin Habeşistan'da bir yavrusu dünyaya geldi, adına Seleme dediler. Dolayısıyla künyesi Ümmü Seleme oldu. Daha sonra karı koca, çocuklarıyla beraber döndüler.

Medine'ye hicretleri ise çok sıkıntılı ve azaplı oldu. Benî Mahzûm kabilesinin kısm-ı küllisi müşrikti. Ebû Seleme'ye dediler ki, "Ümmü Seleme'yi götüremezsin, yalnız başına gideceksen Medine'ye git, uğurlar olsun." Yani aileyi bölüyorlar. Yoksa herhangi birine özel değer verdiklerinden değil. Yollarını kestiler. Karısından, kocasından, çocuğundan hepsini birbirinden ayırdılar. Ümmü Seleme Validemiz yalnız kaldı. Daha o zaman validemiz değil ama ashap olarak da validemiz. İmanının itme gücüyle yolundan dönmedi. Ümmü Seleme Validemiz şöyle anlatıyor: "Akrabalarım, beni kocam Ebû Seleme'nin yanından alınca, kocamın yakınları da oğlumu benim yanımdan aldılar. Oğlumu sen alacaksın, ben alacağım diye çekiştirdiklerinde çocuğumun canı bile yandı. Bir sene sabah akşam gözyaşı döktüm. Benden ayırmaları bile çocuğumun canını acıtarak oldu. Nihayet acıdılar da, 'Hadi istersen kocanın yanına git' dediler. Kocamın yanına gidecek olunca da Ebû Seleme'nin akrabaları oğlumu yanıma getirdiler. Sonra oğlum Seleme'yle beraber Medine'ye gittik." Yine Ebû Seleme'ye de izin vermiyorlar ama başka bir yoldan Ebû Seleme de Medine'ye geliyor ve orada buluşuyorlar.

Elhamdülillah hasret bitti, çile bitti ve aile birleşti. Bir gün Ebû Seleme Hazretleri eve geldi. Böyle çok güleç yüzlü, memnun, mutlu. Sordu Ümmü Seleme Validemiz. "Hayırdır inşallah. Nedir bu hâlin?" diye. "Hayır, hayır. Resûlullah'tan şu sözü işittim ve çok sevindim: Müslümanlardan bir kimse bir musibete uğradığında, *İnna lillahi ve inna ileyhi raciun* (Bakara 156) derse ve arkasından da, 'Ya Rabbi bu uğradığım musibete sabretmeyi, sabretmeye mecbur kaldığım hâlden daha hayırlısını ve sabretmenin mükâfatını ihsan

eyle!' diye dua ederse, Allah mutlaka onun duasını kabul eder. Onun için çok mutluyum çünkü bu da zaten oldu. Mekke'deki hayatımızdan daha tatlı, daha mesut bir hayatımız var." dedi. Evlilikte muhabbet, olmazsa olmaz unsurlardan biridir. Ebû Seleme Hazretleriyle Ümmü Seleme Validemiz arasında çok ciddi bir muhabbet var. O zamanlar aniden ölümler çok oluyor. Harplerden maada hastalıklar da var. "Eğer" dedi Ümmü Seleme Validemiz "Benden evvel ölürsen, senden sonra kimseyle evlenmem ve seninle böyle bir anlaşma yapalım." Ayrıca, şunu teklif etti kocasına: "Cennetlik kocası ölen bir kadın, sonradan başkasıyla evlenmezse, Allah mutlaka onu cennette kocasıyla yan yana getirecektir. Aynı şekilde cennetlik bir hanımı vefat eden cennetlik bir erkek de sonra başka bir kadınla evlenmezse, Allah onu da cennette hanımıyla bir araya getirecektir. Öyleyse gel seninle sözleşme yapalım. Ne sen benden sonra evlen ne ben senden sonra evleneyim." dedi. Kocası bunu kabul etmedi. "Sen koca sözü olarak beni dinle. Ben öldüğüm zaman sen evlen." dedi. Böyle bir anlaşma yapmadı. "Ya Rabbi!" dedi sonra. "Ümmü Seleme'ye, ben öldükten sonra benden daha hayırlı, onu hor görmeyecek, incitmeyecek bir zevc nasip et." İşte, sevgi böyle olur. "Benden sonra evlenirsen hortlar gelir, gırtlağına basarım." demek sevgi değildir. Onun için bu teferruatı anlatıyorum. Teferruatlarda kemâl gizlidir. Ebû Seleme Hazretleri karısına dua ediyor. Muhabbet böyle olur. Bunun üzerine de Ebû Seleme Validemiz bir şey demedi.

Çok fazla zaman geçmedi. Ebû Seleme Hazretleri Uhud'da çok ciddi yaralar aldı. Tedavi edildi, yara tekrar açıldı, bir taraf düzeldi, bir taraf bozuldu. Bir türlü tam sıhhatine kavuşamadı. Fakat Ebû Seleme Hazretleri kuvvetli bir muharip ve usul erkânıyla askerliği de biliyor. Benî Esed kabilesine yapılan bir seriyyeye komutan tayin edildi. Seriyye, Efendimiz Hazretlerinin iştirak etmediği fakat emirle akıncı grubu gibi birliği bir yere gönderdiği

seferdir. Ebû Seleme Hazretlerinin kumandanlığını yaptığı seriyyenin adına Katan Seriyyesi denir. Ebû Seleme Hazretleri seferi kazandı, muvaffakiyetle Medine'ye döndü. Fakat harp ciddi bir eziyettir ve takat harcayıcı bir şeydir. Vücudundaki Uhud'dan kalma yaralar, o seferin getirdiği takatsizlikle yeniden düzelemedi bir türlü. Yaraları daha da derinleşti, durumu ağırlaştı ve artık yataklık oldu. Ümmü Seleme Hazretleri, bütün bu süreç zarfında büyük bir şefkat, merhamet ve ehliyetle kocasına baktı, hizmet etti. Ama beş ay kadar süren bu mecburi yatak tedavisi de cevap vermeyince Ebû Seleme Hazretleri şehiden vefat etti.

Vefat haberi Risâletpenah Efendimiz Hazretlerine gelince Efendimiz hemen Ebû Seleme'nin evine gitti. Orada usullerine göre nâş-ı şerifi yatıyor. Ebû Seleme'nin başucuna oturdu, gözlerini mübarek elleriyle kapattı, gözleri açıktı. Sonra Ebû Seleme'nin yüzünü örttü ve "Ruh çıktığında göz onu takip eder." hadisini buyurdu. Hakikaten göz, dikkat edersek hep yukarıya doğru bakar. Açık kalan gözler bazen de yana bakar. O yana bakılan, ruh değildir. Kâtip meleklere bakıştır, sağa veya sola bakış. Neyse bu kadar yeter! Araplarda ağıt âdeti var. Bizde de malum olduğu üzere doğuda var. Bağıra çağıra ağıt okumak. Efendimiz bunu müteaddit kereler izah buyurmasına rağmen, yine gayriihtiyari olurken dedi ki, "Siz gerek vefat eden için gerek kendiniz için özellikle ölüm anında hayırdan başka bir şey söylemeyiniz. Çünkü naaşın başucunda melekler olur. Söylediğiniz her şeye âmin derler. Onun için hep hayır söyleyin." Ebû Seleme için bizzat kendisi başucunda oturarak dua buyurdu. "Ya Rabbi! Ebû Seleme'yi affettiğin kulların zümresine ilhak et. Derecâtını âli eyle. Arkasında kalanlar için onlara Sen kefil ol. Kabrini genişlet. Kabir hayatını ferah geçirt, orada da ebeden de nurunu çoğalt." mealinde dualar etti. Ümmü Seleme Validemiz, Efendimizin bu duasını dinledikten ve ziyaretine teşekkür etikten sonra sordu: "Bundan sonra ben

nasıl dua edeyim Ya Resûlallah?" Efendimiz şöyle buyurdu: "Kendini ve onu ayırmadan, beni ve merhum zevcemi affet diye dua et ve bana da onun arkasından daha hayırlısını ihsan eyle, de!" Resûlullah böyle söyleyince, "Peki, eyvallah." dedi ama "Benim için Ebû Seleme'den hayırlı kim olabilir acaba?" diye de bir yandan düşünüyordu. "Peygamber böyle buyurdu ama kim olabilir?" Bu düşünce böyle devam etti.

Ümmü Seleme Validemiz bir ana olarak çocuğundan bile ayrılmaya razı olan çok kavî bir Müslüman. Büyük fedakârlıklara katlanmış. Öyle bir yüksek hanımın dört tane çocuğu var. Üstelik Ümmü Seleme'nin çocukları ufak. Bu dört çocukla birlikte bir Uhud şehidinin dul hanımının ve kavî bir Müslümanın ortada kalmasına gönlü razı olmadı Efendimizin. Vefattan ve boşanmadan sonra geçen bir iddet müddeti vardır. İddet müddeti bitince dedi ki, "Ümmü Seleme'yle evlenmek isteyen varsa gitsin söylesin." Ümmü Seleme Hazretleri kimseye, "Olur." demedi. Hiç kimsenin evlenme teklifini kabul etmedi. Hatta bunların içinde Hazreti Ebû Bekir ve Hazreti Ömer de var. Resûlullah tembih etti ya göz kulak olun, göz kulak olunması, kendi hâline bırakmayın, nikâhlayın demekti. Bir müddet daha geçince bir teklif daha geldi ki ona hayır demek mümkün değildi.

O teklif Fahr-i kâinat Efendimiz Hazretlerinin teklifi. Hani dünür kurumu vardır ya, Resûlullah Efendimiz Hâtıb bin Ebî Beltea adında bir sahabeyi dünürlük yapmak üzere gönderdi. Bu sahabe, Hudeybiye'den sonra Mısır genel valisi Mukavkıs'a gönderilecek olan elçidir aynı zamanda. Hazreti Hâtıb dünür olarak gelince, Resûlullah Efendimiz Hazretlerinin ve ilk beyi Ebû Seleme'nin dualarının kabul olduğunu anladı. "Sana ben öldükten sonra benden daha hayırlısını versin." diye Allah'a dua eden evvela kocasıydı. Daha sonra kocasının vefatında Resûlullah da

benzer dua etmişti. Elbetteki Resûlullah en hayırlı olandır. Buna çok sevindi. Fakat sevinci ve menfaati aklının önüne geçmedi. "Benim dört tane çocuğum var. Resûlullah'ın pek çok vazifesi var. Bunlar Resûlullah'ı rahatsız eder. Vazifesinde aksamalara sebebiyet vermese bile vazifesini yaparken kafası çocuklarda olur. Amiyane tabirle kendim için Resûlullah'a böyle bir şey yapma hakkım yok." diye düşünür. Çok kibar bir lisanla bu endişeleri çok fazla dile getirmeden ama ihsas ederek Hâtıb bin Ebî Beltea'yı geri gönderdi. Bu nazik düşünceyi öğrenen Efendimiz bizzat kendi gitti. Nazikâne bir ifade ile bizzat kendisi evlenme teklifinde bulundu. Yine de aynı endişelerini Efendimize arz etti. "Ya Resûlallah haklısınız. Bundan daha büyük bir şeref olamaz benim için ama biraz yaşlıyım. Dört tane ufak çocuğum var. Sizi rahatsız ederler. Bir de kusura bakmayın, ben kocamı çok kıskanırdım. Sizi de kıskanırım kocam olursanız. Belki rahatsız ederim. Benden hoşlanmadığınız bir hareketle karşılaşırsanız, Allah'ın da sizin de gazabınıza uğramaktan korkarım. Sizi kırmanın sizi üzmenin Allah'ı kırmak ve üzmek olduğunu biliyorum. Bunu yapamam. Ayrıca nikâh şahitliği yapacak, velim olacak kimsem de yok." dedi. Efendimiz bunların hepsine teker teker cevap verdi. Şimdi bunları bu kadar teferruatıyla konuşuyoruz, neden? Efendimizin bu tip suallere ne şekilde cevap verdiğini bilmek için bunları arz ediyoruz.

"Yaşlı olduğunu söylüyorsun, ey Ümmü Seleme. Sanki ben çok mu gencim? Bir kadının kendinden daha yaşlı bir erkekle evlenmesi ayıp değildir. Bir erkeğin de kendinden yaşlı bir kadınla evlenmesi ayıp değildir. İcâb-ı hâle göre olabilir. Çocuklarından bahsettin. Senin çocukların benim çocuklarım olmuş olmayacak mı? Ne fark edecek? Ben Sevde'ye de öyle yapmadım mı? Zaten rızıkları Allah'tandır ama benim vesilem ile olacaktır. Üvey babaları olarak ben bakacağım. Kıskanç olduğunu söylüyorsun. İyi bir huy değildir. O kıskançlığı senden kaldırması için Rabbime dua ederim.

Yanında nikâh şahitliği yapacak velin olmadığını söylüyorsun. Burada olan ve olmayan veliler içinde bana razı olmayacak hiçbir veli yoktur. Var mıdır sence?" "Yoktur Ya Resûlallah." Dolayısıyla Ümmü Seleme Hazretlerinin Efendimiz Hazretlerine arz ettiği endişeleri Efendimiz tarafından cevaplandırılınca Ümmü Seleme Hazretlerinin zihnini meşgul eden bu haller bitti. Oğlu Ömer o sırada reşit bir delikanlıydı. O anda, "Ömer kalk. Beni Resûlullah'a nikâhla." buyurdu. Hicrî dördüncü yılın Şevval ayının sonlarına doğru yani 626 Mart ayında nikâhları kıyıldı.

Ümmü Seleme Validemize evvela Zeynep Annemizden boşalan hücre verildi. Sonra ayrı bir hücre yapıldı. Ona inşa edilen bu hücre, Hazreti Ayşe Efendimizin hücresinden kıble istikametinin tersi. Artık ondan sonra gelecek validelerin hücreleri hep teker teker geriye doğru ilave oldu. Yani bugünkü Ashab-ı Suffe'ye doğru uzamaya başladı. Ümmü Seleme Validemizin hücresi Kubbe-yi Hadra'nın altında ufacık bir hücre. Olup olacağı en büyük hücre Hazreti Ayşe'nin, 3 metreye 2.82 metre; 9 metrekare bile değil. Biraz doğuya doğru olan yerde de zaten Hazreti Fatma ve Hazreti Ali'nin hücresi var. Bu arada 626'nın başlarında ocakta, Hazreti Hüseyin Efendimiz de gelmişti. Efendimiz Hazreti Hüseyin'in doğmasından bir, bir buçuk ay sonra Hazreti Ümmü Seleme ile evlenmişti, yani iki çocuk dedesi. Haşa evlenme meraklısı değildir. Herkes aklını başına alsın lütfen.

Ümmü Seleme Validemiz, Efendimizin zevce-i muhteremeleri olunca, düğün yemeği yapıldı. Şimdi bu haberi Ümmü Seleme Validemizden alıyoruz. "Ben Resûlullah'ın zevcesi olunca, birkaç ay önce vefat etmiş olan Zeyneb'in odası bana verildi. Odada olanlar bir çömlek, bir çanak, bir su testisi, bir el değirmeni, içi sadece hurma ağacı lifi doldurulmuş bir yastık ve yatak. O çömleğin içinde biraz erimiş yağ, çanakta da arpa vardı. Arpayı

el değirmeninde öğüttüm, çömlekteki yağla bulamaç yaptım." İşte Resûlullah'ın düğün yemeği buydu. Öğütülmüş arpa ve yağ, bulamaç yani. Ümmü Seleme Validemiz, Efendimiz Hazretlerinin en uzun yaşayan zevcesidir. Hicrî 61 yılına, Kerbela'dan sonraya kadar yaşamış, 84 yaşında göçmüştür.

Ümmü Seleme Validemizin şahit olduğu bazı ayet nüzulleri vardır. Bunu bazı kaynaklar karıştırıyorlar birbirine. Burada önemli bir konuya temas edeceğiz. Bir gün Efendimiz, Hazreti Fatma, Hazreti Ali, Hazreti Hüseyin, Hazreti Hasan ile beraber Ümmü Seleme Hazretlerinin hücresine geldiler. Beraberce yemek yiyorlar. O sırada Ahzab sûresinin 33. Ayeti nazil oldu. "Veyutahhirakum tathîrâ" yani, "Sizden ancak günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor." diye biten ehl-i beyt hakkındaki ayet. Şimdi yanlışlık burada başlıyor. Resûlullah, kızını, damadını, torunlarını hırkasının altına aldı ve "Bunlar benim ehl-i beytimdir, bunlardan günahı gider ve temizle." dedi, diyorlar. Hatta şöyle de devam ettiriyorlar: Ümmü Seleme Validemiz, "Ya Resûlallah, ben de ehl-i beyttenim." deyince, "İnşallah." dedi Resûlullah diye, kusura bakmayın ama atıyorlar. Çünkü böyle bir hadise olmamıştır. Bu ayet Ümmü Seleme Validemizin hücresinde gelmiştir, amenna. Yanında da torunları, kızı ve damadı var. Ama bu ayetin gelmesi üzerine Efendimiz onları abası altına almamıştır. Böyle bir şey yoktur.

Hicaz, malum, Kızıldeniz'e paralel ince uzun bir toprak parçası. Doğusunda sıradağlar var, sıra dağlarının arkasında da Necid çölü var. Necid, Asvan ve Necran ayrı ayrı yerlerdir. Arabistan'da Necran'da Hristiyan Araplar yaşıyor. Bu Hristiyan Araplar, Resûlullah Efendimiz Hazretlerini, estağfirullah el-azîm, imtihan etmek istediler. İncil'de var ya, "Benden sonra Ahmet

gelecek." mealindeki İncil ayetini biliyorlar. Ahmet'in Muhammed aleyhisselatu vesselam olup olmadığını imtihan edecekler.

Hazreti Fatma, kayınvalidesi Fatma binti Esed, Hazreti Ali Efendimiz ve iki çocukları beraber yaşıyorlar demiştik. Efendimiz, Hazreti Fatma'nın odasına çok sık uğruyor. Yengesi Fatma binti Esed de çok sık geliyor. Böyle çok müşterek bir hayat sürüyorlar. Efendimiz Hazretleri bu şekilde bir gün Hazreti Ali'nin hücresinde iken Necran Hristiyanlarıyla toplantıya gidecektir. Torunlarını dizine, Fatma'sını ve Ali'sini de koltuğunun altına alıyor. Üstündeki ridasını onların üzerine örtüyor ve şöyle diyor: "Ya Rabbi bunlar benim yavrularım. Senin merhametin, şefkatin benim bu yavrularıma olan şefkat ve merhametten elbette üstündür. Bu masumlar hürmetine, yavrularım hürmetine, onlara duyduğun muhabbet hürmetine, şunların karşısında beni mahcup etme Ya Rabbi!" diyor. İşte bunlara "âl-i abâ" denir. Arapça hamse beş; Farsça penç de beş. Beş olduğunu belirtmek için Arapça "hamse-yi âl-i abâ", Farsça "pençe-yi âl-i abâ" denir. Ehl-i beyt ise ev ahalisi demektir. "Beyt" ev, "ehl" ise o eve ait olanlar. Efendimizin kızı Hazreti Rukiye göçmüştü ama Hazreti Osman'ın zevcesi Hazreti Ümmü Gülsüm ve Efendimizin en büyük kızı Hazreti Zeynep hâlâ hayatta idi. Efendimizin de zevceleri vardı; Hazreti Sevde, Ayşe, Hafsa ve Ümmü Seleme. Allah aşkına tüm bunlar ehl-i beyt değil mi? Ahzab sûresi 33. ayet geldiği zaman evde bulunanlar için "ehl-i beyt" diyor, ev ahalisi diyor. "Hamse-yi âl-i abâ" demiyor ki! Nereden çıkarıyorlar bunu? İşte bu yanlış bilgidir ki ayrılık, iftirak ve fesat sebebi oluyor. Bunu doğru bilmediğimiz için oluyor. Hâlbuki bu hadiseyi doğru bilsek, "Ehl-i beyt beş kişiden ibarettir." diyene, bunları hatırlatmamız gerekir. Elbette "hamse-yi âl-i abâ" beş kişidir amenna. Tekrar söylüyorum, Necran Hristiyanlarının imtihan etmek küstahlıklarına karşı giderken, Efendimizin vesile ittihaz buyurduğu kızı, damadı, iki torunu ve

kendi de dâhil olunca, "hamse-yi âl-i abâ" oluyor. Ancak bunun ötesinde, ehl-i beyt bu beş kişiden ibarettir demek cahillikten de öte büyük bir gaflettir.

Hudeybiye Antlaşması'nın fikri yapısında, siyaseten bir ferasete sahip olduğu için Hazreti Hafsa mühimdir, demiştik. Ama Hudeybiye'de yoktur. Ümmü Seleme Validemiz, Resûlullah'ın zevcesi olarak bizzat Hudeybiye'de Efendimizin yanında bulunmuştur. Hani kadınlar evde otururdu? Resûlullah Efendimizin ahireti teşriflerinden sonra Peygamber zevcelerinin evde oturmasıyla ilgili ayet umuma teşmil edilemez. Böyle bir şey yok. Hâlâ o kafada olanlar var maalesef. Peygamber'in fiilî tatbikatı var. Benî Mustalik Gazvesi'nde Hazreti Ayşe yok mu? Hudeybiye'de Hazreti Ümmü Seleme yok mu? Peygamber zevcelerinden bahsediyoruz. Ashabın diğer hanımlarından bahsetmiyoruz; daha onlara sıra gelmedi. Çünkü muhterem validelerimiz orada olunca ashabın hanımları da mutlaka orada var. Hazreti Fatma Annemiz Uhud'da var. Bizzat yara sarıyor, pansuman yapıyor. Pansuman yaptıkları amcası, babası, dayısı, oğlu, kocası değil. Nikâh düşen insanlar var. Maalesef bazıları anlamıyorlar; akılları, fikirleri yasaklarda. Ne yasağı? Müslümanların kardeş olduğunu, bir gönlünüze sığdırın. Biz kardeşiz her şeyden önce!

Efendimizin devesi Kusva, Hudeybiye'de Mekke'ye doğru gitmiyor. Üç beş adım atıyor, hemen çöküyor. Başını Medine'ye çeviriyorsun, yürüyor. Bu iki, üç defa olunca Efendimiz "Kusva'nın bir bildiği vardır." diyor. Nasıl Hicret'te Kusva, Hâlid bin Zeyd Ebû Eyyûb El-Ensarî'nin evinin önünde durdu, Kusva Hudeybiye'de de durdu. Efendimiz, Kusva'dan işaret alıyor çünkü kâinatta her şey Allah'ın mahlûkudur. Kâinatta her şey Allah'ı zikreder. Kur'an-ı Kerim'de ne diyor? "Fes'elü ehlez-zikri inküntüm lata'lemun." yani "Bilmediğinizi zikir ehline sorun (Nahl 43)." Sorunuz! Kime?

Zikir ehline. Bunu namaz ehli, Kur'an ehli diye tercüme etmeye kalkanlar var. Allah Kur'an ehli diyemez miydi? Ama demedi. "Vele zikrullahi ekber." yani "En büyük zikir namazdır." Kur'an da bir zikirdir, onu da biliyoruz. Ama burada zikir sınırlı değildir. Atom çekirdeğinin etrafında dönen elektronların zikrini de kastediyor Allah orada. "Tüsebbihu lehüs semâvâtüs seb'u vel ardu ve men fîhinne ve in min şey'in illâ yüsebbihu bihamdihî ve lâkin lâtefkahûne tesbîhahüm" (İsra 44). "Dağ, taş, toprak, canlı her şey Allah'ı hamd ile tesbih eder, zikreder. Ama o zikirden herkes anlamaz." Dolayısıyla iradesiyle olmasa da Kusva da ehl-i zikirdir. Cebrail Aleyhisselam'ın getirdiği, "Oku!" emrine, "Okuyamıyorum." diyen Resûlullah, neyi okuyamıyordu? Kâinatı okuyamıyordu. Şimdi Kusva'yı da okuyor. Nitekim Kusva yürümüyor. Efendimiz de bunun üzerine Mekke'ye doğru yürümeyeceğiz, diyor.

Hudeybiye Antlaşması bitti, müşrikler çekildi. Efendimiz ve ashâb-ı kirâm da Medine'ye dönecekler. Efendimiz buyurdu ki, "Kurban kesin. Ve ihramdan çıkıyormuş gibi başlarınızı tıraş edin." Bu anlaşma metninden hoşnut olmayan ashab da var. Efendimizin ileri görüşlülüğünün hâlâ farkında değiller. Hâlbuki Fetih sûresi Hudeybiye'den sonra gelmiştir. Bu çok önemlidir. Ashab tarafından mağlubiyet olarak görülen Hudeybiye niye fetihtir? Çünkü Hudeybiye ile artık Medine muhatap bir devlet statüsü kazandı. Mekke bir site devletidir. Mekke, Medine'yi devlet olarak kabul ediyor. Medine'nin muhatap sıfatıyla imzası alınıyor. Müslüman toplumu, müşrikler karşısında hükmî şahsiyet, yani tüzel kişilik olarak kabul görüyor. Yani Müslümanlar söz sahibi muhatap bir devlet ve idare olarak tanınıyor. Bunu düşünemedi ashabın bir kısmı. Ne yazık ki Efendimizin emrini duymamazdan geldiler. Efendimiz, her zaman yaptığı gibi önemsediği bir konuyu üç defa söylerdi ya, üç defa söyledi. Yine yapmadılar. Efendimiz gayet

üzgün bir şekilde Ümmü Seleme Validemiz için kurulmuş olan, çadır mı diyelim, gölgelik mi diyelim, o mahrem yere girdi ve hanımıyla dertleşti. Büyük bir feraset, büyük bir anlayış, büyük bir idarî kabiliyet sahibi olan validemiz, "Üzülmeyin Ya Resûlallah. Siz bu emri evvela kendiniz aşikâr olarak tatbik edin. Dışarı çıkın, ben de size yardım edeyim. Kurbanınızı kesin, tıraşınızı olun. Ama kimseye bir şey söylemeyin."

Bu tarz, "Böyle yaparsanız, iyi olur Ya Resûlallah. Siz bilirsiniz ama ben böyle düşünüyorum." şeklindedir. Karşılıklı konuşuluyor, fikir beyan ediliyor. "Siz bilirsiniz Ya Resûlallah!" deyip bırakılmaz. Bu, derviş terbiyesinde de böyledir. Şeyh bir şey söyledi. "Efendim, estağfirullah benim ne fikrim olur?" denmez. Fikrini söyleyeceksin. Sözü ikiletmek terbiyesizliktir. Kendi kendimize kaide icat etmeyeceğiz. Sözü ikiletmeyeceğiz. Efendimiz de bu düşünceyi uygun gördü. Çünkü samîmî ve zekice. Tek başına çıktı. Ümmü Seleme Validemiz de duruyor arkasında. Hemen bizzat kendisi deveyi devirdi, kesti, tıraşını oldu. Efendimizin sözlü emrine ittiba etmeyenler de oturdukları yerden birer birer kalkıp ona uydular, bu tatbikatı yerine getirdiler. Burada tabii ki çıkarılması gereken kıssadan hisseler var. Efendimiz makul olan bir görüşe, hanımının görüşüne uyuyor. Burası önemlidir: Bütün ashap da annemizin derin görüşü doğrultusunda hareket etmiş oluyor sonunda. Efendimizin anlaşma yapmasını ve anlaşma şartlarını uygun bulmamak demek, kalplerde bir derece ılıklık veya soğukluk hâsıl olması demektir. Efendimizin sözü ikiletilir mi? Üç defa söylüyor yine dinlemiyorlar. Ashab-ı kirâma saygımız azalmayacak ama hadiseleri de doğru bileceğiz. Bu fiilî durumdan sonra ashab emri yerine getirince, o soğukluk kalkıyor. Muhabbet ve ülfet tekrar peyda oluyor. Bizi alakadar eden nokta da budur. Müslüman kardeşine karşı soğuk olmayacaksın. Kalbinde hep bir

sıcaklık, hep bir muhabbet olacak. Ümmü Seleme Validemizin yaptığı önemli iş işte budur.

Cebrail Aleyhisselam peygamberlere gözükür, herkese gözükmez. İstisnaları vardır. Mesela Hazreti İsa'nın muhterem validesi Hazreti Meryem'e gözükmüştür. Ashab içinde de Cebrail Aleyhisselam'ı görenler vardır ama Cebrail gibi bilmezler onu. Ümmü Seleme Validemiz de bu mazhariyete erişmişlerden biridir. Efendimizi birisiyle konuşurken gördü. Onu Hazreti Dıhye zannetti. Çünkü hep o şekle bürünmüş olarak, Hazreti Dıhyetü'l-Kelbî suretinde geliyor Cebrail Aleyhisselam. Fakat Efendimiz "O Dıhye değil, Cebrail." dedi. Ümmü Seleme Validemiz, bunu taşıyacak bir manevî kudrete sahip. Cebrail'i taşımak kolay değildir. Resûlullah Efendimiz bile kan ter içinde kalıyor. Bu, Hazreti Ümmü Seleme'nin uzun uzun Rabbülâlemîne hamd etmesine vesile oldu.

Uzun yaşamak aynı zamanda çok acılara maruz kalmak demektir. Bir kere pek çok ayrılığa, ölüme şahit olursun. Müslümanlar için ölüm korkulacak bir şey değildir ama epey bir ayrılık acısı olur uzun yaşamakta. Ümmü Seleme Validemiz aşağı yukarı 84 yıllık bir ömre sahip. Birçok da acılar yaşamış. Efendimizden sonraki o siyasî ve sosyal nifaklar var. Hazreti Hüseyin'in maalesef şehadetini, Kerbela'yı da görüyor. Efendimiz, Ümmü Seleme Validemizin hücresinde iken Dıhye Aleyhisselam görüntüsünde Cebrail yine gelir. Efendimiz buyurmuştur ki, "Kapıyı kapa, içeriye de kimseyi alma." Kapı dediğine bakmayalım. Kitli bir kapı değil. Görüntüye mâni olsun diye ufacık bir tahta parçasından ibaret. Hazreti Hüseyin gelir, içeri girmek isterken Ümmü Seleme Validemiz mâni olur. Ama çocuk ya, kapıdan bacadan bir yerden içeri girip, Efendimizin kucağına oturur. Efendimiz torununu öper, sever ve koklar. Cebrail Aleyhisselam da bu sırada şöyle sorar:

"Çok mu seviyorsun torununu?" "Elbette." der. "Sevilmez mi?" "İyi ama Ya Resûlallah!" dedi. "Ümmetin onu şehit edecek." "Yani nasıl? Müminler mi öldürecek?" "Evet." "Nasıl olur, öyle müminlik olur mu?" der Efendimiz. "İstersen, onu şehit edecekleri yeri de sana haber vereyim." der Cebrail Aleyhisselam. Kısa bir müddet oradan ayrılır. Bir avuç kırmızı renkli yani kızıl hâkimiyetinde ve nemli bir toprak parçası getirir. "İşte bu toprağın olduğu yerde olacak bu iş." der. Efendimiz Hazretleri üzülür, hatta gözü yaşarır. Ve o toprağı Ümmü Seleme Validemize verir. Efendimiz Hazretleri ahireti teşrif ettikten çok kısa bir müddet sonra da Hazreti Fatma ahireti teşrif ettiler. Ümmü Seleme Hazretleri ne zaman Efendimizin torunlarını görse, özellikle Hazreti Hüseyin'i görse ağlıyor; ama ne olduğunu söylemiyor. "Niye ağlıyorsun" diye soranlara da söylemiyor. Aradan yıllar geçer ve hicrî 61 yılında Hazreti Hüseyin Efendimiz şehit olur. O sabah artık Ümmü Seleme Validemiz gayet yüksek sesle ağlıyor. Zaten yaşlı ve o hadise üzerine de göçmüştür. Niye ağladını soranlara, "Efendimiz mana âleminde teşrif etti. Başında, saçında, sakalında topraklar vardı. 'Hayırdır inşallah. Size ne oldu Ya Resûlallah' diye sorduğumda, 'Biraz önce Hüseyin'i şehit ettiler. Ben de çok üzüldüm' dedi" diye aktarıyor. "Daha evveliyatını da bildiğim için onun için çok ağlıyorum. Artık kendimi tutamıyorum" diyor. Kerbela olayından çok kısa bir müddet sonra Ümmü Seleme Validemiz, hicrî 61 yılında Medine-i Münevvere'de aşağı yukarı 84 yaşında vefat ediyor. Cennetü'l-Bakî'ye defnediliyor, cenaze namazını kıldıranın da Ebû Hureyre Hazretleri olduğunu görüyoruz.

Ümmü Seleme Validemizin hicretinin gayet zorlu olduğunu arz etmiştik. Medine'ye gitmeye karar verdiğinde oğlu Seleme'yi ve karı kocayı birbirinden ayırmışlardı. O zaman Mekke-Medine arası devamlı ulaşılan ayakaltı bir yol değil. Üstelik hâlâ faaliyette olan yanardağlar var. Ufak ufak lavlar geliyor. Bazen olmadık za-

manda zehirli gaz çıkıyor. Çok sıkıntılı şekilde ama, "Ben tamam gideyim de birlikte yolculuk yapacak birini bulana kadar da biraz araştırayım" da demiyor. "Kocamın oraya gittiğini tahmin ediyorum, hissediyorum. Oyalanmak istemiyorum. Bunlar verdikleri sözden vazgeçerler. Beni hapsederler" diye alelacele yola çıkıyor. "Mekke'ye çok yakın olan Ten'îm bölgesinde Osman bin Talha ile karşılaştım" diyor. Hazreti Osman, babamın lakabıyla, "Yolcu doyuranın kızı, nereye gidiyorsun?" diye soruyor. Hazreti Ümmü Seleme, "Ebû Seleme'nin Medine'de olduğunu hissediyorum, oğlumla kocamın yanına gitmek istiyorum" diye cevap veriyor. "Yanında kimse yok mu?" sorusuna Ümmü Seleme Hazretleri, "Rabbim var, bir de bu emanet yavru. Yalnız değilim, Rabbim var" diyor. Hazreti Osman diyor ki, "Vallahi Medine'ye varıncaya kadar seni yalnız bırakmam." Hazreti Osman, devenin yularını tutar ve Hazreti Ümmü Seleme'yi götürmeye başlar.

Şimdi bundan sonrası İslam terbiyesi. "Ben hayatımda Resûlullah hariç Osman kadar asil bir adam tanımadım. Bir konak yerine vardık. Devemi çöktürüyor. Arkasını dönüp uzaklaşıyor. Ben devemden inince geliyor. Deveyi kaldırıyor, bir ağacın oraya bağlıyor. Sonra benim yanımdan ayrılıp başka bir ağacın gölgesine gidiyor, yatıyor, oturuyor, dinleniyor. Gitme zamanı gelince deveyi getiriyor, çöktürüyor. Çöktükten sonra geriye çekilip arkasını dönüp, 'Hadi buyur bin.' diyor. Deveye binip yerleştiğimde, tamam dediğimde geliyor. Deveyi kaldırıyor, yularından çekiyor, götürüyor. Medine'ye kadar hep böyle yaptı diyor." Osman İbni Talha Hazretleri kaç on defa acaba yapmıştır bunu böyle? Asalete bakınız. Benî Avf kabilesinin oraya geldiklerinde diyor ki, "Kocanın burada olması lazım." Hisler temiz olunca Allah kalbe nasıl ilhamat veriyor! Nereden bilecek? Kaç gündür yoldalar, Mekke'den geliyorlar. Benî Avf köyünde olduğunu nereden biliyor? Ama temiz kalbe Allah ilhamat ihsan eder. "Allah'ın lütfuyla kocana

kavuşmuş ol. Hadi Allah'a ısmarladık, güle güle." Dönüyor ve tekrar Mekke'ye gidiyor.

Bir de Hazreti Ümmü Seleme'nin çok kullanılmamış bir lakabı vardır. "Arab'ın dulu." Hatırlanacak olursa Efendimiz evlenme teklif ettiğinde, "Beni sana nikâhlayacak velim de yok" demişti. Kocası şehiden vefat ettiği zaman Ümmü Seleme'nin kimsesi kalmıyor. Bu kadar şerefli, bu kadar yüce bir hanım kimsesiz kalıyor. Evlenme teklifleri Efendimize kadar gelinceye kadar o kısa zaman içinde lakabı "Arab'ın dulu" oluyor. Bunu şöyle anlamak lazım: Bütün Araplar ona hizmet ediyorlar, Ümmü Seleme Hazretleri bütün Araplara emanet ediliyor adeta. Ümmü Seleme Hazretleri elbette annemiz olarak baş tacımızdır, bizim de sevdiğimizdir çünkü muhabbetin olmazsa olmaz şartı *tevella* ve *teberra* meselesidir. Bunun doğrusu, sevdiğinin sevdiğini sevmek, sevdiğinin sevmediğini sevmemektir. Ama bizim sevdiğimiz Risâletpenah Hazretlerinin sevmediği yoktur. Bedir'de kendisine kılıç çekenlere, onların bir kısmı öldükten ve bir çukura konduktan sonra gidip cesetleri başında, "Benim sözümü dinlemediniz de iyi mi oldu. Bak neler geldi başınıza. Dünyanız da berbat oldu, ahiretiniz de. Niye böyle yaptınız" diye üzülen Efendimiz değil mi? Taif'te ayağına dikenler, taşlar atanlar için, evlatlığı Hazreti Zeyd'in ayaklarını, göğsünü bile kanatanlar için, "Ya Rabbi bunlar bilmiyorlar, bilselerdi yapmazlardı. Sen bunların kusuruna bakma." diye dua eden o değil mi? Öyleyse Efendimizin sevmediği yoktur. Ancak hududunu doğru bilmemiz lazımdır. Mesela amcasını şehit eden Vahşi, İslam ile müşerref olduktan sonra ona ne diyor? "Seni gördüğümde amcamı hatırlıyorum. Benim olduğum mecliste gözümün görmeyeceği bir yerde otur." Bakınız sevmemek yok veya sevgisiz muamele yok ama riya da yok. Hazreti Vahşi Müseyleme'yi geberttiği zaman Cenâb-ı Allah'a şu şekilde istimdat eder: "Ya Rabbi Resûlullah'ı üzen şu herifi öldürmeyi Hamza'nın kanına kefalet et, bedel kıl.

Beni affet." Allah duasını boş çevirmemiştir ama burada bizi alakadar eden, Efendimiz Hazretlerinin hiç kimseyi sevmemesinin mümkün olmaması. Öyleyse biz Efendimizin sevdiklerini severiz, sevmediklerini sevmeyiz. Efendimizin sevmediği kimse yoktur. Efendimizin sevmediği sıfatlar vardır. Onun için Müslümanlar hiçbir meseleyi kişileştirmezler, şahsileştirmezler. Hiçbir Müslüman, hiçbir sarhoşa düşman değildir fakat sarhoşluğa düşmandır. Hiçbir hırsıza düşman değildir. Hırsızlığa düşmandır. Hiçbir kâfire düşman değildir, küfre düşmandır. Bunları doğru anlamamız, anlatmamız lazım.

Allah, validelerimize duyduğumuz muhabbetimiz hürmetine, bizleri de Risâletpenah Efendimizin muhabbeti etrafında birleştirsin. Böylelikle tevhide erdirsin. Âmin!

Berre nefsi aklamak manası ifade ettiği için Efendimiz bu ismi değiştiriyor. Diyor ki, "Böyle kendi kendini aklamak, temize çıkarmak, ibra etmek manasına gelen ismi kullanma." Efendimiz ona, küçük kız, cici hanım, hanımcık gibi bir mana içeren Cüveyriye adını vermiştir.

HAZRETİ CÜVEYRİYE (CEVRİYE) VALİDEMİZ

Efendimizin Hafsa Validemizle evlenmesinden sonra evlilikleri sıklaşmıştır. Çünkü cereyan eden ve birbirini takip eden hadiseler bunu gerektirmiştir. Efendimiz Hazretlerinin mübarek ömürleri bugünkü hesapla 61 sene bir ay 18 gündür. Bu 63 yıl slogan bilgisi yanlış bir bilgidir. Kamerî aya göre doğrudur ama biz kamerî ayı kullanmıyoruz. Kullanmadığımız için mukayeseyi yaparken 61 sene bir ay 18 günü bilmemiz lazım. Bunun son 10 senesi özellikle fevkalade yoğun geçmiştir. Ümmü Seleme Validemizle bugünkü kullandığımız takvime göre 626 yılının Mart'ında evlendiğini kabul edersek, 627 yılının Şubat'ında, 11 ay sonra Ümmü'l-Müminîn, Cevriye binti el-Hâris bin Ebî Dırâr Validemiz ile evlendi.

Benî Mustalik Gazvesi'nde Efendimizin iki zevcesi ile ilgili önemli hadiseler olduğu için Benî Mustalik'i doğru bilmemiz lazım. Birinci olay, Benî Mustalik dönüşünde vuku bulan "İfk Hadisesi"dir. Malum olduğu üzere, bu, Hazreti Ayşe Validemize atılan iftiradır. Diğeri ise Efendimizin bu gazveden sonraki evliliğidir. Benî Mustalik bir kabile adı olup asıl büyük kabile Huzâa kabilesidir. Benî Mustalik, Huzâa'nın bir kolu ama o da maddî

olarak kuvvetli bir koldur. Savaş gücü, lojistiği kuvvetli ve Müslüman düşmanı bir kabile. Malum, Hendek Gazvesi'nde müşrikler ta Medine'ye kadar gelip Medine'de bütün Müslümanları yok etmek istediler. Müşriklere karşı Medine etrafına hendek kazılıp oradan içeri girmeleri engellendiği için bu gazveye Hendek Gazvesi denildi. Hendek'ten önce, Benî Mustalik Müslümanlara karşı bir savaş hazırlığına başladı. Efendimiz Hazretlerinin geliştirdiği çok ciddi bir beşinci kol faaliyeti vardır. Yani düşman ne yapıyor? Efendimiz bunu daima tetkik ediyor. Benî Mustalik'in böyle bir savaşa hazırlandığını duyunca, Efendimiz bir sefer düzenledi. Malum bu sefer de gazve. Neden? Efendimiz bizzat katıldığı için. Malumdur ki Efendimizin katıldığı seferlere *gazve*, katılmayıp emirle gönderdiklerine *seriyye* deniyor.

Benî Mustalik'te yüzlerce köle ve cariye ele geçirildi. Bu köle ve cariye hukukunu o günkü manada anlamadığımız için bu işi bugün kavrayamıyoruz. Harpte mağlup olundu mu kadınlar cariye, erkekler köle olarak hürriyetlerini kaybederler. Cariye, alınan satılan mal gibi "akan" manasındadır. Bizde kadına cariye, erkeğe köle denmek tabir olmuş. Yoksa biri cari diğeri ise cariyedir aslında. Cariye ve kölelik harbe katılanlar için geçerli. Katılmayanlar, Müslüman idaresi altında Müslümanların sosyal hizmetlerinden, idarî hizmetlerinden, müdafaa hizmetlerinden, sağlık hizmetlerinden istifade ettikleri için adına cizye denilen vergi verirler. Hürriyetlerini muhafaza ederler, ibadetlerinde de hürdürler. Köle ve cariyelerin de ibadetlerine Müslümanlar karışmazlar. Ama imandan nasibi olmayan zalimler karışırlar. Müslümanlardan da esir düşüp köle olan var. Mesela koca Turgut Reis, Korsika'da gemilerini tamirle meşgulken Andrea Doria'nın yeğeni Giannettino Doria tarafından esir alınmıştır. Giannettino 20 küsur yaşında. İyi bir kumandan ve iyi bir kaptan değil ama Andrea Doria'nın yeğeni olarak asilzade bir aileye mensup olduğu

için bu pozisyondadır. Hatta Turgut Reis'in ağır bir lafı vardır. Af buyurun ama, "Yeni hayız görmeye başlamış bu delikanlıya esir ettirdiniz beni" demiş. Neticede koca Turgut Reis Cenova kalesine hapsedilmiştir. Ama Barbaros Cenova'yı kuşatıp gavurların canına okurken ne isterse teklif edilmiş. O ise, "Turgut'u dünyaya değişmem" diye Turgut Reis'in hürriyetini temin etmiştir. Daha sonralarda olmuş bir hadiseden misal verdim ama asr-ı saadette de var. Müslümanlık niye köleliği kaldırmadı diyorlar. Kölelik ve cariyelik doğru mu? Değil. Zaten İslamiyet bunu kabul etmiyor. İslam kölelik hukukunu bir denge unsuru, terazinin diğer kefesi olarak müdafaa etmiştir. Köle olarak, cariye olarak birini verebildiği için karşılık olsun diye köle ve cariye alıyor, bundan ibarettir. Dolayısıyla kölelik hukuku korunmuş ama köle ve cariyelik tarih içinde sistemli bir şekilde bitirilmiştir. İslam kölelik ve cariyeliği büyütmeye çalışmamıştır. Mesela validelerimizden pek çok köle ve cariye azat edenler vardır. Keza Hazreti Ebû Bekir de servetini köle azat etmeye harcamış ve bu konuda adeta şöhret bulmuş bir halifedir. Onun için köle meselesini doğru anlayacağız.

Benî Mustalik Gazvesi'nde yüzlerce köle ve cariye ele geçirilince esirler Medine'ye götürüldü ve gazveye katılanlara dağıtıldı. Benî Mustalik kabilesinin reisi Hâris bin Ebî Dırâr'ın bir kızı vardı. Aşağı yukarı doğum tarihi daha sonraki hadiselere nispet edilerek 607 kabul ediliyor. Demek ki takriben 20 yaşında. Amcasının oğlu ile evli idi ama kocası Benî Mustalik'te ölmüştü. Dolayısıyla o zamanın harp hukuku gereği cariye oldu. Ganimet payı dağıtımı sırasında ashab-ı kirâmdan Sâbit bin Kays Hazretlerinin hissesine düştü. Esaretten kurtulmak için fidye-i necat yani kurtuluş parası, kurtuluş akçesi diye bir kavram var. Bu akçeyi sahibiyle konuşuyor. Kabile reisinin kızı olduğu için kurtuluş akçesi de yüksek oluyor ama bir rakam tespit ediliyor. Miktarı şimdi hatırımda değil ama kayıtlarda var. Hâris bin Ebî Dırâr'ın kızı bu

tespitten sonra Efendimize gitti. "Ben Huzâa kabilesinin Benî Mustalik kolunun reisi Hâris bin Ebî Dırâr'ın kızıyım. Ben Sâbit bin Kays'ın hissesine düştüm. Benim fidye-yi necatım tespit edildi. Ama bunu şimdi ödeyecek hâlim yok. Bu fidyeyi ödemem için siz yardım eder misiniz?" diye Resûlullah'a söylüyor. Efendimiz öyle bir zât-ı şerif ki kendisine kılıç çekenler bile ona sığınıyor. İncelik burada. Efendimizin yüceliğini, ululuğunu bir kere daha bize anlatıyor. Hicret'te bile hep slogan bilgi olarak söylüyoruz. "Hazreti Peygamberde emanetler vardı, emanetleri Ali'ye verdi, Ebû Bekir Hazretleriyle çıktı, önce Sevr'e sonra Medine'ye gitti." Şimdi bir düşünelim. Müslümanlardan epey bir kısmı zaten hicret etmişti. O zaman bu birtakım emanetler kimin emaneti? Bunu düşündünüz mü hiç? Müşriklerin. Efendimiz Hazretlerinin hayatına kastedenlerin emaneti onlar. Hayatına kastediyorlar ama Resûlullah Efendimizden başka parayı pulu emanet edecek emniyetli adam bulamıyorlar. Hayatını ortaya koyan bir jestle Hazreti Ali, Efendimizin yatağına yatıyor. Orada emanetleri sahibine dağıtmak üzere bulunuyor.

İşte Benî Mustalik Gazvesi sonunda, gazveye sebep olan kabile reisinin kızı kurtuluş akçesini Efendimizden istiyor, yardım etmesi için ona sığınıyor. Efendimiz bu fidyeyi ödüyor. Onun Efendimize bu sığınması, Efendimizin merhametini, şefkatini ve takdirini celb etmiştir. Efendimiz ona evlenme teklif eder. "Sen, serbest olup memleketine mi gitmek istersin, yoksa benim tebliğ ettiğim dini kabul edip benimle nikâhlanıp zevcem olarak kalmayı mı tercih edersin?" deyince Efendimiz, "Ben, sizin yüksek bir şahsiyet olduğunuzu biliyorum. Dininizi de biliyorum, duydum, sağdan soldan öğrendim. Babamın şerrinden giremiyordum dininize. Ben sizin söylediklerinizin doğruluğuna zaten inanıyorum" diyor. Yani izhar edememiş ama kabul etmiş bir Müslüman, mümine vaziyetinde. Ama bugün de maalesef pek çok öyle insan var. Onun

için söylüyorum. Bugün karşılığı olan kurumlar bunlar. Elbette Efendimizin söylediğinin, İslam'ın, en yüce olduğunu biliyor fakat birtakım sebeplerden dolayı, özellikle sosyal statüsünü kaybetme endişesinden dolayı, kabul ettiğini izhar edemeyenler var.

Hâris bin Ebî Dırâr'ın kızı böyle söyleyince, Efendimiz, "Tamam" dedi ve Hazreti Cüveyriye böylelikle müminlerin annesi oldu. Bir başka rivayete göre babası esir düşen kızını kurtarmak için Medine'ye geldi, fidyeyi ödedi. Ama yine Efendimiz ona evlenme teklif edince babası rıza gösterdi hatta bizzat babasının kızını evlendirdiği nakledilyor. Fakat hadisenin diğer geri kalan kısmını konuştuğumuzda birinci rivayetin daha kuvvetli olduğu da ortaya çıkıyor. Çünkü Efendimiz Hazretlerinin Hâris bin Ebî Dırâr'ın kızı ile evlendiğini duyunca, ashab-ı kirâm ve özellikle Benî Mustalik Gazvesine katılanlar, "Bizim bu aldığımız köleler, cariyeler annemizin kabiledaşı ve dolayısıyla akrabası. Annemizin akrabasını esir ve köle olarak tutmak hiç bize yakışır mı" dediler ve tamamı bütün köle ve cariyelerini azat etti. "Niye böyle yaptınız?" diye soruyor Benî Mustalik mensupları. "Sizin kabilenin reisinin kızı Resûlullah Efendimiz ile evlendi. Siz de onun akrabalarısınız. O bizim annemizdir. Annemizin akrabalarını köle ve cariye olarak tutmak bize yakışır mı" diye cevap verince ashab, bu yüksek ahlak, bu yüksek âl-i cenaplığa karşı, o esir düşmüş bütün köle ve cariyeler İslam ile müşerref oldular. İşte incelik burada. Bir nikâh ile çok kuvvetli bir düşman olan Benî Mustalik hem akraba hem dost oldu. Soruyorlar bazen kabak kabak adamlar. "Hazreti Peygamber niye bu kadar evlendi?" diye soranlara kızgın zamanımda isem cevap hazır, "Sen de onun kadar er ol, sen de öyle evlen" diyorum. Erlik başka bir şeydir. Sen bir tane karının dırdırına tahammül edemiyorsun. Onlar validelerimiz, amenna. Sıkıntılar yok mu? Gayet tabii! Ayetle uyarılacak kadar var. Kolay mı? Bunlar evliliği sadece, estağfirullah el-azîm, zifaftan ibaret

zannediyorlar. Ne münasebet? Nimet külfetiyle beraberdir. Evlilik de külfetli bir nimettir. Bu, hiçbir şekilde bekârlığa teşvik olarak algılanmamalı. Çünkü Efendimiz, kadın erkek ayırmadan "Sizin şerlileriniz bekârlardır", diyor.

Bu validemizin babasının koyduğu ismi Berre'dir. Berre binti Hâris. Berre ibradan gelir. Saliha hanım, temiz, dürüst, itaatkâr, cömert, ak gibi manası var Berre'nin. Kur'an-ı Kerim'de, "Ve ma uberriu nefsi" (Yusuf 53) ayetindeki "uberriu" veya başka iki ayette "İyi olma, iyilik manasına" gelen "teberrû" fiili (Bakara 224, Mümtehine 8) gibi. Yani ibranın ve dolayısıyla Berre isminin aklamak şeklindeki manası öne çıkmakta. Günümüzde, "Kalbim temiz" diyenlerin kulakları çınlasın. Kalbim temiz dedin mi kendini akladın, temize çıkardın demektir. Hâlbuki Resûlullah Efendimiz Hazretleri bize birçok terbiyeler vermiş. Bunlardan bir tanesi de benlikle ilgilidir. Tasavvuf kurumu ve o kurumun değişik ekolleri olan tarikatlar özellikle bu konu ile meşgul olmuşlar: Benlikten vazgeçmek. Bu kurumların herhangi bir sistemi, usulü, kaidesi, âdeti, örfü, teknik tabiriyle hurdası, bir ayete ve bir fiil-i peygamberîye dayanmıyorsa hiç lamı cimi yok, batıldır. Kur'an-ı Kerim'in lafzî manalarını, umuma mahsus olmayan bazı hususiyetlerini yeterince bilmediğimiz için, bir de bu Müslümanlıkta var mı yok mu diye, birtakım cahiller münakaşa ediyorlar. Âlimler münakaşa etmez, cahiller münakaşa ederler. Âlimler, sadece bir hakikatin değişik ifadelerini belirtirler, o kadar. İşte Yusuf sûresinde Hazreti Yusuf, "Ve ma uberriü nefsi innen nefse le emmaratün bi's-sûi" (Yusuf 53) diyerek "nefsin kötülüğü emrettiğini, o sebeple nefsini aklamadığını" söyler. Binaenaleyh nefsini aklamak, ibra etmek yasaktır. Berre nefsi aklamak manası ifade ettiği için Efendimiz bu ismi değiştiriyor. Diyor ki, "Böyle kendi kendini aklamak, temize çıkarmak, ibra etmek manasına gelen ismi kullanma." Efendimiz ona, küçük kız, cici hanım, hanımcık

gibi bir mana içeren Cüveyriye adını vermiştir. Lakap değil. Ayşe Validemize lakap vermiş. Hümeyrâ demiş, pembecik ama Ayşe isim. Hazreti Ayşe, Ayşe adını kullanıyor. Cüveyriye minicik kız demek ama lakap olarak vermiyor isim olarak veriyor Efendimiz.

Onun için validemizin ism-i şerifi, Efendimizin ismini koymasıyla Cevriye veya Cüveyriye'dir. Yani öyle de okunur böyle de okunur. Cüveyriye, Cevriye'nin küçültülmüş hâli, Cevriyecik anlamına gelir. Cariye kelimesinin, validemizin ism-i şerifi Cevriye ile alakası yok. Cevr u cefadaki cevr de ayrı. Cevriye'yi bununla da karıştırıyorlar. Bugün Türkçede isim koyarken Cevriye koyarlar, Cevriye Türkçede Cüveyriye'den daha yaygın kullanılıyor.

Hazreti Ayşe Validemizden gelen rivayete göre, Cevriye Validemizin fevkalade ibadete düşkün bir annemiz olduğunu öğreniyoruz. Çok derli toplu yaşamış ve aşağı yukarı hicrî 56 yılında 68 veya 69 yaşında göçmüştür. Medine'de vefat edip Cennetü'l-Bakî'de diğer validelerimizle beraber defnedilmiştir. Cennetü'l-Bakî'ye validelerimizin bahçesi diyelim. Elhamdülillah, Cennetü'l-Bakî'yi ziyaret ettiğimiz zaman diğer validelerimiz ile birlikte Hazreti Cüveyriye'yi de ziyaret etmiş oluyoruz. Nasıl ki kabilesinin diğer mensuplarının İslam'ına, imanına sebep olmuşsa, Rabbimizden umarız ve dileriz ki kendisini ziyaret ettiğimizde imanımızın nurunun çoğalmasına, Allahu Zülcelâl tarafından vesile ittihaz olunur. İnşallah şefaatine de nail buyuruluruz. Âmin.

Hazreti Zeynep fedai bir annemizdir. Allahu Teâlâ, demek ki yanlış ve batıl adetlerin kalkmasını murad etti ki bu hususta bize en büyük örnek olan Habib-i Zişan Efendimizi bu işe memur etti. Zahiren üzülmelerine rağmen hem Hazreti Zeynep hem Risâletpenah Efendimiz yanlış kanaatlerin yıkılmasının canlı delilleri oldular.

HAZRETİ ZEYNEP BİNTİ CAHŞ VALİDEMİZ

Efendimiz, Hazreti Cüveyriye ile Benî Mustalik Gazvesi'nden sonra aşağı yukarı 627'nin Şubat sonlarında evlenmişti. Hemen sonrasında Nisan 627'de Hendek Savaşı oldu. Efendimiz Benî Mustalik'i gazveyle bertaraf ettikten sonra, Hendek'te düşmana karşı tek cepheden kuvvetli olarak müdafaada bulundu. Hendek'te malum, Selman-ı Farisî Efendimizin tavsiyesiyle hendek kazılınca, müşrikler hakikaten şaşırdılar ve kısa süre içinde cehennem olup gittiler. Nisan ayı içinde Hendek Savaşı biter bitmez bir başka evlilik daha zuhur etti. Efendimiz, Ümmü'l-Müminîn Zeynep binti Cahş Validemiz ile evlendi. Kronolojik olarak ikinci Zeynep ama Zeynep binti Cahş hep var, çünkü akraba ve ilk Müslümanlardan. Efendimizin halasının kızı. İbadete düşkünlüğüyle, cömertliğiyle ve biraz da asabiyeti ile tanınır; asabi bir annemizdir. Efendimiz ahireti teşrif ettikten sonra bile dikiş nakış, elişi ile geçimini temin ediyor. Dikiş nakıştan elde ettiğini de sadece kendi yemiyor, fukaraya dağıtıyor. Hatta II. Abdülhamit Han'ın bir özelliği vardır. "Onu ben Zeynep Valideden öğrendim" der kendisi. Malum kendisi usta ve sanatkâr bir mobilyacıdır. Yıldız'daki atölyede değişik değişik mobilyalar yapıyor. Sonra itimat ettiği bir adama

veriyor, Mercan'da mobilya pazarında sattırıyor. O satılanlardan zekât ve sadaka veriyor. Devlet ona birtakım tahsisat veriyor ama o tahsisatı sadece resmî işlerde harcıyor. Hazreti Zeynep dikiş nakış yapıyor. Oya, el işi yapıyor, sattırıyor. Bunların parasından fukaraya yardım ediyor. Böyle bir annemiz. Aşağı yukarı bi'setten 20 sene önce doğmuş. Demek ki Efendimizden 20 yaş kadar küçük. Evlendiğinde aşağı yukarı 33 yaşında. İlk iman edenlerden ve çok enteresandır, Cevriye Validemiz gibi onun da ismi Berre. Efendimiz onun ismini de Zeynep olarak değiştirmiştir. Birtakım kaynaklarda özellikle ilk beyiyle geçimsizliği anlatılırken asabiyeti anlatılıyor ancak öyle değildir. Resûlullah Efendimizin daha önce izdivaç buyurduğu Zeynep binti Huzeyme vefat edince, o Zeyneb'in ismini bu Zeyneb'e vermiştir. Hazreti Zeynep buna bir şey demiyor. Demek ki birinci beyiyle geçimsizliği huysuzluktan kaynaklanmıyor, uyumsuzluktan kaynaklanıyor. Uyumsuzluk başka, huysuzluk başka bir şeydir.

Hazreti Zeyneb'in annesi Ümeyye binti Abdulmuttalip, Efendimizin halası oluyor. Babası ise Benî Esed kabilesinden olup adı Burre'dir. O da Berre gibi aynı manaya geldiği için ona da Cahş deniyor. Abdullah İbni Cahş da abisi. Abdullah İbni Cahş ashab-ı kirâm içinde önemli bir şahsiyettir. Hazreti Zeynep, Medine'ye ilk hicret edenlerden, yani ilk muhacirlerden. Muhacirlerin içinde kıdemlilerinden olmakla ayrı bir kıymet sahibidir. Zeynep Validemizin evliliklerinden bahsedersek, Efendimiz onu Zeyd bin Hârise, yani evlatlığı ile evlendirmiştir. Hazreti Zeyd köle olarak alınmış ama Efendimiz onu hemen azat etmiştir. Azatlı köle bile sayılmaz, çünkü Efendimize hiç kölelik yapmamıştır. Efendimizin kölesi yoktur. Hazreti Zeyd, Efendimizin evlatlığıdır ve manevi oğludur. Çok enteresandır ki Hazreti Zeynep cahiliye adetlerinden iki tanesinin birden yıkılmasının fedaisi, kahramanı olmuştur.

Medine'de nazil olmuş ayetlerin çoğunun sosyal hayatla ilgili olduğu tarihî bir gerçektir. Burada amaç putperestlikten kaynaklanan adetleri yıkmak. Azatlı olsa bile, İslam'dan önceki Arap toplumunda kölelerin aşağılanması var. Mesela Ebû Cehil kendisini gebertmek üzere olan köle asıllıya, "Sen yüksek yerde durmuyor musun" diyor. Üstüne çıkmış bıçağı boğazına dayamış, Ebû Cehil hâlâ, "Yüksek yerde durmuyor musun" diyor. "Kölelere, fakirlere ayrı bir mescit yap; bize ayrı mescit yap, o zaman olur bu iş" diyor. Yani öylesine bir insan ayırımı var. Nitekim bir kölenin azat edilmiş olsa da olmasa da bir insan olarak aşağılık olamayacağı, İslamiyet'in insanları eşit saydığını göstermek bakımından, Resûlullah, halasının kızı Zeyneb'in evine dünürcü olarak, manevî evladına ama aynı zamanda eski bir köleye, bizzat kız istemeye gitti. Dikkat buyurun, eski azatlı bir köle ile bir kabile reisinin torunu evlendiriliyor. Gelin, halazâdesi ama evlatlık, halazâdeden daha yakın olduğu için erkek tarafından gidiyor. Hazreti Zeyneb'i Hazreti Zeyd'e isteyecek.

Ne Hazreti Zeynep ne kardeşleri bu talebi uygun karşıladı. Bir yönüyle eski âdetler yaşamakta devam ediyordu. Bunun Allah'ın emrine uygun olup olmadığı hakkında ayet olmadığı için de yapacak bir şey yok. Hür bir kadının azatlı bir köle ile evlenmesi o günkü örfe muhalif olduğundan uygun görülmüyor. Çünkü o toplumda burnu büyüklük var. Onun için Allah, gurur ve kibirden uzaklaşın diye ayetler gönderiyor. Herkes kendi burnunu büyütecek bir vesile bulmaya çalışıyor. O zamanki toplumda bir de bunu lakap hâline getirip kendini üstün görenler var. Zeynep Validemiz, "Ya Resûlallah ben senin halanın kızıyım. Ben Kureyşî'yim. Ben Abdülmuttalib'in torunuyum, yapma bunu, talip olma" diye itiraz edince Allahu Zülcelâl, Ahzab sûresinin 36. ayeti olarak bildiğimiz ayeti nazil buyuruyor. "Allah ve Resûlü bir işe hüküm verdiği zaman, inanmış bir erkek ve kadına o işi kendi isteklerine göre seçme

hakkı yoktur. Her kim Allah ve Resûlüne karşı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur." Resûlullah seni onunla evlendirmek istiyorsa, aksini iddia edemezsin. Ama bu itiraz, ayet gelmeden evvel yapıldığı için bir ceza icap etmiyor. Mevcut örfün, âdetin devamı gibi görülüyor. Gelen ayet tebliğ edilince, Zeynep Hazretleri, dayıoğlu Resûlullah'a, "Ya Resûlallah. Sen Zeyd'le evlenmemi istiyor musun? Sen mi istiyorsun, o mu istiyor?" dedi. "Ben istiyorum" deyince Efendimiz, "Tamam. Ben Resûlullah'ın sözüne âsi olmam, ayete de muhalif hareket etmem" diye söyler.

Fakat çok enteresan. Bu da bize bir hikmettir. Hazreti Zeyd'le Hazreti Zeynep arasında bir evlilikte olmazsa olmaz olan muhabbet bir türlü tesis edilemiyor. Muhabbet olmayınca anlayış da olmaz. Muhabbet olmadı mı, "Canım" desen, "Canın çıksın" anlaşılır. Yürümedi. Anlaşma, sıcaklık, muhabbetten kaynaklanan müsamaha, hoşgörü de hâliyle olamadı. Geçimsizlik arttı ve Hazreti Zeyd, Efendimize bunu arz etmek durumunda kaldı. Efendimize, "Ya Resûlallah. Müsaade edersen ben ayrılmak istiyorum" dedi. Efendimiz vesile olduğu bir izdivacın yürümemesine çok üzüldü. Efendimiz, "Sen" dedi. "Zevceni tut, boşama. Tahammül hususunda Allah'a sığın. Bana muhalefet hususunda da Allah'tan kork." Bu bir emir. Yani aileyi bozmak istemiyor. Bir hadis-i şerif vardır malum, "Boşanma olduğu zaman Arş titrer." Efendimiz, daha sonra ismi Katolik olacak batıl bir inancın boşanma yasağına Müslümanlar da "tâbi" olmasınlar, böyle bir mecburiyet olmasın diye Allah'ın müsaade ettiğini ama memnun olmadığını, kerhen müsaade ettiğini buyuruyor. Onun için, hatırlar, gönüller lazımdır ama özellikle gençler kafalarına ve gönüllerine şunu koysunlar ki muhabbetsiz olmaz. Gönüller soğuyunca, artık bu iş olmayınca, aşağı yukarı bir sene içerisinde bu evlilik sarsıldı. Hazreti Zeyd, Efendimizi dinledi ama bu evliliğe daha fazla tahammülü kalmayınca Hazreti Zeyneb'i boşadı. Burada problem olarak iki husus mevcuttu. Hazreti

Zeyneb'in kendini asilzade görme beyanı var. Hazreti Zeyd'de de layık olamama endişesi var. Efendimize karşı gelemediklerinden mecburen tahammül ediyorlar ama arada muhabbet yok. Boşanma olunca Efendimiz iyice üzülüyor. Bir de sözün dinlenilmemesi gibi bir durum mevcut.

Hazreti Zeynep ile Hazreti Zeyd'in evlenmesi birçok fıkhî hükümlerin çıkmasına sebep olmuştur. Hazreti Zeyneb'in Efendimizle olan evlilik ve safhalarını anlatacağımız hadisesinde de, Hazreti Zeynep başka fıkhî hükme dair ayetlerin nazil olmasına vesile olmuş bir annemizdir. Bu vesile olma sırasında ciddi sıkıntılar olmuştur, acılar çekmiştir. Eskiden, evlatlık gerçek evlat gibi kabul edilirdi. Bu konuda bir ayet geliyor. "Evlatlığınız evladınız gibi değildir." (Ahzab 4) Buradaki evlat, zâde manasında, yani kız erkek fark etmez. "Bu sizin ağzınızda çevirdiğiniz boş laftır" diyor Allah. "Allah doğru söyler, doğru yolu gösterir." Buraya kadar Ahzab sûresi 4. Ayette geçiyor. Sonra Ahzab sûresi 5. ayette emir geliyor. "Evlatlıklarınızı babalarına nispet ederek isimlendirin ve çağırın." Nesep, hukukî evlatlıktan daha önemli, çünkü sıralamada nesep bir numaradır. Sıhriyet, iki numaradır. Akit, üç numaradır. Validelerimizin müminlerin anneleri olmaları imanî bir meseledir. Fiilî bir durum zaten olamaz. Ancak Ümmü Seleme Validemizin ta Hicret'in 61. yılında vefat etmesine kadar devam eden fiilî bir durum vardır ama hicrî 61'den sonra bu fiilî durum ortadan kalkıyor. Çünkü Efendimizin zevceleri artık dünya hayatında yok. Ama dünya hayatında evlat var, evlatlık var ve de sıhriyetten gelen damat, gelin, kayınpeder, kayınvalide var. Bunların hukukî statüleri hakkında eskiden herkes kendi kafasına göre bir şey söylüyor. Nitekim Ziyad bin 'Ebih' hadisesini hatırlayalım. Hazreti Hüseyin'e kıyan tayfanın içindeki "babasının oğlu" Ziyad. Hazreti Hucr bin Adî'ye de kıyan, babası kim belli olmayan Ziyad.! Ahzab sûresi 5. ayette nesebin, akdî babalıktan daha önemli olduğunu söylüyor

Allahu Teâlâ. Dolayısıyla, bu "Zeyd bin Muhammed demeyin, aslî babasının ismine nispet ederek Zeyd bin Hârise deyin" demektir. Bazen Çocuk Esirgeme Kurumu gibi sosyal kurumdan bir evlat alınıyor. Babasının kim olduğu hakikaten bilinmiyor. Ahzab sûresi 5. ayete devam edersek, Allah hüküm sevk etmiş. "Babalarının kim olduğunu bilmiyorsanız, onları din kardeşiniz ve görüp gözettiğiniz kimseler olarak addedin ve kabul edin. Yine de kendi isminize nispet etmeyin. Yanılarak yaparsanız size vebal yoktur ama kalpleriniz bilerek yanlışa yönelirse günah vardır. Allah Gafururrahimdir" diyor.

Hazreti Zeynep fedai bir annemizdir. Allahu Teâlâ, demek ki yanlış ve batıl adetlerin kalkmasını murad etti ki bu hususta bize en büyük örnek olan Habib-i Zişan Efendimizi bu işe memur etti. Zahiren üzülmelerine rağmen hem Hazreti Zeynep hem Risâletpenah Efendimiz yanlış kanaatlerin yıkılmasının canlı delilleri oldular. İşte Efendimiz Hazretlerinin üzüntüsü, Zeynep Validemizin üzüntüsü üzerine geldi bu ayetler ama böyle hükümler çıktı ortaya. Ayetler geldi gelmesine de ortalık daha yatışmadı. Eskiden azatlı bir köle ile evlenmenin hoş görülmediği gibi, "Evlatlık dulu ile evlenilmez" diye de bir kanaat vardı. Bir kurumun gelmesiyle ve zaman içerisinde oturması arasında elbette bir fark vardır. Ayetler bu şekilde devam eder. Yine Ahzab sûresinde 37. ve 40. ayetler 4. ve 5. ayetlerden sonra gelmesine rağmen 37 ve 40'a yazılmıştır. Nüzul sırasına göre değil, Resûlullah böyle buyurduğu için. "Allah'ın, kendisine nimet verdiği ve senin de nimetler verdiğin kişiye 'eşini bırakma ve çekin Allah'tan' diyordun ve Allah'ın açığa vuracağı şeyi, içinde gizliyordun ve insanlardan korkuyordun. Allah'tan korkman daha doğruydu ve O daha layıktı buna. Derken Zeyd eşinden ilişiğini kesince biz o kadını sana eş ettik, bu da, oğul edinilen kişiler, eşlerinden ayrıldıkları zaman onların bıraktıkları kadınları inananların almalarında bir beis olmadığını bildirmek içindi ve Allah'ın emri

yerine gelmiş oldu." (Ahzab 37) Sonra, "Mâ kâne muhammedun ebâ ehadin min ricâlikum velâkin rasûlallâhi vehâteme-nnebiyyîne" (Ahzab 40) ayeti geliyor. "Muhammed aleyhisselatu vesselam sizin erkeklerinizden birinin babası yani lalettayin bir adam değildir, o Hâtemü'l-Enbiya'dır." Hâliyle bu ayetler herkese tebliğ ediliyor. Hazreti Ayşe yüksek ferasetiyle, ince kavrayışıyla, "Allah madem Resûlullah'a Zeyneb'i semada nikâhladı. Zeynep bize karşı bile bu hâlle övünür." diye düşünüyor. Yani artık Hazreti Zeyneb'in Efendimizle evleneceğini biliyor. Daha sonrasını tahmin da ediyor; "Bize karşı övünür" diyor. Burada başka bir mana da çıkar, bu tasavvufla ilgilidir. Rüya herkese delil değildir, görene delildir. Dünya işi dünya kaidelerine göre yapılır. Allahu Zülcelâl ben seni semada onunla nikâhladım demesine rağmen, Efendimiz Hazretlerinin Zeynep Validemizle nikâhı dünyada da icra kılınmıştır. Onun için bunun böyle olacağını Hazreti Ayşe anlamış ama sonra da, "Bizim nikâhımız Resûlullah'a semada kılındı der. Bize iftihar gösterir Zeynep" diye de baştan söylüyor.

Hicret'in 5. senesine geldik. Aylardan da nisan, kamerî olarak Zilkade. Kurban Bayramı'ndan az önceki zaman. O zaman annemiz otuz beşli yaşlarında. Birkaç ayete ayrı ayrı hüküm teşkil eden Zeynep Validemizin düğün ziyafeti önemlidir. Enes bin Malik Hazretleri, Efendimizin ashabın gençleri içinde çok sevdiği bir gençtir. Bu düğün yemeğini, onun annesi Hazreti Ümmü Suleym yapar. Bir kişi ne kadar bir düğün yemeği yapar? Hazreti Ümmü Suleym Medine hurmasını yağ ile karıştırarak özel bir yemek yaptı. Bu yemeğin bir adı var: Hays. Bilinen bir yemektir ama yağın miktarını bilmezsen karmakarışık bir şey olur. Yemeği pişirdikten sonra Hazreti Ümmü Suleym yemeği Enes bin Malik Hazretlerine verir. "Bunu Resûlullah'a götür, düğün yemeği bu" der. Efendimiz, Enes bin Malik'in yemek getirdiğini görünce, "Git Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali'yi çağır, hadi Enesciğim." dedi.

Enes Hazretleri, "Benim getirdiğim yiyecek iki üç kişiye anca yeter, dört kişi daha çağırıyor" diye düşünüyor çocuk aklıyla. Tabii ne desin? "Peki Efendim" der ve çağırmaya gider. Efendimiz tekrar, "Enes geldin mi yavrum? Şimdi mescide git. Mescitte kim varsa, giderken ve gelirken yolda kimi görürsen davet et" der. Yemek yenen yerle mescit mesafeli bir yer. Yani Hücre-i saadette yemiyor yemeği. "Bu kadar yemek kime yetecek" diye düşünür ama kimi görse de çağırmaktan çekinmez. Efendimiz yemek kabını ortaya koyar. Dua buyurur, "Ya Rabbi bereketlendiriver" diye. Onar kişi hâlinde sofralara oturulur. Sonrasında yerler yerler ama bir türlü yemek bitmez. Alttan sanki yenisi geliyor, bitmiyor. Hazreti Enes şöyle devam eder anlatmaya: "Hadi kaldır tabağı, dedi bana Resûlullah. Tabağı Zeynep Validemizin yanına koydum. Hayretler içinde anlattım. Validem hiç hayret etmedi. 'Mademki Resûlullah öyle söylemiş, olur oğlum.' dedi ve şöyle ekledi: 'Bütün Medine'yi, bütün Hicaz ahalisini çağır deseydi, çağırırdın ve yine de yeterdi.' dedi." Yani bazen onar kişilik gruplar hâlinde herkese yetecek kadar Hays yemeğini ikram eden Efendimiz, bazen de iki kişilik, arpa çekilmiş ve kavrulmuş yağ karıştırılmış bulamaçtan da düğün yemeği yapıyor.

Ancak söyleyeceklerimiz burada bitmiyor. Daha hâlâ bütün Müslümanları alakadar eden ayetler gelmeye devam ediyor. Yemek yiyenler kalkıp gittiler ama iki üç kişi var, oturmuş çene çalıyorlar. Efendimiz nazik, ince, zarif. Artık anlasınlar kabilinden giriyor, çıkıyor odaya. Fakat anlamıyorlar. Belki onlarınki de bir fedakârlıktı ayet nazil olsun diye. Onu da bilmiyoruz. Efendimiz bütün annelerimizin hücrelerini dolaştı geldi ama yine oturuyorlardı. Canı sıkıldı ama Allahu Zülcelâl emrini gönderdi. Ahzab sûresi 53. ayeti. "Ey inananlar! Peygamber'in evlerine, yemeğe çağırılmaksızın vakitli vakitsiz girmeyin. Fakat davet edilirseniz girin ve yemeği yiyince dağılın. Sohbet etmek için de girip otur-

mayın. Bu hâliniz Peygamber'i üzüyor, o da size bir şey söylemeye çekiniyordu. Allah gerçeği söylemekten çekinmez. Peygamber'in eşlerinden bir şey isteyeceğinizde onu perde arkasından isteyin. Bu sayede sizin gönülleriniz de onların gönülleri de daha temiz kalır. Bundan sonra ne Allah'ın Peygamber'ini üzmeniz ve ne de onun eşlerini nikâhlamanız asla caiz değildir. Doğrusu bu, Allah katında büyük şeydir."

Yani Efendimiz ahirete göçtükten sonra zevcelerinin başkalarıyla evlenemeyeceğine dair ayet Zeynep Validemiz ile olan nikâhtan sonra gelmiştir. Keza örtünme de Peygamber hanımlarıyla başlıyor ama sonraki gelen ayetlerde biliyoruz ki, "Hanımlarına, kızlarına ve müminlerin hanımlarına söyle ki" (Ahzab 59) diye tesettür geçiyor. Bunun da tarifi belli. El, ayak ve yüz hariç; kulak ve gerdan yüze dâhil değildir. Bilekten aşağısı eldir, yukarısı el değildir. Abdestte ıslatılması gereken "kabeyn" denilen ayaktaki iki kemiğin yukarısı caiz değildir. Bunun dışında, kadın yabancı erkeğe karşı örtülü olacak. Hâlâ var mıdır, yok mudur diye münakaşa etmek tek kelimeyle aptallıktır. Türkiye bu aptallıktan çok çekti; hâlâ konuşanlar var. Allah akıl fikir versin. Ben yapmıyorum demek serbestiyetin var, Allah'a hesabını sen verirsin, buna kimse karışamaz. Ama Allah'ın emrine yönelik yoktur-vardır münakaşası yapılmaz. Burada lamba yanıyorsa karanlık yoktur, aksine aydınlık vardır. Sen körsen, o senin karanlığın, kâinatın karanlığı değil!

Ahzab sûresi 59. ayet nazil olduktan sonra, validelerimiz artık ashapla perde arkasından görüşmeye başladılar. Dışarı çıkmaları icap ettiğinde de örtündüler. Elleri, yüzleri, ayakları açık. Peçe, İslam âdeti değildir. Serbesttir, yasak değildir. "Ben yüzümü de kapatacağım." diyor ama kuralın bu olduğunu söyleyemez. Bir de tavaf sırasında peçe olmaz. Bütün ehl-i sünnet mezheplerde böyledir. Maalesef Arap âdeti diye bizim kızlar da tavafta peçe

örtüyorlar. Yapmasınlar, yanlış oluyor. Kendi kendinize hüküm veremezsiniz diye ayet okuduk değil mi? Kural uydurmaya bizim yetkimiz yok. Allah ve Resûlü bir şeye hükmettiği zaman onun dediği olacak. Nedir o? Ahzab sûresinin 36. ayeti. Tekrar kulaklarda kalsın. "Allah ve Resûlü bir işe hüküm verdi ise mümin ve mümineler yani inanmış kadın ve erkekler, o işi kendi isteklerine göre seçme hakkına sahip değildirler." O günden sonra, tesettürle hareket eden valide lerimiz kıyamete kadar gelecek olan bütün Müslüman hanımlara böyle bir örneklik yaptılar.

İnsanın şerefi dünyevî hadiselerle ölçülmez. Şununla evlenmekle, bunun çocuğu olmakla değil ancak takva ile olur. Zeynep Validemiz ibadete çok düşkün bir validemiz; çok namaz kılıyor ve çok nafile oruç tutuyor. Efendimiz bir gün Mescid-i Nebevî'de hanımların daha ziyade namaz kıldıkları bir bölümde iki direk arasına bağlı bir ip gördü. "Bu nedir?" diye sorunca, "Bu, Zeynep Annemizin ipi." dediler. "Çok uzun kıyamda duruyor ve çok uzun okuyor. Bazen yoruluyor. Yorulunca da bu ipe tutunuyor." dediler. "Olmaz." dedi Risâletpenah Efendimiz. "Böyle bir güçlüğe talep olunamaz ve böyle ibadet olmaz. Hemen ipi çözün, siz de zinde olduğunuz miktarda ayakta durun." buyurdu. Yani ibadetin çoğunun değil ama devamlısının makbul olduğunu, Efendimiz yine Hazreti Zeynep üzerinden bize haber veriyor. Zeynep Validemiz, İlahi emir ve ikazın gelmesi bakımından, çok önemli bir validemizdir. Bunlar arasında en önemlisi de ibadet sırasında güçlük talep olunamayacağı hususudur. Efendim, "Resûlullah ayağı şişene kadar kıyamda dururdu, namaz kılardı." diyorlar. İki gözüm kardeşim, Resûlullah öylesine kendinden geçiyordu ki ayağının şiştiğinin farkında değildi. Ama Zeynep Validemizin takati bitiyor, ipe tutunuyor. Efendimizin bize müsaade etmediği nokta budur. Böyle bir ibadet şeklinin doğru olmayacağını emir buyurmuştur.

Hazreti Zeynep Validemiz hakka çok riayetkârdır. İfk hadisesinin yansımaları henüz bitmemiş iken bu mesele hakkında Efendimiz, Hazreti Ömer, Hazreti Osman ve Hazreti Ali konuştuğu bir sırada, Ayşe ve Zeynep Validelerimiz de oradadır. Efendimiz Zeynep Validemizin de görüşünü almak istedi. Hazreti Ayşe şöyle anlatıyor: Hazreti Zeynep, "Ben işitmediğimi işittim demekten, görmediğimi gördüm demekten kendimi korurum, Rabbime sığınırım. Ben Ayşe hakkında hayırdan başka hiçbir şey bilmiyorum, hiçbir şey de düşünmüyorum" dedi. Hem Efendimiz hem Hazreti Ayşe hem de orada bulunlar bu cevaptan çok memnun oldular. Bu hususta, Hazreti Hafsa da Hazreti Ayşe'yi müdafaa etmiştir.

Hazreti Zeynep Validemiz çok cömert bir insandı. Arz ettiğimiz gibi dikiş nakış, el işleri yaparak fakir fukaraya dağıtıyordu. Hazreti Ömer zamanında fetihlerden kaynaklanan zenginlik başlamış ve validelerimizin de aralarında olduğu sahabenin ileri gelenlerine beytülmalden maaş bağlanmıştı. Hazreti Ömer, Zeynep Annemize de bağladığı maaşı gönderdi. Hazreti Zeynep bu parayı çok gördü. "Allah Ömer'e bu hareketinden dolayı mükâfat ihsan etsin de bu kadar para çok. Efendimizin diğer zevcelerinin hisseleri bunun içinde mi?" diye sordu. "Hayır hayır!" dediler. "Anneciğim bu sadece sizinki." Hemen hizmetçisine, "Bu paradan bir avuç al falancaya götür, bir avuç al falana ver" dedi. Bunu da görmeden yapıyor. Çünkü getirilen paranın üstüne örtü koymuştu. Örtünün altında para bitinceye kadar verdi. Örtünün altında avuçlayacak bir şey kalmayınca hizmetçi dedi ki, "Anneciğim. Bizim payımız yok muydu? Hepsini sağa sola gönderdin." "Tamam" dedi. "Örtünün altında kalanlar da senin olsun." Yani Hazreti Ömer'den gelen paranın bir kuruşuna elini sürmeden dağıtmıştır. İşte, böylesine cömert bir validemiz. Daha sonra, Hazreti Ömer kendisi bizzat para getirdi. "Gönderdiğimi dağıttığını duydum anneciğim. Bari bunları elinde tut" dedi. Onları da dağıttı ve ellerini açtı Hazreti Ömer'in

yanında. "Ya Rabbi bundan sonra beni Ömer'in ihsanını almaya eriştirme, bu kadar dünya malı fitne olur. İstemem Ya Rabbi" dedi. Hazreti Ömer de bu duanın üzerine bir daha para göndermedi.

Zeynep Validemiz, Efendimizden sonra ilk vefat eden annemizdir. Hazreti Sevde, yaşından dolayı hep böyle vefat bekliyor çünkü Efendimizden yaşı beş yaş büyük. Hazreti Sevde arada bir Efendimize bu meseleyi sormuştur. Efendimiz de bir gün validelerimizin içinde, "Benden sonra bana en çabuk kavuşacak olanımız, eli en uzun olanımızdır" dedi. Bazı validelerimiz değnekle birbirlerinin kollarını ölçmeye kalkmıştır. Hâlbuki burada Efendimiz bunu kinaye olarak buyurmuşlardı. Hazreti Zeynep Validemiz, bu anlamda, validelerimiz arasında eli en uzun olanıydı, yani en çok sadaka dağıtanıydı. Onun için Hicret'in 20. yılında, Efendimizden sekiz küsur yıl sonra, 53 yaşındayken vefat etti. Ve cenaze namazı bizzat Hazreti Ömer tarafından kıldırıldı. O da diğer validelerimizin çoğu gibi Cennetü'l-Bakî'ye defnolundu. Allah şefaatine nail etsin. Âmin.

Zeynep Annemiz, Resûlullah Efendimizle nikâhları Allah katında kıyılmış bir validemizdir. Bu arada Efendimiz aleyhine kitap yazan batılı müsteşriklerden birinde Zeynep Validemize, estağfirullah el-azîm, evlatlığın karısı iken göz koyduğu iftirası vardır. İyi halt ettiler! Çok basit bir izahı görmezden geliyorlar: Hazreti Zeynep halasının kızı zaten. Tanıyor, biliyor ve evlenmek istese Hazreti Zeyd'den önce evlenirdi. Bunu niye söyleyemiyorlar? İşte Resûlullah'ı tanımadığımız için böyle bir iftiranın Türkiye'deki uzantılarına da cevap verilmemesine çok sinirleniyorum. Böyle Müslümanlık olmaz. Annene laf söyletemezsin. Peygamberine laf söyletemezsin. Laf söyletiyorsan Müslüman değilsin. Bu iftirayı söyleyenin de söyletenin de boynu altında kalsın.

Reyhâne Validemiz "Benim babam, kocam, kabilem sana karşı geldi, seni öldürmek istedi. Ben senin huzuruna çıkamıyorum, utanıyorum." şeklinde bir hisle Efendimizin huzuruna çıkmaya çekinecek kadar hayâ sahibidir.

HAZRETİ REYHÂNE VALİDEMİZ

Efendimiz, Ümmü'l-Müminîn Reyhâne Validemiz ile 627'nin aşağı yukarı mayıs ayında evlenmiştir. Evlilikleri toplam beş sene olmuştur. Reyhâne binti Şem'ûn Validemiz, Allah şefaatine nail etsin, 632 yılındaki Veda Haccı'ndan çok kısa bir müddet sonra göçmüştür. Risâletpenah Efendimiz o zaman hayattadır. Mensup olduğu kabile, tarihî beyan açısından münakaşa konusu olmuştur. Benî Nadîr kabilesine mensup olduğu ifade edildiği gibi Hendek savaşından sonra Medine dışında bulunan ve belli bir kaleye sığınıp kendini müdafaa etmek isteyen Benî Kurayza'dandır da deniliyor. Efendimiz Hendek'ten sonra kaleye sığınan Benî Kureyza'nın üzerine yürüdü. Çünkü bunlar devamlı huzursuzluk kaynağı oluşturuyorlardı. Reyhâne Validemiz esas itibariyle Yahudi. Yahudilik ırkî bir dindir. Arap'tan Yahudi olmaz. Acem'den, Türk'ten, Sırp'tan, Norveçli'den, Fransız'dan Yahudi olmaz. Reyhâne Validemizin ism-i şerifi bazen Reyhâne binti Zeyd diye geçer. Babası Ebû Reyhâne Şem'ûn bin Zeyd de hadis kitaplarında ismi geçen önemli sahabelerdendir. Burada Şem'ûn'u atlayıp Reyhâne binti Zeyd diyenler olmuş. Hâlbuki Reyhâne binti Şem'ûn bin Zeyd demek doğru. Efendimiz Hazretlerinin iki cariyesi vardı, birisi

buydu diyen kaynaklar var ama Efendimizin cariyesi olmamıştır. Reyhâne Validemiz hakkında cariye miydi, hanımı mıydı münakaşası olduğu için 12 valide vardı denir. Hâlbuki Reyhâne Validemizi sayınca 13 olur. Bir kaynak veya iki kaynak cariye der ama yüzlerce kaynak cariye olmadığını belirtiyor. Aynen Cüveyriye Annemiz gibi veya Efendimizin daha sonra evlendiği Safiyye Validemiz gibi.

Reyhâne Validemiz ilk önce Benî Kurayza'dan Abdullah bin Hakem isminde bir zât ile evleniyor. Onun için, Benî Kurayza'ya mensup olduğunu iddia edenler var. Ama bu doğru değil, çünkü babasından biliyoruz ki Benî Nadîr'dendir. Babası Müslümanlardan ve sahabedendir. Aşağı yukarı Hendek Gazvesi biter bitmez, Benî Kurayza tehlikesine karşı Resûlullah Efendimiz, Benî Kurayza'nın üzerine gitti. Benî Kurayza'nın sığındığı kale muhasara edildi. Harp neticesinde savaşabilecek yaştaki erkeklerin hepsi kılıçtan geçirildi. Çünkü Benî Kurayza bir türlü sulha yanaşmıyor, hep kılıç sallıyorlardı. Harp sonunda kadınlar ve çocuklar esir oldular. Hazreti Reyhâne de esir oluyor ve kocası Abdullah bin Hakem öldürülenler arasında. Peygamber Efendimizin ganimet hissesinin özel bir adı vardır, ona "safî" denir. Bu sebeple, Efendimize düşen Reyhâne Hazretleri safî oluyor.

Efendimizin yakınlarından Ümmü'l-Münzir Selma binti Kays Hazretleri var. Efendimiz, Reyhâne Validemizi Ümmü'l-Münzir Hazretlerinin evine götürülmesini emretti. Reyhâne Validemiz o evde aşağı yukarı bir aya yakın kaldı. Efendimiz bir aylık süre sonunda o zaman Yahudilik dinine inanan Reyhâne'yle Selma binti Kays'ın evinde görüşmeye gitti. Çok hayâlı bir hanım Reyhâne Validemiz. "Benim babam, kocam, kabilem sana karşı geldi, seni öldürmek istedi. Ben senin huzuruna çıkamıyorum, utanıyorum" şeklinde bir hisle Efendimizin huzuruna çıkmaya çekindi. Selma

binti Kays'a da bunu aynen ifade etmişti. Efendimiz onun bu hayâsından çok mütehassıs oldu ve huzuruna çağırdı. "Dilersen kendi dininde kalırsın. Dilersen Müslüman olursun. Seni serbest bırakıyorum" deyince, "Ben kendi dinimde kalmak istiyorum" dedi. "La ikrahe fi'd-din" (Bakara 256) yani "Dinde zorlama yoktur." Efendimiz bir şey demedi. Bu hükmü bizzat kendisi tatbik etti. Fakat bu sırada, "Müslüman olduğun takdirde seninle evlenirim" de dedi. Bunun zamanı üzerinde kaynaklarda bazı ihtilaflar vardır, bu çok önemli değil.

Salebe bin Sâye adında ashâb-ı kirâmdan bir zât-ı şerif var. Eski ticarî bir münasebetle Reyhâne Valideyi tanıyor. Hazreti Salebe, Hazreti Reyhâne ile Hazreti Selma binti Kays'ın evinde görüşünce İslam'ın ana prensiplerini, ahlakî, sosyal, vesaire bunları anlatır. Hazreti Reyhâne'nin kalbi ciddi olarak İslam'a ısınır. Efendimiz bir daha gelir. "Sen, Allahu Teâlâ'nın ve onun Resûlünün yolunu tutmak istemez misin? O yola dâhil olmak istemez misin? Doğrusu ben senin için bunun münasip olduğunu biliyorum" der. "Aman Ya Resûlallah! Siz lütfettiniz, peki!" karşılığını verince, Müslüman olur. Efendimiz de onu azat eder. Sonrasında izdivaç da tahakkuk eder. Zilhicce'de, yani hac ve kurban ayında Efendimiz Reyhâne Validemiz ile evlendi.

Bir hadislerinde buyuruyor ki, "Benim zevcelerimle evlenmem ve kızlarımı da evlendirmem, hepsi Cebrail'in Allahu Teâlâ'dan getirdiği izinle olmuştur." Dolayısıyla bu söze inan veya inanma, bildiğimiz gibi her bir hadis, bir ayetin fiilî tatbikatını gösterir. Ayete muhalif hiçbir hadis yoktur. Hatırlarsak, Zeynep Validemiz ile evlenme hakkında ayet var mı? Var, o zaman bu hadis ayete uygundur. Demek ki bu hadis sahihtir. Tabi, usûl açısından birtakım kaideler vardır ancak bir hadisin doğruluğu, yanlışlığı adamın kalbine gelir, kalbine! Kafasına, ilmine gelmez. Kalpten olur bu

işler. Elbette Reyhâne Validemiz ile olan evliliği de Allah'ın emri ve izniyle olmuştur. Reyhâne Validemiz Resûlullah'ı diğer hanımlarından daha çok kıskandığı ve bunun üzerine Efendimizin onu talak-ı ric'î yani dönülebilir talakla boşadığı fakat bu duruma çok üzülmesi üzerine onu tekrar nikâhladığı kaydı bazı yerlerde vardır. Ama biraz önce belirttiğim gibi doğrusu bu benim kalbime pek uygun gelmiyor. Buna bir delilimiz yok. Efendimiz bunu yapmaz. Zeynep Validenin ne kadar büyük sıkıntılar çektiğini biliyoruz, Hazreti Zeyd'e önce sabrı emretmiştir. Hazreti Reyhâne ile toplamda zaten dört sene evlilikleri var. Hazreti Reyhâne kıskanç olmuş olsa bile Resûlullah buna sabretmiştir. Ki başka güvenilir kayıtlarda sakin, temiz karakterli, yumuşak huylu bir hanım olduğu sabit. Hem yumuşak huylu hanım hem öteki validelerden daha çok kıskandı rivayeti birbiriyle pek uyuşmuyor. Onun için Efendimiz Hazretlerinin dininde serbest kalmasına müsaade ettiği, sonra kendi arzusuyla İslam'la müşerref olduğu, Efendimizin azat ettiği ve nikâhladığı bir validemiz olarak ben bu talak meselesine inanmıyorum. Ayrıca cariye olarak kaldığı rivayet ediliyor, demiştik. Bu, pek zayıf bir ihtimaldir. Efendimizin hayatının safhalarına baktığımız zaman herhangi bir hanımını bırak, kendi yakınlarının bile cariye tutmasına razı olmayan Resûlullah'ın cariyesi olur mu? Estağfirullah.

Ve 632, yani Hicret'in 10. yılı, Efendimizin göçme yılı. Ama yılın başlarında, Efendimiz Veda Haccından döndükten çok kısa bir müddet sonra Reyhâne Validemiz vefat etti. Yani Hatice Validemiz ve Zeynep binti Huzeyme Validemiz gibi Reyhâne Validemiz de Efendimiz hayattayken göçtü. Birçok diğer validelerimiz gibi Cennetü'l-Bakî kabristanına defnedildi. Allah Reyhâne validemizin şefaatlerine bizleri nail eylesin. Âmin.

Daha önce Zeynep binti Cahş Validemizin ilk beyi Zeyd bin Hârise'den bahsettik ya, burada çok önemli hadiseler var. Efendimiz, Zeynep binti Cahş Validemiz ile 627'nin Nisan'ında evlenmişti. Efendimizin evlatlığı Zeyd bin Hârise'nin seriyyeleri, o sene Eylül'den itibaren başlıyor. Karede Seriyyesi, Süleym kabilesi üzerine düzenlenen Cemûm, ayrıca Îs, Taref, Hismâ, Ümmü Kırfe, birinci Vâdilkurâ, Medyen ve ikinci Vâdilkurâ seriyyeleri hep onun kumandanlığında yapıldı. Başka seriyyeler de oldu. Hicret'in altıncı senesi çok ciddi seriyyeler ve gazvelerle geçmiştir. Ebû Ubeyde bin Cerrah Hazretlerinin ikinci Zülkassa Seriyyesi, Muhammed bin Mesleme'nin Kâ'b bin Eşref'i infaz etmesi, Abdurrahman İbni Avf'ın İslam'a davet için Dûmetülcendel Seriyyesi, Hazreti Ali'nin Fedek Seriyyesi var. Aynı zamanda o sene Medine'de kuraklık yaşanması önemli. Resûlullah Efendimiz Hazretlerinin yağmur duası yapması var, bunları bileceğiz. Yine güneş tutulması üzerine Resûlullah Efendimiz Hazretlerinin küsuf namazı kılması var. Mâriye Validemizden doğan İbrâhim bin Resûlüllah Hazretleri vefat ettiğinde de güneş tutulunca güneşin tutulmasını bu hadiseye bağlayanlara Efendimizin verdiği cevap, Müslümanlığın yerden bir karış yukarıda değil, ayakların sağlam yere basıldığı bir din olarak ilme muhalif olmadığını gösterir. "Bu nevi tabii hadiseleri bir başka tabii hadiseyle bağdaştırmayınız. Oğlum eceliyle vefat etmiştir. Bunun güneş tutulmasıyla alakası yoktur veya güneş tutulmasının oğlumun ölümüyle alakası yoktur" diyor, Efendimiz.

Ama güneş tutulması ve ay tutulması insanlar üzerinde tesir yapar. Bunu anlamıyorlar. Zamanımızın insanları hiç anlamıyor. Namaz vakitlerinin güneşin bizim üzerimizdeki açısıyla alakalı olduğunu gördüğümüz halde idrak etmiyoruz. Sabah namazı güneş doğmadan önce kılınır. Öğle namazı tam ortadayken değil, devrilmeye başladığında kılınır. İkindi tam çaprazdayken, aşağı yukarı bulunduğumuz yüzeye 45 derecelik açıdayken kılınır.

Bunun başka hesapları da olmakla beraber, ben ortalama söylüyorum. Akşam namazı güneş ufuğa indiğinde kılınır. Yatsı ufuk yeri kardıktan sonra kılınır. Yani güneşle alakamız var. Peki, orucu neye göre tutuyoruz? Günlük müddeti güneşle alakalı, yıllık müddeti ayla alakalı, ayın görünümüyle alakalı. Yani gök cisimlerinin insan üzerine tesiri var ve bunun da ibadet vakitleri ile bağlantısı var. O tesirin insan üzerindeki menfi etkilerini gidermek için ibadet etmek lazımdır. Onun için küsûf ve husûf namazı, yani ay tutulması ve güneş tutulması namazı sünnettir. O hadise olduğunda güneş tutulduğunda mutlaka hiç olmazsa iki rekât bir nafile namaz kılınacak. Bu nafile namazın vakitlisidir. Keza ay tutulduğunda da böyledir. İşte bunun ilki bu dönemde yani hicrî 6. yılda olmuş.

Aynı yılda Umre seferi yapılmıştır. Artık Mekke'ye, "yeter" denmeye başlandığı bir zaman dilimidir. Resûlullah Efendimiz Hazretleri, annesi Âmine binti Vehb'in Ebva'daki kabrini ziyaret etmiştir. Ebva yol üstü değildir. Ayrıca gidilmesi gereken bir yerdir Mekke-Medine arasında ama Efendimiz, valide-yi muhteremelerinin kabrini ziyaret etmiştir. O Vahhabi kafalıların kulakları çınlasın diye söyledim. "Kabir ziyareti yoktur" ne demek? Mekke'nin fethinden sonra Hazreti Hatice'nin kabrini ziyaretlerini de konuşmuyoruz.

Sonra, biat kurumunun başladığı zaman geliyor. Hudeybiye için Kureyş'e elçi olarak gönderilen Hazreti Osman Mekke'de alıkonur. Mekke'deki bu gelişmenin Hazreti Peygamber'e ve Müslümanlara Hazreti Osman'ın öldürüldüğü şeklinde ulaşması üzerine Efendimiz müşriklerle savaşmadan oradan ayrılmayacaklarına dair ashabından biat almaya karar vermiştir. Bir rivayete göre "ölüm üzerine", bir başka rivayete göre ise "savaştan kaçmamak üzere" Rıdvan biati yapılır. Burada bir de şunu anlamak lazım: Hicret

sırasında Hazreti Ali, Resûlullah Efendimiz Hazretlerinin yatağına yatıp, "Gelen kâfir öldürürse gelsin beni öldürsün" diyor da Hazreti Osman'ın tek başına Mekke'ye gidip Resûlullah'a elçilik yapması ve ölümle tehdit edilmesi aynı fedakârlık değil mi? Sen Hazreti Osman'a nasıl laf söylersin? Ben Hazreti Osman'a laf söyletmem. Laf söyleyenlere sorarım: "Hangisi daha faziletli?" Tabii İbn-i Arabî'yi okuyacak da kim anlayacak Allah aşkına? İbn-i Arabî Hazretleri buyuruyorlar ki, "Ebû Bekir, Ömer, Osman sıralaması fazilet sıralaması değildir, ecel sıralamasıdır, anlamıyor musunuz" diyor. Hepsi fazilette eşittir ama Ebû Bekir Ömer'den evvel göçecekti, onun için halifelik yaptı. Ömer Osman'dan evvel göçecekti, onun için halifelik yaptı. Osman Ali'den evvel göçecekti, onun için halifelik yaptı. Ve her biri kendinden evvelkine ve evvelkilere biat etti mi etmedi mi? Yani Ömer Ebû Bekir'e, Osman Ömer'e ve Ebû Bekir'e, Ali Osman'a Ömer'e ve Ebû Bekir'e biat etti mi etmedi mi? O halde, daha ne konuşuyorsunuz?

Hazreti Mâriye Annemiz, Efendimizin onuncu zevcesi idi ve ondan Hazreti İbrâhim, Efendimizin son yavrusu doğmuştu. İki yıldan az yaşamış Hazreti İbrâhim. Dolayısıyla Mâriye Validemiz de bir evlat acısı görmüştür. Oğlu İbrâhim Hazretleri vefat ettiği zaman Efendimiz onu defnediyor ve doğal olarak hüzünlenip mübarek gözlerinden yaş döküyor. Ashaptan bazıları bu duruma biraz şaşırıp Efendimize ölünün arkasından ağlanmaması gerektiği sözünü hatırlatıyor. Efendimizin cevabı orada çok önemlidir. "Ben babayım! Elbette, yavrum gitti diye hüzünlenirim. Ben size yaka bağır yırtmayı, bağırıp çağırmayı, niye benim yavrumu aldın diye Allah'a kafa tutmayı yasakladım. Beşer olarak, baba olarak bu hâl normaldir." diyor.

HAZRETİ MÂRİYE VALİDEMİZ

Hudeybiye dönüşünde bir sulh zamanı oluşunca, Efendimiz özellikle sınır komşusu pozisyonundaki Bizans, İran ve Mısır'a elçileriyle mektuplar göndermiştir. Sasani hükümdarı II. Hüsrev hakaretamiz bir tarzda dinlemiş ve sonra da mektubu yırtıp atmıştır. Bunun üzerine, "Allah onun mülkünü paramparça etsin" diye Efendimizin bedduasını almıştır. Hem çok geçmeden kendisi gebermiş hem de Hazreti Ömer zamanında Kâdisiye'de Sasaniler tamamen tepelenmiştir.

Bir ziyaret, teftiş, bir devlet işi için Bizans hükümdarı Heraklius Şam'daydı. Şam valisine, yani Suriye genel valisine giden mektubu Dıhyetü'l Kelbî Efendimiz götürdü. Heraklius da orada olunca direkt ona gitmiş oldu mektup. Heraklius sorular sordu. "Senin Peygamber dediğin adam ahalinin kimlerindendir?" "En asilidir." "Evvela onun tebliğ ettiği dini fukaralar, köleler mi kabul etti, asiller mi kabul etti?" "Fukara ve köleler." "O böyle çok sevilen sayılan bir adam mıdır?" "Evet, muhalifleri bile severler, inanmayanlar bile takdir ederler." Sonunda bir sual daha sordu, o zaman zaten ip koptu. "Siz onu çok sever misiniz?" dedi. O zamana kadar metanetle bir imparator karşısında dikine duran Dıhye Efendimiz başladı ağlamaya ve dizinin bağı çözüldü. "Çok severiz" diye sevgi lafı ortaya çıkınca, bunun üzerine Heraklius tahtından veya oturduğu yerden

kalktı. "Bu adam Peygamber" dedi. Bu çok önemlidir. Papazlar araya girdiler. Ortodoks papazları bu lafı kapatmaya çalıştılar ama Heraklius, "Bu adam Peygamber" dediği için mümindir görüşünde olan İbn-i Arabî başta olmak üzere pek çok zevat-ı kirâm vardır.

Mısır, Bizans'a bağlı olmasına rağmen adeta müstakil bir kudret sahibi. Mısır'daki Mukavkıs lakaplı vali genel vali olmasına rağmen mesela bir Suriye valisi gibi değildir. Bu sebeple ona da müstakil mektup gönderildi. Mukavkıs'a elçi olarak ashaptan Hâtıb bin Ebî Beltea görevlendirildi. Mukavkıs, "Muhammed Resûlullah'tan mektup getirdim, haber getirdim" diyen elçiye büyük bir tazimle ayağa kalktı. "Buyurun mektubu siz okuyun" dedi. Normalde mektup hükümdara verilir. Özel bir saygı gösteriminden dolayı kendisi alıp okumadı, "Buyurun okuyun, ben dinleyeyim" dedi. Tazimkâr bir vaziyette dinledi. Sonra oturdu. Mektubu getiren Hâtıb bin Ebî Beltea'yı kendi oturduğu mevki gibi bir yere oturdu. Sonrasında Efendimize selamlar, saygılar ve hediyeler gönderdi. Mısır Mukavkısı, yani Mısır genel valisi olmak çok önemli bir sosyal statüydü. Doğu Roma Hristiyan, halk Hristiyan. Müslüman oldu mu makam gider. Hâlâ aynı şey yok mu? Maalesef bütün iltifatına rağmen, benimsemiş olduğu, hareketlerinden, hâlinden belli olmasına rağmen, iman izharında bulunamadı. Hâlbuki o sıralarda Habeş Necâşisi Ashame Müslümanlığını izhar etti. Yani ona mektup göndermeye lüzum kalmadı.

Mukavkısın gönderdiği hediyelerin içinde Mâriye isminde bir cariye var. Said, kuzey doğu Mısır'da bugünkü Süveyş kanalının Akdeniz'e açılan ucunda, Kıptî asıllı halkın yaşadığı bir bölgedir. Ümmü'l-Müminîn Hazreti Mâriye Validemiz o bölgeden. Kıptî olduğu ihtimali çok yüksek ama bazı kaynaklarda Rum asıllı veya İran asıllı da deniyor. Şem'ûn isimli bir zâtın kızı. Şem'ûn'un kardeşi, çocukları, yeğenleri de köle statüsünde. Dolayısıyla hanımlar cariye, erkekler köle. Reyhâne Annemizin baba adı da Şem'ûn. Ama

sadece baba adları benziyor. Aynı kabileden, hatta aynı coğrafyadan bile değiller.

Mukavkıs, Mâriye'den başka, Sîrîn isimli başka bir cariye ve de Me'bûr isimli hadım bir köle gönderiyor. Bir başka rivayete göre iki cariye daha var, yani dört cariye ve bir köle. Ama kabul gören rivayet; iki cariye, bir köledir. Köle hem hadım hem de Mâriye Validemizin amcaoğlu. Hediye olarak bir miktar da altın var. Ayrıca arasında "güzel bir elbisenin" olduğu kıyafetler, güzel kumaşlar ve kokular gönderiyor. Koku çok önemlidir, çünkü Efendimiz güzel kokuyu severdi. Efendimiz bu güzel kokuları validelerimize dağıttı. Hanımlar koku sürünmez diyenlerin kulakları çınlasın! Mukavkıs bir katır ve bir kılıç da gönderdi. İşte o katır Düldül, kılıç da Zülfikar'dır. Düldül ve Zülfikar Hazreti Ali'ye verildi. Efendimiz siyah zeminli esas olarak üzeri gümüş işlemeli "o güzel elbiseyi" de bir kere giydi. Üzerinde gümüş telle, iğneyle işlenen süslerin olduğu bu elbiseyle hutbeye çıktı. Ağlayan mı istersin? Nara atan mı istersin? Güzelliğe bakıp dayanamayıp bayılan mı istersin? Efendimiz Hazretlerini ne yazık ki çok iyi değil, hiç tanımıyoruz. İşte, "El fakru fahrî" demiş. Niye demiş aziz kardeşim? Bunu niye araştırmıyoruz? Niye irfanımızı kullanmıyoruz? Efendimiz öylesine güzeldir ki beşer takati ile kafa gözüyle, baş gözüyle ona bakmak mümkün değildir. Onun için Efendimiz daha çok sade ve sıradan görünümlü kıyafet giyerek kendini sırlamıştır. Mukavkıs'ın hediyesine değer vermiş olmak için bir kerecik giyiyor o elbiseyi. Ashab dayanamıyor çünkü kıyafet vitrin olarak kullanılır. Kendinde bir şey olmayanlar giyime çok para harcarlar. Allah beni güzel yaratmamış, diyen olabilir. O iş elbette öyle değildir. Allah Fetih sûresinde, "Sîmâhüm fî vücûhihim min eseri's-sücûd" (Fetih 29) yani "Onlar, yüzlerindeki secde izi ile tanınırlar" ayetini neden söylemiştir? Sen, Allah ve Resûlünün muhabbetiyle öyle bir güzel olursun ki kıyafet ile güzelleşmeye ihtiyacın kalmaz. Kendini vitrinlemeye ihtiyacın kalmaz. Çünkü

vitrinler ışık oyunlarıyla çulu bile atlas gösterebilirler. Efendimiz çok güzel bir atlas giyerse ne olur? Bakmaya takat olmadığı aşikâr olur. Onun için Efendimiz o elbiseyi bir defa giydi. Sonra simasıyla kendisine çok benzeyen Hazreti Dıhye'ye hediye etti. Hazreti Dıhye o elbiseyi kullandı. Hazreti Ali Efendimiz de Düldül ve Zülfikar'ı kullandı. Hazreti Ali Efendimizin ucu çatallı kılıcı daha delikanlılığında var ama bu da öyle bir kılıç. Hediyeleri hep kullanmaktan maada teşekkür etmek babında, verdiği değeri göstermek için bir kez kullanıyor Efendimiz ve sonra sevdiklerine hediye ediyor. Çünkü bunların hepsi haber olarak muhataba uçuyor. Herkesin ne yaptığından herkesin haberi var o zamanda. Zannedilmesin o zaman bir iletişim yoktu. Çok ciddi iletişim var. Şimdiki gibi kolay değil veya kısa değil ama zannedildiği kadar da uzun değil.

Bütün bu hediyeler elçi Hâtıb bin Ebî Beltea'ya teslim edilmişti. Hâtıb Hazretleri bu hediyeleri Efendimize ulaştırıyor. Ulaştırıyor deyince ta İskenderiye'den Medine'ye gelecekler. Uzun bir yol. Netice itibariyle bir de kafile gidiyor. Yolda namaz var, niyaz var. Köle ve cariyeler Hazreti Hâtıb'a sorular soruyorlar. Hâtıb Hazretleri öyle güzel anlatıyor ki her üçü de Müslümanlığı daha yolda iken kabul ve ikrar ediyorlar. Yani Mâriye Validemiz de, Sîrîn hatun da ve amcaoğulları köle Me'bûr da Medine'ye varmadan Müslüman olmuşlardı. Efendimiz Mukavkıs'a verdiği değeri göstermek için Mâriye Validemizi aldı. Onun kız kardeşi Sîrîn'i Hassân bin Sâbit'e hediye etti. Me'bûr, Sîrîn hatun ve Mâriye Validemiz bir müddet Ümmü Süleym binti Milhân'ın, bazı kaynaklara göre Hârise bin Numân'ın evinde misafir edildi, ardından Medine'nin Avâlî (Âliye) semtindeki Kuf bölgesinde bulunan bir eve yerleştirildi. Şimdi Medine'ye gelen kardeşlerimiz biliyorlar. Mescid-i Nebevî'nin kıble istikametinde on beş, yirmi sene evvel yapılmış bir Mescid-i Bilâl diye yeni bir cami var. Onun biraz daha kıble istikametine yürürken, eski Kuba yolunda biraz ilerde sol tarafta bir evdir. İşte oraya yerleştirildiler.

Sonra, Mâriye, Sîrîn ve Me'bûr hakkında bir dedikodu çıkarılıyor ve bu yayılıyor. Bakın dikkat edin, hiç kimse kusura bakmasın. Ben ashabın hepsinin ayağının tozuyum ama bu hadiseler de asr-ı saadette oluyor. Ayet-i kerime gayet sarih. İfk hadisesinde, "Böyle bir laf geldiğinde Müslüman kadın ve erkeklerin bunlara kulak vermeyip, bu bir iftiradır demeleri gerekmez miydi!" diyor Allahu Zülcelâl. Elbette münafıklar bu işi körüklediler ama münafığın sözüne kanmak da bir başka münafıklıktır. Kavî imanlı insanlar bunlara kanmazlar. Bunlara inanmak ve kanmak ise bir çeşit iman zafiyetidir. Hazreti Ali Efendimiz, Risâletpenah Efendimiz tarafından bu dedikoduyu araştırmakla görevlendirildi. Çünkü Hazreti Ali'nin çok ciddi bir ilmî birikimi, çok yüksek izânı ve irfanı var. Yani birisiyle biraz konuşunca o kişi hakkında hemen doğru bir hüküm verebiliyor. İşte bu, gönül temizliğiyle olur. Gönlü o kadar pak ki Ali Efendimizin, bu şekilde tezahür ediyor. Beşer olarak yanılmaz demiyoruz ama Allahu Zülcelâl'in vikayesi altında korunmuştur. Me'bûr fiilen harem ağası, yani hadım. O zamanki şartlarda öyle bir anlayış ve uygulama var. İnsanlar hadım ediliyor. Daha yakın zamanlara kadar da öyledir. Amerikalıların Afrika'dan kaçırdıkları genç çocukları hadım ettiklerini niye söylemiyor kimse? New York'ta hürriyet heykelinin yanında bir ada vardır. Amerika'ya ilk gelen göçmenler oraya gelirler, orada karantina olurlar. Hâlâ duruyor orası. O karantinada ne rezillikler olmuştur, ben burada ifade etmeye utanırım. Onun için kimse kimseye iftira atmasın. İnsanlığın ayıbıdır bu. Me'bûr'un hadım olduğu ortaya çıkınca ortalıkta deveran eden laf bitti. Bu dedikodu bitince de Efendimiz Mâriye Validemiz ile nikâhlandı. Nikâhlanınca hâliyle cariyelik de bitmiş oluyor.

Mâriye Validemiz Hazretleri Hicret'in 8. Yılının Zilhicce ayında Nisan 630'da İbrâhim isimli yavruyu dünyaya getirir. Sîrîn'i Hassân bin Sâbit aldı demiştik. Me'bûr genel bir vazifeye verildi. Mâriye Validemiz o evde yalnız kaldı. O ev artık Mâriye Validemizin evi ve

evde bebek var; İbrâhim aleyhisselam var. Ama Mâriye Validemiz, Efendimizin hücrelerine de yani Mescid-i Nebevî'ye de geliyordu. Yani öyle orada ayrı, tecrit olmuş bir şekilde değildi. İşte bir gün Hazreti Mâriye, Efendimizi görmeye veya Mescid-i Nebevî'ye geldiğinde, Hazreti Hafsa yokken Hazreti Mâriye Validemiz ile Resûlullah Efendimiz, onun hücresinde beraber oldular. Buna Hazreti Hafsa Annemiz biraz tepki gösterdi. Resûlullah Efendimiz de o üzülmesin diye, "Ben Mâriye'yi kendime haram kıldım, tamam, üzülme!" dedi. Hatırlanacağı üzere, Hazreti Hafsa Validemiz ile Hazreti Ayşe Validemizin arası yaşlarından dolayı, babalarının arkadaşlıklarından dolayı çok iyi, adeta arkadaş gibi güzel geçiniyorlardı. Efendimizin Hazreti Mâriye'ye ilgi göstermeyecek oluşunu Hazreti Hafsa Hazreti Ayşe'ye anlattı. Bir de malum olduğu üzere bir başka olay daha var. Efendimiz, Zeynep binti Cahş Validemizin evinde bal şerbeti içmişti. İşte o bal şerbetinden dolayı çıkan huzursuzluğa binaen, "Madem böyle yapıyorsunuz, o zaman ben de içmeyeceğim!" diye söylemişti. Bu iki hâdise adeta üst üste gelince Tahrim sûresi nazil oldu: "Allah'ın sana helal kıldıklarını, kendine haram kılamazsın!"(Tahrim 1).

Bu sadece Resûlullah Efendimize mi hitaptır? Allah'ın ayetleri, ne hitap ettiği zâtla ne de hitap olunduğu zamanla sınırlıdır. Kıyamete kadar değil, ebediyete kadar hükmü geçerlidir. Ahiret hakkındaki, kıyametten sonraki cennet cehennem hakkındaki ayetler, ebedî değil midir? Dolayısıyla Allah'ın Kitab-ı Kerîmi, bütünüyle, kıyamete kadar değil, ebeden hükmünü icra eder. Peki, Allah sadece Habibine mi indirdi bu ayeti, bizim anlayacak bir şeyimiz yok mu? "Bu, Peygambere hitap ediyor bizi alâkadar etmez" diyebilmek mümkün mü? Elbette değil. Öyleyse Allah'ın haram kılmadığını haram kılmak hiçbir âlimin, fakihin, imamın, müçtehidin hakkı değildir! Herkes haddini bilecek, böyle şey olmaz. Yapılıyor mu böyle şeyler? Yapılıyor da onun için söylüyorum. Tersinde pek problem

yok. Yani hiç kimse bugün içkiye helal demiyor. Zinaya, hırsızlığa, katle helal demiyor. Helale haram diyen var veya mubâha haram diyen var. Bir türlü İslam'da, ibâhanın esas olduğunu anlamıyorlar. "İbâha" yani mubâhlık esastır, haramlar sayılacak kadar azdır, helaller sayılamayacak kadar çoktur. Peki, bunların içinde Allah'ın haram kıldığına helal demek, küfür değil midir? Helal kıldığına da haram demek, küfür değil midir? Farkında değiller ne yaptıklarının! Televizyon haram diyor, ne münasebet? Senin kullanma şeklin haram! Ben her zaman arz ediyorum. Bizim televizyon öyle çok kanallı bir televizyon değildi. Hicaz'a gidip geldikten sonra ev ahalisi dediler ki Mekke'den, Medine'den 24 saat neşriyat yapan bir kanal varmış. Duymuşlar bir yerden ben de bilmiyordum doğrusu. Bizde çıkmadı. Makinesini aldık. Ev ahalisi açıyoruz. Elhamdülillah Mekke'yi, Medine'yi seyrediyoruz. Başka bir şey seyretmiyor muyuz? Haberleri de seyrediyoruz ama aynı makineyi münasebetsiz bir frekansa ayarladığın zaman haram da işleyebilirsin. Otomobille meyhaneye de gidersin, camiye de gidersin. Bıçakla adam da öldürürsün, kurban da kesersin. Yani aletlerin zât olarak haram olması yoktur. Bir de şahsî haramlar vardır. Tipik misali, bir kişinin safra kesesi hasta ise o kişiye yumurta yemek haramdır! O kişiye haram, bana değil. Bir kişi de gut rahatsızlığı var, et ona haramdır. Ona haram, bana değil. Tek sebebi protein fazlalığı değildir gut hastalığının, bir sürü sebebi var ama o da hastalık arttırıcı bir unsur olduğu için o kişiye et haramdır, kurban eti de dâhil. Yani bunlar şahsî haramlar. Belki tekrar oldu ama haram meselesi önemlidir. Mâriye Validemizin bir meselesinden dolayı ayet nazil olduğu için tekrar temas etmiş olduk.

Terbiye sistemleri sadece dünyada kalan sistemler değildir, hep devam eder gider. Dünya çünkü hayatın başı ve sonu değildir. Hayatın başı, "Kün!" (Ol) (Yasin 82) emriyle başlamıştır, sonu ise yoktur. Safhaları vardır. Bu dünya safhasındaki âdetlerimizin

ahirette, mahşerde, hesapta hep yansımaları olacaktır. Bizim neslimiz farklıydı. Biz, kolay kolay babamızdan bir şey istemezdik. Annemize söylerdik, annemiz de babamıza söylerdi. Buna harçlık dâhil. Dolayısıyla Resûlullah Efendimiz Hazretleri, kendisine bir de yavru vermiş olan Mâriye Validemiz Hazretlerine riayetkâr davranır, çünkü öyle bir vasiyeti var. Onun için Mâriye Validemize okumak, onun rızasını kazanmaya çalışmak, Efendimize yakınlığa sebeptir. Efendimiz Hazretlerinin hoşnutluğunu kazanmak, Allahu Zülcelâl'in hoşnutluğunu kazanmak demektir. Kur'an-ı Kerim Efendimizin mübarek ağzından çıkarak insanlığa intikal etti. Allah O'na, "Öyle söyle!" buyurduğu için bu ayet demiştir. Biz de O söylediği için ayettir diye yazdık. Allah'ın mesajı Kur'an O'ndan geçerek bize geldiğine göre, biz ancak O'na müracaat ederek Allah'a gidebiliriz. Binaenaleyh, Efendimiz Hazretlerinin hoşnutluğunu kazanmak, Allahu Zülcelâl'in hoşnutluğunu kazanmak demektir. Efendimizin vasiyetine gelirsek, Efendimiz Mâriye Validemiz dolayısıyla Mısırlıları kendisine hısım kabul ediyor! Çünkü Efendimiz buyuruyor ki, "Ben Mısır'ın damadıyım, ben onların enişteyim, fethettiğiniz zaman ahaliye güzel davranın." Resûlullah Efendimizin merhametine bakın! Bir kişiden dolayı bütün Mısır ahalisine güzel davranılmasını tavsiye buyuruyor. Bir Müslüman, onun için hiçbir kimseye, ırkından dolayı kötü davranamaz, laf edemez. Efendimizin zevceleri Arap'tır, İbranî'dir, Kıptî'dir. İleride sırası gelince inşallah konuşacağız, Reyhâne Validemiz gibi Safiyye Validemiz de ırk olarak İbranî'dir. Kıptî olmaktan maada Mâriye Validemizin Rum veya Farisi olma ihtimali de vardır, demiştik. Bir de zaten İranlılar için Selman-ı Farisî Efendimiz var. Rumlar için Süheyb-i Rumî Efendimiz var. Yani herkese iyi davranacağız. Bize düşmanlık etmedikleri müddetçe kimseye düşmanlık edemeyiz. Bizim dinimiz bu! Buna Yahudisi de dâhil. Zamanımızın siyasetine geliverirsek eğer, bize soykırım yaptınız diye iftira atıyorlar. Biz öyle bir şey

yapmayız, yapmadık da. Bizim Müslümanlığımız daima hep ön planda olmuştur. Bir adam sırf Ermeni'dir, sırf Yahudi'dir ya da sırf Rum'dur diye bizden eziyet görmemiştir. İhanet etmişse, ihanetinin cezasını öder ayrı. Resûl-i Ekrem'in bütün gazveleri öyle değil mi? Hep ihanete karşılıktır, hep müdafaadır.

Hazreti Mâriye Annemiz, Efendimizin onuncu zevcesi idi ve ondan Hazreti İbrâhim, Efendimizin son yavrusu doğmuştu. İki yıldan az yaşamış Hazreti İbrâhim. Dolayısıyla Mâriye Validemiz de bir evlat acısı görmüştür. Oğlu İbrâhim Hazretleri vefat ettiği zaman Efendimiz onu defnediyor ve doğal olarak hüzünlenip mübarek gözlerinden yaş döküyor. Ashaptan bazıları bu duruma biraz şaşırıp Efendimize ölünün arkasından ağlanmaması gerektiği sözünü hatırlatıyor. Efendimizin cevabı orada çok önemlidir. "Ben babayım! Elbette, yavrum gitti diye hüzünlenirim. Ben size yaka bağır yırtmayı, bağırıp çağırmayı, niye benim yavrumu aldın diye Allah'a kafa tutmayı yasakladım. Beşer olarak, baba olarak bu hâl normaldir." diyor. Ayrıca, Hazreti İbrâhim'in kabri başında Risâletpenah Efendimiz Hazretlerinin Hazreti İbrâhim'e hitaben söylediği sözler, bugünkü telkin kurumunu oluşturmuştur. Yani, "Kul ya veledî. Oğlum de ki, Rabbim Allah'tır, Peygamberim babamdır, kardeşlerim Müslümanlardır, kıblem Kâbe'dir, kitabım Kur'an'dır." Bu şekilde Resûlullah Efendimiz kabirdeki ilk suallerin ne olacağını da bize anlatmış oluyor.

Mâriye Validemiz, Resûlullah Efendimiz Hazretleri âlem-i cemâle intikal buyurduktan sonra çok uzun yaşamıyor. Hazreti Ebû Bekir devrinden sonra Hazreti Ömer'in hilafeti zamanında Medine'de ahirete göçüyor. Cenaze namazını bizzat Hazreti Ömer Efendimiz kıldırıyor. Mâriye Validemizin de mübarek kabirleri, diğer valide-lerimizle birlikte Cennetü'l-Bakî'dedir. Elhamdülillah müteaddit defalar ziyaretiyle müşerref olduk. Allah o annemizin de şefaatine nail buyursun! Âmin.

Hayber'den dönüyorlarken, Efendimiz Hazreti Safiyye'nin yüzünde bir morluk gördü. "Muharebede, savaş sırasında acaba bir şey mi oldu?" diye sordu. "Hayır!" dedi Hazreti Safiyye ve anlattı. "Ben bir rüya gördüm kuşatma sırasında, rüyamda Medine istikametinden gelen bir ay doğuyor, dolunay geliyor ve benim kucağıma düşüyor. Bunu kocama anlattım." Yahudilerde de rüya tabiri vardır, onlar da bilirler. "Kocam öfkelendi ve 'Sen Hicaz hükümdarı Muhammed'le evlenmek mi istiyorsun?' diye tokat attı bana, onun için bu morluk." diyor. Yani Hazreti Safiyye'nin Efendimizin zevcesi olacağı daha evvel kendisine rüyayla bildirilmiştir. Bu rüyayı tabir eden de Yahudi kocasıdır. Efendimizin yaptığı hiçbir şey nefsinden değildir!

HAZRETİ SAFİYYE VALİDEMİZ

Hazreti Mâriye zamanındaki hadiselere bakarsak, Medine Senedi'nden bahsetmemiz lazım. Efendimiz Medine'yi teşrif ettikleri zaman Medine'de ciddi bir Yahudi toplumu da var. Benî Nadîr, Benî Kurayza, Evs ve Hazrec kabilelerinin kolları var. Yer yer çıkan bazı ihtilaflar ve çatışmalar haricinde birbirlerine çok büyük bir düşmanlık göstermiyorlar. Putperest, Mekke'ye göre o dönemde Medine'de çok az. Bir Gayrimüslim toplumla Müslüman toplumun bir arada yaşayabilmesi hususunu düzenleyen 42-43 maddelik bir sözleşmedir Medine Senedi. Bunların bazıları lisan olarak aynı olup sadece kabile adları veya kol adları değişik olduğu içim toplamda 26 ya da 27 maddeden oluşan bir anlaşma var.[9] Buna Medine Senedi, Medine İttifakı, Medine Anlaşması gibi isimler verilir. Resûlullah Efendimizin imzasını taşıdığı için senet

9 Muhammed Hamidullah Medine Senedi'nin kırk yedi madde olduğunu söylerken beş ayrı maddeyi de ikiye böler. Bazı müsteşriklerin de madde sayısını altmış dörde ya da yetmişe çıkardığı görülüyor. Hem Medineli Arap hem Yahudi kabilelerinin alt gruplarının isimlerinin geçtiği maddelerdeki anlaşma hükümleri aynıdır. Bazı hükümler iç içe geçtiği için madde sayısına dair rakamlar farklılık arz edebilir. Merhum Tuğrul Efendi'nin yaptığı vurgu bu kısmadır. Medine Senedi hakkında daha fazla bilgi için bkz. https://islamansiklopedisi.org.tr/medine-vesikasi. [h. n]

lafı benim hoşuma gidiyor. Çünkü onun sözü senettir. Müslümanların da öyle olması lazımdır. Allahu Zülcelâl, Bakara sûresinin sonunda, "Anlaşmalarınızı yazın, yazma bilmiyorsanız âdil bir kâtibe yazdırın." (Bakara 282) diyor. Bu emirdir! "Benim sözüm senettir kardeşim, yazı istemez." lafı emre muhalefettir. Müslüman kardeşlerimiz, ticarette ya da başka tür işlerde, alış-verişlerde yazmamazlık yapmasınlar! Allah, "Yazın" diyor.

Daha önce de Hudeybiye münasebetiyle bahsetmiştik. Müşriklerin sözlerini tutmayacaklarını Efendimiz biliyordu. Medine Senedi'ndeki mükellefiyetleri, yükümlülükleri de Yahudilerin maalesef tutmayacaklarını biliyordu. Nitekim tutmadılar da. Hayber Seferi'ne kadar iş ağırlaştı. Çünkü Benî Nadîr kabilesi Medine'den tamamıyla sürgün edildi. Fakat öyle enteresandır ki bu sürgün kelimesini iyi anlamak lazım. İsteyen gider, istemeyen kalır ama ihaneti sabit olanlar mutlaka gider. Bütün kabile gitsin diye bir şey yok. Malını satmak isteyen, istediği fiyata satar. Müslümanlardan alacak olanlar varsa, Efendimizin özellikle, "Mutlaka istenilenin üzerine bir şey daha verin!" diye bir tembihi de var. Yani bu sürgün, bugünkü anladığımız manada sertliği olmayan bir ihraç. Çünkü sözlerinde durmadılar, üstüne üstlük arkadan da vurmaya çalıştılar. Benî Nadîr kabilesi Medine'den gidip kuzeyde bir başka şehir olan Hayber'e yerleştiler. Sonra da Mekkeli müşriklerle Benî Kurayza Yahudilerini Müslümanlar aleyhine kışkırtmaya devam ettiler. Bunların da başında Huyey bin Ahtab diye bir herif var. Hem kabile reisi hem de kışkırtıcıların başı. Benî Kurayza, Benî Nadîr'in kışkırtmalarına uyup da ihanet edince bu sefer muharebe zuhur eder. Benî Kurayza Yahudileri cezalandırılırken Huyey de öldürülür.

Huyey bin Ahtab'ın Safiyye adında bir kızı var. Benî Kurayza, Benî Nadîr derken bu topluluklar Arapçadan dolayı putperest,

müşrik zannedilmesin, bunlar Yahudi'dir. Huyey bin Ahtab, Benî Nadîr kabilesinin reisi ve hanımı Berre binti Semev'el de önemli bir asilzâde. Dolayısıyla Hazreti Safiyye, Benî Nadîr kabilesinin ileri gelenlerinden Sellâm bin Mişkem ile evlendirilmiş. Ama bu izdivaç yürümeyince, boşanırlar. Sonra Benî Kurayza'nın kumandanlarından Kinâne bin Rebî Eb'ul Hukayk ile evlenir. Hayber fethedilirken Safiyye'nin asker kocası Kinâne de muharebede öldürülür. Safiyye, öldürülmüş bir kabile reisinin kızı ve savaş kumandanının karısı olarak cariye statüsüyle esir kalır. Çünkü o zamanın savaş hukuku bunu gerektiriyor. Esirler sonra taksim ediliyor, bu taksim sırasında Safiyye, ashab-ı kirâmdan Dıhye bin Halife'nin hissesine düşer. Öyle bir zât ki Safiyye, 18 yaşında, kocası yeni öldürülmüş, ondan evvelki kocasından boşanmış ama o zamanki Yahudi toplumunun iki büyük kabilesi olan Benî Kurayza'nın da Benî Nadîr'in de hanımefendisi. Bu nokta çok önemli. Hem Dıhye Hazretleri hem de ashab-ı kirâmın diğerleri, "Biz esir, ganimet taksimi sırasında farkında değildik ama bu kabile reisinin kızı, kumandanın karısı; bu şekilde taksim olmaz, onun Resûlullah Efendimizin hissesine düşmesi gerekir" dediler. Böylece Safiyye binti Huyey, Resûl-i Ekrem Efendimizin hissesine ayrıldı.

Efendimiz Hayber'de, Safiyye binti Huyey'e buyurdu ki, "Eğer İslam'ı kabul edersen seninle evlenirim, babanın ve kocanın sosyal statüsünden daha büyük bir mevki kazanırsın." Burada kasıt o! Safiyye 18 yaşında bir genç dul, bir kabile reisinin kızı. Kabile reisliği önemlidir, Avrupa'daki prenslikler karşılığı gibi düşünülebilir, yani Safiyye Validemiz bir prenses. "Sosyal statün daha büyük olacak çünkü Peygamber hanımı olacaksın. Ama kabul etmezsen, Müslüman da olmasan, sen bu kadar asalet sahibi hanımsın, ben seni serbest bırakıp ailenin diğer fertlerinin yanına göndereceğim, fidye-i necat da almayacağım." Efendimize bakın! Tekrar söylüyorum. Efendimizin yaşı o sırada 57! Anlatabiliyor muyum?

Utanmadan "hâlâ çok evlendi" diyen terbiyesizlere söylüyorum bunu, ne demek istediğimi anlıyorsa anlıyor, anlamıyorsa cehennemin dibine kadar yolu var! Safiyye Validemiz şöyle söyler: "Ya Resûlallah ben evvela babamın şerrinden, sonra kocamın şerrinden sizin davetinize icabet edebilecek olduğumu beyan edemedim. Ben zaten sizin Peygamber olduğunuzu biliyorum, inanıyorum." Yani evvelden Müslüman aslında. Ama baba korkusu, koca baskısı, artık neyse, söyleyememiş. Çünkü Huyey çok cerbezeli bir adamdır, fena bir askerdir, Müslümanlara kök söktürmüş adeta. "Ben zaten Müslüman oldum" deyince "Şu anda seni azat ettim" dedi Efendimiz hemen. "Seni nikâhlayacağım, mehir olarak da seni azat etme bedelini söylüyorum, kabul ediyor musun?" dedi. Çünkü mehir, evlenecek kadının hakkıdır. Kabul etmezse olmaz. Efendimiz soruyor, dikkatinizi çekerim! Resûlullah'ın hakkı olarak, onu cariye olarak da – estağfirullah- bırakabilirdi. Hayır, öyle yapmadı ve hemen azat etti.

Hayber ile Medine arası mesafe çoktur. Bir konak yerinde konaklanınca, bütün ordu da orada konaklıyor. Orada nikâh kıyıldı ve düğün oldu. Efendimiz, Ümmü'l-Müminîn Safiyye Validemiz ile evlendi. Hâliyle ordu sefere giderken yanında her zaman erzak da gidiyor. Kalan erzakla düğün yemeği yapıldı. Nikâhta bir ikram yapmak emr-i peygamberîdir. İşte bizim Türkiye'mizde elhamdülillah en azından bir nikâh şekeri veriliyor ya, onu mutlaka yapacaksın. Efendimiz, Hazreti Ali'yi Hazreti Fatma'yla evlendirirken ne yaptı? "İkram edecek bir şey yok Ya Resûlallah!" "Bir şey satalım o zaman." "Satacak bir şey yok!" "Say bakayım ne malın var." "İşte, iki tane kalkanım var." "Kalkanın birini sat!" dedi Efendimiz. Risâletpenah Efendimiz Hazreti Ali gibi bir cengâver zâta, muharebe aleti olan kalkanının birini sattırır. Misafire şerbet, hurma vesâire ikram edilmesi için satılıyor. Onun için mutlaka ikram yapılacak. Bunların hiçbiri hikâye değildir, merak edenlere

kaynak gösteriyorum. Sahih-i Buharî'nin isterse "Nikâh" bahsine, isterse "Meğazî" bahsine, isterse "Cihat" bahsine, isterse "Salât" bahsine baksınlar. Bütün bunların hepsi hadis-i şerif ile sabittir.

Resûl-i Ekrem Hayber'den aldığı payı zevcelerine dağıttı, Hazreti Safiyye'ye de pay verdi. Yani, "Eski artık bitti, sen benim zevcemsin. Senin babanın, kocanın kalesi olmasına rağmen oradan benim hisseme düşen paydan bu da senin hissene düştü" diye ona da pay verdi. Şimdilerde olması âdeta gayrimümkün ama bazı hallerde olabiliyor, Efendimizin bu davranışı birden çok evlilik yapanların hanımlarına eşit muamele etmelerinin örneklerinden biridir. Ben Müslüman erkeğinden bahsediyorum! Nefsinin peşinden koşup Müslümanlığın birtakım kurumlarını kendi nefsine âlet edenlerden konuşmuyorum, ona göre! Eşit davranmak gayet zor bir şeydir. Nefsimizin arzularına, İslam'ın yüce kurumlarını alet etme alçaklığı göstermeyelim, muta nikâhı dâhil!

Hayber'den dönüyorlarken, Efendimiz Hazreti Safiyye'nin yüzünde bir morluk gördü. "Muharebede, savaş sırasında acaba bir şey mi oldu?" diye sordu. "Hayır." dedi Hazreti Safiyye ve anlattı. "Ben bir rüya gördüm kuşatma sırasında, rüyamda Medine istikametinden gelen bir ay doğuyor, dolunay geliyor ve benim kucağıma düşüyor. Bunu kocama anlattım." Yahudilerde de rüya tabiri vardır, onlar da bilirler. "Kocam öfkelendi ve 'Sen Hicaz hükümdarı Muhammed'le evlenmek mi istiyorsun?' diye tokat attı bana, onun için bu morluk." diyor. Yani Hazreti Safiyye'nin Efendimizin zevcesi olacağı daha evvel kendisine rüyayla bildirilmiştir. Bu rüyayı tabir eden de Yahudi kocasıdır. Efendimizin yaptığı hiçbir şey nefsinden değildir!

Hayber'in fethi ve Efendimizin Hazreti Safiyye ile yolda evlenmiş olması, ulaklar vasıtasıyla Medine'ye gidiyor. Hazreti Ayşe kızıp, sinirlenip, "Vallahi ben o Yahudi'yi evime sokmam!"

diyor. Bu, Resûlullah Efendimizin kulağına gelince, "Nefsimi yed-i kudretinde tutan Rabbime yemin ederim ki Safiyye samîmî Müslümandır." demiştir. Çok önemlidir bu, yani Safiyye Validemizin imanına Resûlullah kefildir. Hazreti Ayşe, ilk baştan böyle muhalefet etmesine rağmen, Resûlullah Efendimizin zevceleri arasında oluşan kamplaşmada Hazreti Safiyye, Hazreti Ayşe'nin kampında, safında yer almıştır. Hazreti Sevde yaşlı ve kıdemli. Mekke'den gelme olduğu için validelerimizi hep anne gibi dengelemeye çalışmış ama yine bir kamplaşmaya mâni olamamıştır.

Fakat Arap milletinde çok olan milliyet, hatta kabile taassubu Hazreti Safiyye'ye karşı çok gösterilmiştir. Hazreti Hafsa ile Hazreti Ayşe, özellikle Resûlullah Efendimizle olan kabiledaşlık, soydaşlıktan dolayı, "Sen dışarıdansın, İbranisin netice itibariyle." kabilinden laflar söyleyip de Safiyye Validemiz üzülünce, Efendimizin söylediği söz çok önemlidir. "Ben Peygamber karısıyım. Musa'nın torunuyum, amcam da Harun olur. Siz niye benden yüksek oluyormuşsunuz? Yükseklik ancak Allah'ın emrine riayetledir, bilmiyor musunuz? Bunu deseydin ya!" diye hem Safiyye Validemizi taltif ediyor hem de bu şekildeki konuşmanın doğru olmadığını beyan ediyor, bize de yol gösteriyor.

Safiyye Validemiz, Veda Haccı diye isimlendirilen hacda Resûl-i Ekrem'le beraber. Safiyye Validemizin devesi yük ve insan taşıyamayacak halde hastalanıyor. O sırada diğer validelerimiz de Efendimizin yanında. Zeynep binti Cahş Validemizin bir tane fazla devesi var. Sultan-ı Enbiya Efendimiz, "Devenin birini Safiyye'ye veriver." diyor. Zaten Efendimizin halazâdesi olarak Efendimize iyice yakın olduğundan, Zeynep binti Cahş da kızgınlıkla, "Yahudi'ye mi verecekmişim?" kabilinden bir şey söylüyor. Efendimiz bu tavrından sebep, üç, üç buçuk ay civarında Zeynep Validemizin yanına uğramıyor. Küsmek yok ama ona yanlışını

bu şekilde fiilen beyan ediyor. Safiyye Validemiz ırkından dolayı maalesef biraz üzüntüye uğratılmıştır. Validelerimizdir, arasına giremeyiz, karışamayız ayrı ancak bizim ibret almamız ve ona göre davranmamız açısından hadiseleri öğrenmek gerekir.

Peki, Safiyye Annemiz bu tür durumlara en fazla maruz kalan isimlerden birisi olması itibarıyla annelerimiz arasındaki hasbe'l-beşeriyye tartışmalar, kıskançlık vesaire konularına nasıl bakacağız? Hem terbiye bakımından bakacağız, hem fıkıh bakımından bakacağız. Terbiye bakımından hiç kimsenin bir söz demeye hakkı yok, neden? Çünkü annen! Fıkıh bakımından olana gelince bunların hepsi örnek alınması, ibret alınması, misal edinilmesi açısından bilinmesi gereken şeylerdir. Demek ki beşerîlikten kurtulmak mümkün değil. Hasbe'l-beşeriyye olanlardan çıkan sonuç şudur ki Hazreti Âdem'den kıyametin son anına kadar gelmiş geçmiş her insan, Efendimiz Hazretlerinin şefaatine muhtaçtır. Allahu Zülcelâl kendisine tövbe ile sığınılmasını sever, tövbe edenleri sever, tövbe etmek için de bu hataları yapacaksın. Çünkü senin mayan böyle. Resûl-i Ekrem Efendimiz Hazretleri bir gün dualarında, "Ya Rabbi sen bu kulların kusuruna bakmayıver, bunlar acizdir, takatsizdir, nefislerine esir oluyorlar." deyince Cebrail Aleyhisselam gelmiş. "Allah sana selam ediyor Ya Resûlallah. Benim Habibim niye hep kulların acizliğinden bahsediyor, hiç asiliğinden, söz dinlemezliğinden, nankörlüğünden bahsetmiyor, diye soruyor." deyince, "Allahu Zülcelâl elbette her şeye bakar, her şeyi görür ama benim duam, niyazım, kullarının acizliğine bakıversin. Nankörlüklerine bakmasın, harisliklerine bakmasın, hep acizliklerine bakıversin. Acizliklerine bakınca da affı çoğalır." diyor.

Biz elbette aciziz, elbette zelîliz, Allah Azîz'dir. Biz zayıfız, Allah Kavî'dir. Biz fakiriz, Allah Ganî'dir. Elbette, bunu idrak edip ona göre davranmak icap eder. Ama bunun bazen daha iyi idrak edile-

bilmesi için Allah arada bir böyle hata yapmamıza müsaade eder. "Hata yapmak önemli değildir." deyince bana kızıyorlar, istedikleri kadar kızsınlar. Hata yapmak önemli değildir. Bazı hatalar vardır ki bir kere işlenir, o kadar büyük hatadan bahsetmiyorum. Hatada ısrar etmek fenadır. Günah işlemekten korkacağına, günahı bir daha işlemekten korkacaksın! Çünkü, "Et tâibü mine'z-zembin kema lâ zembele." Hazreti Peygamber buyuruyor ki, "Bir kusuruna, kabahatine yani zembine tövbe eden, o kabahati işlememiş gibidir." "İnnallahe yuhibbü't-tevvabin." (Bakara 222) diye bir ayet var mı? Var, "Allah tövbe edenleri sever." "Tevvabü'r-rahim." (Bakara 37, Tövbe 104) var mı? Var. "Bana tövbe ederseniz ben sadece tövbenizi kabul etmekle kalmam ayrıca rahimiyetimle tecelli ederim." demek değil mi Tevvabü'r-rahim? Elbette günah işleyeceğiz, bunun içine Ezvâc-ı Mutahharât valideler de dâhil. Ancak bir de laf var, "Hasenâtu'l-ebrar, seyyiâtü'l-mukarrabin." İnsanlar sınıf sınıftır ama bu sınıflar atlamak içindir, kalmak için değil. Yani mesela Hind felsefesinin kast sistemindeki sosyal sınıf veya Avrupa'nın aristokratları, asilzadeleri gibi bir sınıftan bahsetmiyorum. Takva, ilim, amel seviyelerinden ve sınıflarından bahsediyorum. İnsanlar bu bakımdan sınıf sınıftır. Zaten Allahu Zülcelâl, Kitab-ı Kerîm'inde bunları belirtmiştir. Nefsin mertebelerinden de bahsetmiyorum. Mukarreb olmak, Allah'a yakın olmak. Bir de, "Leb demeden leblebiyi anlamak." izanına sahip demek olan ebrar olmak. Bu tür sınıflar mühimdirler. Birr-i takva sahiplerine ebrar denir. Biraz önce söylediğim söz, "Ebrar sınıfı için güzel, hasene olan bazı davranışlar, mukarrabin sınıfı için çirkin, kötü ve günah davranışlardır." demektir. Bunun tipik örneklerinden biri biz öğrenelim diye Hazreti Ali Efendimizde zuhur etmiştir. "Ya Emirü'l-Müminin, zekât nasıldır, kaçtır?" diye soruyorlar. "Sizin için mi benim için mi?" diyor. Hemen, "Böyle şey olur mu?" diye soruyorlar. Gayet açık söyleyeyim,

İslam'ı kaideden, asgarî mükellefiyetlerden ibaret görenler bu konuları anlamazlar. "Evet." diyor Hazreti Ali Efendimiz, "Sizin için kırkta bir, benim için hepsi zekât." Bu herkese göre değil, şahsî bir hâldir. Bir de yüksek zâtların şahsî hâllerini genel kaide olarak ortaya koyan bazı kişiler var. Bunlarınki de düpedüz işi karıştırmak, halt etmektir. Bunu da Şemseddin Sivasî Efendimiz çok güzel bir beyitle ifade buyurmuşlardır:

Mest olanların kelâmı kendinden gelmez velî,
Pes ene'l-hakk nîce söyler kişi Mansur olmadan.

Mansur olmadan Mansurluk taslamayacağız. Ben, "Ene'l-hak" dersem benimki şirk olur. Hazreti Mansur söyleyince olmaz! Ona rağmen idam edilmiş. O cemiyetin muhafazası içindir. Şeriat duvarından taş sökülürse, o taş başla doldurulur. O zahirdir. Bundan daha ilerisi herkese anlatılmaz. Öyleyse bize lazım şey şudur: Biz terbiye bakımından validelerimizin hiçbir davranışını, "O doğrudur, bu yanlıştır." diye tenkit edemeyiz. Resûlullah "Sen kim oluyorsun?" deyiverirse yarın rûz-i mahşerde, ne cevap veririz? Bir şey diyemeyiz ama böyle şeylerin olmasını normal kabul edip Efendimiz Hazretleri nasıl tedbir almışlar, nasıl davranmışlar, bunları bilip bunlardan kendimize örnekler çıkarmalıyız. Bize lazım tarafı budur.

Hazreti Safiyye ile evlendiklerinden üç buçuk sene sonra Efendimiz hastalandı. Hastalık ilerlerken Hazreti Ayşe'nin hücresinde kalma iznini de aldı diğer validelerimizden. Validelerimiz de o hücreye ziyarete geliyorlar. Bir gün birkaç validemiz Hazreti Ayşe'nin hücresinde, Resûlullah'ı ziyaret etmekteyken hâl hatır sorma esnasında Safiyye Validemizin gayri ihtiyari gözleri yaşarıyor ve mırıltı hâlinde veya hitap hâlinde çok önemli değil, "Keşke senin yerine ben hasta olsaydım!" diyor. Diğer valideler birbirlerine

bakışıyorlar. Bunun üzerine Efendimiz, "Vallahi! Safiyye sözünde samîmîdir. Benim yerime o hasta olmayı istemiştir. Onun için öyle bakışmayın birbirinize." diyor. Safiyye Validemiz işte böyle bir annemizdir.

Safiyye Validemiz, çok akıllı, zeki, ibadete çok düşkün, yumuşak huylu ve çok hayırseverdir. Bütün valide lerimizde bu hususiyetler vardır da onun cömertliği ve hayırseverliği öyle ki daha sağlığında hücresini sadaka olarak veriyor. Efendimizin zevcesi olduğu için hücresi Peygamber'in mirası zaten, verecek başka bir şey olmadığından onu bile veriyor. Öylesine cömert bir validemizdir. Resûlullah Efendimizin, Safiyye Validemizle izdivacı 628'in aşağı yukarı yazında oluyor, 632'nin Haziran'ında da Efendimiz göçüyor yani 4 sene civarında bir evlilikleri var. Hazreti Ayşe ile kıyas edildiğinde çok az, on civarında, hadis rivayet etmiş ama enteresan bazı noktalar var. O hadislerin bir kısmı amel ve itikat ile direkt alakalı. Mesela hacda, veda tavafı çok önemlidir. "Eğer bir kadın Arafat'tan döndükten sonra yumurtlama dönemine girerse veda tavafı sakıt olur." kaidesinin vüruduna sebep, Hazreti Safiyye'dir. Validemizden bahsediyoruz. Teferruata hacet yok ve suizanna yol açacak her türlü ahvalden kaçınmayla ilgili hadis-i şerifin de vüruduna sebep, yine Hazreti Safiyye Validemizdir. Bunun için çok tipik bir misal vardır. Abdestli olmadan namaz göstermenin caizliği. İlmihalde önemli bir bahistir. Suizanna sebep olmamak için yatar kalkarsın, namaz kılmış olmazsın. Çünkü namaz, yatıp kalkmaktan ibaret değildir. İşte böyle incelikler var.

Safiyye Validemiz merhametli olduğu kadar cesurdur da. Bu çok zordur. Bazı kavramları bir arada bulundurmak, o meziyetleri bir arada yaşayabilmek, Peygamber zevcesi olmakla oluyor herhâlde. Efendimiz göçtükten sonra Hazreti Safiyye, diğer validelerle beraber oturmaya devam ediyor. Bu sırada pek çok şey

cereyan ediyor. Hazreti Ebû Bekir ahirete göçüyor, Hazreti Ömer şehit oluyor derken Hazreti Osman'ı muhasara ediyorlar. Safiyye Annemiz yiyecek götürüyor. Hazreti Osman ondan epey yaşlı ama yaşı kaç olursa olsun, o anne. Yapılanın adil, doğru, güzel olmadığını biliyor ve yemek götürüyor. Ne yazık ki asiler Safiyye Validemize de terbiyesizlik yapıyorlar ve eve almıyorlar. Ama Hazreti Safiyye cesur, merhametli ve hem de bunların yanında becerikli bir annemiz. Fırın küreği gibi bir tahta buluyor, onun üzerine yiyecek ve su koyuyor. Camdan içeriye Hazreti Osman'a uzatıyor. Muhasarayı yaramıyor ama amacında muvaffak oluyor.

Hazreti Ömer döneminde, Hazreti Safiyye'nin bir cariyesi, "Safiyye'nin hâlâ Yahudilerle irtibatı var ve Yahudiler gibi cumartesi gününe ayrı önem veriyor." diye iftira atıyor. Bu iftirayı Hazreti Ömer'e kadar uzatıyorlar. Hazreti Ömer, "Olmaz öyle şey, Resûlullah'ın zevcesi böyle bir şey yapmaz, sen yalan söylüyorsun!" diyor. Hazreti Safiyye'nin hizmetinde olan cariye olduğu için ceza vermiyor ama Hazreti Ömer fena gazaplanıyor. Artık pişmanlığından mı Hazreti Ömer'in gazabından korkusundan mı, cariye Hazreti Ömer'e sonra bunun iftira olduğunu bizzat kendisi ifade ediyor. Hazreti Safiyye ne yapıyor? "Mademki yaptığına pişman oldun, sen iyi bir insansın, seni azat ettim." diyor. Böyle yüksek ahlaklı bir hanım.

Hazreti Safiyye epey uzun yaşamıştır. Efendimiz Hazretlerinden sonra aşağı yukarı 38 veya 40 sene daha hayat sürmüştür. Yani hicrî 50'lere kadar hayat geçirmiş, Medine'de vefat etmiştir. Muhtemelen Saîd bin Âs cenaze namazını kıldırmıştır. Cenaze namazlarını niye anlatıyorum? Çünkü bazı cenazeler vardır, cenaze yüzünden iştirak edenler nâil-i gufran olur. Bazı cenazeler de vardır, iştirak edenlerin yüzünden cenaze, nâil-i gufran olur. Onun için önemlidir. Safiyye Annemizin kabr-i şerifi diğer birçok an-

nelerimizle beraber Cennetü'l-Bakî'dedir. Onu da, elhamdülillah, diğer valîdelerimizle birlikte müteaddit kereler ziyaret nasip oldu.

Osmanlı sultanları içinde Safiyye Sultanlar vardır. Padişah anneleri ve kızları olarak vardır. Safiyye Sultan camileri de pek çoktur. Kahire'de bile var ama Osmanlı eseridir. Safiyye Validemizin ismi geçmişte daha sık olmakla beraber bugün hâlâ kullanılır.

Safiyye Validemiz, Allah onun şefaatine nail buyursun! Bu arada bu slogan lafları fakir hiç sevmiyorum. "Radiyallahu anha" ne demek? Allah ondan razı olsun demek. Duadır, tamam. Resûlullah Efendimiz Hazretleri bile bizim kendisine dua etmemizi emir ve talim buyuruyorlar ama günlük hayatımızda konuşurken "Rahmetli" Peygamber Efendimiz diye konuşuyor muyuz? "Rahmetli" Safiyye Validemiz de denmez! "Allah ondan razı olsun." ashab hakkında söylenir ama bu anne. Müminlerin annesi. "Allah ondan razı olsun." diyeceğime, "Allah onun şefaatini bana ihsan etsin." diye dua ederim çünkü Resûlullah onlardan razı. "Allah'a yemin olsun ki Safiyye'nin imanı samîmîdir!" diyor. Yani Resûlullah Efendimizin imanına şahit olduğu validemiz için ben "Allah ondan razı olsun, (radiyallahu anha)" demeye utanırım!

Allah beni onun şefaatine nail etsin dersek, *Safiyyeciğinin* şefaat ettiğine Resûlullah da şefaat eder, bu kadar basit!

Efendimiz Hazretleri Ümmü Habîbe Validemizin hücresine gelince, hem böyle güzel bir koku koklayıp hem de böyle bir derlenip toparlanma görünce iltifat buyurdu. "Kureyş'in reisinin kızı!" dedi. Ebû Süfyan hâlâ düşmanlık ediyor ama babasını zikrederek validemizi taltif ediyor Resûlullah Efendimiz. Mekkeliler yerleşik, medeni insanlardır. Onlar bedevi değildir. Bu iltifatla Efendimiz bedeviliğin değil medeniliğin takdir edilmesi gerektiğini bize öğretiyor. İslam medeniyettir, bedeviyet değildir!

HAZRETİ ÜMMÜ HABÎBE VALİDEMİZ

Ümmü'l-Müminîn Ümmü Habîbe Validemiz, Allah şefaatlerine nail buyursun, çok enteresan ve sıkıntılı bir ömür sürmüş. Ama Efendimizin sıkıntıları yanında bunlar bir şey değil. Ümmü Habîbe Validemiz ile Resûlullah Efendimiz Hazretleri'nin nesepleri, büyük ceddi Abdümenâf bin Kusay'da birleşir. İsm-i şerifi aslen Remle. Remle binti Ebî Süfyan. Meşhur Ebû Süfyan'ın kızı ve Muaviye'nin de kız kardeşi. Babası Ebû Süfyan olmakla çok önemli bir adamın kızı. Kureyş'in en önemli diğer ailesinden, Ümeyyeoğulları'ndan. Ümeyye'nin oğlu Harb, onun oğlu da Ebû Süfyan. Ümmü Habîbe Validemizin validesi, Ebû Süfyan'ın hanımı, Safiyye binti Ebu'l-Âs da Kureyş'in ileri gelenlerinden bir hanım ve Hanif. Bugünkü kafayla, o günün toplumunu anlamamak lazım demiştik. Bir evin içinde ana-baba, belki birkaç tane zevce oluyor o zaman. Çocuklar başka başka dinlerden olabiliyorlar. Babası Ebû Süfyan koyu bir putperest olduğu halde annesi Safiyye Valide ve Remle Validemiz Haniftir. İlk evliliğinden ilk kızı Habîbe doğduğu zaman, Remle Hanif yani Müslüman olduğu için putperestlikte âdet olan ilk doğan kız çocuğunu öldürme problemi burada yok. O putperest âdeti aslında Arap âdeti ama putperestler bunu benimsemişler.

Hazreti İbrâhim'in dinini o gün de devam ettiren Hanifler Allah korkusu taşıdıkları için böylesi bir cinayetle alakaları yok. Dünya unvanı için yavrularını öldürmüyorlar. İlk yavrusu Habîbe olduğu için Remle Hazretlerinin künyesi Ümmü Habîbe olmuş.

İlk evliliği Ubeydullah bin Cahş ile. Ubeydullah, Resûlullah Efendimiz Hazretlerinin altı halasından biri olan Ümeyye binti Abdülmuttalib'in oğlu. Yani Ümmü Habîbe, Efendimizin halasının oğlu Ubeydullah bin Cahş ile evlenmiş. Ubeydullah aynı zamanda Efendimizin zevcelerinden Zeynep binti Cahş'in kardeşi. Ubeydullah'ın kendi ifadesine göre Haniflik ile Hristiyanlık arasında bir karışıklığı var ama Resûlullah Efendimiz tebligata başlayınca Ubeydullah da Hazreti Ümmü Habîbe de hemen İslam'ı benimseyip beyan ettiler. Bundan sonrasında müşriklerin ezasına ve cezasına da katlanmaya başladılar. Ebû Süfyan öyle bir Müslüman düşmanı ki kendi kızına ve damadına bile eziyet edilmesine müsaade ediyor. Artık bu sıkıntılardan kurtulmak için Efendimiz Hazretlerine soruyorlar. Necâşi, yani Habeş hükümdarı Necâşi Ashame çok adil bir zât. Hristiyan ama çok adil. "Siz o hükümdarın memleketinde adaletle muamele görürsünüz, Habeşistan'a gidebilirsiniz" buyuruyor Efendimiz. İki kafile hâlinde Habeşistan'a Hicret vardır malum. Arada münferit gidişler de vardır ama iki ana grup gider Habeşistan'a. İkinci kafile içinde Ebû Süfyan'ın kızı Ümmü Habîbe ve damadı Ubeydullah bin Cahş da var. Babasının zulmünden kaçıyorlar, dini yaşamak için memleketini ve babasını terk edecek kadar yüksek inanç sahibi her ikisi de. Fakat Habeşistan'da yaşarken, Ümmü Habîbe Validemiz, kocasında birtakım değişiklikler fark ediyor. Namaz hususunda gevşekliği, İslamî prensiplere aykırı lakırdılar gibi farklılıkları görüyor. Önceleri bir şey diyemiyor ama konuşmaya mecbur bırakıyor kocasını. "Ben din konusunu çok düşündüm. Bu putperestlik din değil, bunu anladım. Yani seninle evlenmeden önce de delikanlılığımdan

beri hep böyle düşünürüm. Putperestlik olmaz. Haniflik de iyi ama Kâbe tavafı var. Onu zaten putperestler de yapıyor. O zamanlarda merasimi ile din adamı kurumuyla vesaire ben Hristiyanlıktan daha uygun bir din bulmadığım için Hristiyan olmuştum. Sonra Muhammed'in dinine girdim. Tamam ama olmadı. Ben şimdi yine Hristiyan oldum." diyerek İslam'dan irtidat ettiğini beyan edince Ümmü Habîbe Hazretleri ona bir rüya anlatıyor. "Ben de seni rüyamda gördüm ama çok kötü bir şekilde. Çirkin, berbat, azap gören, eziyet çeken, eza duyan biri olarak gördüm. Demek ki bu hâlinden dolayı. Yapma gel. Doğruya dön." der.

Anlaşılan o ki Ubeydullah merasime düşkün. Ümmü Habîbe Hazretleri rüyasını anlattıktan sonra bu sefer Ubeydullah, Hazreti Ümmü Habîbe'ye Hristiyan olması için baskı yapmaya başlıyor. Ama bu validemiz İslam'da sebat gösterir. Sonunda da "Zaten Hristiyan'dan Müslüman'a koca olmaz" diye ayrılır. Fakat o Ebû Süfyan'ın kızı. Yani aristokrat bir soydan geliyor. Bu sebeple, kolay kolay kimseyle evlenemiyor. Onun için yabancı bir diyarda yalnız kalıyor ve kendisini bir odaya kapatıyor. Halvethane ya da uzlet gibi mi, Hazreti Fatma Validemizin de yaptığı gibi bir beytü'l-hazen mi yani hüzün evi mi, bilemiyoruz. Babası bu durumdan haberdar olur. Çünkü Habeşistan ve Mekke arasında ticaret gibi sebeplerle gidip gelmeler var. Babasının yanına dönmesi de mümkün değil. Çünkü Ebû Süfyan hem Müslüman değil hem de Müslüman düşmanı. Çok ciddi bir şekilde mustarip kalınca Efendimiz işitiyor. Ümmü Habîbe Validemizi teselli için Habeşistan'a özel bir elçi gönderiyor. Ümmü Habîbe Validemiz ise bu sıkıntılı zamanlarda kendini kapattığı odada olanları tefekkür ediyor. Sonra kendisi şöyle anlatıyor: "Ben niye memleketimi, anamı, babamı, yakınlarımı terk ettim? Bu sıkıntı ne? Niye? Neden bu adam? Müslüman iken Resûlullah Efendimizin cemalini görmüş, sohbetini dinlemiş. Neden döndü?" gibi düşünce yoğunluğundan biraz aklî sağlığı

rahatsız hâle geliyor. Ama nasıl ki Safiyye Validemiz Hazretlerini anlatırken Medine tarafından bir ay doğup onun kucağına geldiği rüyası daha Hayber muhasarası sırasında görünmüştü, Ümmü Habîbe Validemize de bu sıralarda "Ümmü'l-Müminîn" diye bir hitap geliyor rüyasında. Bütün o sıkıntı bu hitaptan sonra bitiyor. Yer aynı mekân, yine aynı ufacık oda. Yine yalnızlık. Sadece ufak bir çocuk var. Zahirde sıkıntı devam ediyor. Yemek, içmek bile çok zor ama sıkıntı artık yok.

Bu sırada Ashame'nin yani Habeşistan kralı Necâşi'nin bir cariyesi geldi derler. Bu Cariye, Habeş kralının kıyafeti ve kokuları ile vazifeli. Giydiriyor, elbisesini ütülüyor, yıkıyor, temizliyor, bir de koku sürüyor. Cariyenin ismi Ebrehe. Bu Ebrehe'yle Fil hadisesindeki Ebrehe'yi karıştırmayalım. Demek ki Ebrehe hem kadın ismi hem erkek ismi olarak kullanılan Habeşçe bir kelime. Efendimizin doğduğu sene fil ordusunu getiren kumandanın adı Ebrehe. Necâşi'nin Ümmü Habîbe Validemize gönderdiği cariyenin adı da Ebrehe. Yani Hind ismi gibi. Hind ismi de Araplarda hem kız hem erkek evlat için kullanılabilmekte. Ümmü Habîbe Validemiz diyor ki, "Ebrehe'nin bir haber getirdiğini söylediler. Ben de gelsin diye söyledim. Bana, 'Bu senin Peygamber dediğin zât var ya? Krala mektup yazmış, seninle evlenmek istiyormuş' diye söyledi. Efendimizi Medine'de gördüğüm zaman bile bu kadar heyecanlanmamıştım. Ebrehe bana böyle söyleyince çok ferahladım. Çok sevinince ben de Ebrehe'ye dua ettim. 'Allah da sana müjdeli haberleri üst üste ihsan etsin' dedim."

Ümmü Habîbe Validemiz Ebrehe'ye böyle dua ettikten sonra birkaç defa tekrarlatıyor. "Resûlullah böyle mi söylemiş? Böyle mektup mu yazmış?" gibi sualler soruyor. Sonunda Ebrehe, "O kadar kesin ki senin Peygamber'in kendisine Necâşi'yi vekil tayin etmiş" diyor. Necâşi o zaman Müslüman. Müslüman olması 7.

hicrî yılın başıdır, 628'in Muharrem'idir. O zamanki Habeşistan'a giden kafile içinde Sâid bin Âs'ın oğlu Hâlid bin Sâid bin Âs var. Bu zât Efendimizin önemli kâtiplerinden biridir. Ümmü Habîbe Validemiz Hâlid'i kastederek, "Onu çağırdım, kendime vekil tayin ettim" diyor. Hâlid bin Sâid, düşünün ki daha sonra Efendimize kâtip olacak. Daha orada Ümmü Habîbe Validemiz onu kendisine vekil tayin ediyor. Görüyor muyuz? Nasıl bir kalp beraberliği var? Hâlid bin Sâid'in kâtip olmasına daha çok zaman var. Hâlbuki Hayber'den sonra, yani Efendimizin son dört senesinde onun kâtipliği mevzubahis. Hepsi bir hikmet altında oluyor bu işler. Sonra Ümmü Habîbe Validemiz devam ediyor: "O kadar memnun oldum, sevindim ki bilezik, halhal gibi bütün takılarımı Ebrehe'ye hediye ettim. Böylece Resûlullah ile sözleşmiş olduk" diyor. Halhal, yani ayak bileziği o zamanlar vardı, bugün daha az kullanılıyor bizim toplumumuzda. "Saklı ziynetlerine dikkat çekmek için, ayaklarını da vurmasınlar." (Nur 31) ayetinden sonra pek kullanılmaz olmuştur. Şimdi başka bir yanlışlık var. Burada işaret etmek lazım. Bu topukları çok takırdayan bazı ayakkabılar giyiyor hanım kardeşlerimiz. Aynen o ayete muhalefettir. Ayrıca bir hanım zarafetine de hiç yakışmıyor. Fayton mu geçiyor, kadın mı yürüyor belli değil. Kimse kusura bakmasın! "Efendim şimdi böyle yapıyorlar." Ayakkabıları almazsanız yapmazlar. İkincisi, o kadar ayakkabı alıyorsun, altına bir lastik çaktırıver, takırdamaz. Bu kadar basit!

İşte, böylelikle söz kesilmiş oluyor. Bunun ertesi günü Habeş kralı Habeşistan'daki Müslümanların reisi durumunda olan Efendimizin amcazadesi, Hazreti Ali'nin abisi Cafer Tayyar bin Ebî Talip Hazretlerine, "Orada bulunan Müslümanları bir araya toplayın, merasim yapacağız" diye söylüyor. O toplantıda Necâşi bir hutbe irad ediyor. Biz Cuma hutbesi ile bu nevi konuşmaları karıştırıyoruz birbirine. Bu konuşmanın resmî adı nikâh hutbe-

sidir. Yani, "Resûlullah Efendimizin isteği ve bana verdiği vekâlet gereği Ebû Süfyan kızı Ümmü Habîbe'yi 400 Dinar mehir ile ona nikâhladım. Ve bu teklifi, Ümmü Habîbe'nin vekili Hâlid bin Sâid bin Âs, kabul ediyor musun?" "Evet, müvekkilem adına kabul ettim." Böyle oluyor nikâh. Aslında müvekkile varken vekile sormak gerekmez ama merasim öyledir. İslam Hukukunda gerek erkek tarafından gerek kadın tarafından nikâhta vekil caizdir. Şimdiki hukukumuzda yani Türk Medeni Hukuku'nda caiz değildir. İlla ferdin bulunması lazım. Ama İslam hukukunda caiz ve nikâh böyle vekâleten oldu. Mehir 400 Dinar. Miktarı bile belli. Bunların hepsi tarihî gerçekler olarak kayıtlı. Necâşi 400 dinarı Hâlid bin Sâid bin Âs'a teslim etmiştir.

"Nikâh bitti artık hadi kalkalım" diyen ashaba, Necâşi: "Nereye kalkıyorsunuz? Nikâhtan sonra yemek ikramı Peygamber'in sünnetidir. Onu yapacağız, nereye gidiyorsunuz?" demek suretiyle ikramı kendinden yapıyor. Necâşi çok muhterem bir adamdır. Gıyabında da olsa Efendimizin cenaze namazını kıldığı bir şahıstır. Daha ötesi var mı? Allah şefaatine nail etsin. Resûlullah Efendimizin cenaze namazını kıldığı adam büyük adam değil midir? Necâşi'nin büyüklüğüne bir daha bakın. Kendi nikâhlı hanımlarından birini de Ümmü Habîbe'ye hizmetçi olarak veriyor. Bugünkü anlamda kraliçe statüsünde olan hanımını müminlerin annesi Ümmü Habîbe'ye yardımcı hizmetçi olarak verdi. Necâşi böyle hakikaten "kral" adamdır. Allah şefaatine nail etsin.

Hâsılı nikâh kıyıldı, dolayısıyla Ümmü Habîbe Hazretleri artık annemiz oldu. Ümmü Habîbe Validemizin vekili Hâlid bin Sâid mehrini kendisine teslim etti. Ümmü Habîbe dedi ki, "Bana Ebrehe'yi bir daha yollayın." Geldi. "Buyurun Efendim" dedi Ebrehe. Ümmü Habîbe dedi ki, "Bana bu müjdeyi verdiğin zaman üstümde başımda ne varsa vermiştim, elimde başka bir şey yoktu.

Şimdi mehrim olan 400 dirhemin ellisini de sana veriyorum" dedi. Ebrehe, "Kabul edemem" dedi. "Niye? Ben hediye veriyorum." "Necâşi bana özellikle tembih etti. 'Hem Ümmü Habîbe'den bir şey almayacaksın, hem daha önce verdiklerini de iade edeceksin', diye. Emre karşı gelemem. Hem almam hem de lütfen önceden verdiklerinizi iade ediyorum" dedi. İade ettikleri de belli. Dört gümüş bilezik, ayak parmağına takılan gümüş yüzük ve halhal. Bunların hepsi kayıtlı. Hayatı hakkında bu kadar teferruatlı bilgiye sahip olduğumuz Efendimiz Hazretlerini tanımamak büyük ayıptır ve bu ayıp hâlâ devam ediyor. Onun için bendeniz bu kadar teferruatı anlatmaya çalışıyorum.

Ümmü Habîbe Validemizle Efendimiz ancak Hayber'den sonra görüşmüşlerdir. Ümmü Habîbe Validemiz Medine'ye Cafer Tayyar Hazretleri ile beraber gelmişti. Bu son Habeşistan kafilesidir. Necâşi, Müslümanlar için iki tane gemi tahsis etti. O zamanki Habeşistan devleti toprağı denize kıyı. Habeşistan'dan gemiye bindiler ve Arabistan tarafına gittiler. Hayber bir kaledir ama etrafta köye benzer küçük kaleler vardır. Müslümanlar Hayber civarındaki Ketibe kalesi diye ufak bir kalenin ortadan kaldırılması ile meşgullerken, Habeşistan'dan gelen grup ile karşılaşırlar. O zaman Efendimiz "Hayber'in fethine mi sevineyim, Cafer'in gelişine mi sevineyim" diye o meşhur sözü söyledi. Efendimizin nazarında Cafer Tayyar Hazretleri işte böyle kıymetlidir. Allah'ın nazarında da kıymetini de buradan hatırlayabiliriz. Bunlar böyle insanlar. Medine'ye geldikten sonra bu nikâh merasimini Ümmü Habîbe Validemiz Efendimize anlattı. Olayların teferruatını da işte buradan biliyoruz. Oradan getirdiği kokuları gösterdi. "Bunları Necâşi verdi" dedi. Efendimiz bu kokuların kullanılmasını yasaklamadı. Efendimiz hem güzel kokuyu sever hem de başkasının hediyesini kabul ederdi. Burada yasaklamaması önemlidir. Bilhassa dikkat etmek gerekir bu hususa. "Ebrehe İslamiyet'i kabul etmişti. Size

çok tazimleri var Ya Resûlallah" dedi. Efendimiz de böyle, hani çok memnun olunca "ve rahmetullahi ve berekatühu" diye uzatarak saltanatlı bir selam alınır ya, Ebrehe'nin selamını öyle aldı. Ebrehe sahabe değildir. Tâbiînden, yani sahabeleri görenlerdendir, çünkü Efendimizi görmedi. Aynı durum Hazreti Necâşi için de geçerli, o da Tâbiîndendir.

Ümmü Habîbe Validemizin Medine'ye gelmesi aşağı yukarı Zilkadedir, Kurban bayramından az öncedir. Hazreti Ümmü Habîbe bu sırada 40 yaşına yakın. Yani biraz yaşı ilerice. Şimdi öyle sayılmıyor ama o zaman kırk yaş biraz ilerice sayılıyor. Hazreti Safiyye Validemizin başka bir asaleti ve başka bir çekiciliği var. Hazreti Cevriye zaten Cüveyriye olmuş. Efendimiz Hazretleri bu şekilde ona olan cana yakınlığını böyle bir kelime oyunu ile ifadelendirmiş. Hazreti Ayşe'ye de Hümeyrâ, yani pembecik diyor. Ümmü Seleme Validemiz de çok güzel bir hanım. Mâriye Validemiz de güzelliği kayıtlara geçecek kadar güzel bir hanım. Hazreti Zeynep çok cazip bir hanım. Onun için böyle pek bir şey demediler. Dolayısıyla genç valideler pek üzülmediler. Burada yine bir duralım. Biz validelerimize saygısızlık yapmıyoruz, biraz yakınca davranıyoruz. Rahmetli Muzaffer Efendim Hazretleri şöyle buyururlardı: "Bir anne çocuğunu dövse, çocuk buna rağmen yine anne diye ağlar." Yani annelere karşı, babalar gibi değil de, biraz daha nazlı olunabilir. Babaya el şakası pek yapılmaz ama anneye el şakası yapılır. Mesela iki eli birden doluyken ben rahmetli anneciğime gider sarılırdım arkasından. Anneciğim, "Dur elimdekini dökeceğim" diye bağırırdı. Tabii bu bir ana oğul cilvesidir. Babama böyle bir şey yapamazdım. Onun için, Resûlullah Efendimiz Hazretlerini ve onun muhterem zevceleri annelerimizi hayatımızın dışına koymayacağız. Fakir öyle söylemeye çalışıyorum. Resûlullah Efendimizin yeri başımızın tacı değildir. Çünkü başının üstü senin dışındadır. Sen Resûlullah Efendimizi baş tacı yapma kardeşim.

Sen Resûlullah Efendimizi gönül tahtının sultanı yap, gönlüne sok. O zaman Resûlullah'la beraber olursun. O zaman uzak kalmazsın. Eline, ayağına sarılma cesaretin olur. Çünkü Efendimiz sarılmayı ve tokalaşmayı çok severdi. Efendimiz sarılarak seviyor, tokalaşıp el teması yapıyor. Efendimiz öyle yakın. Yavrularına da yakın. Ashabına da yakın. Arkadaşlarına da yakın. Biz ondan uzağız. O bize yakın. Biraz daha terbiye hududunu aşmamak, cilve hududunda kalmak üzere annelerimizle laubali olabiliriz. Bu, laubali olalım demek değildir. Bir de meşrep meselesi vardır, bazı insanlar öyle yapmayabilir. Ona da saygımız var. Ama ben kendim, şahsım olarak bütün annelerimizin teker teker elini, eteğini öpmek isterim. Efendimizin Hazreti Hatice'den olan evlatlarına kol kanat geren Hazreti Sevde'nin bastığı yeri öpmek isterim. Niye uzaktan olsun? Onlar hiçbir zaman uzaktan ve tepeden bakmamışlar bize. Hep affedici, kuşatıcı, seven, muhabbet duyan olmuşlar. Ben niye onlardan böyle korkunçmuş gibi kaçayım. Dövse de sövse de anamdır, babamdır, Peygamberimdir.

Daha önceden, nassa muhalif olmayan örf, uyulması gerekli kaidelerdendir, demiştik. Arap örfünde evlenmek istenilen kızın babasına sorulur, baba yoksa amcaya, amca yoksa amcaoğluna sorulur. Böyle bir silsile var. Resûlullah Efendimiz Hazretlerinin Ebû Süfyan'a soracak hâli yok çünkü Ebû Süfyan putperest bir düşman. Onun için bu evlilik olduğu zaman Ebû Süfyan'ın haberi yok. Fakat kendisinin düşman olduğu bir zâtla kızı evlendiği halde, kızına kızması beklenirken, Ebû Süfyan'ın sonradan söylediği söz önemlidir. Ebû Süfyan, Efendimizi takdir ederdi. Çünkü dünyevî görüşü olan bir adamdı. Ümmü Habîbe Validemizin Resûlullah Efendimizle nikâhlandığını duyunca, "Muhammed reddedilemeyecek bir erkektir" diyor. Takdir etmek başka şey. Biz Resûlullah Efendimiz Hazretlerini takdir etmeye edep ederiz. O bizim sevgilimizdir. O bizim canımızın canıdır. Biz onu takdir

edemeyiz. Allah'ın takdir ettiğini övdüğünü bildiğimiz için biz ona salavatımızı bile kendimiz yapamayıp Allah'tan niyaz ederiz ki, "Ya Rabbi bizim namımıza Efendimiz Muhammed'e salat et, biz yapamıyoruz" deriz. "Allahumme salli ala seyyidina Muhammed" o demek işte. Allahu Zülcelâl'in Kur'an-ı Kerim'de bize verdiği emirlerinin hiçbirini yapmam demiyoruz. Şahsî olarak yapamadıklarımız var. Ama bir dinî kaide hâlinde yapmam dediğimiz yok. Salavat emri hariç. "Ya eyyuhellezine amenu sallu aleyhi ve sellimu teslima" (Ahzab 56) yani "Ey iman edenler! Siz de O'na (Peygambere) teslimiyetle salât ve selâm edin" emrine, "Peki baş üstüne Ya Rabbi" demiyoruz. Çok incedir bu. Yani Resûlullah Efendimiz Hazretleri'nin kadr-i vâlâsı için, Allah ve melekleri O'nu her an övdüğünden dolayı biz O'nu aynı şekilde övemeyeceğimizi Rabbimize beyan ile niyazda bulunuyoruz. "Ya Rabbi Senin bu emrini biz yerine getirmeye kâdir değiliz" diyoruz. Çünkü bir emri yerine getirmeye kâdir olmadığını ifade etmek emri yerine getirmektir. "Allahümme" diye başlayan her cümle dua cümlesi değil midir? Efendimiz Hazretlerinin içselleştirilmesi bu tarz düşünmekle olur. Yoksa yukarılarda bir zât olarak görürsek biz de böyle yukarılara boş boş bakarız. Hayır. İçine bakacağız. Kişi içinde arayacak ve bulacak!

Resûlullah Efendimiz Hazretleri, Ümmü Habîbe Validemiz için, o Medine'ye gelmeden önce, bir hücre yaptırmıştı. Şimdi tekrar olacak ama hatırlanması için tekrar iyidir. Efendimiz Hazretlerinin şu andaki kabr-i saadetlerinin bulunduğu yer, Hazreti Ayşe'nin hücresidir. Hazreti Ayşe'nin hücresinin tam doğusu Sevde Validemizin hücresidir. Resûlullah Efendimizin şebeke-i şeriflerinin olduğu yerde ve vechen salat-ü-selamımızı arz ettiğimiz yer, Hazreti Hafsa'nın, onun doğusundaki yer Hazreti Zeyneb'indir. Ondan sonraki hücreler Hazreti Ayşe'nin hücresinin kuzeyindedir.

Bugünkü Ashab-ı Suffe'ye doğru en sondaki de Ümmü Habîbe Validemizindir.

Hazreti Bilal'in Resûlullah Efendimizin hanelerini, hücrelerini dolaşabilmek yetkisi var. Su götürmek, süt getirmek, onu bunu götürüp getirmek gibi görevleri var. Öksürerek giriyor tabii. Haber veriyor. Hazreti Bilal, Ümmü Habîbe Validemize hücresine kadar refakat etti. Orada bir süpürge gördü Ümmü Habîbe Validemiz. Yanında da bir hizmetli hanım vardı. İş bölümü yaptılar beraber. "Şurayı temizle bakayım." diye kenara çekilerek değil. Bir de keçi kılından örme bir yaygı gördü. Deve yünü, koyun yünü değil, kıymetli onlar. Bu keçi kılından yaygıyı yaydı ve yanındaki kokuları biraz serpti. Akşam Efendimiz Hazretleri Ümmü Habîbe Validemizin hücresine gelince, hem böyle güzel bir koku koklayıp hem de böyle bir derlenip toparlanma görünce iltifat buyurdu. "Kureyş'in reisinin kızı!" dedi. Ebû Süfyan hâlâ düşmanlık ediyor ama babasını zikrederek validemizi taltif ediyor Resûlullah Efendimiz. Mekkeliler yerleşik, medeni insanlardır. Onlar bedevi değildir. Bu iltifatla Efendimiz bedeviliğin değil medeniliğin takdir edilmesi gerektiğini bize öğretiyor. Şimdi kendi köyündeki âdeti İslam âdetidir diye sokuşturmak isteyen, baldırı çıplak bedevinin âdetlerini İslam diye yutturmak isteyenlere kucak açan veya beyin açan beyinsizler var maalesef. İslam medeniyettir, bedeviyet değildir.

Resûlullah Efendimiz Hazretleriyle Ümmü Habîbe Annemiz dört yıla yakın bir zaman evli kaldılar. Efendimiz göçtükten sonra çok zahidane bir hayat yaşadı. Efendimizden sonra aşağı yukarı otuz sene hayatta kaldı. Herkes tarafından saygıyla karşılandı. Ümmü Habîbe Annemizin kardeşi olduğu için Muaviye'ye müminlerin dayısı denmiş. Bu, Muaviye'nin büyüklüğünden değil, Ümmü Habîbe Annemizin büyüklüğünden kaynaklanır.

Ümmü Habîbe Validemiz, tarih içinde çıkan fitne ateşinden uzak kalmış, Hazreti Ayşe Validemiz gibi müdahil olmamıştır. Ancak, Hazreti Osman'la arada dayızâdelik var. Hazreti Osman'ın evi muhasara edilince ona yardım etmiş, orada çok büyük bir terbiyesizlik de olmuş. Ümmü Habîbe Validemiz Hazreti Osman'ın evine geldiğinde, evi muhasara etmiş asilerden biri saygısızlığı ileri götürüp itip kakıyor ve başörtüsünü çekiyor. Tanıdı veya tanımadı, bu daha farklı olmakla beraber Ümmü Habîbe Validemiz ciddi olarak üzülmüş, kalbi kırılmış ve sinirlenmiştir. Allahu Zülcelâl bir hadis-i kudsîde, "Ben kırık gönüllerdeyim." buyuruyor. Gönül kırmamak lazımdır.

Üzüldü, tabii kızdı, sonra da beddua etti. O herifin başına geleni anlatmıyorum. Açıp okusunlar. O anda Allahu Zülcelâl'e "tık" gitti dua. Allahu Zülcelâl cevap verdi anında. Annemizin duasına sığınırız inşallah.

Efendimiz Hazretlerinin ahireti teşriflerinden sonra Ümmü Habîbe Validemizin geçimi, diğer valide lerimiz ile aynı şekilde olmuştur. Hayber gelirinden Resûlullah Efendimizin ona tahsis ettiği miktar devam etmiştir. Hazreti Ömer zamanında kurulan divan teşkilatı, yani idare edenler de Resûlullah Efendimizin kalan zevcelerine tahsisat vermiştir. O şekilde geçinmişlerdir. Efendimizden 30 küsur sene sonra, hicrî 44 senesinde Medine'de vefat edip yine diğer valide lerimizle birlikte Cennetü'l-Bakî'ye defnedilmiştir.

Ümmü Habibe Validemizin Habeşistan'da bulunmuş olması ve Necâşi'nin bir Müslüman olarak orada vefat etmesi ile ilgili olarak fıkıh açısından şu hususlar önemlidir. Birincisi gıyabî nikâh, ikincisi gıyabî cenaze namazı. Hazreti Necâşi için gıyabî cenaze namazı kılındı. Hazreti Ümmü Habîbe Validemiz için de vekâleten ama gıyabında nikâh kıyıldı. Ülkede değil, farklı bir kıtada. Arabistan Asya'da, Habeşistan Afrika'da. Bir de burada Hazreti Ebû Bekir'in

kızı, Hazreti Ayşe'nin ablası, Esma binti Ebû Bekir ile o zaman henüz İslam'ı kabul etmemiş olan annesi arasında geçen bir hadiseyi hatırlamakta yarar var. Esma Hazretlerinin annesi kızını ziyarete geldiğinde, "Olmaz. Sen gayrimüslimsin. Seni almam." deyince Cebrail Aleyhisselam, Resûlullah'a ayet getiriyor. "Allah sizi, din hakkında sizinle savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayan kimselere iyilik etmekten, onlara adaletli davranmaktan menetmez. Çünkü Allah adaletli olanları sever." (Mümtehine 8) Efendimiz biraz düşünüyorlar, tefekkür buyuruyorlar. Hazreti Esma'dan kaynaklandığını biliyor ve ona haber gönderiyor. Şimdi bunun benzeri bir hadise Ümmü Habîbe Validemizde de var. Ama biraz geri plan bilgisi vermek lazım.

Hudeybiye şartlarından birisi olarak, Kureyş dışında kalan kabilelerin, Hazreti Peygamber'in veya Kureyş kabilesinin emniyet ve garantisini kabul edip etmemede serbest bırakılmaları var. Yani isterseler Kureyş'e isterseler Medine'ye Resûlullah Efendimize sığınabiliyorlardı. Bunlardan Huzâa kabilesi, Resûlullah Efendimiz Hazretlerinin garantisini, emniyetini, güvenliğini tercih ederek onun tarafına geçtiler. Benî Bekir kabilesi de Kureyş'i seçti. Hâlbuki bu iki kabile arasında eskiden kalma düşmanlık var. Benî Bekir kabilesi Kureyş'in de desteğini alıp Benî Huzâa'ya bir gece vakti hücum etti. Bu baskında Kureyş'in ileri gelenlerinden özellikle Safvân bin Ümeyye, İkrime bin Ebî Cehil, Süheyl bin Amr, Huveyttib bin Abdüluzza gibi kodamanlar var. İkrime, Ebû Cehil'in oğlu. Önemli biri. Daha sonra Müslüman olacaktır, gazidir, o ayrı mesele. Bu baskında Huzâa'dan 23 kişi öldü. Bu baskın neticesinde müşrikler Hudeybiye barışını bozdu diye Mekke'nin fethiyle sonuçlanan bir sürece girilecektir.

Ebû Süfyan Mekke'nin fethine kadar Müslüman değil ama düşmanlığı içinde eksilmese bile düşmanlık göstermesi azalmıştı.

Neden? Çünkü damat! Efendimiz fiili damat olunca düşmanlık yapamadı. Hatta sözlerini tutmadıkları, anlaşmayı bozdukları için Müslümanların hücumuna uğrayacağından korkan Kureyş ne yaptı ve ne ettiyse, Ümmü Habîbe Validemizi de bahane göstererek, anlaşmayı yenilemek ve Efendimizden özür dilemek üzere Ebû Süfyan'ı Medine'ye göndermek istediler. Ebû Süfyan, "Olmaz." dedi. "Biz onu gençliğinden beri tanıyoruz. O gençliğinde bile hiç sözünü bozmadı ve sözünü bozanlara gençliğinde de katiyen yüz vermedi. Biz şimdi sözümüzü bozduk. Olmaz böyle şey, kabul etmez." dedi. "Kızın da var." diye ısrar ettiler.

Ebû Süfyan mecburen Medine'ye yola çıktı. Resûlullah'ın zevcesi, müminlerin annesi olan kızı Ümmü Habîbe'nin evine geldi. Evi de dokuz metrekareden küçük bir hücre. Öyle büyük bir yer sanılmasın. Yerde bir döşek serili. Üstüne çarşaf yayarsan yatak, örtü örtersen minder olur tarzında bir döşek. Ebû Süfyan bu döşeğe oturmak isterken Ümmü Habîbe Validemiz toplayıverdi döşeği, kaldırdı. Tam oturmak üzereyken, altındaki oturak kalkınca ancak duvara tutunarak düşmekten kurtuldu. "Ne yapıyorsun sen?" diye kızına bağırdıktan sonra, "Benden sonra sana hiç iyi olmayan haller olmuş. Sana şer bulaşmış." dedi. "Sen hâlâ İslam hakkında şer diyorsun. Burası Resûlullah'ın evi. Buraya giremezsin, çık dışarı!" dedi babasına. Ebû Süfyan bu, baba ama o da müminlerin annesi. Eve almadı. Yani babasını evine sokmayacak kadar da ciddi bir Müslümandı Ümmü Habîbe Validemiz.

Allah bizleri şefaatlerine nail etsin. Âmin.

Hazreti Meymûne Arabistan'ın güçlü kabilelerinden Âmir bin Sa`saa'dan. Kısa süre içinde vefat eden Zeynep binti Huzeyme Annemiz de aynı kabileden. Çünkü daha evvel göçen Zeynep Annemiz ve Meymune Annemiz, ana bir kardeşler. Efendimizin Hazreti Meymûne'yle evlenmesi, Hazreti Zeynep binti Huzeyme vesilesiyle Âmir bin Sa`saa ile eskiden tesis edilmiş sulhun yeniden tesis edilmesi, hatta daha da güçlendirilmesi mümkün oldu.

HAZRETİ MEYMÛNE VALİDEMİZ

Benî Mustalik Gazvesi'nde Efendimiz Hazretlerinin nikâh kıydığı annemizin asıl ismi Berre idi. Efendimiz, "Böyle olmaz. Berre kendini çok fazla öven bir isim. Sevimli mini minnacık gibi bir manası olan Cevriye veya Cüveyriye olsun adın" demişti. Ümmü'l-Müminîn Zeynep binti Cahş Validemizin ismi de aslen Berre idi. Efendimiz, daha önce göçen Ümmü'l-Müminîn Zeynep binti Huzeyme Validemizin ism-i şerifini bu validemize verdi. Son olarak, Efendimiz Hazretlerinin son nikâhladığı zevcesi, Ümmü'l-Müminîn Meymûne binti Haris Hazretlerinin asıl adı da Berre'dir. Efendimiz yine, "Olmaz" deyip onun adını Meymûne'ye tebdil buyurdular.

Meymûne Validemiz, Efendimizin evlendiği son zevcesidir. Bu evlilik, Efendimiz 59 yaşındayken miladî 629 yılında olmuştur. Hazreti Meymûne, diğer valide lerimizden aşağı yukarı biraz yaşlıcadır. Resûlullah Efendimizin 571'de doğduğunu miladî hesapla kabul edersek, Meymûne Valideniz 590 civarında doğmuştur. Arada 19 yaş var ve o zaman 39 yaşlarında. Ümmü Habîbe Validemizle aynı yaşlardalar ama genç validelere göre daha yaşlı.

Annesi Hind binti Avf önemli bir hanım. Babası Hâris bin Hazn, Benî Hilal kabilesine mensup. Meymûne Validemizin çok enteresan bir akrabalık ilişkisi vardır. Öz kardeşleri arasında Hazreti Abbas'ın eşi Ümmü'l-Fazl Lübâbe ve Hâlid bin Velîd'in annesi Lübâbe es-Suğrâ, ana bir kardeşleri arasında Hazreti Hamza'nın eşi Selmâ binti Umeys, Cafer bin Ebî Talib'in eşi Esma binti Umeys ve Resûl-i Ekrem'le üç ay kadar evli kaldıktan sonra vefat eden Zeynep binti Huzeyme bulunmakta. Yani Efendimiz, amcası Hazreti Abbas'ın hem yeğeni hem bacanağı, amcası Hazreti Hamza'nın hem yeğeni hem süt kardeşi hem de bacanağı ve de amcaoğlu Hazreti Cafer Tayyar'ın da bacanağıdır aynı zamanda. Efendimizin daha önceden vefat eden zevcesi Zeynep binti Huzeyme, Hazreti Meymûne'nin anne bir kardeşi olduğuna göre şu fıkhî kaide çıkıyor: Tabii ki iki kız kardeşle bir anda evlenemezsin ama birisi vefat edince veya evlilik boşanma ile bittiğinde diğer kız kardeşle evlenebilirsin.

Bi'setten önce Mes'ud bin Amr es-Sekafî'den ayrılmasının ardından Ebû Rühm bin Abdüluzzâ ile evlenen Hazreti Meymûne, kocasının ölümü üzerine iki kocadan da dul kalmış oldu. Bunları özellikle söylüyorum. Resûlullah Efendimizin evliliklerinin sebebini kendi anladıkları gibi anlamasın insanlar. Efendimiz o zamanlar 59 yaşında. Artık yaşı geç olmuş zaten. Evlenmeye niye meraklı olsun ki! Meymûne Validemizin son beyi de ölünce, Meymûne Validemiz Hazreti Abbas'ın zevcesi Ümmü'l-Fazl Lübâbe'ye açıldı. Ümmü'l-Fazl Hazretleri bedenen güçlü kuvvetli olmasından maada aklen ve fikren de çok dirayetli bir hanım. Meymûne Validemiz dedi ki, "Ben Hazreti Peygamberle evlenmek isterim." Ona söylüyor çünkü Efendimizin birinci yengesi, Hazreti Ali'nin annesi, annemden sonra ikinci annem dediği Fatma binti Esed vefat ettikten sonra Resûlullah Efendimiz, amcası Hazreti Abbas'ın hanımı Ümmü'l-Fazl Hazretlerine sanki anne gibi bağlanmıştı. Yani hep böyle başında bir büyüğü var. Bu sebeple Meymûne Valide-

miz, yengesi Ümmü'l-Fazl'a açtı vaziyeti. Diğer bacanaklar, yani Meymûne Validemizin enişteleri Hazreti Abbas da Hazreti Cafer bin Ebî Talip de Resûl-i Ekrem Efendimize bu hususta telkinatta bulundular. Efendimiz olmaz demedi. Daha önce yapılamayan umreyi kaza etmek için yapılacak umretü'l-kazaya hazırlanıldığı esnada Hazreti Abbas Mekke'de. Efendimiz Hazreti Abbas'tan aracılık istedi. Çünkü Hazreti Meymûne, enişteşi olarak Hazreti Abbas'ın da dediğini dinlemek durumunda. Yani Hazreti Abbas, Meymûne Validemizin velisi oluyor.

Hicret'ten önce İslamiyet'i kabul eden Meymûne Validemiz, Hazreti Peygamber'in de evlenme niyetini öğrenince kendini ona hibe etmişti. Kendisini Peygamber'e hibe eden mümin kadının evliliğini Peygamber de onu nikâhlamayı dilediği takdirde sadece Peygamber'e mahsus olmak üzere onaylayan ayet (Ahzab 50) bu olay üzerine inmiştir. Hibe günümüzde kullanılan bir mesele değildir. Peygambere özeldir ama bundan da hüküm çıkar. Yukarıda da geçtiği üzere, peygambere özel ayetlerin de bizi alakadar eden tarafları vardır. Aynen, "Allah'ın sana haram etmediklerini kendine haram etme." diye Tahrim sûresinin başında Efendimize hitap edilse dahi hüküm Efendimizle sınırlı değildir. Bu da onun gibidir. Günümüzde kullanılmadığı için, "Efendimizle alakalıdır, bizi pek alakadar etmiyor." diyoruz. Bu yanlıştır, bu şekilde düşünülmemelidir. Allah'ın ayetlerinin hepsi, noktası, virgülü, zerresi dahi bizi alakadar eder. Kullanılmıyor olması başka. Mesela katl hakkındaki ayet beni alakadar etmiyor şimdi. Ben katil değilim de ondan. İçki hakkındaki ayetler de beni alakadar etmiyor ama bu durum benim zâtıma mahsus. İnsanlığa mahsus değil. Ben hiç içmediğim için o ayetler bana bir şey demiyor olabilir. İnsanlar yapmadıklarından dolayı da sevap kazanırlar sadece yaptıklarından değil. Her içki içmeyen Müslüman içki içmediği müddetçe ömrü yettikçe sevap kazanmakta.

Efendimiz aleyhisselatu vesselam, Meymûne Validemizle 500 dirhem mehir ile evlendi ama Hazreti Meymûne'den sonra bir daha evlenmedi. Hazreti Meymûne Arabistan'ın güçlü kabilelerinden Âmir bin Sa'saa'dan. Kısa süre içinde vefat eden Zeynep binti Huzeyme Annemiz de aynı kabileden. Çünkü Zeynep Annemiz ve Meymune Annemiz, ana bir kardeşler. Efendimizin Hazreti Meymûne'yle evlenmesi, Hazreti Zeynep binti Huzeyme vesilesiyle Âmir bin Sa'saa ile eskiden tesis edilmiş sulhun yeniden tesis edilmesi, hatta daha da güçlendirilmesi mümkün oldu. Detaylara girersek, 70 kadar sahabenin haince pusuya düşürülüp, kılıçtan geçirilip şehit edildiği Bi'rimaûne olayından sonra Efendimizin, Zeynep binti Huzeyme annemiz ile evliliğiyle Âmir bin Sa'saa ile akrabalık kurmak niyeti vardı. Çünkü bu kabileyle Müslümanların arası fena halde açılmıştı. Efendimiz bu çok güçlü büyük kabile ile düşmanlığın devamını hiç arzu etmiyordu. Aradaki ilişkilerin düzelmesini temine bir fırsat arıyordu. Zeynep binti Huzeyme Validemiz dul kalınca ona evlenme teklifinde bulunmuştu. Zeynep Validemiz vefat ettikten sonra gürültüler bitmedi. Meymûne Validemiz de Âmir bin Sa'saa kabilesine mensup olduğu için, Zeynep binti Huzeyme Validemiz vefat edince, arada akrabalık bağı kalmayınca ve de Meymûne Validemiz de Efendimize varmak, onunla evlenmek isteyince, Efendimiz bu teklifi kabul etti. Böylece bu kabile ile yeniden bir sulh vesilesi ortaya çıkmış oluyordu. Bu evlilikteki inceliği görmemiz lazım.

Efendimiz Meymûne Validemizi Mekke'de nikâhlamak istemiş fakat müşrikler, "Size belli bir süre vermiştik. Hadi yeter artık bu kadar gidin." diye terbiyesizlik yapmıştı. Bu sebeple evlilik Zilkade 7'de, yani Mart 629'da Mekke-Medine yolu üzerinde bugün Nüveyriye diye anılan Serif mevkiinde gerçekleşmişti. Validemiz yıllar sonra orada, aynı yerde vefat etti. Kabr-i şerifi de oradadır. Resûlullah Efendimiz Hazretleriyle nikâhının kıyıldığı

yerde yatıyor hâlâ. Hepsi bir hikmet altındadır bu işlerin. Hatta bu ihramlı bir yolculuk olduğu için, ihramlı iken zifaf olmaz ama nikâh kıyılır mı kıyılmaz mı, diye bunlara da cevap verecek fıkhî hükümler çıkmıştır. Nikâh ihramlı iken kıyılmıştır. Dolayısıyla ihramlı iken nikâh kıyılır ama zifaf yapılmaz hükmü işte buradan çıkarılıyor. İhramlı iken nikâh kıyılmasını bizzat Peygamber yaptı ama zâtına mahsus bir izinle değil, umumî bir hükümle yaptı.

Daha önce Zeynep Validemiz ile yaptığı evlilikte tam olarak, "Hadi sulh yapalım." demeyen ama yine de, "Hani bir akrabalık var pek de birbirimize karşı durmayalım." diyen Âmir bin Sa'saa mensupları, Meymûne Validemizden sonra kendi kabilelerinin kararlarına itiraz edip, gruplar hâlinde Medine'ye geldiler, Efendimizle görüştüler ve İslamiyet'i kabul ettiler. Çünkü Efendimiz kabileye enişte oldu. Damat oldu. Ve kabile idarecilerinin böyle genel bir hükmü yokken bile insanlar grup grup geldiler. En sonunda kabile, "Tamam" dedi. "İslam kabul edilmeyecek bir din değil." Bizim yerli kafasızlar dâhil bütün İslam düşmanları İslam'ı tanımadıklarından düşmandırlar. Bilmezler. Bir bilseler bütün zerreleriyle koşarlar Müslümanlığa. Bilmiyorlar da ondan düşmanlık ediyorlar.

Meymûne Validemiz, Efendimizin ahirete irtihalinden aşağı yukarı 40 sene sonra 671 yılında 80 küsur yaşında göçtü ve Efendimiz ile nikâhlandığı Serif'te defnedildi. Cenaze namazını, yeğeni Abdullah İbn-i Abbas Efendimiz kıldırdı. Meymûne Validemiz, Hazreti Ayşe'nin övdüğü biridir. Hazreti Ayşe Annemiz, bütün valideler hakkında sitayişkâr sözler nakletmiştir. Objektif karar başka, sübjektif kadınlık başka. Hazreti Ayşe Validemiz hükümlerinde hiçbir zaman sübjektif olmamıştır, davranışlarında olabilir. Kocasına naz yapar, sana ne; bana ne? Bizi alakadar etmez. Mesela Hazreti Ayşe, "Meymûne kardeşimiz bizim içimizde en

muttaki olan idi." diyor. Hazreti Ayşe asr-ı saadette Resûlullah'ın fetva vermeye yetkili kıldığı yedi fakihten biridir demiştik. "En müttakimiz idi. Bir de akrabalık bağını en çok gözetenimiz idi." diyor Ayşe validemiz. Çünkü Meymûne Validemizin kardeşi çok. Hâlid bin Velid bile Meymûne Validemizin yeğeni, kız kardeşinin çocuğu. Meymûne Validemiz teyze oluyor. En önemli teyzeliği ise Abdullah İbni Abbas. Çünkü öz teyzesi olduğu için tesettür yok. Teyzesinin evine her zaman giriyor, çıkıyor. Abdullah İbni Abbas'ın Efendimiz tarafından yetiştirilmesinde Meymûne Validemizin çok büyük dahli ve hissesi var. Ne kadar? Şunu diyecek kadar, "Teyzeciğim Resûlullah geceleri ibadete kalkıyor değil mi?" "Evet, kalkıyor." "Ben bu gece sende kalsam da Resûlullah gece ne yapıyor, gözlesem olur mu? Ama haber vermeden olmaz, değil mi? Resûlullah istemez, belki üzülür. Sen söylersin, hadi teyzeciğim." diye isteyecek kadar. "Resûlullah uyanırsa, beni de uyandır, ben de bakayım." diyor. Hâliyle Efendimizin izni var. Efendimizin mesela ayakları şişinceye kadar teheccüd namazı kılması rivayeti Abdullah İbni Abbas'tandır. Zira gözüyle görüyor.

Meymûne Validemizin validelerimiz arasında en son vefat ettiğine dair bir söz vardır. Bu yanlıştır. En son vefat eden Ümmü Seleme Validemizdir. Bir de ilk vefat eden Zeynep binti Huzeyme'dir. Meymûne Validemizin Efendimizle nikâhlandığı mevkide vefat etmiş olması doğrusu bendenizi çok duygulandırır. Medine'de oturabilirdi, Şam'da oturabilirdi, Mekke'de oturabilirdi. Artık sebep bilinmiyor. Mekke'de idi ama Serif'e gittiğine dair rivayetler de var. Ama şu anda kabri orada. Bunun muhabbet izharı olduğu çok açık. 40 sene evvel evlendiği noktada vefat ediyor ve kabri hâlâ orada, doğrusu bu beni çok duygulandırıyor.

Ne konuşursak konuşalım, Efendimizin zevceleri, "mübarek annelerimizden" de konuşsak, yine gayemiz Efendimizdir. Onun

için ha halasının oğlundan konuşmuşuz ha bacanağından konuşmuşuz, hatta düşmanından konuşmuşuz. Efendimizin düşmanını konuşurken bile içinde kızgınlık belirmiyor mu? Bu, Efendimize duyulan muhabbetin göstergesi değil midir? Dünyada Efendimizden başka konu yoktur. Ötekilerin hepsi boştur. Risâletpenah Efendimiz konuşulmazsa, Allahu Teâlâ konuşulamaz. Allah'ın zikrinin olmadığı bir konu da gönlü tatmin etmez (Rad 28). Allah, bizlere ve toplumumuza onun şefaatiyle inayet etsin. İnşallah Efendimizi unutma, hatırlamama, tanımama günahından, vebalinden, hatasından, kusurundan kurtulduğumuzda, örnek "alacak" değil, vaktiyle olduğumuz gibi örnek "olacak" hâle geliriz.

Ezvâc-ı Tâhirât valide lerimizin şefaatlerini Allahu Teâlâ'dan niyaz ederiz.

EKLER

HZ. AYŞE VALİDEMİZİN HZ. EBÛ BEKİR EFENDİMİZİN KABRİ BAŞINDA İRAD ETTİĞİ HUTBE[10]

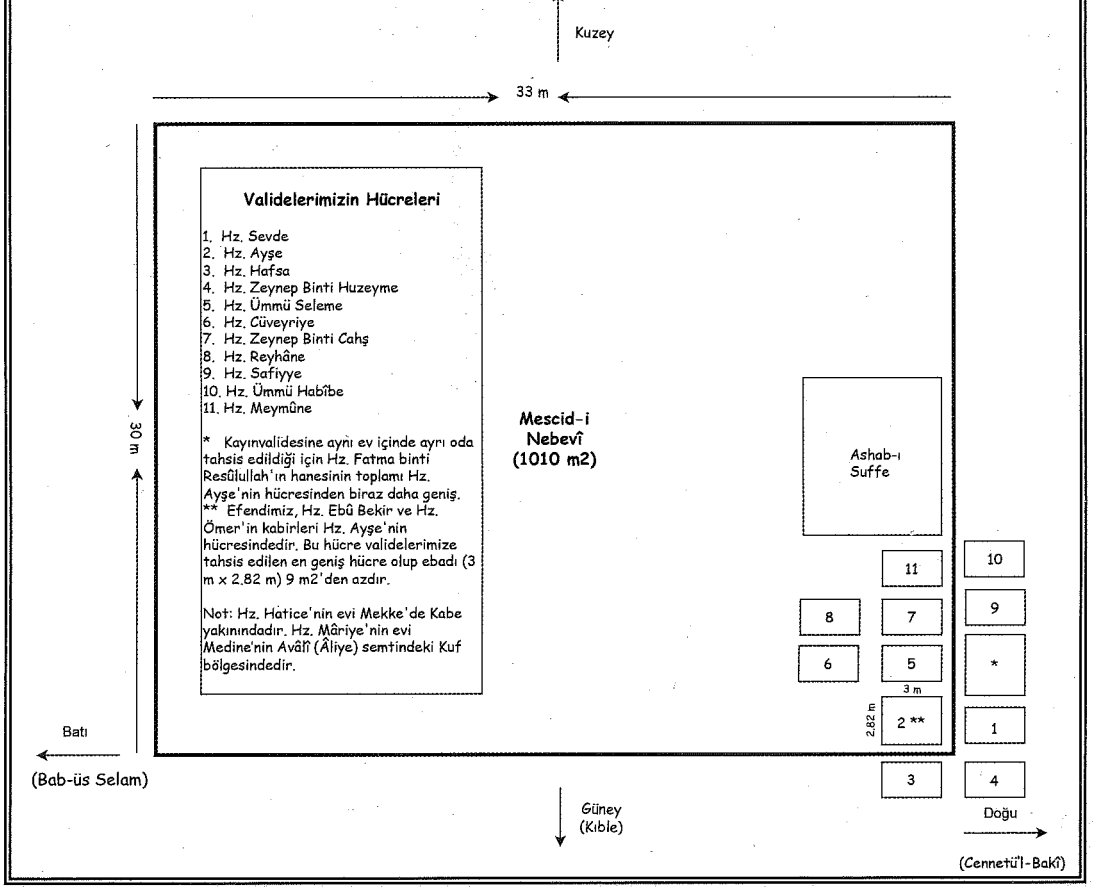
10 Bu hutbe, Hz. Ebu Bekir'e dil uzatan birkaç kişiye verilmiştir. Hutbe İbnu'l-Enbārī'nin garîib kelimelerinin açıklamasının bulunduğu bir risale içinde Ḫālid Żuv tarafından Cezair'de; bir de Abdu'l-Latif Ebu Bekr bin Ṣālih tarafından Libya'da neşredilmiştir. Hutbe ayrıca "Kitābu'r-Riyāżu'n-Naźra fi Menāḳıbi'l-ᶜAşere" kitabında zor anlaşılabilecek yerlerin tavzihatıyla birlikte; Aḥmed Zekī Ṣafvet tarafından derlenen "Kitābu Cemhereti Ḫutebi'l-ᶜArab fi ᶜUṣūri'l-ᶜArabiyyeti'z-Zāhire" kitabında zikredilmiştir. Hutbenin başında bir de uzun bir rivayet zinciri bulunmaktadır. Hutbeyi çevirirken aynı yazmaya müstenid bulunan iki neşri esas aldık. Diğer nüshalardan ve bu nüshalardaki farklılıklardan metne daha iyi anlam vermek amacıyla yararlandık [Bu metin Gökdeniz Baş tarafından Türkçeye tercüme edilmiştir.]

أبيْ وما أَبيه ، أبيْ واللّه لا تَعْطُوهُ الأيْدي ، ذَاكَ طَوْدٌ مُنيفٌ ، وَظِلٌّ مَديدٌ ، هَيْهَاتَ ، كَذَبَتْ الظُّنونُ ، أَنْجَحَ واللّه إذْ أَكْدَيْتُمْ ، وَسَبَقَ إذْ وَنَيْتُمْ ، سَبْقَ الجَوادِ إذا اسْتَوْلَى عَلَى الأَمَد ، فَتَى قُرَيشٍ نَاشِئاً ، وكَهْفُهَا كَهْلاً ، يُرِيْشُ مُمْلِقَها ، ويَرْأَبُ شَعْبَها ، وَيَلُمُّ شَعْثَهَا ، ثُمَّ اسْتُشْرِيَ في دِينِه ، فَمَا بَرِحَتْ شَكِيْمَتُهُ في ذاتِ اللّه حَتَّى اتَّخَذَ بِفِنَائِه مَسْجِداً ، يُحْيِي فيه ما أماتَ المُبْطِلُون ، كانَ واللّه غَزِيْرَ الدَّمْعَة ، وَقِيذَ الجَوانِحِ ، شَجِيَّ النَّشجِ ، فَأَقْصَفَتْ عَلَيْه نُسْوانُ أَهْلِ مَكَّةَ وَوِلْدانُهُمْ يَسْخَرُونَ منهُ ، ويَسْتَهْزِئُونَ بِهِ ، اللّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ البَقَرَةُ 15 ، وأَكْبَرَتْ ذَلِكَ رِجالَاتُ قُرَيْشٍ ، فَحَنَتْ قِسِيَّهَا ، وَفَوَّقَتْ سِهَامَهَا ، وَأَمْشَلَتْهُ غَرَضًا ، فَمَا فَلُّوا لَهُ صَفَاةً ، وَلا قَصَفُوا لَهُ قَنَاةً ، وَمَضَى عَلَى سِيْسَائِه حَتَّى إذا ضَرَبَ الدِّينُ بِجِرَانِه ، وَرَسَتْ أَطْوادُهُ ، وَدَخَلَ النَّاسُ فيه أَفْواجاً ، وَمِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ أَرْسَالاً وأَشْيَاعًا ، اخْتَارَ اللّهُ لنبيِّه ما عِندَهُ ، فَلَمَّا قَبَضَ اللّهُ نَبِيَّهُ صَلَّى اللّهُ عَلَيْه وسَلَّمَ ، اضْطَرَبَ حَبْلُ الدِّيْنِ ، وَمَرِجَ عَهْدُهُ ، وَمَاجَ أَهْلُهُ ، وبُغِيَ الغَوائِل ، ونُصِبَتْ الحَبَائِلُ ، وظَنَّتْ رِجَالٌ أَنْ قدْ أَكْتَبَ نَهزُها ، ولاتَ حِينَ الذي يَظُنُّونَ ، وَأَنَّى والصِّدِّيقُ بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ ، فَقَامَ حَاسِراً مُشَمِّرًا ، فَرَفَعَ حَاشِيَتَيْه ، وَجَمَعَ قُطْرَيْه ، وَلَمَّ شَعْثَهُ بِطِبِّه ، وَأَقَامَ أَوَدَهُ بِثِقَافِهِ ، حَتَّى امْذَقَرَّ النِّفَاقُ بِوَطْئِه ، فَلَمَّا انْتَاشَ الدِّينَ فَنَعَشَهُ ، وَأَرَحَ الحَقَّ عَلَى أَهْلِه ، وَقَرَّرَ الرُّؤوسَ عَلَى كَوَاهِلِهَا ، وَحَقَنَ الدِّمَاءَ فِي أُهُبِهَا ، فَلَمَّا حَضَرَتْهُ مَنِيَّتُهُ ، فَسَدَّ ثُلْمَتَهُ بِنَظِيْرِه فِي المَعْدِلَة ، وَشَقِيْقِه فِي السِّيْرَة وَالمَرْحَمَة ، ذَاكَ ابْنُ الخَطاب ، لِلّه دَرُّ أُمٍّ حَفَلَتْ لَهُ ، وَدَرَّتْ عَلَيْه ، لَقَدْ أَوْحَدَتْ به ، فَفَنَخَ الْكَفَرَةَ ، ودَنَّخَهَا ، وَشَرَّدَ الْشِّرْكَ شذرَ مذرَ ، وَبَخَعَ الْأَرْضَ فَنَخَعَها ، حَتَّى قاءَتْ أُكُلَها ، وَلَفَظَتْ خَبِيْثَها ، تَرْأَمُهُ وَيصدُّ عَنْها ، وتَصدَّى لَهُ ، وَيَأْبَاهَا ، ثُمَّ ظَعَنَ عَنْها عَلَى ذَلِكَ ، فَأَرُوني مَا تَرْتئُونَ ، وَأَيُّ يَوْمَيْ أَبِي تَنْقِمُونَ ؟ أَيومَ مُقامِه إذْ عَدَلَ فِيكُمْ ، أَمْ يومَ ظَعْنِه إذْ نَظَرَ لَكُمْ ، أقولُ قَوْلِي هَذَا وأستغفرُ اللّهَ لِي وَلَكُمْ.

Babam ki ne babadır! Allah'a andolsun, hiçbir el uzanmasın babama. O, yüksek bir dağ; yükseklere uzanan bir daldır. Heyhat, işte, düşündükleriniz boşa çıktı! O kamına erdi; ama siz, vurdunuz baltayı taşa. Siz kesilip kaldınız; o, yörük atların geçip gittiği gibi, geçip de gitti önünüze, ardınıza. Gençken Kureyş'in yiğidi, orta yaşlıyken sığındığı kişiydi. Esirini salardı, fakirini giydirirdi. Acısını giderir, aralarını bulur; düzeltirdi. Sonra, Allah'ın dinine öyle bir sarılmıştı, onun zatına olan hamiyeti öyle büyüktü ki evinin avlusunu mescid edinmişti. Orada bozguncuların öldürdüklerini diriltirdi. O -Allah'a yemin olsun- çok ağlardı; onun göğsü hayli hastaydı, ağlayışı hazindi. Mekke'nin kadın ve çocukları gelir de, onu alaya alır dalga geçerlerdi اَللّٰهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ [Asıl onlarla alay eden ve azıp saparak dolaşmalarına izin veren Allah'tır.] [Bakara: 15]. Bunu Kureyşliler büyük bir şey sayar, oklarını onu hedefleyerek kurardı. Ona ne taş kırarlardı ne kemik. Ta ki İslam dikelip kazıklar dikince, insanlar fevc fevc, her fırkadan bölük bölük İslam'a girinceye dek; ve Allah, indindekini nebisi -sallallahu aleyhi ve sellem- için takdir etti. Allah, nebisinin -sallallahu aleyhi ve sellem- ruhunu alınca dinin ipi boşa çıktı; işler birbirine karıştı. Ehli birbirine girdi. Kinler ortaya çıktı, tuzaklar kuruldu. Bazıları sandı ki bekledikleri an gelmişti. Fakat, Sıddîk aralarındayken, nerede?

Görmüş geçirmiş biri olarak meydana atıldı, [ikiye bölünmüş dinin] iki kanadını kaldırdı, iki tarafını birleştirdi. Aralarındaki anlaşmazlığı halletti. Ta ki ortadaki nifak ayrılana kadar, eğriliği mengenesiyle düzeltti. Korkulan ne varsa önledi; dini yüceltti. Hakkı ehline dönderdi. Başları yerinde bıraktı, kanları bedenlerde. Ölüm ona geldiği vakit, adaletçe onun bir benzerinin geleceği kapıyı da sürdü kapadı. Ve siret ve merhametçe. İşte Hattab oğlu [Ömer]! Onu emziren anne ne güzel annedir! Aferin olsun ona! Şüphesiz benzersiz birini dünyaya getirmiştir. [Ömer] kafire galebe çalmış, boyunlarını eğmiştir. Şirki de silip süpürmüş, taştan ekmek çıkarmıştır. Yeryüzü ona yönelirdi de o ondan yüz çevirirdi. Sonra, perhiz etti, onu bulduğu gibi bıraktı. Söyleyin bana, babamdan hangi gün için intikam alacaksınız? Aranızda adaletle hükmettiği gün mü? Yoksa göçüp gittiği gün mü? Ben sözümü söyledim. Kendim ve sizin için Alla'htan bağışlanma dilerim.

VALİDELERİMİZİN TEK ODALI HANELERİNİ GÖSTEREN KROKİ




Yeni kitap önerimiz
için karekodu
telefon kameranıza
okutunuz.
Aynı karekod ile her hafta başka bir kitap